

KÜRT SOLU

H. Aslan
T. Atmaca
F. Başkaya
S. Bulut
K. Burkay
S. Çiftyürek
T. Demirer
A. Dereli
H. Genger
H. Işık
S. Kolusarı
E. Kürkçü
J. Nebez
M. Peköz
Rasmussen
H. Stehr
T. Töre
S. Yurtdaş

*Kürt Tanzimatı
AB ve Türkiye
AB ve Kürt Sorunu
AB ve Devrim Süreci*

NEWROZ
TAP DİZİSİ

4

GÜN YAYINCILIK

KÜRT SOLU

www.arsivakurdi.org

KÜRT SOLU

G Ü N Y A Y I N C I L I K

www.arsivakurdi.org

Gün Yayınları: 6
Newroz Kitap Dizisi: 4

Derleyen: Hasan IŞIK

Ağustos 2000

Dizgi-Mizanpaj: Gün Yayıncılık
Kapak Tasarım: Gün Yayıncılık
Baskı: Özdemir Matbaacılık

GÜN YAYINCILIK San. Tic. Ltd. Şti.
Sıraselviler Cad. Billurcu Sok.No:32/2
80060 Beyoğlu-Taksim/İSTANBUL
Tel: 249 65 17 - Faks: 249 65 32
Beyoğlu V.D. 426 006 87 55

İÇİNDEKİLER

Gelecek Kitapta.....	7
Kürt Solu'dan.....	9
Bedirxan Beg-Kürtlerde Tanzimat	
S.Bulut.....	16
Güney'deki Son Gelişmeler Üzerine	
Jemal Nebez.....	30
DOSYA	
Avrupa ve Sol	
Hakan Aslan.....	41
Sosyalist Hareket ve Avrupa Birliği	
Tuncay Atmaca.....	46

Kimin Avrupası'na Kim Neden Katılmak İstiyor?	
Fikret Başkaya.....	65
AB Süreci Kürt Sorununu Nasıl Etkileyecek?	
Kemal Burckay.....	74
Küreselleşme, AB ve Kürt Sorunu	
S.Çiftiyürek.....	87
AB mi? Hayır	
Temel Demirer.....	112
AB ve Türkiye	
Abdullah Dereli.....	144
Avrupa Birliği'ne Üyelik Ne Getirecek?	
Haluk Gerger.....	159
Şekillenen Avrupa	
Hasan Işık.....	164
Avrupa Birliği, Türkiye ve Diyarbakır Yolu Üzerine	
Sadık Kolusarı.....	172
Sermayenin "Avrupa Birliği"ne Karşı "Emeğin Avrupası"	
Ertuğrul Kürkcü.....	187
Avrupa Birliği'ne Aday	
Gösterilen Türkiye'nin Bölgesel Stratejisi	
Mustafa Peköz.....	194
Avrupa Birliği'ne Karşı Duruşumuz	
Herald Rasmussen.....	204
Sermayenin Avrupa Birliği Antidemokratiktir	
Heinz Stehr.....	207
AB ve Devrim Sürecinin	
Enerji Birikimi Yaptığı Alan Sorunu	
Teslim Töre.....	214
Küreselleşme ve Yerelleşme	
Sedat Yurtdaş.....	235

Gelecek Kitapta

Kürt Solu Dördüncü Kitabı belli bir gecikme ile okuyucuya ulaştı. Dördüncü Kitabın Dosya konusu, "AB, Türkiye ve Kürt Sorunu"nu irdeliyor. Dosya konusu, Kürt ve Türk aydınlarının, siyasetçilerinin ve Avrupa'dan iki komünist parti temsilcisinin zengin bir üretimi ile gerçekleştirildi. Dosya kapsamında yazanlar, sorunu farklı kalkış noktalarından ele alıyor ve ayrıntılı soruyorlar.

Dosya dışında ise, S.Bulut'un yazısı ve J.Nebez ile yapılan röportaj, dördüncü kitaba farklı bir zenginlik katıyor.

Gelecek (Beşinci) Kitabın Dosya Konusu:

21. yüzyılda Aydınlanma'nın-Değişim'in-Devrim'in imkân ve dinamikleri nelendir?

Aydınlanma-Değişim-Devrim de:

- Bilim ve Felsefenin rolü
- Kültür ve Sanatın rolü
- Siyasetin rolü nedir?

TC'nin kuruluşuyla birlikte, "Cumhuriyet (Kemalist) Aydınlanma"sından söz edebilir miyiz? Eğer "Cumhuriyet Aydınlanma"sı varsa, bu Türk, Kürt ve azınlık halklar açısından neyi ifade ediyor(du) ve

bu aydınlanmanın siyasal, kültürel, felsefi dayanakları nelerdir?

Aynı şekilde, K.Mezopotamya'nın yakın tarihinde belli bir "Aydınlanma"dan söz edebilir miyiz? Varsa bunun kültürel, felsefi ve siyasal dayanakları nelerdir?

Kürt, Türk ve azınlık halklarda, yeni bir Aydınlanma'nın-Değişim'in-Devrim'in ve güncel bir sorun olarak da demokratikleşmenin zorunluluğunu geniş bir kesim dile getiriyor. Peki ama nasıl?

Dosya veya dosya-dışı güncel siyasal gelişmelerle ilgili Kürt Solu'na yazınsal katkıda bulunacak olanların, yazılarını en geç Ekim ayı ortalarına kadar yayın evimize ulaştırmalarını ve yazarlarımızın sayfa sınırlamasını dikkate alarak, kitap sayfası ile yirmibeş sayfa sınırını aşmamalarını bekliyoruz.

Özür:

Kürt Solu -Newroz Kitap Dizisi- 3'teki teknik hatalarımızdan dolayı tüm okuyucularımızdan özür diliyoruz!

Kürt Solu'ndan

Olaylar oturmuş bir Yeni Dünya Düzeni'nden söz edilemeyeceğini döne döne kanıtıyor. Son dönemdeki bir seri gelişme bu durumu bir kez daha göze batırdı. Bunların başında Putin'le birlikte Rusya'da yeni bir dönemin açıldığının, Rusya'nın ABD ve Batı karşısında Yeltsin'de simgeleşen teslimiyetçi politikayı artık terk ettiğinin belirginlik kazanması gelmektedir. Henüz Yeltsin iktidardayken bile bu yeni yönelişin bir dizi işareti vardı. Kosova savaşı buna yeni bir ivme kattı. Gerek Rusya gerekse Çin Kosova savaşından çok net bir mesaj aldılar: Yugoslavya "pürüz"ü giderdikten sonra Yeni Dünya Düzeni'nin yeni deneme alanı Kafkasya ve Ortaasya olacaktır. Rusya, bütün itirazlarına rağmen, NATO'nun Doğu'ya doğru genişleme hamlesinden vaz geçmesini de kendisi etrafında örülen kısılcacın daraltılması şeklinde algıladı.

Rusya, bütün iç zayıflıklarına rağmen şimdi ABD ve Batı'nın, Rusya'yı kuşatma hesaplarını boşa çıkarmaya çalışıyor. ABD'nin Kafkasya ve Ortaasya'ya dönük hesapları içinde çok önemli misyonlar üstlendiği için, bu gelişme Türkiye'yi doğrudan ilgilendiriyor. Nitekim Putin, peş peşe ataklarla Bakü-Ceyhan petrol boru hattı ve Türkmen doğal gazının, Türkiye üzerinden nakli dahil, Türkiye Cumhuriyetlerinin enerji yataklarını ve nakil güzergâhını Rusya'nın etki alanından çıkarmayı hedefleyen, ABD-Türkiye-İsraail ekseninin hamlesini çelmiş olarak Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT)'na işlerlik ka-

zandırmak için harekete geçti. Rusya ve Çin, Şanghay Beşlisi mekanizmasıyla, ABD ve Batı'nın Avrasya taarruzuna karşı ortaklaşa set çekmek üzere harekete geçtiler. Üçüncü toplantısını yapan beşli (Rusya, Çin, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan) son toplantıya nüfus bakımından Ortaasya'nın en büyük cumhuriyeti olan ve Türkiye ile arasına giderek daha fazla mesafe koyan Özbekistan'da gözlemci olarak katıldı.

Kısacası bir dizi iç güçlüğüne rağmen Rusya'nın bir toparlanma evresine girdiği söylenebilir. Bunun dünya siyaseti ve Türkiye'nin yönelişleri üzerinde giderek hissedilen etkileri olacaktır. Rusya, şimdilik Türkiye'yi Kafkasya ve Ortaasya'dan tümüyle dışlamayı amaçlayan bir politika gütmüyor. Hem henüz buna hazır değil hem de, ABD'nin hesaplarının aleti olmamak kaydıyla, Türkiye ile bir ortak çıkarlar alanı yaratmaya çalışıyor; daha doğrusu bunu teklif ediyor .

ABD-Rusya ve ABD-Çin rekabetinin kızışmasının bir başka işareti, ABD'nin anti-balistik füze anlaşmasını hiçe sayarak yıldız savaşları projesiyle ilgili denemelere yeniden başlamasıdır. Rusya Çin'in ve kısmen de Fransa'nın desteğini arkasına alarak, ABD'nin bu yeltenişine itirazın sözcülüğünü üstlendi; projeye destek verecek veya ortak olacak ülkelere göz dağı verdi ve karşı önlemler alacağını ilan etti. Amerika'nın bu girişimi, aynı zamanda silahlanma yarışının yeniden alevlenmesi anlamına geliyor.

Uluslararası planda dikkate değer ve yine Türkiye'yi de yakından ilgilendiren gelişmelerden bir diğeri, AB'nin geleceği ile ilgili tartışmalardır. Tartışmayı Alman dışişleri bakanı Fischer başlattı ve Fransa cumhurbaşkanı da, kendi hükümetinden yükselen itirazlara rağmen aynı kervana katıldı. AB dönem başkanlığı Fransa'ya geçmişken bu, reform önerilerinden en azından bazılarının gerçekleşeceği söylenebilir. Bir federal devlet oluşturmaya yönelik adımlar ve iki vitesli Avrupa bütünleşmesi çerçevesinde, ilk vitesteki çekirdeğin bütünleşmesini pekiştirmek "reform" önerilerinin esasını oluşturuyor . Görünen odur ki; iki değil, üç hatta dört vitesli bir genişleme ve bütünleşme yöneltişi giderek kesinlik kazanıyor. Çıkardığı sorunlar nedeniyle İngiltere'nin bile ikinci vitese atılmak istendiği bir süreç, zaten iki vitesli

olamaz. Siyasal ve iktisadi düzlemde farklı bütünleşme düzeyleri artık veri kabul edilecek. Yani AB iç çekirdeğini olabildiğince homojerleştirmek ve Alman-Fransız eksenini iyice baskın kılmak kaydıyla bir takım genel standartların dışında iç eşitsizlikler, bunları zamana yaymaya artık razı gibidir. Bu yep yeni sorunlara ve çelişiklere yol açacak. Bu durum AB süreciyle ilgili olarak, en azından siyasal demokrasi, insan hakları ve azınlıklar bahsinde çok iyimser beklentiler içinde olanların, ayaklarının yere basmasını sağlayacak bir gelişmedir aslında. Türkiye'nin yeri ise, olsa olsa dördüncü vites olabilir.

Önemli sayılabilecek bir başka uluslararası gelişme; iki Kore arasındaki ilişkilerin birleşmenin kapısını aralayacak şekilde yumuşamaya başlamasıdır. Gerçekleşmesi halinde iki Kore'nin birleşmesi, Asya'da stratejik dengelerin yeniden şekillenmesine yol açacak bir gelişme olacaktır.

Dikkat çekici bir başka uluslararası gelişme de: Ulusal bağımsızlık mücadelesinin dünya çapında bir dinamik olarak geliştiği süreçte; uluslar/halklar emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı çetin mücadelelerle ulusal bağımsızlıklarını elde ediyor ve kendi kaderlerini iradelerinin ürünü olarak çözümleniyordu. Ardında ekonomik olarak emperyalizme bağımlı hale gelse de, en azından siyasal olarak kendi kaderlerini belirleyebiliyorlardı. Bugün halkların kaderlerin tayin hakkını emperyalist güç merkezleri belirliyor. Buna örnek ise, Güneyli Kürt ulusal hareketi önderleri Barzani ve Talabani, her biri ayrı bir iktidar odağı olarak, Güney Kürdistan'da çözümünü ABD'de arıyorlar. ABD'de sorunlarına çözüm arayanlar sadece Barzani ve Talabani ikilisi değil, FKÖ ile İsrail hükümeti de problematiklerinin çözümünü ABD'den bekleyenler arasında.

Türkiye'de ise, içinden geçtiğimiz dönemin karakteristik yapısı gereği egemen sınıfın iktisadi ve siyasi stabilizasyon arayışında olmasıdır. Bundan her dönem dillere pelesenk olan herhangi bir istikrarı anlamamak gerekiyor. Düzeni nispeten kalıcı dengelere oturtmak ve meşrutiyetini pekiştirmek... stabilizasyondan asıl olarak bunu anlamak gerekir. Kurulu düzenin bu stabilizasyon denemesinde hem kimi olanaqlara hem de kim açmazlara sahip olduğu söylenebilir.

lefefti alışık olmadığı koşullarla karşı karşıya bırakmış durumda. Solun ve toplumsal muhalefetin yaşadığı tıkanıklık ve sıkışma daha derin ve kockludur. Bir yeniden konumlanmayı gerektirmektedir. Bu sıkışma yarılmadığı takdirde sosyalist hareket bir tarihsel d6nem majinaliğe mahkum edilebilir. Temel sorun şudur: şimdiye kadar siyasal demokrasi m6cadelesinin taşıyıcısı olmak sosyalist harekete kendiliğinden radikal ve ayırt edici bir konum kazandırıyor. Artık durum bu değildir. Demokrasi m6cadelesi burjuva demokratik çerçevenin 6tesinde ve bu çerçevenin çelişkileri vasıtasıyla yeniden sınıf m6cadelelerinin odağına yerleşmedikçe; sınıf m6cadeleleri, m6lkiyet ilişkileri, akt6el b6l6ř6m ilişkileri arka planından beslenmedikçe ve bir iktidar perspektifine bağlanmadıkça sosyalist hareket ancak limiti Kopenhag Kriterleri olan bir s6recin ileri itekleyicisi ve hızlandırıcısı olabilir.

Kopenhag Kriterleri'nin itekliyecileri arasında burjuva siyasette yer alıyor ve hatta kimi nedenlerle taktik olarak bazı burjuva partiler bunun başını çekiyor. Y6ce divan baskısı altında bir hayli yıpranmış bulunan M.Yılmaz kendi kurtuluşunu Kopenhag Kriterleri doğrultusunda demokrasi bayraktarlığı ve K6rt Sorunu'nu sahiplenmede g6r6yor. Benzer bir durum FP içinde geçerlidir. Erbakan'ın mahkumiyeti ve 6nemlisi tepesinde demokrasinin kılıcı gibi sallandırılan kapatma davası nedeni ile şeriatçı FP insan hakları ve demokrasi savunusu zeminine kaymış durumda. Ve nihayet baraj engeline takılıp meclis dışında kalan CHP de K6rt Sorunu, insan hakları ve demokrasi alanında diğer burjuva partilere oranla daha canhıraş bir arayış içerisinde.

Bu koşullarda sosyalist hareket, demokrasi m6cadelesini ve insan hakları savunuculuğunu burjuva demokrasinin sınırları 6tesinde bir çerçeveye oturtmadıkça; sağıyla soluyla burjuva muhalefetinin arasında sıkışacak, kendi seçeneğini kitleler nezdinde somutlaştıramayacaktır.

Benzer bir sıkışıklık ve açmaz 6zel olarak K6rt hareketi bakımından da geçerlidir. Tek fark, AB s6recinde kaçınılmaz olarak g6ndeme gelecek azınlık hakları sorununun ona belirli bir manevra alanı açıyor olmasıdır. Ancak buradan da her t6rl6 abartıdan kaçınmak gerekir. AB

süreci dolayısıyla, sorunun ele alınacağı en geniş çerçeve şimdilik MGK'nın baskısıyla geri alınan "kapsayıcı anayasal vatandaşlık"tır . Yani bir anayasal-kültürel özerklik bile değil.

Türkiye rejimi, AB'den Kürt Sorunu'nda gelebilecek üniter devlet yapısı içerisinde bireysel kültürel hakların tanınması yönündeki istemleri bile karşılamaya niyetli ve hazır değildir .

Baş bakanlık İnsan Hakları Koordinatör Üst Kurulu Sekreteryası'nın, AB'ne giriş sürecinde Kopenhag Kriterleri gözetilerek hazırladığı raporun bazı bölümlerine (Kürt Sorunu ile ilgili olanlarına) MGK Genel Sekreterliği'nce çekince konulması üzerine yeniden düzenlenmesi de, TC. Devleti'nin, Kürt Sorunu'nda adım atmaya niyetli ve hazır olmadığını gösteriyor . TC rejimi, AB'ne uyum sürecinde atacağı adımların sınırını ya da "kırmızı hat"ını Kürt Sorunu olarak belirlemiştir .

Baş bakan Ecevit'in Diyarbakır DSP kongresinde geliştirdiği "siyasal bölücülüğe geçit yok" tutumuyla genel olarak Kürt ulusal mücadelesine, özel olarak da HADEP'e meydan okuması ve saldırıların hedefi olarak göstermesi de şoven siyasetin belirlenen "kırmızı hat"ta nasıl da sadık kaldığını gösteriyor . Ecevit Diyarbakır'da askerini diliyle konuştu, hatta kimi konularda daha şoven, daha saldırgan bir tutum geliştirdi.

Kürt ulusal mücadelesi karşısında ordu "askeri zafer"ini ilan ettikten sonra, şimdi "başarıdan yararlanma" politikasıyla psikolojik, ekonomik, sosyal ve ideolojik bir faaliyet örgütüyor. Kürdistan'da bugün askerinin yönetim ve denetiminde modernleşme, sivil toplum dokusunun geliştirilmesi çalışmaları sürdürülüyor .

Askerler, Ecevit'in "köy-kent" projesini "dağ köylerini" birleştirerek hayata geçiriyorlar. Resmi ideolojinin yanı sıra etkili bir psikolojik hareketin propagandasını sürdürmek amacıyla dört ilde oniki tane askeri radyo yayın sürdürüyor. Modernleşmenin ekonomik alt yapısının güçlendirilmesi amacıyla, Türkiye ve uluslararası sermaye her türlü imkan sağlanarak bölgeye davet ediliyor. Hem modernizasyon hem de psikolojik hareket kapsamında "aşiret yapılarının ortadan kaldırılması" için ordu, K.Meopotamya'da "soyağacı çalışması"ni sürdürüyor .

Aşiret yapılarını dağıtmak amacıyla aşireti temel sosyal birim olan aileye "dönüştürüyor". Modernleşme ve psikolojik hareket kapsamında; "Mehmetçik gençlik elele haydi üniversiteye" kampanyaları kapsamında Mehmetçik Dershaneleri'nde bedava hazırlık kursları veriliyor; yine "Mehmetçik nikah şahidim olsun", "Mehmetçik kirvem olsun" türünden faaliyetlere varana kadar askerler bizzat örgütüyor ve çalışmasını sürdürüyor.

Özetle; ordu modernleşme kapsamında yürüttüğü çok yönlü faaliyetle ulusal özgürlük mücadelesini "bitirmek" istiyor. Ancak Kürt ulusal özgürlük mücadelesinin bitirilemeyeceğini en iyi bilen de yine ordunun kendisidir. Ordu bir kez daha sorunu geriye atmak, şimdilik sorunla çözümü yönünde sorunla yüzleşmemek istiyor. Ve sorun kaçınılmaz olarak yarın kendi çözümünü daha kapsamlı ve kararlı dayatırsa, çözüme daha avertajlı bir konumda taraf olmak istiyor.

Burjuva siyasetin, Kürt Sorunu'nda ordunun gittiği yolda (arkasından) yürüdüğü biliniyor. Fakat dikkat çekici olan şoven ve kemalist bazı Türk sosyalist parti ve aydınlarının da, şariat sorununda olduğu gibi Kürt Sorunu'nda da ordunun arkasında yürüyorlar. Bunlar ordunu oluşturduğu "güvenli, istikrarlı ortam"da örgütlenme ve siyasi propaganda faaliyetini geliştiriyorlar; küreselleşen kapitalizme karşı ulusal devletin (TC'nin) savunusunu bayraklaştırırken, Kürt ulusal istemlerini "milliyetçi"likle damgalıyorlar. Ve önemlisi, enternasyonalizm ve halkların kardeşliği gibi doğruları da şovenizmin perdeleyicisi olarak kullanılıyorlar.

Bütün olup bitenler karşısında, 'Ülkemiz' devrimci hareketi, öncelikle kendi cephesel birliğini hedeflemeli ve burada ısrarlı davranmalıdır. Ulusal hareket saflarında burjuva siyasetle ittifak arayışlarının yeniden güncelleştiği bir süreçte; en geniş ittifak yaratmanın sınırı burjuva siyaset dışlanarak aranmalıdır.

'Ülkemiz' sosyalist hareketinde rejime ve kapitalizme karşı özgürlük ve sosyalizm mücadelesini esas alanların tek bir siyasal çatı altında birleşmeleri güncelliğini koruyor. 'Ülkemiz' sosyalist hareketi ve grupları bir politik program etrafında birleşebildikleri oranda, hem toplumsal muhalefet için umut olabilirler hem de Türkiye sosyalist

hareketi ile ortak kavga ve birleşik iktidar mücadelesini geliştirebilir -
ler.

Ve sosyalist hareketin değişmeyen temel gündemi, sınıf hareketiy -
le bağlarını güçlendirmektir. Yaşamsal talepler uğruna işçi
mücadelesinin geliştiği bir dönemde, sosyalist kadrolar, sosyalist işçi
ve aydınlar, pratik aktivitelerini emek hareketine ayırmakla yüküm -
lüdürler.

Bedirxan Beg Kürtler'de Tanzimat!

S.Bulut

Tanzimat, tanzim etme/düzenleme demek oluyor. Daha önce Padişah III. Selim'in Nizam-ı Cedid, yeni nizam/yeni düzen demek, başarısız girişimi var . Bir esnaf/sermaye güruhu olmuş ve askerden başka her şeye benzeyen yeniçerileri 1828'de Vakay-i Hayriye, Hayırlı Olay, ile kanlı bir şekilde yok eden II. Mahmut Selim'in "Batı tarzı" modern ordu kurma girişimini başarıya ulaştırıyor . İşte Tanzimat bu yenilikçi atılımdan sonra geliyor. Batının, Avrupa kapitalizminin, üstyapı kurumlarını Osmanlı toplumu bünyesine nakil ile içselleştirmeyi amaçlıyor . Tanzimat, Osmanlı'nın gerileme süreci içinde asıl, Büyük Reşit Paşa olarak da bilinen Mustafa Reşit Paşa'nın 1839'da Gülhane Hattı Hümayunu'nu, Tanzimat Fermanı'nı Padişah, devlet erkani, yabancı elçilik ve kalabalık bir kitle önünde okumasıyla başlıyor . Herşeyi, tanrı adına padişahın iki dudağı arasına bağlı bütün Osmanlı tebaası (kul-halk'ı) için mal ve can emniyet getiriyor. Yani Tanzimat, yeni bir insan tipine yurttaş insana ve yeni bir mülkiyet düzenine geçiş demektir aynı zamanda. Ancak bu, Osmanlı bürokrat aydınının/münevverinin tepeden "inkilâp" hareketidir. Antika üretim araçlarına sarılmış esnaf makinalı modernizme ve halk da yeniliklere düşmandır . Bu yüzden Tanzimat tabandan

bir “devrim” değildir. Bir ıslahat, düzeni ıslah/reforme etme, hareketidir.

Tanzimat Batı kurumlarının Osmanlı üstyapı düzenine eklenmesi şeklinde anlaşılacaksa, o zaman Batı tipi maarif tedrisatı veren okullar da Tanzimatın tabanını, yani memur ve münevverleri yetiştiren “fabrikalar” olacaktır. Tanzimatçılar bu düşü kuruyorlar .

Yalçın Küçük, “Aydın Üzerine Tezler” dizisinin I. kitabında Tanzimatı özetle böyle yeni bir bakış açısından değerlendirdiğini, Türk aydınını tarihsel onurlandırarak borcunu ödediğini söylüyor. Bence en önemli iddiası Türk aydınında şimdiye kadar hakim olan değer yar gısını, yani Tanzimatın Batı direktifi, İngiliz Büyükelçi Lord Stratford raporu kaynaklı bir hareket olduğu yargısını yıkmış olduğudur . Y.Küçük Tanzimat’ın, Mısır kaynaklı ve Vali Kavalalı Mehmet Ali Paşa’nın modernize reform hareketi referanslı bir hareket olduğunu ileri sürüyor.(1)

Mısır’daki Tanzimatçı: Mehmet Ali Paşa

Arnavut olduğu söylenen ancak dedeleri Arapkirli olan ve Kavalalı olarak bilinen Mehmet Ali, 1800’ler başında Napoleon’la savaşmak üzere Mısır’a gönderilen ordu içinde bulunuyordu. Burada ayrıntısına girmeyecek süreç içinde Mehmet Ali, giderek yükseliyor. Osmanlıya karşı önce Kölemen beyleriyle ittifak yapıyor . Mısır hidivi (vali) olduktan sonra, üçyüz yıl önce Yavuz Selim’in bile cesaret edemediği işi yapıyor , tüm Kölemen beylerini kılıçtan geçiriyor. Çünkü bunlar, Napoleonla savaşırken Fransız modernizmiyle tanış an Mehmet Ali Paşa’nın yapmayı tasarladığı yenilik/ıslahat tasarısına, tıpkı yeniçeri ler gibi, karşı çıkacak dejenere güçtüler .

Ek olarak ben de şunu ileri sürebilirim. Bilindiği gibi Napoleon ordularıyla her gittiği yerde feodal krallık ve değerlere saldırıyor ve Fransız ihtilalinin burjuva-ilerici ilkelerini götürüyor. Gerçekleştirdiği “yeni bir düzen”e bakarsak, Kavalalı Mehmet Ali’nin Napoleonun serptiği bu tohumları aldığı anlaşılabilir .

Kavalalı Mehmet Ali Paşa önce, Batı tarzında modern bir ordu ku -

ruyor. Harp okulu da açıyor ve askeri eğitim için Fransa'dan subaylar getiriyor. Daha sonra Tıbbiye'yi açıyor. Kara ordusu için bir barut fabrikası kuruyor ve Mısır donanması için Iskenderiye Tersanesini modernize ediyor. Bütün okullarda dersler Fransızca ve İtalyancadır, arapçaya da çevriliyor. Osmanlı imparatorluğunabağlı topraklarda Avrupa'ya ilk defa öğrenciyi Mısır hidivi Mehmet Ali Paşa gönderiyor, 1826. İstanbul, yenilikçi padişah İkinci Mahmut eliyle öğrenciyi Avrupa'ya eğitim için Mehmet Ali'den bir yıl sonra gönderiyor, 1827! Enver Ziya Karal, "Açık fikirli olduğu için Avrupa'ya talebeler yollamayı da dine aykırı görmedi"(2) derken bir gerçeği açığa çıkarıyor. Osmanlı Yenilik Hareketi karşısında Yeniçeri/dejenere "asker" ve esnaftan/antika sermayeden oluşan gerici cephe içinde Ulema da hep vardır.

Mehmet Ali ekonomik kalkınmayı da gerçekleştirerek, Mısır'ın gelirini devasa artırıyor. Sulama sistemleri oluşturuyor. Öyle ki, Mısır tarımı olumsuz etkilenmesin diye tarım üreticisi fellahları ilk başlarda orduya almıyor. "Kölemen ve vakıf topraklarına el konmuş, ziraatte ürün vergisi kabul edilmiş, ticaret ve endüstride tekel sistemi yaratılmış bulunuyordu. Ziraatte pamuk ekimi ön plana alınmış... Endüstri, ziraate paralel olarak geliştirilmiş bulunuyordu. İplik, bez şeker, alkol fabrikaları Mısır'ın ekonomisine yeni bir çehre vermeye başlamıştı."(3)

Aydınlanmanın temel araçlarından biri gazetedir. Ve Osmanlı İmparatorluğu içinde ilk gazete 1828'de Kâhîre'de "Al-Vakai al-Mısrîye" adı altında, Arapça-Türkçe olarak çıkıyor. Mısır hükümetinin neşiri olup, haftada iki-üç sayı çıkıyordu. İstanbul'un, yine yenilikçi II.Mahmut zamanında çıkardığı Takvim-i Vekayi gazetesi bundan sonradır.

Mehmet Ali Paşa'nın yeni düzeni, geçekten de Tanzimat arifesinde Mısır'ın Tanzimatıdır. İnsan ömrü gibi zaman kısalığı içinde yüzlerce yıldır uyuyan Mısır'ı uyandırıyor.

Gerçekten de hayıflanılabilir. Mezopotamya kentlerindeki belli kütle hareketleri, halk hareketlerinden sonra geldiği gerçeğini atlayarak eksik değerlendirdiyse de, 1908 Jön Türk İhtilalini bile halksız bir

yarım-devrim yorumuyla selamlayan Lenin, kendinden takribi üçyüz sene önceki yurttaşı Çar Birinci Petro'nun, Büyük Petro olarak biliniyor, Rusya'yı modernleştirdiği gerçeğini hiçbir yazısında teslim etmemişse eğer boşluk bırakmıştır . Çar Büyük Petro Rusya'nın, Napoleon Bonapart Fransa-Avrupa'nın, Kavalalı Mehmet Ali Paşa Mısır'ın, Üçüncü Selim, İkinci Mahmut ve Büyük Reşid Paşa Osmanlı-Türkiye'nin, daha sonra gelecek Bismark Prusya-Almanya'nın büyük ıslahatçılarıdır . Yenilikçiler'de denilen bu ıslahatçılar, "yeni düzeni" bundan çıkarı olan küteleri örgütleyerek tabandan değil de, devlet bürokrasisini araç olarak kullanıp tepeden gerçekleştirmeyi deniyorlar.

Bedirhan Bey Ya da Mezopotamya'da Tanzimat

Osmanlı-Türkiye'sinin ve Mısır'ının Tanzimatı vardır da, Mezopotamya'nın yok mudur? Bedirhan Beg burada Kürtlerin tanzimatçısı, reformatör bir mir olarak görünüyor.

Bedirhan Beg, Mezopotamya'da yeni düzene geçişte büyük ıslahatçı Kürt devlet adamı olarak görülüyor. Faik Bulut, Bedirhan Beg hareketinin devlete karşı bürokratik bir kalkışma olduğunu, sınıfsal ve ideolojik yönünün olmadığını söylerken bunu anlatıyor.(4)

Büyük Reşit Paşa'nın Tanzimat-ı Hayriye'si Osmanlı'nın gerilemesine, dağılıp gitme tehlikesine karşı devleti kurtarma hareketiydi. Bedirhan Beg'in hareketi ise parçalanmış Kürt mirliklerini birleştirmek süreci içinde oluşuyor. Öyle ki, hareket tüm Mezopotamya'yı birleştirdi. İran'daki en büyük parça Erdelen Beyliği de birlik'e katıldıktan sonra 1843'te isyanı başlatmıştır .

Bedirhan Beg hareketini Sovyet kürdolog Celile Celil'e referansla yorumlayan Faik Bulut, bu "bürokratik devrim" modelinin birinci kaynağının Çarlık Rusya'sının ilk kuruluş yıllarının örnek alınması, ikinci kaynağının da Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın Mısır'daki çalışmaları olduğunu ifade ediyor. Bana göre bu modelde, Bedirhanilerin Osmanlı-Rus savaşlarına katılmaları sonucu Ruslarla temasından daha yakın ve süregelen örnek "Mısır Tanzimatı"dır.

Bedirxan ve Botan mirleri daha 1830'ların başında Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın oğlu İbrahim İstanbul yolunda ilerlerken Maraşta ve Konya'da ona karşı Osmanlıya bağlı kuvvetler olarak savaşmışlardır. Yani Bedirxaniler kendi Tanzimatlarının ilham kaynağı olarak Mısır ordusunun modern niteliğini bu savaşlarda tanımışlardır .

Enver Ziya Karal, eserinin bir yerinde Mısır'lı İbrahim Paşa'nın 1834 yılında Fırat ötesinde Urfa'ya yakın yerde Mısır kuvvetlerini yerleş tirdiğini yazıyor. Bir sahife sonra da, II. Mahmud'un ikinci defa Mısır'a savaş açmasının, 1839 yılında, bahanesinin Fırat dolay - larındaki Kürtlerin Türklere karşı isyan halinde bulunmalarının ne - den olduğunu ekliyor.(5) Demek ki Kürtlerin eli, u beş yıl boyunca armut değil de "Mısır reformları"nı devşirmiştir .

Bedirxan Beg de tıpkı Osmanlı ve Mısır ıslahat hareketinin ger - çekleştirdiği yenilikçi atılımları "Miriye Yekite"de uygulamıştır. Tüm Yenilik Hareketlerinin başladığı yerden, yani "Askeriye"den işe başlamıştır . Askere aldığı köylülere hem maaş hem kimi ayrıcalıklar vererek modern bir ordu kurmaya girişti.

Mezopotamya topraklarında malûm zengin maden yataklarını de - ğerlendirirken ilk olarak Cizre'de iki adet silah/cephane ve barut fabri - kalarını kurmuştur .

Askeri ve sivil yönetim kademelerine ise salt Kürtleri değil, Erme - ni ve Asurileri de dahil etmiştir. Bu unsurların Avrupalı eğitim gör - müş, en azından Avrupa modernizmini tanıyan unsurlar olduğuna dik - kat çekmek isterim. Kalıdı ki Bedirxan Beg, Kürtlerin ve mirlikte ya - şayan tüm ethnique unsurları Avrupa'ya teknoloji öğrenmeleri ve eği - tim için öğrenci olarak göndermiştir. Böylece Kürt ve Mezopotam - ya'lı öğrencilerin eğitim amacıyla Avrupa'ya gönderilmesini ilk defa Bedirxan Beg sağlamıştır .

Bedirxan Beg ayrıca Mezopotamya mirliğinde bölgeleri gerek as - kerî gerek ticarî/pazar olarak birbirine bağlamada kilit olan Van Gölü kıyısında modern gemi işletmeciliği, yani Tersaneler de kurmuştur. Bunların kapitalist model işletmeler olduğu açık. Ve gemi tekniğini öğrenmeleri için de Avrupa'ya öğrenciler göndermiştir.

Kaldı ki, Mehmet Ali Paşa'nın 1825 yılında Mısır'da Avrupalı

tarzda kurduğu Kasrú'l-Ayn Askeri Mektebinde Türk, Ermeni, Arnavut, Rum'larla birlikte Kürt öğrenciler de eğitim görüyorlardı. Ders müfredatı hesap, hendese, cebir, resim idi ve talebeler İtalyanca da öğreniyorlardı. Ayrıca Bedirxan Beg'in sağ kolu, danışmanları arasında kimi Ermeniler Fransızca, İtalyanca'yı da biliyorlardı. Bütün bunlar Bedirxani yenilikçilerin aydın kadroları yönünden pozitif durumlarını anlatıyor.

Bedirxan Beg'in miriliğindeki topraklarda yolcular ve kervanlar için tam bir güvenlik sözkonusuydu. Bir tüccarın beş yüz altının soyulması dışında hiçbir hadise olmamıştır. Kaldı ki Bedirxan Beg, tüccarın altınlarını hemen iade etmiş, soyguncu kürdü dağdan indirerek cezalandırmıştır. Öyle ki Celile Celil, insanların klavuzsuz korumasız hatta elinde altın olan çocukların bile begin topraklarında serbestçe dolaşabildiklerini yazıyor. Bedirxan, Tanzimatçı ilke olan mal ve can emniyetini sağlamıştı.

Bunun sonucu olarak Bedirxan Beg'in toprağına her taraftan akın edip gelen insanlar yerleşiyorlardı. Ancak gelenler bir at bir silah gibi mülkiyet sahipliğiyle giriş yapıyorlardı ki gereğinde begin ordusunda süvari olarak kullanılsın. İsteyen herkes, her köylü az bir bedel ödeyerek toprak sahibi oluyordu. Bedirxan Beg üreticinin sadece 1/3'ünün Mirliğe verilmesi şartını getirmişti. Bu "adil vergilendirme"dir ve köylülüğün Osmanlıya kıyasla edirxani Mirliğinde daha hafif sömürüye tabi olduğunu göstermektedir.

Bedirxan Beg aynı zamanda dullara, çocuklara, yaşlı ve sakatlara ve kimsesizlere harcanmak için de fon ayırmıştı. Bu, Sosyal Mirlik düzeni olduğunu da kanıtıyor.

Vahşi Kürtler diye gerek Osmanlı gerek Batılı kalemlerce tanımları yapılan göçebeler de Bedirxan topraklarında asayiş ve düzen sağlandığı için, dağlardan inip beyin topraklarında yerleşiyorlar ve askerlik de yapıyorlardı.

Yalçın Küçük, yarından fazlası Kürt olan Osmanlı askerlerinin Mısır'la Nizip (G.Antep) savaşı sırasında komutanlarını öldürerek firar ettiklerini ve türkü söyleyerek köylerine döndüklerini Moltke'nin mektuplarına referansla yazıyor. Kürt askerler, Mirlikteki yeni düzene

iltica ediyorlar şüphesiz ki. Ayrıca Y.Küçük Nizip savaşı sırasında, İbrahim Paşa karşısında Antep'in "firari" ve Maraş'ın "korkak" olduğunu saptıyor! Buna, gördüğümüz gibi Urfa'nın da "Asi" olduğu saptamasını ekleyebiliriz. Henüz taze Tanzimatın uğramadığı, neredeyse ömür boyu askerlik ve ağır-keyfi vergiler altında inleyen Kürt insanından başka ne bekliyorlar? Halbuki aynı Kürt insanının, 1919-23'teki salt Türklerin değil de, Türklerin ve Kürtlerin ortak savaşı olarak söylenen ve gerçekleşen İstiklâl Harbi'nde Fransız-İtalyan işgalciye karşı Antep'i "Gazi", Maraş'ı "Kahraman" ve Urfa'yı da "Şanlı yapan direniş gösterdiği hatırlanmalıdır .

Bedirxan düzenini bitirirken Beg'in Kürtler'le Ermeniler arasında kız alıp vermeyi serbest bırakmış olduğunu ve ticaret, el,sanatları ve öteki dallarda "ehli" olmalarından dolayı ekonomik yönetimi Ermenilere bırakmış olduğunu da söyleyelim. Bunlar reformların ileri düzeyini gösteriyor.

Toprakta Tımar Rejimi-Merkezi Devlet Küçük Köylü Dengesi

Burada, Bedirxan düzeni ile kıyaslamak gerektiği için Osmanlı Tımar rejimini inceleyelim.

Kökünü Doğu Roma'da bulunabilecek ve Rum Selçuklu Sultanlığı'nın da uygulamış olabileceği Anadolu'da uygulanan Osmanlı Tımar rejiminde, bilindiği gibi tüm toprak padişahın (devletin) idi. Devlet, görevli sipahiye belli askeri yükümlülük karşılığı toprağın zilyedliğini (kullanım hakkını) veriyor, devlet görevlisi "senyör" sipahi de bunu üretici köylüye (reaya) kiraya veriyordu. Tanzimatın ilkelerinin uygulanması süreci içinde gelen 1858 Arazi Kanunu ile köylülük, artık toprağın fiili sahibi oluyor ve ilk defa tapu alıyordu. Yalçın Küçük'ün tezlerine göre Tanzimatçılar, kendi tabanlarını Maarif'in yetiştireceği memur kadrolarında görmüş olabilirler. Ancak Tanzimatın toplumsal-sınıfsal temelini hür köylü mülkiyeti olduğu görülüyor. Bu yüzdendir ki küçük köylü mülkiyetine dayanan "Yeni Osmanlı" merkezi devletine karşı "yerel feodalite"nin, ayan ve eşrafın, ilk demokratik belgesi

olduğu iddia edilen Sened-i İttifak tarihsel olarak gericedir. Tanzimat, merkezi devletin vergi gelirleri hür köylülüğün muhafaza edilmesine bağlı olduğundan, ayan ve eşraf'ın sened-i ittifak belgesi karşısında ilericidir. Esnaf güruhu dejenere "asker" Yeniçerileri ortadan kaldıran II. Mahmud, Sened-i İttifak'ta imzaları olan yerli derebey temsilcilerini de bir bir tepeliyor!

İdris Küçükömer Yenilikçi-İslahatçıları "Batıcı-laik bürokratlar" diye sağcı ve karşısındaki gerici Yeniçeri-esnaf-ulema'yı da "Doğucu-halk-cephesi" diye solcu ilan ediyor. Hem tarihi tahrif ediyor, hem de liberal-düzeniçi dalganın ideoloğu oluyor. Fikret Başkaya'nın bu liberal tezleri son politik vakıalarla ayrıntılandırıp kataloglaması dışında bir katkısı bulunmuyor .(6)

Evet, Tımar rejimi ve sonrası gelen Tanzimat rejimi budur. Peki, Bedirxan Mezopotamya'sı nedir? Şüphesiz Tımar rejimi de Tanzimat-ı Hayriye de salt Anadolu-Balkanlar ayan-eşrafı, yani yerli feodaliteye karşı köylülüğe dayandığından, Mezopotamya yerli mirlerine karşı köylülüğe örnek olduğundan ilerici idi. Ancak, Kürt Tanzimat girişimi olan Mir Bedirxan hareketi de, hem "kendi" emekçisi üzerinde hafif sömürü uygulaması hem de bunu Osmanlı'nın payını keserek yapması dolayısıyla özgür ve ilerici bir atılım oluyor . Hem de mülk sahibi küçük köylüye dayanıyor.

Exmedê Xani-Kürt Tanzimat Atılımının İdeolojik Habercisi

Yukarıda Faik Bulut'un Bedirxan Beg hareketinin bürokratik olduğu, sınıfsal ve ideolojik yönü olmadığını yazdığını aktarmıştım. Ek olarak F.Bulut, Bedirxan Beg hareketinin ulusal istemler ile köylü ayaklanmalarının ortak bir bileşeni olduğunu, ancak bunun köylü devrimini frenleyici ve dar beylik çerçevesine hapsedici yönde olduğuna da işaret ediyor.

Şüphesiz her toplumsal-siyasal hareketin hem sınıfı hem de ideolojik yönü vardır. Bedirxan Beg hareketin de toprakları içinde en başta Kürt köylüsüne, ama aynı zamanda da Ermeni, Asuri, Süryani, Türk,

Arap köylüsüne de huzur, güven ve istikrar getirmişti. Bedirxan reformları, bizzat F.Bulut'un parmak bastığı gibi Ermeni, Asuri, Kürt köylüsünün, Kürt ağa ve aşiret reisleri tarafından aşırı soygununa fren idi. Bu nedenle Bedirxah Beg, küçük toprak sahibi hür köylülüğe dayanıyordu, ama son çözümlemede. Çünkü bu dayanma, yine "modernizmi benisemiş" Kürt mirmiranları, prensleri, şeyhleri, beyleri, aşiret reisleri gibi alt-feodaller dolayımıyla idi.

Bedirxan Beg'in bürokratik ıslahat düzeninin bir ayağı kırların bu sınıflarıysa bir ayağı da kent üreticisinin, reayanın rasyonel sömürüsü sonucu teşekkül eden tüccar, imalathane sahibi, esnaftan oluşan Botan-Kürd Ermeni burjuvazisi idi şüphesiz ki. Tabandan gelebilecek bir köylü-el işçisi ihtilâli "tehlikesi"ne karşı ve toplumsal gelişmenin zorlamasıyla "modernize prensler" kentli burjuvazi ile kaynaşarak dar-millî ıslahatçı ideolojilerini dayatacaktır:

"10. yüzyıl'dan başlayan Mezopotamya'daki feodal uygarlık düzeyi 17. yüzyılda prekapitalist billurlaşmayla taçlanmış, başta Amed, Bitlis, Cizre, Musul, Hekari, Van vb. gibi kentler Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nde geniş tasvirlerinin gösterdiği gibi çarşı ve pazarlarla donanmıştı. Bizzat E.Xanî bile bir dizesinde 'çarşı pazarların gelin gibi süslenmiş' olduklarını ile getirerek bu durumu onaylıyor. Bedlis tüccarları Gürcistan'dan İran'a kadar açılıyorlar. Fransız seyyah Tavernier, çarşılarını öve öve bitiremediği Bedlis'i bu yüzyılda Paris'le karşılaştırıyor. Şu halde tüccar, zanaatkâr ve esnaftan oluşan bir burjuvazi teşekkül ediyor. Bu burjuvaziye "Rum" Yavuz Sultan Selim ile Kürt İdris-i Bitlisi'nin mimarları oldukları Mezopotamya'nın (onsekiz adet) Kürt hükümetleri tarafından bölünmüş olması dar geliyor. Ve geniş bir 'millî pazar' kendini zorluyor."(7)

İşte, Bedirxan Beg'den yaklaşık ikiyüz yıl önce Kürt ozan Exmedê Xani Mem û Zin destanında Kürtlerin "millî birliği"ni savunarak bu ideolojinin sözcüsü oluyor ve "himmetli Kürt pidaştî"ni yani "modernize bir Kürt tanzimat atılımını" haber veriyor.

Mirlikte Islahatçı Düzenin Sonu

Bedirxan Beg, amcası oğlu Yezdani Şer'in Osmanlı tarafına geçmesi sonucu savaşta kaybetti ve teslim oldu, 1847. Yezdani Şer Osmanlı'nın Cizre Beyi olarak atandı. Bedirxan Beg, ailesiyle uzun süre yaşayacağı Girit adasına sür gün edildi. Yaşamının son yıllarında ise, sultanın izniyle 1868 yılında öldüğü Şam'a yollandı.(8)

Bedirxan Begin bu Islahat girişimi, yenilgisiyle kesintiye uğradı. Peki, hiç değilse Osmanlı Islahat hareketi, Tanzimat bölgeye giriş yaptı mı? Bedirxan'ın yenilgisinden otuz yıl sonra 1877 yılında Büyükelçi Layard, kont Derby'e Tarabya'dan yazdığı mektubuna Siirt, Bitlis, Muş, Diyarbakır, Van başta olmak üzere bölgeyi dolaşan Rassam'ın gözlemlerini eklemiştir. Rassam şunları yazıyor: "... Yaptığım soruşturmalara göre, (bölgede) kölelik tümüyle ortadan kaldırılmamış. Nüfuz edilemeyen dağlık bölgedeki hristiyan köyleri, içinde yaşayanlarla birlikte alınıp satılmakta. Öyle ki burada oturanlardan biri, köy başkasına satılmışsa ve diyer köye gitmek isterse, yeni sahibi onu öldürebilir. Bu feodal yasalar (varken) ... bu ülkede öyle görülüyor ki, Tanzimat ve yerel meclisler (işlememektedir.) Yerel yönetim meclisleri(nin) hiçbir yararı yoktur. Bunlar ya çok önemsiz solda sıfır olan kişilerdir, ya da rüşvetle kendilerini zenginleştiren önemli kişilerdir."(9) (Parantezler benim-sb)

Mükemmel! Osmanlı Tanzimatı bölgeye kâğıt üzerinde giriş yapmış, ancak hem işlemiyor hem de dejenerasyon yüklü. "Bedirxan Tanzimatı"nın tüm halk için mal ve can güvenliği, huzur-güven ortamı, ticari-sınai gelişim, toplumsal reformların getirdiği, burjuva uygarlık düzeyinin yerinde yeller esiyor! Düşündürücüdür.

İlgi çekicidir. İlk Kürt gazetesi de Bedirxan Beg'in oğullarından Miqdat Mithat Bedirxan tarafından 1898'de Mısır'da (Kahire) yayına başlıyor. Bu gazetesinin birinci sayısına yazdığı başyazıda Mithat Bedirxan "Ey ağalar, Mirler; Ey Kürtlerin Ulema, ağa ve Mirleri, diyerek defalarca tekrarlıyor. Çocuklarınızı İstanbul'a, Kahire'ye okumaya yollayın diyor. Çünkü okutursanız ticareti öğrenip zengin olacaklar. Halbuki Kürtler her geçen gün fakirleşiyorlar, sebebi cahil olmamız-

dır. Acemler ve Mısır'lılar da önceleri Kürtler gibiydi. Sonra bilimsiz ve hünersiz olunamayacağını anlayınca onlarda çocuklarını, uzak ülkelere bile okumak için göndermişlerdir. Böylece zanaatı ve onunla birlikte herşeyi öğrenmişlerdir. Tekrar, Ey Kürt halkının ağaları, Mirleri diye feryadediyor Bedirhan, size soruyorum. Kürtler hep ya reñberlik ya kapıcılık ya hamallık yapıyorlar, halbuki Mısır halkından daha cesaretli ve daha akıllıdır. Peki Mısır halkı niye Kürtlerden daha zengin olsun?"(10)

Kısaca oğul Bedirhan da, "sans-culotte" (külotsuz) Kürtlerle, yani Kürtlerin baldırıçıplaklarıyla tabandan sosyal-burjuva bir ihtilali değil, Modernize vicdanlarına seslendiği Kürt beyleri kanalıyla tepeden ıslahat ütopyasını sürdürmektedir.

"Gebze Mahbusu" Yalçın Küçük ise daha yakınlarda kaleme aldığı Nova Tanzimat başlıklı yazısında, Osmanlı Tanzimatının programı ve denetimi Batılı büyük devletlere ait olsa da Mısır'dan esen ve adalet duygusu yakalama çabasındaki erken bir modernizasyon hareketi olduğunu söylüyor. Y.Küçük'ün ardından şunları eklemesi acıyla karışık tebessüm uyandırıcıdır:

"İlk Tanzimat, özünde, gayri müslim yurttaşlarımız Eleneler'e (Geklere/Rumlara-sb.), Ermeni ve Yahudilere, kamusal saygı ve hukuk güvencesi getirmeyi amaçlıyordu. Şimdi Nova Tanzimatın hedefi ise Hint-Avrupa köklü Kürt halkımıza kimlik ve hukuk önünde eşitlik sağlamak olmaktadır. Washington ve Avrupa Birliği bu alanda çok kararlı görünmektedir..."(11)

Acıyla karışık diyorum, çünkü Sn. Küçük her seferinde demokratik özgürlükleri Tekeller, Avrupa ve Washington ekseninden bekleyenlere şiddetle hücum etmektedir. "Kürt halkımıza" gelince Hint-Avrupa köklü olduğu Avrupa uydurmasıdır, aşağıda tahlil ve çözümler göreceğiz. Ayrıca Türkiye'de Türkler için ayrı Kürtler için ayrı yurttaşlık hukuku yoktur. Ki hukuki eşitlik talebi olsun. Geçerken "Sorun" konusunda okuyucuya Kürt Solu/3'teki S.Çiftyürek, A.Güler veya M.Çulhaoğlu "tartışmasına" bakması salık verilebilir. Burada son olarak, "Küresel Kapitalizimin mazlum çocuklarından" Kürtleri irdeleyelim.

Kapitalist Emperyalizme Karşı Asya Bloku ve Sosyalizm

Bedirxan “Bürokratik” hareketini çözümlediği eserinde Faik Bulut, Avrupa devletleri İngiltere ve Fransa’nın gerek Rusya’yla rekabetlerinden gerek Mezopotamya’daki tarımsal ve madensel maddelere kendi kapitalist sanayileri için muhtaç olduklarından Kürtler’in ve ethnique unsurların kalkışmalarında hep “Güçlü” Osmanlı’nın yanında yer aldıklarını ifade ediyor. Bedirxan Beg hareketi dahil tüm Kürt kalkışmalarının dolaylı olarak emperyalist İngiltere-Fransa karşıtı olması sonucu çıkıyor buradan. F.Bulut ek olarak, tüm bu kalkışmalarda emperyalizmin halkları “hıristiyan-müslüman” vb. yapay çelişkilerle birbirlerine düşürme politikası güttüğünü yazıyor. Benzer değerlendirmeler geliştiren 1920’lerin Doğu Halklar Kurultayı, Komüntern ve TKF belgelerinden de izlenebilir.

İşin trajik yanı, I. Dünya Savaşına denk gelen süreçte kimi miraburjuva sentezli kürt aydınlarının pusulalarını İngiliz-Fransız emperyalistlere çevirmeleri oluyor. Bu Kürtler, Leninci Sovyet Sosyalistlerinin “Kendi kaderlerini belirleme hakkı”na bakmıyorlar da Wilsoncu Batı emperyalistlerinin “ilkeleri”ni kible yapıyorlar. İşte asıl olarak bu yüzdendir ki, ana stratejisi ezilen-sömürülen Doğu Ülkeler halklarının, Sovyet ve Avrupa proletaryasını müttefik olarak görerek Emperyalist-Kapitalist Batı’ya “cihad” ilân ettikleri 1920 Eylül Bakû’da I.Doğu Halkları kurultayına katılan sekiz Kürt delege dut yemiş bülbüller gibi susuyorlar. Çünkü, yukarıya (Emperyalizme-İngiliz, Fransız’a) baksalar bıyık (müttefik)! aşağıya (mazlum doğu ve müttefik proletarya) baksalar sakal (kendi gibi muzlumları dar-millicilikten inkâr)!

Daha önce Fıratta Yaşam’da yazmıştım. “Demokratik Alman” tarihçi Ernst Werher, Osmanlı-Türkiye tarihinin büyük toplumsal ıslahatçısı olarak Şeyh Bedreddin’i gösteriyor. Bedreddin’in Anadolu Türk (şüphesiz Grek, Ermeni, Yahudi vd.) halkı ile Balkanlar-Slav halklarının birleşmesini, kaynaşmasını savunduğunu, ancak sınıfsız

toplum isteyen Börklüce Mustafa'nın aksine Avrupa'da yeni oluŐmak-
ta olan sömürgecilik düzeni karşısında Güneydoğu Avrupa blokunu
program edinerek gercekçi bir seçenek ürettiğini söylüyor, Werher.
unk  Anadolu-Balkanlar'da 1410'lar feodal uygarlığın üretim g -
leri düzeyinde sınıfsız bir komünist toplum programı ütopik (hayali)
kalmaya mahkûmdur.

Türkiye sosyalist aydınlarından Gencay Gürsoy beni doğrusu
ŐaŐırttı. Şu sıralarda Cumhuriyet gazetesinin Sol konuŐuyor dizisine
bbir yazıyla katkıda bulunmuş. Şöyle bir Şeyi önümüze seçenek diye
koymuŐ. Diyor ki ya AB (Avrupa Birliği)"nin demokratik-ileri değer-
leri ya da otarŐik-milliyetçi ve nükleer Avrasya! Bu Avrasya blokunda
da ya "Ne mozaiki ulan" ya da "eğenistan" alt seğenekleri. Yani katır
mı satır mı? Peki, sayın Gürsoy gerekirse emperyalist ABD-AB mih-
verine karşı nükleer g le donanmıŐ ulusal otarŐik" sosyalizmi Av-
rasya emekçilerine, halklarına niin seçenek diye sunmayı hatırla-
mıyor? "Uygar" Batı iŐleri sosyalizmi kurarlar da "Barbar" Asya
kuramaz mı yoksa. Böyle bir kompleksimiz yok. Kaldı ki Asya'nın
( zelikle uzak Asya-Çin) dünya ekonomisinde ağır ağır birinci sira-
ya y ks ölmekte olduğu da kimi aydınlarca ileri sürülmekte.

Güneydoğu Avrupa-Asya, yani Avrasya blok'unda Türkler hem
Avrupalı hem Asyalı görülüyor. Ancak "biz" Kürtler sadece As-
yalı z. Hint-Avrupa köklü olduğumuz "bilimsel doğru"dur da, Bilâl
Aksoy'un da parmak bastığı gibi bu sınıflamayı dillere g ore yapan
Avrupalı bilimadamları biraz acele etmişlerdir. Trans-Kafkasik,
Mezopotamyalı, İranı k kenliyiz, doğrusu budur. Kısaca Asyalıyız.
Avrupaya  yk necek bir y n m z yoktur. Sam Amcadan ve Hans
Amcadan  zg rl k dilenecek bir y n m z de. Zaten onların " zg r-
l k " maskelerini emekçi kütleler Seattle'larda, sokaklarda indiriyor-
lar.

"Biz" Kürtler, Türk kardeŐlerimizle ortak özgürlük-sosyalizm kav-
gasını, ortak kurtuluş umuzu amaçlıyorsak eğer onların tarihi ilerici
gelenekleriyle, jakoben suçlaması yaparak, kavga etmemeliyiz ve on-
ların tarihi gerici gelenekleriyle, halktan gelen tepki övgüsü yaparak,
flört etmemeliyiz. Bu ikincisini daha çok yaptık ki hem güven

zedeleyen hem çıkmaz yoldur. 1960'ların Türk-Kürt orta kavga-örgütlenme geleneğimizde emperyalime karşı "Yankee, Go Home!" şahlanmamız vardı. Bugün Türk ve Kürt işçilerinin, emekçilerinin Tekelci ve yerli kapitalizme karşı ortak sosyalizm kavgası, aynı zamanda ABD-AB mihverine karşı "Xerib, Wegere Mal hü!" özgürlük haykırışıyla yine bağlıdır .

Evet, komünist aydın işçi-emekçi sınıflarımıza (bilinç-örgüt-siyaset) öğeleriyle "dışarıdan" müdahale etmeli, onu dönüştürmelidir . Ancak emekçi kütellerin de aktif devrimci siyaset ve canlı-yaratıcı sosyalizm kavgasıyla bütünleşmesi kurtuluş'un garantisidir. Çünkü, görülmüş olmalı ki sosyalizm salt tepeden kararnamelerle buyrulamaz olmuyor. Kısaca 'Tanzimatçı bir sosyalizm' olamaz.

28-30. 04. 2000

kaynakça

- 1- Yalçın Küçük, "Aydın Üzerine Tezler", Kitap I, Tekin Y. İst. 1985
- 2/3- Ord. Prof. Enver Ziya Karal, "Büyük Osmanlı Tarihi" I.Cilt, T.T.K. Yay. Ank. s.127
- 4- Faik Bulut, "Dar Üçgene Üç İsyan", Belge Y. İst. 1992; yazar Bedirxan Beg isyanını s. 91-100. sahifelerde inceliyor. Ayrıca kitabında Dr. Celile Celil'in "Bedirxan Beg Ayaklanması" incelemesini de yayımlamış, s. 184-211
- 5-Ord. Prof. Dr. Enver Ziya Karal, age, s. 139-140
- 6- Çağlar Keyder, D.Roma/Bizans, Selçuklu ve Osmanlı döneminde bağımsız köylülük güçlü merkezi otorite dengesinin mahalli feodal hanedanlığa karşı sed olduğunu işliyor, bkz. "Türk Tarımında Küçük Köylü Mülkiyetinin Tarihsel Oluşumu ve Bugünkü Yapısı" - Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi- c. 5. İletişim Y.; s. 1254-1258.
- İdris Küçük Ömer'in sağ-liberal tarih tezi için bkz. "Düzenin Yabancılaşması-Batılama" - Alan Y. İst.
- Fikret Başkaya, "Yediyüz..."de aynı tarih tezini sürdürüyor. Ütopya Y. Ank. 1999
- 7- Bkz. S.Bulut, "Mezopotamya"lı Kürt ozan-filozof Exmedê Xani'nin Eleştirisi", el-yazısı, Elazığ, Nisan/2000 (Sosyalist İktidar-Gelenek için kalame alınmıştır ve gönderilmiştir.)
- 8- Dr. Celile Celil, "XIX. Yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu'nda Kürtler" - Özge Y. Ank. 1992, s. 147-148
- 9- Bilâl N. Şimşir, "İngiliz Belgelerinde Osmanlı Ermenileri" - Bilgi Y. İst. 1986, s. 112
- 10- Ülkede Gündem gazetesi eki-Ek Gündem, sayı:41/18 Nisan 1998
- 11- Yalçın Küçük, "Kayıplarımıza Ağrılar III.-NOVA TANZİMAT-1" - Aydınlık, sayı:660/12 Mart 2000.

Güney'deki Son Gelişmeler Üzerine

Jemal Nebez*
Röportaj: Hüseyin Taşan

Soru: Bilindiği gibi 21. yüzyıla girdik. Yeni yüzyılda Kürdistan'ın ulusal ve toplumsal kurtuluşunu, geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Cevap: 21. yüzyılın en önemli gelişmesi teknolojik gelişmedir. 20. yüzyıl elektrik enerjisi yüzyılıydı. 21. yüzyıl elektronik yüzyılıdır. Elektronik vasıtasıyla bütün dünya birbiriyle bağlanmıştır. Elektronik sadece sermaye ve egemen güçlere hizmet etmiyor, aynı zamanda ezilen ve sömürülen sınıfa hizmet edebilir; eğer ezilen ve sömürülenler teknolojiyi kendi çıkarları doğrultusunda kullanabilirlerse. Fax, bilgisayar ve satelitler ezilen ve mazlum halkların haklı istemlerinin tüm dünyaya ulaşmasında araç olarak kullanılabilir.

Kürtler hızlı ve en kısa zamanda modern çağa kendilerini uydurmak zorundadır.

Eğer Kürt örgütleri, partileri, grupları ve bağımsız yurtsever şahsiyetleri elele verip birliklerini sağlarsa demokratik, çoğulcu ve ulusal bir çatı altında birleşirlerse amaçlarına ulaşmış olurlar. Aksi takdirde birliklerini gerçekleştiremezler Kürt davası ilerleyemez ve so-

nuca varamaz.

Soru: Güney Kürdistan'da büyük Kürt partilerinin fedaralizmi ve ya bağımsızlığı bir devlet çatısı altında yerine getirme güçleri var mı -dır? Yoksa, KDP ve YNK her biri ayrı ayrı kurumlarını mı oluştur -maktadırlar (Arap devletleri gibi iki küçük devlet mi olmak istiyor -lar)?

Cevap: Her şeyden önce şunu iyi bilmemiz gerekir ki, Arapların durumu Kürtlerin durumuna benzemiyor. Arap ülkeleri Kürdistan gibi değildir. Arapların birleşik bir devletleri olmadığı doğrudur . Her Arap halkı kendi başına bir devlettir . Bundan başka Arapların birliğinin ye-rine geçecek olan bir Arap Birliği var. İki Arap devleti birbiriyle sava-ş ırsa neticede iki devlette ortadan kalkmıyor. PDK ve YNK Güney Kürdistan'da her biri bir parti konumundadır. Devlet konumunda de-ğiller. Şu doğrudur ki, adı geçen partilerden her birinin binlerce üye ve sempatzanı, binlerce peşmer ge ve polisi, kolluk kuvvetleri, radyo, te-levizyon, gazete, dergi, ulusal banka ve bölgesel hükümetleri ve parla-mentoları vardır. Ne yazık ki onların elindeki şimdilik özgür olan topraklar, uluslararası kurumlarca Irak topraklarının bir parçası olarak kabul edilmektedir. Irak rejimi ise, bir an önce bölgeyi kontrolüne ye-niden almak için çabalamaktadır. Irak'a komşu ülkelerin tümü de Irak rejiminin bölgeyi tekrar kontrol altına almasını desteklemektedirler .

Bu ülkeler Kürt örgütlerinin birbirleriyle savaşması için arabozucu yöntemlerle Kürtleri birbirleriyle savaştırıyor ve bu taktikleriyle Kürt ulusal mücadelesine de büyük bir zarar vermekteler. Güney Kürdis-tan'daki kardeş kavgasının zararı sadece Güney Kürdistan'a değil, tüm Kürdistan'adır. Federasyon sadece bir yönetim şekli değildir. De-ğişik yönetim şekilleri var. Güney Kürdistan'daki parlemetonun ka-rarlarıyla istenilen federasyon Almanya'daki gibi değildir. Alman-ya'daki bölgesel federal sistem birer bölgesel yerel otonomi özelliğini taşır . Kürtlerin istediği federasyon Federal Cumhuriyet şeklindedir. Eski Çekoslavakya cumhuriyetindeki gibi. Bir ülkede sadece federal sistem bir bölgeye ait olmaz, tüm ülkeyi kapsar. Yani Kürdistan Federal Cumhuriyeti kurulduğunda. Irak'ın da federal cumhuriyetlerle yöneti-mi kabullenmesi gerekir. Eğer Irak Devleti Kürtlerin önermiş olduğu

federasyon sistemini kabul etmezse Kürtler ne yapmalı? Kendi bağımsızlıkları için mi ya da "Demokratik Irak Cumhuriyeti" için mi mücadele etmelidirler?!

Soru: Güney Kürdistan'da PDK ve YNK Soran ve Behdinan bölgelerinde her biri ayrı Kürt ulusal kurumlarıyla kendilerini tanıtmaktalar. Bu iki başlı yönetime tarihsel, bölgesel olarak nasıl bakıyorsunuz?

Cevap: Her şeyden önce Soran ve Behdinan bölgeleri ayrı bölgeler değildir. Kürtlerin kontrolü altındaki özgür topraklar Hawler, Süleymaniye, Duhok ve bir parçada Kerkük ilinin topraklarından ibarettir. Yalnız Duhok ili Behdinan bölgesinin kapsamındadır. Hawler, Kerkük ve Süleymaniye Soran bölgesinin kapsamına girer. Hawler ve Duhok illeri PDK'nın kontrolündedir; Süleymaniye ve Kerkük'ün bir parçası (Çem Çemal, Kifri ve Kelar gibi) YNK'nın kontrolündedir. Halepçe ve Süleymaniye'nin bir parçası Kürdistan İslam Hareketi'nin kontrolündedir. Tarihe bakıldığında Süleymaniye ve Kerkük Soran bölgesine dahil değildir. Baban bölgesi olarak adlandırıldı. Benim görüşüm odur ki, PDK ve YNK arasında kontrol bölgeleri Behdinan ve Soran olarak belirtilemez. PDK ve YNK, herbirinin üye ve sempatanları birbirlerinin kontrolündeki topraklarında mevcuttur. Bilmemiz gerekir ki, her iki parti de köken olarak eski KDP'den gelmektedir. General Molla Mustafa Barzani PDK'nin ilk başkanıydı. Barzani ulusal bir önderdi. Tüm Kürtler tarafından büyük bir saygınlığı vardı. Barzani'nin kendisi Barzan köyündendi ve bu köy de Soran ve Behdinan'nın keşiştiği yerdedir. Barzani ailesi özellikle Osmanlıların asip şehit ettiği Şeyh Abdülselam Barzani Behdinan bölgesinde daha sağlıklı bir evliya gibi sayılırdı. Öyle görülüyor ki Barzani ailesinin her ferdi Behdinan bölgesi halkı tarafından sevilir ve sayılırlar.

Soru: Soran ve Behdinan bölgelerinde merkezi ulusal bir çatı altında birleşmediği görülüyor. Bölgede ABD, İran, Türkiye, Irak ve Suriye'nin size göre rolü nedir?

Cevap: Dava Behdinan ve Soran davası değildir, dava Kürt ve Kürdistan davasıdır. Bu sorunun yanıtı verebilmek için Kürt ve Kürdistan sorununa bakmak lazım. Kürt siyasi hareketi önderliği ikinci

dünya savaşının sonuna kadar klasik liderlerin elindeydi. İkinci dünya savaşının sonunda Kürt ulusal önderliği Sovyetlerin etkisiyle küçük Kürt burjuvazisinin eline geçer. Özellikle Güney Kürdistan öğrencilerinden Hamza Abdullah, İbrahim Ahmed, Abdulvahid Nuri, Cemal Haydari, Mukarrem Talabani gibi. Bu adı geçenlerin çoğunluğu o dönemin Bağdat Üniversitesi'nin öğrencileriydi. O dönemde Doğu Kürdistan'da Sovyet askeri bölgeye yerleşti ve bir Kürt cumhuriyeti olarak "Kürdistan Cumhuriyeti" cumhurbaşkanı Gazi Muhammed'in önderliğinde kuruldu. Mustafa Barzani general rütbesiyle Mahabat Kürt Ordusu'nun genelkurmay başkanıydı.

16. 08. 1946'da Barzani önderliğinde Güney Kürdistan'da PDK-"Irak" kuruldu. Bu dönemde bir kaç Kürt komünisti Şeyh Mahmud'un oğlu Şeyh Latif ve Kake Ziyad Koyi gibi kimselerin partinin merkez komitesinde üye olmasına karşıydılar. Onların görüşüne göre adı geçen şahıslar feodaldılar. Bu ihtilaldan dolayı adı geçen komünistler görüşleri kabul edilmediğinden partiye katılmadan ayrılarak Irak Komünist Partisi'nin saflarına geçerler. O zamandan sonra Güney Kürdistan'da iki siyasi akım bölgede oluştu. Biri PDK'nın önderliğinde Kürdistan'ı akım diğeri ise Irak Komünist Partisi'nin önderliğinde Irak'çı akım. Her iki parti de kendini marksist görüyorlardı ve Sovyetler Birliği'ni Barış Kalesi, halkların kurtuluşunun dostu, ezilen işçi ve köylülerin koruyucusu olarak görüyorlardı. Buna rağmen her iki parti birbirleriyle savaşıyorlardı. PDK, Irak Komünist Partisi'nin (IKP) Kürt partisi olmadığını, Kürtlerin haklarını savunmadığını, IKP ise, PDK'nın ilerici, marksist parti olmadığını, Kürt burjuva ve feodallerinin önderliğinde bir parti olduğunu savunuyordu. Bu nedenden dolayı IKP Kürt bölgesinde Kürt seksiyonunu kurdu. 1947 yılının başlarında Kürdistan Cumhuriyeti yıkıldı. Cumhurbaşkanı Gazi Muhammed ve arkadaşları idam edildiler. General Molla Mustafa Barzani kendi denetimindeki peşmer gelerle uzun bir yolculuktan sonra Sovyetler Birliği'ne çekilirler.

Şeyh Mahmut Berzenci birinci dünya savaşından sonra bir kaç yıl Güney Kürdistan'da krallığını ilan etmişti. Bu dönemde (1947) Dari-kâli köyünde Şeyh Matmut Berzenci Irak hükümeti tarafından ölümü-

ne kadar aynı evde gözetim altında tutuldu (ölümünden bir kaç ay öncesine gözetim altında olduğu yerde kendisini ziyaret ettim ve çok kötü şartlarda yaşadığına şahit oldum). Şeyh Mahmut Berzenci 1956 yılının sonbahar aylarında vefat etti.

1947 yılında klasik liderlik, Kürt ulusal hareketine önderlik yapacak bir oluşum yoktu. Küçük burjuva kökenli, Kürt marksistlerinin varlığı ise kitleler içinde zayıftı. Onların isteği kendilerinden yana köylü ve işçilerin temsilcisi olabilmektir. Kendileri için bir kimlik arayışı içindeydiler. Bu nedenden dolayı Kürdistan'ın ulusal bağımsızlık hedefi otonomi yönetimiyle sınırlandırmaya mecbur kaldılar. Yani amaç Kürt davasını uluslararası bir dava olmaktan çıkararak Irak'ın bir iç sorunu haline getirmektir. KDP Irak'ın milliyetçi bir partisi gibi Irak'ın toprak bütünlüğü için bir Arap milliyetçi partisinden daha fazla çaba harcadı.

1958 yılına kadar Molla Mustafa Barzani'nin Sovyetlerden döndüğü tarihe kadar PDK'nın çalışmaları bu kısır çalışmalar içinde geçti. Barzani oniki yıl Sovyetlerde yaşadı. Sovyet yönetiminin diktatör, Kürt düşmanı ve halkların özgürlüğüne karşı olduğu inancındaydı.

Önder Barzani ile PDK'nın genel sekreteri Hamza Abdullah arasında çelişkiler doğdu. Sebebi ise, Hamza Abdullah'ın partinin tüm kurumlarını Irak Komünist Partisi'nin denetimine sokmak istemesiydi. Barzani buna karşıydı ve sonuçta da Hamza Abdullah ve arkadaşlarının partiden atılması gerçekleşti. Parti kongresi Hamza Abdullah ve arkadaşlarını hain ilan etti. Barzani'nin desteğiyle rahmetli İbrahim Ahmed partinin genel sekreterliğine getirildi. Barzani, tarihi ulusal bir liderdi. İbrahim Ahmed ise küçük burjuva kökenli bir aydın olup, Sovyet yanlısı marksistti. İbrahim Ahmed partiyi her şeyden üstün ve kutsal tutuyordu. Barzani ise partiyi günlük işleri takip eden bir büro gibi görüyordu. İbrahim Ahmed ile Barzani arasında 1964 yılında görüş ayrılıkları belirdi. İbrahim Ahmed ve arkadaşları parti saflarından ayrılarak İran'a geçtiler, İran rejimi ise onları Barzani'ye karşı kullanmak için destekledi ve olanaklar sağladı. Barzani İran hükümetini uyararak İbrahim Ahmed ve arkadaşlarının İran'dan çıkmasını istedi. Bunun üzerine İbrahim Ahmed ve arkadaşları Irak'a, daha doğ-

rusu Bağdat'a yerleştiler. 1966 yılından 1970 yılının başına kadar İbrahim Ahmed ve arkadaşları Irak hükümetinin güçleri ile birlikte PDK'ya karşı savaştılar. Peşmergelerin çoğunluğu, Kürt komünistleri KAJYK (Komela Azadî û Jiyanêve û Yekêtiya Kurd) sempatizanları Irak rejimine karşı savaşta Barzani'yi desteklediler. Ve 1970 yılının mart ayında Irak Baas Hükümeti Kürtlere otonomi vermek zorunda kaldı. Barış anlaşması imzalandı. Arkasından İbrahim Ahmed ve arkadaşlarının fonksiyonu kalmadı ve tekrar Barzani'ye (PDK'ye) katıldılar. Barzani onları affetti.

1974 yılında Irak Baas rejimi Sovyetler Birliği'nin desteğiyle Kürtlere karşı genel bir taaruzla geçti. 1975 yılında İran Şahı ile Saddam Hüseyin Cezayir'de anlaşma yaparak aralarındaki ihtilafı kaldırdılar ve Kürt devrimi de yenilgiyle sonuçlandı.

Bu arada İbrahim Ahmed İngiltere'ye sığındı ve nisan 2000'e (ölmüne) kadar da orada yaşadı.

01. 06. 1975 yılında Celal Talabani, Suriye hükümetinin yardımıyla YNK'yi kurdu. PDK'de kendini bir kez daha yeniledi. Geçici komite adıyla yeniden çalışmaya başladı ve sonradan kongresini yaparak eskisi gibi PDK oluştu. PDK ve YNK, her ikisi de Irak rejimine karşı savaşırken kendi aralarında da sürtüşmeleri vardı. Bu sürtüşme ve savaşlar 1989 yılının sonlarına kadar devam etti.

1992 yılında her iki parti oluşan güvenlik kuşağı içerisinde birlikte bir parlamento oluşturarak aynı hükümette birlikte çalıştılar. 1994 yılında bir kez daha kendi aralarında savaşmaya başladılar ve bu 1998 yılına kadar devam etti, Ta ki ABD onları çağırarak barış anlaşması imzalanana kadar.

Soru: Kürdistan'ın dört parçasında ulusal kongre için çok çalışmalar yapıldı. Bu çalışmaların kökeni eskiye dayanır. Geçen yılda Avrupa'da, Kürdistan Ulusal Kongresi (KNK) gerçekleşti. Siz bu oluşumu nasıl yorumluyorsunuz.

Cevap: Her şeyden önce şunu söyleyebilirim ki Kürdistan dört parça değil, altı parçadır. Eski Sovyetler Birliği'nde "Kızıl Kürdistan" adında otonom bir cumhuriyet vardı. Stalin döneminde bu cumhuriyet ortadan kaldırılarak, cumhuriyetin topraklarını Azerbaycan'a kattı, ve

Kürtlerin bir kısmını Orta Asya'ya sürdü diğer kısmı Azerbaycan'a gitti.

Soyyetlerin yıkılışından sonra Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki savaşta eski Kürt cumhuriyetinin topraklarının yarısı Ermenistan'ın sınırlarına katıldı.

Ulusal kongre düşüncesi ve yurtdışında oluşacak olan Yurtdışı Kürt Parlamento'su 14. 04. 1985 yılında Cewat Mella tarafından Londra'da duyuruldu.

Birinci Kürdistan Ulusal Kongresi (KNK) 1989 yılında Londra'da, ikinci kongre 1991 yılında Londra'da, üçüncü kongre 1996 yılında Paris'te ve dördüncü kongre de 1998 yılında Londra'da gerçekleşti.

Yurtdışındaki Sürgünde Kürt Parlemetosu 12. 04. 1995 yılında Hollanda'da kuruldu. Parlamento başkanı Yaşar Kaya, Cewat Mella'dan parlamentoya üye olmasını rica etti. Cewat Mella kabul etmedi. Cewat Mella'ya parlamentoya üye olması için çok rica edildi. 01. 01. 1995 yılında Cewat Mella, Sürgünde Kürdistan Parlemetosu'na Kürdistan Ulusal Kongresi adına üye olarak girdi. Parlemetodaki PKK taraftarları ile Cewat Mella arasında çelişkiler doğdu. Ta ki 21. 11. 1996 yılında tekrar parlamento üyeliğinden istifa edene kadar. Cewat Mella ayrılmadan önce bir gün gelirken bu yanlış düşünceler Sürgünde Kürdistan Parlemetosu'nu da yıkıma götürür demişti. Ve nitekim onun söyledikleri doğrulandı.

PKK bir kaç yıl ulusal kongreden bahsetti. A.Öcalan Suriye'deyken ulusal kongre üzerine hiçbir şey söylememişti. A.Öcalan'ın yakalanması/Kenya'dan kaçırılmasından sonra, PKK stratejisi yüzsekse derece değişti. PKK'nin bağımsız Kürdistan stratejisi birey haklarını istenmesine kadar indirildi.

PKK'nin stratejisi sadece A.Öcalan'ın ölümden kurtarılması stratejisine dönüştü. Bu nedenden dolayı kendilerini "Barış Güvercini" görünümüne soktular. Güney'de ise kardeş kavgası sürdürüldü.

1999 yılında Brüksel'de PKK bir toplantı düzenledi ve toplantıya katılan Güney Kürdistanlılar'ın büyük çoğunluğu İran vizesi ve YNK'nin katkılarıyla gelmişlerdi. Bu toplantıda A.Öcalan KNK'nin onur başkanı, İsmet Şerif Vanlı ise başkanı olarak getirildiler.

Bu yüzden bu kongre ulusal kongre görünümünden uzaktır. Çünkü hiçbir parti ulusal kongreyi tek başına toplayamaz. Çünkü her parti ulustan bir parçadır. Ulusal kongreyi ancak bağımsız yurtsever Kürt şahsiyetleri kurabilir ve zamanla tüm Kürt partilerini bir araya getirerek gerçekleştirebilirler.

Brüksel'de yapılan kongreye Cewat Mella ulusal kongre adına davet edildi ve Cewat Mella ulusal kongre zaten var, ikincisinin kurulmasının hiçbir anlamı yok diyerek katılmadı. Ulusal kongreyi Cewat Mella'nın başkanlığında kabul etmediler, fakat Cewat Mella'nın kurduğu "Kurdish National Congres" adını da almaktan geri kalmadılar.

Soru: Kürdistan'ı aralarında paylaşan ülkelerin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Cevap: Kürdistan, Kürdistan'ı aralarında paylaşan devletlere benzemektedir. Kürdistan tarihi, coğrafi ve kültürel bir kavramdır. Kürdistan'da büyük medeniyetler yaşamıştır. Örneğin Hititler, Mitaniler, Medler, Mezopotamyalılar, Etiler, Urartular, Subartular ve daha niceleri. Kürdistan'da dinsel inançlara dayalı çok görüşler doğmuştur. Örneğin Mitraizm, Mezdaizm, Yudaizm, Diyan (Hristiyan), Manizm, Budizm, Şamanizm ve İslam gibi inançlar gelişme ortamını bulmuştur. Tüm bu inançlar sinkretistik (çoğulcu inanç) bir hoşgörülü inanç ortamı doğurmuştur. Yukarıda adı geçen inançların bileşimi günümüzde Fihli-Hak, Êzdf, Alevi, Şebek, Sarayî, Hakka ve hatta tarikat devrişlerinin inançlarında yaşam bulmaktadır.

"Kürdistan" kelimesi aşağı yukarı bin yıldan beri dünya literatürüne geçmiştir. İtalyan gezgini Marko Polo ön Asya'yı ve uzak Asya'yı dolaşıp geldikten sonra Kürdistan adını Avrupa'ya ilk duyuran kişidir. Yine büyük bir düşünür olan Kaşkarlı Mahmut'un büyük eseri "Divan-i Lûgat-it Türk"te Kürt ve Kürdistan adını yaptığı bir haritada yerleri ile belirtmektedir.

Bu açıklamalardaki amacım odur ki, Kürdistan yapay bir kavram değil, köklü ve gerçeğin ta kendisidir. Kürdistan Avrupalılar'ın kendi çıkarlarını sürdürebilmek için kurdukları suni sınırlara, yapay bileşimlere hiç benzemektedir. Binlerce yıldan bu yana, köklü kültürünü, dilini yaşatmakta ve korumaktadır. Suni zorlamalarla kurulan ya-

pılar kalıcı olamaz ve yıkılmaya mahkûmdur . Örneğin Osmanlı İmparatorluğu, Sovyetler Birliği ve Yugoslavya Federasyonu gibi.

Soru: Araplar, Türkler, Farslar da bu bölgede vardı. Eski İran devleti de vardı.

Cevap: Doğrudur. Onlarda vardı. Yalnız birinci dünya savaşı öncesine kadar milliyetçi yapıda bir Arap, Türk ve Fars devleti yoktu. Osmanlı İmparatorluğu bir islam imparatorluğuymdu. Ulusal bir devlet değildi. İran devleti ise İran İmparatorluğu'ydü ve 1925 yılında Rıza Şah Pehlevi Büyük Britanya'nın desteğiyle imparatorluğu Farslılar 'ın egemenliğine dayalı bir devlete dönüştürdü. Şah rejiminden önceki imparatorluk Kacarların hükümranlığındaydı ve Kacarlar ise Fars değil Türkmen soyundandılar. Kacarlardan önce Zendiler'in hükümranlığı vardı. Zendiler Kürt soyundan olup Kerim Xan-î Zend imparatorluğunun başındaydı. İran günümüzde coğrafi ve tarihi olarak yapı bakımından Avrupa gibi çoğu halkları bünyesinde barındırmaktaydı ve her bölgedeki halkın çoğunluğuna göre bölge adlandırıldı. Örneğin Kürdistan, Fars, Türkmen Sahra ve Belucistan gibi.

Soru: İrani kavimler ve irani sözcüğü nereden geliyor?

Cevap: İran adı "Bûm Aryanam"dan geliyor. "Bûmî" kelimesi Güney ve Doğu Kürdistan'da kurmanci lehçesindeki "erd" anlamında olup "toprak" demektir. Örneğin Güney Kürtçesinde hala günümüzde kullanılan "bûme lerze", Kuzey Kürtçesinde "erd lerzin" şeklinde kullanılmakta olup Türkçesi "deprem"dir. "Erd" kelimesi ise ibrance bir kelime olup ön Asya ve Hint-Avrupa dil ailesinde kullanılmaktadır.

Soru: İrani eski haliyle Avrupa'ya benzettiniz. Günümüzde ise Avrupa Birliği güncel bir konu olup, Türkiye'de bu birliğe girmek istiyor. Bu konuda görüşlerinizi alabiliirmiyiz?

Cevap: Uzun bir mücadeleden sonra bugünkü Avrupa Birliği ancak doğabildi. Milliyetçi ve ulusal devletler eski konumlarıyla ortadan kalkıyor, onun yerine yeni bir Avrupai kimlik ortaya çıkıyor. Elbette ulusal kimlik, dil, kültür olduğu gibi kalıyor. Fakat ortak sınırlar içerisinde herkes kendisini yine muhafaza edebiliyor.

Avrupa Birliği'nin ilk adımı ekonomik bir adım olup ekonomik üstünlüğü ABD, Japonya gibi devletlere karşı korumak ve geliştirmektir.

Soru: Türkiye Cumhuriyeti tüm yönleriyle AB'ne girmek istiyor.

Türkiye'nin bugünkü yapısı buna uygun mu?

Cevap: Bugüne kadar Avrupa devletleri Türkiye'nin AB'ne aday adaylığını kabul etmişlerdir . Adaylığına henüz karar vermediler . Avrupalılar, Türkiye'nin henüz AB'ne katılmasını gerektiren şartları yerine getirmediğini ima etmektedirler. Örneğin ekonomik durumu, insan hakları ve demokraside çağın gerisinde kalışı, Kürt ulusal haklarının gasbedilmesi ve komşularıyla iyi ilişkide olmayışı gibi nedenleri bahane etmektedirler. Evet, gerçekte Türkiye'nin çok sorunları var. Bu sorunların en önemlisi ise Kürt sorunudur. Avrupalılar çok sorunlu bir Türkiye'yi üye yapmak istemezler. Türkiye'den yararlanmak isterler. Sınırlarını açıp milyonlarca Türk'ün Avrupa'ya gelmesini istemezler.

Kanımcı Türk devletinin yararına olan odur ki, Avrupalılar'ın bahanelerinin önünü kesmek için bir an önce Türkiye'de insan hakları ve demokrasiyi gerçek anlamda uygulayıp, Kürt sorununu Türklerle eşit bir federasyon çatısı altında çözüm getirmektir . Türkler bunu gerçekleştirebilirse Ortadoğu'da çağdaş tek devlet konumuna gelirler ve diğer çağdaş yönetimlerle idare edilen komşu ülkelerin bir etkinliği olmaz. Ortadoğu'daki komşu ülkelerde Türkiye'nin bu değişimine ayak uydurmak zorunda kalacaklardır.

Şayet Türk devleti Kürtlerin isteği doğrultusunda Kürt sorununu halletmeden AB'ne aday olarak alınırsa Kürt sorunu bir Türk sorunu olmaktan çıkıp bir Avrupa sorunu olur.

*Jemal Nebez, bir Kürt yazar ve bilimadamıdır. Bir islam aliminin oğlu olup islami felsefe, teoloji ve kanunlarını okumuş daha sonra da fizik, matematik lisanslarını yapmıştır . Kürtçe birkaç sözlük, ders kitabı ve yüzelli'den fazla yapıtı Kürtçe, Arapça, İngilizce, Farsça ve Almanca dillerinde yayınlanmıştır .

Öğreniminden sonra Güney Kürdistan ve Irak'da uzun yıllar öğretmenlik yapmıştır. Daha sonra Avrupa'da Orientalistik ve Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde doktorasını yaptı. Daha sonra Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirmiş ve aynı okulda seminerler vermiştir . birkaç yıl Alman Araştırma Kurumu'nda bilimadamı olarak çalışmıştır . Uzun sürede Berlin Hür Üniversitesi'nde İranistik ve Kürdoloji bölümlerinde Ass. Prof. Dr. olarak çalıştı.

Yayına hazır Kürt Mitoloji Ansiklopedisi, Almanca Kürtçe Sözlük ve diğer çalışmaları mevcuttur.

DOSYA

AB ve Ulus Devlet
AB ve Türkiye
AB ve Kürt Sorunu
AB ve Devrim Süreci

Avrupa ve Sol

Hakan Aslan

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne aday üye olmasıyla birlikte Sol'da başlayan tartışma, diğer örneklerde de olduğu gibi, yine hakkı verilemeyen bir tartışma oldu. Daha birkaç yıl önce Gümrük Birliği'ne girildiği dönemde suskun kalınmıştı; bu defa konuşuldu, ama tartışmanın hakkı verilemedi.

Tartışmanın hakkının verilemeyişi, ilk bakışta şu sebeplere dayanıyormuş gibi görünüyor: Konuyu (a) marksist kavramsal çerçevede ve (b) yeterli tarih bilgisiyle ele alamama. Daha tarihi bir perspektifle bakıldığında ise, sorunun, Sol'daki teori ve pratik kopukluğunun bir parçası görülecektir. Ne yazık ki, kafa ve kol emeği bağlamında işbölümünü ve sonuçlarını eleştiren Sol, kendisi, bir işbölümünün pençesine düşmüş, söz konusu işbölümü içerisinde 'pratisyen' Sol, teoriyi akademiya ve entelijensiya dünyasına terketmiş; Lukacs'ın Lenin için söylediği 'pratiğin teorisyeni, teorinin pratisyeni' sözlerinde ifadesini bulan kadro tipolojisi yok olmuştur. Tartışmanın hakkının verilemediğinin en açık işareti, tartışma derinliğidir: Örneğin, Avrupa Birliği kimine göre emperyalist bir oluşumdur, kimine göreyse sosyalist hareketin değerlerini de taşımaktadır. Peki altı ve gerisi? Boş! Sadece ve sadece bu temel önermelerin evrilip çevrilip tekrar ve tekrar söy-

lenmesinden ibaret bir tartışma. Sonuç: Marksist kavramsal çerçeveye ve yeterli tarih bilgisine sahip olmayan kadroların heba ettiği bir önemli tartışma daha.

Tartışmanın tıkanıdığı nokta öncelikle AB'nin doğası ve buna bağlı olarak, Avrupa'ya katılmanın önünü açacağı süreçlerin neler olacağıyla ilgiliydi. Kanımca bu, emperyalizm teorisini; Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne, egemen sınıfların izlediği dış politikayı; Avrupa Birliği'nin ABD ile ilişkileri ve uluslararası politika çerçevesinde tarihini; Avrupa'daki sınıflar mücadelesi tarihini; Ernest Mandel'in ortaya çıkışını 1968'e dayandırdığı, dünya iktisadi krizinin izlediği yolu yeterince bilmeyi gerektirmekte.

Bu kısa yazıda, hemen yukarıda sıraladığım başlıkların ikisi üzerinden (emperyalizm teorisi ve Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne, egemen sınıfların izlediği dış politika) ilgilenenler için bir tartışma çerçevesi çizmeye çalışacağım.

Emperyalizm Teorisi

Türkiye'de, yakın yıllarda, emperyalizm üzerine verimli bir tartışma yapılmadı ve 1960'ların ulusal kurtuluş hareketleri rüzgarında yaşanan tartışmalar, ayrıntıları unutulmuş olsa da belli bir emperyalizm görüşünü, bir tortu gibi geride bıraktı. Bu görüşçe göre, emperyalizm esas itibarıyla iktisadi bir mantığa dayanır. Emperyalist ülke, bağımlı ülkeden değer transferi yoluyla merkezdeki krizi çözerken, çevrede kalıcı bir krize yol açar. Bu iktisadi bağımlılığın, gerek merkezde, gerekse çevrede siyasi bir izdüşümü de vardır: a) Merkez işçi sınıfı, çevreden aktarılan değerden pay aldığına göre, yumuşatılmıştır; b) çevredeki egemen sınıf, merkeze, iktisaden göbekten bağımlı olduğuna göre, siyaseten de göbekten bağımlıdır; c) çevredeki ezilen sınıflar (proletarya ve köylüler) dışlandırdığına göre, devrimci bir potansiyele sahiptir. Dolayısıyla, sistemdeki ana çelişki, çevrenin ezilen sınıflarıyla, merkezin egemen sınıfları ve onların çevredeki yerli işbirlikçileri arasındadır. Buradaki önemli nokta ise tam da şudur: Çevrenin egemen sınıfı, bağımsız bir sınıf bilincine, politikalara, kısacası her -

hangi bir iradeye sahip değildir. Her kötülük emperyalizmden gelir.

Bu siyasi modelin iki tarihi kökeni olmalıdır: Birincisi, İngiliz, Fransız sömürgeciliğine özgü doğrudan idareye dayalı siyasi model, yani Hindistan, Cezayir veya Kıbrıs modeli. İkincisi ise, ABD tarzı, uzaktan kumandalı, Latin Amerika oligarşileri (1970'lerin başında, Managua'da (Nikaragua), Başkanlık Sarayı'nın hemen eteğindeki ABD Büyükelçiliği, siyasi iktidarın gerçek mekanı olarak görülürdü).

Sorun şu: Türkiye'de ve pek çok ülkede Sol'un önemli kısmınca hala kabul görmekte olan bu emperyalizm düşüncesine ait siyasi model, acaba yeterli mi, hatta gerçekçi ve doğru mu?

Söz konusu model, kanımca, pek çok alanda sıkı bir tadilatı gerektirmekte. Bir örnek vereyim: Nikaragua'da Sandinistalar, yine yukarıdaki naif emperyalizm görüşüyle bağlantılı ve muhtemelen Sovyet kaynaklı faşizm ve ulusal cephe tezlerinden de etkilenmiş olan bir emperyalizm modeline sahipti. Bu modele göre, burjuvazi içerisinde, emperyalizmin işbirlikçisi olan kliğin dışında, anti-emperyalist ulusal klik de mevcuttu (ve La Prensa gazetesinin sahibi olan Chamorro'lar gibi burjuva muhalif ailelerin Somoza karşındaki davranış da bu resme çok uygundu). Anti-emperyalist devrim, ulusal burjuvaziyi de kucaklayan bir siyasi-iktisadi rejimle taçlanacaktı. İstikrarlı bir ittifak ve karma bir ekonomi. Model, daha başında, açıkça çöktü: 'Ulusal' burjuvazi, Somoza faktörü devre dışı kalır kalmaz ABD ile anlaşır, ABD müdahalesi iç savaşı kışkırttı ve Sandinistalar, ABD gözetiminde yapılan bir 'serbest seçim'le iktidarı geri verdiler. Nikaragua burjuvazisi, Somoza ve dolayısıyla ABD ile karşı karşıya geldi, ama Sandinistalar'ın acı şekilde gördükleri gibi 'anti-emperyalist' asla değildi.

Türkiye Burjuvazisi

Yukarıdaki naif modele uymayan bir örnek de, Türkiye burjuvazisidir. Osmanlı İmparatorluğu'nun hangi tip toplumsal formasyon (oluşum) olduğuna dair tartışmaların başka bir boyutu da, son dönem Osmanlı İmparatorluğu'nun durumuyla ilgilidir. Kesin bir yargı uz-

manlığı gerekiyor olsa ve şahsen işin ehli olmasam da, doğru olanın, yarı sömürge yorumuna yakın bir şey olduğu kanısındayım. Bu yorumun esası, tahmin edilebileceği gibi, Osmanlı İmparatorluğu'nun iktisadi ve siyasi düzlemde tam sömürgeleşmemiş olduğu tespitidir. Siyasi anlamda tam sömürgeleşmemiş olmanın ise, yine önemli bir sonucu, devletin merkezi kadrolarının İngiltere, Fransa ve Almanya karşısında bağımsızlığını korumuş olmasıdır. Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran ve sürdüren yönetici sınıflar da aynı geleneğin mirasçısıdır. Yöneticilerin en bağımlı, dış politikanın ise en 'kişiliksiz' görüldüğü dönemlerde bile (örneğin, 1950'lerin başında Kore Savaşı'nda Amerikancı Menderes 1990'ların başında, Körfez Savaşı'nda yine Amerikancı Özal'ın politikaları) Türkiye burjuvazisi, kendi çıkarlarını gözetmiş, günün emperyalistler arası hegemonik dengelerine en uygun yolu da yine kendi çıkarları temelinde tarif etmiştir.

Kanımcı, Türkiye burjuvazisini, ya 'anti-emperyalist' ya da 'göbekten bağımlı' şeklindeki kaba ve yanlış bir ikili sınıflandırmaya göre tanımlamak hiçbir alt dönem (örneğin 1920'ler, 30'lar veya 40'lar) mümkün değildir. İkinci Dünya Savaşı (İnönü ve Milli Şef yılları) bu açıdan epeyce ilgi çekici veriler sağlamaktadır. Savaşın başında Türkiye, Yeni Avrupa (veya Dünya, o dönemde Dünya hala büyük ölçüde Avrupa'ydı) Düzeni'ni Almanya'nın şekillendireceğini düşünmüş, eski müttefiki Almanya ile yakın ilişkiye girmiş, eski dostu Sovyetler'e karşı tavır almıştı. İngiltere'yi ise küstürmek istememiş, gönlünde yatan şey ise, İngiltere'nin Almanya ile barışması ve yeryüzünden silinen Sovyetler'den artakalan Türki Cumhuriyetler'de, Almanya'nın taşeronu olması. Bu Türkiye'de Turancılığın önünün açıldığı dönemdir. ABD faktörü, ABD bir Latin Amerika ve Pasifik gücü olmaktan, dünya gücü olmaya daha yeni yeni yöneldiği için, geri plana itiliyordu. Ama Almanya'nın yenilgisi, yeni şartlara hızlı bir uyumu gerektirdi: 'Serüvenci' Turancılar içeri tıkıldı, Sovyetler'e karşı ABD'ye sığınıldı, 'Amerikancı' politika daha CHP yıllarında başladı.

Yukarıdaki davranış kalıbı, ne 'anti-emperyalist' ne 'ulusalçı' ne de 'göbekten bağımlı' nitelmesine uymuyor. Türkiye burjuvazisinin,

Osmanlı'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne davranış şekli, kendi çıkarları için, emperyalistler arası hegemonik dengeleri kollamak olmuştur. Bu saptamanın bugüne vurulduğunda çıkarsanan sonucu ise şudur: Türkiye burjuvazisinin, ne ABD ve IMF, Dünya Bankası ile, ne de Avrupa ve AB ile siyasi ve iktisadi ilişkileri, kaba bir 'bağımlı burjuvazi' modeliyle anlaşılabilirler. Bugün Sol'un özelleştirme ve MAI karşısında ürettiği görüşlerin 'ulusalci' çizgiyle sürekli flört hali, konuyu marksist kavramsal çerçevede ve yeterli tarih bilgisiyle ele almaması ile alakalıdır. Bu model, AB ile ilişkilere uygulandığında yine sonuçsuz kalmaktadır. İşin kötüsü, söz konusu model, üstüne üstlük Devlet'in siyasi kapasitesi ve tarihi bikimini de küçümseyen yanlış bir siyaset yapma modelidir.

Sosyalist Hareket ve Avrupa Birliği

Tuncay Atmaca

“ Kuvvetle ümit etmekteyim ki bütün tebamm mutluluğu için aralıksız sürdürdüğüm çabalar beklenen başarıya ulaşacaktır ve bundan böyle büyük Avrupa Ailesi'nin bir üyesi olacak olan imparatorluğumun uygar milletler topluluğu içinde önemli bir yer tutmayı hak ettiği tüm dünyaya kanıtlanmış olacaktır”

(Sultan Abdülmecit,1885)

Türkiye'nin Avrupa'ya, şimdilerde AB denilene katılması ya da onun bir parçası olma hevesi, diğer bir deyişle Avrupa'lı olma serüveni ikiyüz yıllık tarihi bir süreci kapsıyor. İkiyüz yıldan bu yana topluma bir hedef gösteriliyor. Gösterilen hedef ise ufuktaki bir çizgi gibi hep uzaklara kaçıyor.

Son süreçte yine bolca tartışılıyor “Türkiye, Avrupa Birliği'ne üye olsun mu olmasın mı?” Kuşkusuz bu önemli bir tartışma, çünkü in - sanlar sahip oldukları devrim, sosyalizm, emperyalizm, Türkiye tarihi, küreselleşme, Avrupa Birliği ve ABD'nin mevcut konumları ya da yönelimleri ile Türkiye'de sınıflar konusunda sahip oldukları saptama-

lardan hareketle Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerini tartişıyorlar ya da bu bakış açılarıyla tutum belirlemeye çalışıyorlar . Bu tutum belirleme ise; sosyalistlerin bir çok konuda yaptıkları gibi “evet”ler ve “hayır”lar noktasına kilitleniyor. Artık tartişma öylesi bir noktaya geliyor ki ; “Avrupa Birliği”ne ‘evet’ mi diyorsun ‘hayır’ mı? Ya da bunun dışında bir tartişma yürütmek neredeyse mümkün olmuyor . Bu durum kanımca sosyalist hareketin kendi gücüne güvenmemesi ve politika retmemesinin de bir göstergesi oluyor. Aslında bu yeni bir durumda değil. Yıllardır gündemi belirleyemeyen sol hareket belirlenen gündemin peşinden srtikleniyor. Bunu yaparken de, eğer karşısında ki g ‘evet’ demişse o hiç düşünmeden, kafa yormadan kolayca ‘hayır ’ diyor. Ve böylece tutum almış oluyor . Kanımca aynı süreç Avrupa Birliği tartişmalarında da yaşanıyor .

Bu yazı çerçevesinde bunu açımlamaya çalışacağız.

Giriş

Avrupa Birliği’nin kuruluş amacı ile bugün ulaştığı aşama arastırma da ki farklılık önemli rol oynuyor. Kabul edileceği gibi birliğin kuruluş amacı politiktir .

AB’nin kuruluşunun ilk adımı Mayıs 1950’de atılmıştır. İkinci paylaşım savaşı sonrasında dönemin Fransa Dışişleri Bakanı Robert Schuman, kömür ve elik için ekonominin, bu alandaki güçlerini delegelerden oluşan bağımsız yönetime devretmeyi kabul eden ülkelerin ortak bir pazar oluşturmasını önerdi. Önerinin gerisinde ki asıl amaç yeni bir Fransız-Alman çatışmasını önlemek için ekonomik ve politik yapının oluşturulması gerekliliğiydi.

Birliğin kuruluş amacı ilk önceleri sadece ekonomik bir birlik olarak hedeflense de, sonraları politik bir kimlik de kazanmıştır . şöyle ki; ikinci paylaşım savaşı sonrasında oluşturulan ve Avrupa Kömür ve elik Birliği ile başlayan bu süreç, öz olarak diğer Avrupa lkeleleriyle bütünleşmeyi hedefliyordu. Ancak, süreç içerisinde ABD askeri şemsiyesi altında güçlenen Avrupa sermayesi, ABD ve Japonya sermayesi karşısında daha yüksek bir rekabet gücüne sahip olma çabası -

nın bir ürünü olarak siyasal boyutu da olan bir projeye dönüşmüştür . Özellikle ABD menşeli şirketlerin Avrupa'daki çeşitli şirketleri tabir uygunsu yutmaya başlaması, Avrupa sermayesinin rekabet gücünü koruma çabasıyla birlikte şirket evliliklerini hızlandırmıştır . Bu süreçle de giderek bir Avrupa devleti projesi doğmuştur .

Bu süreci biraz daha yakından incelemek gerekirse, anlatmak istediğimiz daha net anlaşılacaktır .

"1950'de Fransa'nın Almanya'nın kömür-çelik üretiminin uluslararası bir kuruluş tarafından yönetilmesi doğrultusundaki önerisi, 1951 yılında altı devletin (Fransa, Almanya, Belçika, İtalya, Hollanda ve Luxemburg) Avrupa Kömür Çelik Topluluğu adı altında bir kartel oluşturmasıyla sonuçlandı. 1957'de imzalanıp 1958'de yürürlüğe giren Paris Anlaşması ise, altı devleti birleştiren AET (Avrupa Ekonomi Topluluğu) ve birde Atom Enerjisi Karteli (EURATOM) kuruldu. Bu üç kuruluşun birleşmesiyle, 1969 yılında AT (Avrupa Topluluğu) oluşturuldu. Bu tarihte bağlanan Avrupa Birliği Kuruluş Anlaşması'nın yürürlüğe girdiği 1993'ten beri ise, topluluk AB olarak anılmaktadır."(Dilber - 2000)

Bu kısa tarihten yola çıkarak kimi saptamalar yapmak gerekirse

a) AB, emperyalist bir ekonomik bloktur. Bu blok içerisinde belirleyici olan Almanya ve Fransa eksenidir. Bunlara İtalya ve bir oranda da İngiltere'yi katmak mümkündür.

b) Kapitalizmin ulaştığı gelişme düzeyi; dışarıya karşı gümrük duvarlarına sahip, içeride az çok bütünleşmiş ekonomik alan örgütlenmelerini gerekli kılmaktadır. Günümüzde bunlar, kimi farklılıklarla birlikte üç tanedir. AB , NAFTA (ABD - Kanada ve Meksika'dan oluşan) ve Güney Doğu Asya'da Japonya'nın ön planda olduğu bir başka ticaret bölgesi. Bunun sonucunda anlaşılması gereken herhangi bir tekel için iç pazar artık sadece merkezinin olduğu ülke değil, içerisinde yer aldığı ekonomik blokun tümü anlaşılmalıdır. Yani şu anda mevcut olan, tekellerin belirleyiciliğinde gelişen bir Avrupa Birliği'dir.

c) Bu noktadan kalkış yaparak diyebiliriz ki; AB'nin çeşitli konu -

larda ki yaklaşımlarının, son tahlilde, kapitalizmin genel ilkesi olan daha fazla kazanç elde edilmesine yönelik olduğu söylenebilir. Kimileyin farklı konuların öne çıkması bu genel ilkenin geçerliliğini ortadan kaldırmaz.

Buraya kadar söylenenleri toparlayacak olursak; gelinen noktada AB, ekonomik ve politik bir birlikteliği amaçlıyor. Belirtildiği gibi, başlangıçta kuruluş amacı ağırlıklı olarak politiktir, ancak süreç içerisinde, özellikle de sosyalizmin Avrupa için bir tehlike olmaktan çıkmasından sonra, ekonomik yönü iyice ağır basmaya ve politik yönü daha geri planda kalmaya başladı. Sosyalizm tehlikesinin ortadan kalkması aynı zamanda AB içerisindeki çelişkilerin de daha belirgin biçimde ortaya çıkmasını gündeme getirdi.

Bu kısa girişten sonra devam etmek gerekirse ;

Demokrasi mi Dediniz?

Hani hep anlatılır, "Biri bir yalan söylemiş, geriye dönüp kendi söylediği yalana kendisi de inanmış" onun gibi bir durumla karşı karşıyayız. Bir yanılsamadır almış başını gidiyor . Bu yanılsamayla birlikte korkunç bir rahavet hali hüküm sürüyor. Herkes umudunu AB'ye bağlamış. AB'ye girişle birlikte "demokrasi"nin geleceği öylesine benimsenmiş, kitleler öylesine manipüle edilmiş ki, gerçeği anlatmak zorlaşıyor. Yine de biz denemeye çalışacağız. Gerçekten AB'yle birlikte hep özlemi duyular demokrasi gelecek mi? Ya da soruyu başka türlü sormak gerekirse; kimin için demokrasiden bahsedebiliriz? Bu sorular çerçevesinde konuyu açıklamaya çalışacağız.

Yukarıda giriş bölümünde kısaca anlatmaya çalıştığımız tarihten de anlaşılacağı gibi, AB bir demokrasi mevzisi ve demokrasi bekçisi olarak kurulmamıştır . Tersine Avrupa sermayesinin stratejik ihtiyaçları doğrultusunda kurulmuş ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda şekillenmekte olan bir oluşumdur. Kapitalizmin krize girmesiyle, ABD hegemonyasının etkinliğinin aşınmasıyla birlikte ortaya çıkan kapitalizmin yeniden yapılanma sürecinin doğrudan belirleniminde olan bir uluslar üstü topluluktur. Uluslar üstü örgütler vasıtasıyla dünyadaki

büyük sermayenin sonsuz ve sürekli birikimini güvence altına alan iktisadi ve siyasal politikalar daha kolay uygulanır duruma gelmiştir .

Evet bir yanılısamadan bahsettik. Öncelikle şunun altını çizmek gerekiyor. AB’de demokrasinin nimetleri gibi değerlendirilen haklar, hepsi işçilerin ve emekçilerin, demokrat aydınların onlarca yıllık mücadeleleriyle kazanılmış haklardır . Bu haklar hiçbir zaman birileri tarafından bahşedilmemiştir . Yanılısma burada bitmiyor. Uygur bir toplum olmayı Batı’ya doğru, yani Avrupa’ya doğru ilerleyerek elde edileceğine inandırılan Türkiye, Osmanlı’nın son döneminden beri kendince bu doğrultuda ilerlemeye çalışıyor . ‘Avrupa gibi olarak’ uygur olunacağı inancı toplumun geniş kesimlerine yayılmış durumda. Toplumun ezilen kesimlerinde bazen güçlenen, bazen zayıflayan ama hep varlığını koruyan bu inanç bir ideolojik hegemonyayı ve dolayısıyla belirttiğimiz gibi bir tür yanılısamayı da beraberinde getiriyor .

Her şeyden önce, ideolojik bir “zorlamayla” veya zihinsel bir manipülasyonla gerçekte olmayan bir Avrupa imajı ‘yaratılıyor’ . Bu öyle bir Avrupa ki, bolluk ,refah, özgürlük ve demokrasi cenneti! Kuşkusuz bunu salt buradan Avrupa’ya bakanlar yaratmıyor. Bizzat Avrupa beşyüz yıldır bu iş için büyük çaba harcadı. Ve harcamaya da devam ediyor.

Bir yanılısamadır dedik; bugün demokrasinin beşiği gibi lanse edilmeye çalışılan Avrupa ya da onun baş aktörü Almanya “özü hücre” adı verilen tabutlukların üretimi için araştırmalar yapıp teknik üretmekte ABD’den sonra ikinci sırada gelmektedir. Ulrike–Meinhof ve 9 RAF militanının içinde ‘intihar’ süsüyle katledildikleri “tabutluk” tipi cezaevlerinin Almanya’da varlığı bilinmektedir. Ve hala 1970’li yıllardan bu yana burada kalan RAF militanları bulunmaktadır. Ya da yine AB ülkelerinden İtalya’da Kızıl Tugaylar, İngiltere’de IRA militanları için özel yapılmış ve giderek yaygınlaşan ölüm hücreleri mevcuttur. Demokrasinin beşiği olarak lanse edilen Avrupa ülkelerinde; artan sefalet, cinnet, uyuşturucu kullanımı, hırsızlık, tecavüz vb. her geçen gün yaygınlaşarak devam etmektedir .

Kabul edileceği gibi demokrasinin nihai amacı insanın kendisini gerçekleştirmesine olanak vermektir. Oysa bugün şatafatlı anlatılan

Avrupa demokrasisinde ya da varolan piyasa mekanizması için insan bir metadır. Demokrasi bir toplumdaki bireylerin eşitliği varsayımı üzerine kurulur. Oysa ki piyasa mekanizmasının işleyişi eşitsizliği üretir ve bunu meşrulasırır . Demokrasinin işleyişi oydışmalar üze - rine kurulurken, piyasanın işleyişi farklılıklara dayanır . Bugün dillere pelensenk olan Avrupa demokrasisi de böyledir. Yani piyasa mekani - zmasının işleyişi üzerine kurulmuştur .

Devam etmeye çalışırsak; AB'ye girişle birlikte "insan hakları" konusunda gelişmeler kaydedileceği demagojileri eksik olmuyor. Oysa ki, Avrupa emperyalistleri Europol denilen bir sistemi bugün devreye sokmuş bulunmaktadırlar. Bu sistemle tüm AB ülkelerinin bilgisayara kaydedilmiş fişlemeleri merkezileşiyor. Bu fişlemelerde kan gruplarından, akrabalarına, sağlık bilgilerinden gezdği yerlere kadar, bütün bilgiler bu merkezde ve tüm AB ülkelerinin polisinin elinin altında toplanıyor. Ya da Avrupa tekelleri "insan hakları" demagojisine başvurarak kendilerine yeni pazar alanları açmak için bunu yapıyor - lar.

Evet, AB'nin 'insan hakları'na yaklaşımı son derece iki yüzlüdür . Çünkü, uşak olmayı reddeden Cezayir ile, politik bağımsızlığını en - gellemek üzere NATO'nun her türlü desteğini alarak savaşan Fransa'dır. ABD'nin bilhassa Avrupa'nın desteğini alarak Vietnam'da ger - çekleştirdiği katliamlar, daha önce Fransa hükümetinin Çinhindi'nde yürüttüğü savaşın devamıdır. Emekten yana bir toplum modeli kur - maya çalışan Portekiz'in "Karanfil Devrimi"ni ezmeye çalışan NA - TO'yu destekleyen AB'dir. Ruanda'da, Tutsi'lerin Hutu'lar tarafından katledilmesinin arkasında Fransa vardır. Ya da İngiltere'nin kara ma - yını üreten onsekiz ülkeden biri olduğu biliniyorken, bunun yasaklan - ması için gösterişli kampanyalar düzenlemesi iki yüzlülük değil mi - dir? Pakistan'ın patlattığı nükleer silahların ham maddesinin İngite - re'den gittiği bilinirken, denizaltılar için nükleer reaktör üreten Rolls-Royce firmasının üretiminde yüzde doksantüç saf uranyum kul - landığı ortadayken, AB'nin bir üyesi olarak İngiltere'nin insan hakla - rından dem vurması ne kadar gerçekçi olabilir?

Bu saydıklarımız sadece bilinenler ya bilinmeyenler?

Emperyalist güçler hegomonya mücadelesinde yaptıkları ataklara her dönem bir kılıf bulmakta oldukça tecrübelilerdir. En çok kullandıkları kavramların 'barış', 'demokrasi', 'eşitlik', 'insan hakları' gibi kitlelerin en çok özlem duydukları ve ona ulaşmak için her ayağa kalkıştıklarında acı çektikleri ve göz yaşları döktükleri kavramlar olmasın - da şaşılacak bir şey yoktur .

Evet, AB süreci öylesine bir süreçtir ki, bu süreçte herkes manipüle olmuş durumda ya da herkes derin bir yanılsama içerisinde. Türkiye'deki egemen kesim aslında bu toplumun önüne gerçekten umut vad edecek hedefler sunmamaktadır. Zaten bu beklenmezde. Ancak AB'ye üyelik bu boşluğu dolduran bir şeydir . Müthiş bir ideolojik işlev üstlenmiş ve ciddi bir başarı da sağlamıştır . Rejime muhalif olan kesimler açısından öz gücüne güvenerek çözümler aramak yerine kolaycı yollara sapmaya zemin teşkil etmiştir . Kuşku götürmez ki, bu süreci egemenler iyi değerlendirmişlerdir. Ne de olsa yediyüz yıllık bir geleneğin mirasçısıdır. AB'ye üyeliğin gökten zembille getireceği "demokrasi" hayaline bütün muhalif kesimler hemen hemen şu ya da bu şekilde katılmıştır . Sosyalisti, Kürdü, Atatürkçüsü, İslamcısı, Sosyaldemokratı, Sağcısı... Emperyalizmin ve Türkiye egemenlerinin ideolojik manevralarına bu uğrakta bir kere daha yenik düşmüşlerdir. Yediyüz yıllık gelenek bir kez daha milli birlik ve bütünlüğü tesis etmiştir. Kimi örnekler vermek gerekirse ; "Akın Birdal'a göre, 'AB büyük bir fırsattır' Türk-İş Başkanı Bayram Meral, DİSK Genel sekreter yardımcısı Ahmet Aşena, Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu, Türkiye Kamu-Sen Genel Başkanı Resul Akay, demokrasi ve insan hakları için 'AB'ye evet dediklerini söylediler".(1)

İçerisinden geçilen atmosferde her şey AB'ye endekslendiğinden olsa gerek "Türkiye'nin AB adaylığını destekledikleri"ni belirten PKK Başkanlık Konseyi üyesi Osman Öcalan, 'çabamız sürece' belirlemesini yaparken, 'Kürtler, 'sürecin taraftıyız' demektedirler".(2)

Her şeyin iç içe geçtiği bir kesitte bu ulusal mutabaka karşı çıkmak o kadar da kolay görünmüyor. Ya da buna karşı çıkanlar , 'zındık' ilan edilir. Kolay mı? AB'ye aday üyelikle, Nora Şeni'nin 'uygarlık treni kaçmasın' dediği 'nurlu ufuklar'a gidiyoruz', 'uygarlaş iyo-

ruz'!(3)

Bütün bunlar neyin göstergesi, esas olarak tekellerin şekillendirdiği ve tekellerin Avrupa'sı denilebilecek AB'ye aday üyelik Türkiye'de neyi değiştirecek? Bir rüyaya dalar gibi sabah kalktığımızda Avrupa'lı mı olacağız? Birileri 'demokratikleş' dedi diye, demokrat mı olacağız? Ya da kendi iç dinamiklerinin ürünü olmayan, dış faktörün, daha çok bölgesel emperyalist senaryolarına yaslanmış emir komuta zincirindeki 'yukarıdan aşağıya demokratikleşme' ne kadar mümkün? Mevcut kapitalist devlet buna elverir mi?

Bilindiği üzere; "Alman ideolojisi"nde, devleti sınıflarla ilişkisi içerisinde tanımlayan Marx ve Engels, "Tarih sınıf mücadeleleri tarihidir" belirlemesini sık sık tekrarlayarak, Komünist Manifesto'da "Modern devletin yürütme gücü, bütün burjuvazinin genel işlerini yöneten bir komiteden başka bir şey değildir"(4) belirlemesini yaparlar. Marksizmin temel metinlerinde, toplumun sınıflara bölünmesinin ürünü devlet, toplum içerisinde ekonomik ve siyasal gücü elinde tutan sınıfın egemenlik aracı değil midir? Marx ve Engels eserlerinde devleti daha çok aygıt, bir "Bürokratlar topluluğu" olarak belirliyorlar.(5) Kabul edilir ki, sınıflara bölünmüş bir toplumda, devlet marksizme göre, bir sınıfın diğer sınıf üzerindeki egemenlik aygıtıdır .

"Modern devletin nesnel işlevi ve de varlığı esas olarak 'özel mülkiyet'in koruyuculuğuna bağlıdır. Egemen sınıfların çıkarlarını modern devletle kaynaştıran ve böylece nesnel olarak devleti egemen sınıfların devleti kılan, başka bir deyişle toplumsal yeniden üretimin temel ögesi, devletin 'özel mülkiyet' koruyuculuğudur. Devlet, bu bakımdan, sınıf bilincini 'bastıran' bir kurumdur. Bunu hem yalnız devlet aygıtı (zor-yasallık; 'zor kullanma tekeli'), hem siyasal toplum (meşruiyet), hem de ideolojik aygıtlar (ikna ve meşruiyet üretimi) aracılığıyla yapar. Sınıfların yurttaşlar olarak eşitleyen yasalar , işçi sınıfının her tür kalkışmasını 'toplumsal barışı' bozmakla itham eder "(6) devam etmeye çalışırsak: "İyi de, AB normlarındaki hukuk devleti" ya da "Demokratik Cumhuriyet"mi? Yanıt çok basit: "En iyimser tariflerinden birine göre demokrasi, yasalar önünde eşit haklara sahip vatan-

daşların, kendilerini belli aralıklarla seçtikleri temsilcileri yoluyla yönetilmeleridir. Burada iki anahtar ifade var; 'yasaların önünde eşit' ve 'temsilciler'. Tarif edilmesi gereken bir üçüncü nokta şu; Piyasa ekonomisine dayalı, kapitalist toplumu veri alıyoruz. Yasaların, tüm vatandaşlara, hakkıyla, yolsuzluğa izin vermeden uygulanması halinde, o ülke demokratik midir? Bu soruya 'belli koşullarda' diye cevap vermek durumundayız. (...) Bu konuşulmayan 'belli koşullar' demokratik hakların ekonomi politikasına ilişkindir. Bu 'demokratik hukuk devletinde' gelir dağılımı ne kadar bozuk, bireylerin elinde servet yoğunlaşması ne kadar ileriye vatandaşların demokratik haklarını kullanabilme şansı da o kadar azalmış demektir. TV kanalları, gazeteler holdinglerin, kartellerin elindeyse, buna karşılık halk derinleşen bir geçim sıkıntısı içindeyse, günlük ekmeğinden başka bir şey düşünemez durumdaysa (...) bu ülkede büyük sermayenin çıkarlarıyla çelişen düşünceler ifade edilmeyecek; halkın, ülke yönetimini düşünmeye vakti olmayacaktır. (...) Bu koşullarda yasalar önünde eşit olmanın pek anlamı yoktur. İkinci anahtar sözcük, 'temsilciler' idi. Yine 'demokratik hukuk devleti' örneğine dönersek, vatandaşlar olarak bizi temsil edenler, hükümet olduğunda bizi değil de IMF'yi dinliyorsa, burada demokrasi olduğu söylenemez.(7)

Buraya kadar söylenenleri toparlayacak olursak; AB'ye girmekle "Türk(İye) rejiminin TSK, MGK, YÖK, RTÜK, Derin Devlet'te somutlanan yapısal kurumlarının ve bunları birbirine güçlü bağlarla kenetleyecek resmi ideolojinin bir 'zihniyet devrimi' mümkün mü? Ya da 'Yönetim mantığını kemalizmle sarmalayan ve tüm devlet tasarruflarını kemalizmle meşrulaştıran yaklaşımın', nihayet etmesi mümkün mü?(8) Bütün bunları görmezlikten gelerek AB'ye girişle birlikte; "demokrasi, insan hakları vb." geleceğini söylemek abesle iştigal değil mi? Ya da yukarıda belirttiğimiz büyük bir zihniyet manipülasyonu ve yanılsaması değil midir? Geçerken hatırlatmakta yarar var. 12 Eylül generallerine destek veren AB değil midir?

Emek Cephesi Açısından Avrupa Birliği

Avrupa'da bugün tartışılan konuların başında işçilerin ve sermayenin başka bir ifadeyle, emeğin ve sermayenin Avrupa Birliği çatısı altında yeniden "konsensüsü" gelmektedir. Bilindiği üzere Batı Avrupa ülkeleri özellikle ikinci paylaşım savaşından sonra keynesyen politikaların da etkisiyle sosyal refah devleti anlayışını benimsemiş ve bu anlayışa paralel geliştirdikleri tam istihdam politikaları ile birlikte ekonomik büyümeyi gerçekleştirmişlerdir. Yukarıda da belirtildiği üzere bu dönemde Avrupa ülkelerini ilk defa bir araya getiren temel neden ekonomiktir. Tüm istihdam politikaları ile desteklenen sistemde, fordist üretim modelinin yarattığı standart kitle tüketim mallarının ihtiyaç duyduğu talebin artırılması koşulları Avrupa seviyesinde malların serbest dolaşımını gerektiriyordu. Yazının girişinde de belirtildiği gibi, bunun sonucunda 1957 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu adı altında toplanan altı ülkenin öncelikli hedefi üye ülkeler nezdinde ekonomik liberalizasyonun sağlanması idi. 1973 yılında üye sayısı dokuza çıkarken bu rakam 1980'lerde on ikiye, 1990'larda on beşe ulaşmıştır .

AB'nin 1970'lerden bu yana süre gelen genişleme politikası sadece ekonomik entegrasyon olarak değerlendirilmek belirtildiği gibi yeterli değildir.

Yukarıda vurgulandığı üzere, Avrupa'da ikinci paylaşım savaşından sonra politik ve ekonomik atmosfer sendikaların gelişmesine, toplu sözleşme yapma haklarının verilmesine ve genişletilmesine ve en önemlisi ise, işçi ve işveren sendikalarının politik ve ekonomik makro kararların alınmasında sosyal taraf olarak benimsenmesine neden olmuştur. Bu gelişmelerin esas kaynağı "keynesyen refah devleti" ve diğeri ise üretim modeli olan "fordizm"dir.

Bu süreçte sendikalar salt üye sayılarını artırarak deyim uygunsu "altın" dönemini yaşamıştır . Bu süreç 1970'li yıllara kadar sürmüştür. 1970'li yıllara kadar devlet, işveren ve işçi sendikaları arasında uzlaşmacı bir dönem yaşanmıştır . 1970'lere gelindiğinde Avrupa'daki iktidarlar ve işveren ör gütleri, sendikaların artan gücünden ve özel-

likle bunun sonucunda alınan ücret artışından rahatsız olmaya başlamışlardır . 1980'lerle birlikte bir değişim baş göstermiştir . Ya da fordist üretim sisteminin tıkanması ve esnek üretimin gündeme gelmesi sendikaların güç bir döneme girmesini de beraberinde getirmiştir .

Bir çok işçi sendikası üye kaybetmeye başlamıştır . Toplu iş sözleşmelerinde merkez kaççı eğilimler artmıştır , vb. gelişmeler baş göstermiştir . Kendilerini fordist üretim sistemine göre şekillendiren sendikalar bir krizle karşı karşıya gelmişlerdir .

Doğal olarak yeni gelişen üretim pazarı ve üretim sistemlerinde ki gelişmeler istihdam yapısını etkilemiştir . Kadın işgücü iş piyasasına artan bir hızla girmeye başlamıştır . Mikro-elektronik, robot, bilgisayar vb. sanayilerin gelişimi ve bununla birlikte küçük işyerleri özellikle yan sanayinin ciddi anlamda gelişmesi gündeme gelmiştir . Bunun sonucunda ise yeni meslek gruplarının doğması ve bu gruplarda dengenin kadın işgücü lehine değişmesi de, bir anlamda sendikacılık açısından ciddi sonuçlar doğurmuştur . Çünkü genelde sendikalar geleneksel sanayi sektörlerinde ve erkek işgücü içinde daha öngütlü olmuşturlardır .

Bu süreçle birlikte, özellikle çok uluslu şirketlerde, Japon sendikacılık modeli olarak tanımlayabileceğimiz iş yeri sendikacılığı yayılmaya başlamıştır . Uluslararası ve büyük şirketler, verimlilik ve hayatta kalma sloganlarıyla üretim kalitesi ve işletmenin rekabet gücünü artırıcı iş yeri seviyesindeki "Konsensüs"lerle iş yeri sendikacılığını desteklemeye başlamışlardır . Bütün bunlar sendikaların üye sayılarında ciddi bir düşüşü gündeme getirmiştir . Aşağıda ki tabloda 92 yılında AB ülkelerinde ki sendikalaşma oranları görülmektedir . Bugün bu rakamların daha düşük olduğu tahmin edilmektedir .

AB Ülkelerindeki Sendikalaşma Oranı (1992 verileri):

Ülke	Sendikalaşma Oranı
Danimarka.....	73.2
Belçika.....	53.0

İrlanda.....	52.4
Lüksemburg.....	49.7
Britanya.....	41.5
İtalya.....	39.6
Almanya	33.8
Portekiz.....	30.0
Hollanda	25.0
Yunanistan	25.0
İspanya.....	16.0
Fransa.....	12.0
Norveç.....	55.0
Avusturya.....	53.0
Finlandiya.....	71.0

Devam etmeye çalışırsak: AB’de sendikaların politik gücü siyasal partiler ile kurdukları organik bağlarla güçlenmiştir. AB’de sendikalar sosyalist, komünist ve sosyaldemokrat partileri doğrudan ve dolaylı olarak desteklemişlerdir. Son yıllarda sendika ve parti ilişkileri zayıflamış, sendikaların siyasi partiler aracılığıyla politik baskı oluşturma ve devlet nezdinde baskı gücü olmaları sınırlanmıştır. Kuşkusuz AB’de sendikaların politik gücünü etkileyen faktörler salt siyasal partilerle olan ilişkilerinden kaynaklanmıyor. Ayrıca sendika içi problemlerde yaşanmaktadır. Sendikal birliktelik ve sendikal dayanışma mada görülen çözülmeye bunun başka bir yönüdür.

Bütün bu gelişmelerle birlikte son yıllarda grevler giderek daha politik bir görüntü almıştır. Bu grevler genelde devlet sektöründe ve hükümetlerin özelleştirme ve devlet işletmelerinin “dergülyasyon” projelerine tepki olarak doğmuştur. Örneğin İngiltere’de 1984 ve 1992 yıllarındaki maden işçilerinin grevi, 1995 yılında Fransa’yı saran grevlerin niteliği mevcut iktidarların ekonomik politikalarına yönelik politik grevlerdir. 1990’larda yanı başında Yunanistan’daki grevler, özelleştirme politikalarına karşı yapılan grevlerdir.

Kısaca özetlemeye çalıştığımız bu tablodan emek cephesinin çıkarması gereken önemli sonuçlar var. AB’ye girmekle her şey “güllük

gülistanlık" olmayacak. AB süreciyle birlikte rehavete kapılan, emek cephesi temsilcilerinin unutmamaları gereken; Avrupa proletaryasının kazanımları, birileri tarafından bahşedilmemiştir . Avrupa proletaryası kendi gücüne güvenerek onlarca yıllık mücadeleleri sonucunda bu kazanımları elde etmiştir . AB'ye girmekle ne özelleştirme talanları du-racak, ne sendikasılaştırma, ne de sendikalar güç kaybetmekten kur-tulacaklardır. Bunun bir tek alternatifi vardır. Kendi gücüne güvenerek mücadele etmektir.

AB Süreci ve Türkiye

Kanımcıca, Türkiye'nin AB'ne üyelik başvurusunun nedenlerinden en önemlisi, dış ticaretin yarıya yakın bölümünün AB ülkeleri ile ger-çekleştirilmesidir. Türkiye açısından dış ticaretin yapısal gelişimi in-celendiğinde hem ithalat hem de ihracat bazında, kuruluşundan itiba-ren başta Almanya olmak üzere Fransa ve İtalya vb. AB ülkeleri gel-mektedir. Böyle olduğu içindir ki "Ortak Pazar"a girerek Ortak Güm-rük Tarifesi'nden yararlanmak ve bunun sonucunda ithalat vergilerinin kaldırılmasını sağlayarak ihracatı artırmak temel amaç olmuştur .

24 Ocak 1980 kararları ile birlikte ülke ekonomisi dünyadaki ge-lişmeleri de hesaba katmak zorunda kaldığı yeni bir sürece girmiştir . O güne kadar gündemde olan ithalata dayalı sanayileşme stratejisi ye-rine ihracata dayalı sanayileş me stratejisi uygulamaya konulmuş tur. 1980'lerle birlikte adına küreselleşme denilen yep yeni bir süreç dün-yada hız kazanıyordu. Bu süreçle birlikte devletlerin karş ılıklı ba-ğımlılıkları hız kazanıyor ve ticareti engelleyen bütün uygulamalar giderek ortadan kalkıyordu. Yine aynı dönemle birlikte ekonomileri bozan bütün ayrıcalıklar ve imtiyazlar kalkmakta, yerlerini piyasa ekonomisinin "görünmez eline" bırakmaktadır. Çünkü içe kapalı, te-keller yaratan ve piyasanın doğal selleksiyonundan korunarak, tüketi-ciye kalitesiz malları pahalıya satarak yürüyen ve devletin de aş ırı kumanda ettiği ekonomik büyüme modellerinin iş e yaramadığı anla-şılmıştır . Artık yeni dönemin temel saikleri; liberalizasyon, dergülas-yon ve piyasa ekonomisidir.

Elbette ki Türkiye bu süreçlerin dışında kalamazdı. İşte 24 Ocak kararları bu yeni ekonomik gelişmelere Türkiye'nin verdiği ilk olumlu yanıttır. Bu sürecin ilk adımlarından biri Türk Lirası (TL) ile ihracat ve ithalatın serbest bırakılması olmuştur. İhracata dayalı sanayileşme stratejisinin bir gereği olarak dış ticarete ihracatı teşvik bu dönemin temel karakteristik özelliklerinden biridir. Hatırlanacağı gibi 1980'li yılların başında "ihracat seferberliği" başlatılmıştır. Bu dönemde ihracatı teşvik için zaman zaman devülasyonlar yapılarak iç talep kısılmaya çalışılmıştır. Yine bu dönemde sabit kur politikasından esnek kur politikasına geçilmiştir. Önce ki dönemde aşırı değerlenmiş TL'nin ithalatı teşvik edip ihracatı engelleyen durumu giderek ortadan kaldırılmıştır. Başta parasal ve nakdi teşviklerle ihracat teşvik edilmiştir. Dış ticaret rejimi 1983'lerle beraber hızlı liberalleştirilmeye başlanmış ve miktarı kısıtlaması yerine tarife uygulaması ön plana geçmeye başlamıştır. Koruma alanları giderek düşürülmüştür. Yine bu dönemde hatırlanacağı gibi, ihracat serbestisi prensibi getirilerek, ihracatçılar vergi iadesi, gelir vergi istisnası, döviz tahsisi, gümrük muafiyetli hammadde ithalatı ve ihracat kredileri gibi, bazı parasal ve mali teşvikler sağlanmıştır. 1987'de rekabet gücünü artırmak amacıyla Türk Eximbank kurulmuştur. 1980'lerin ortalarında, dış ticaretin artmasını sürdürmek, yabancı sermayeyi çekmek, teknoloji transferini hızlandırmak ve mamül madde ihracatını artırmak amacıyla "serbest bölgeler" in kurulması gündeme gelmiştir. Böylece 1980'lerin sonuna gelindiğinde, her ne kadar istenilen noktadan oldukça uzak olursa da, ülkenin dış ticaret hacmi artmıştır.

Kabul edileceği gibi, 1990'lı yıllar dünya ekonomisinin ve ticaretinin liberalleşmesinin iyice hız kazandığı yıllar olmuştur. Sosyalist blokun dağılmasıyla birlikte merkezi kumanda ekonomisi de kendiliğinden işlevsizleşmiştir. Ve bunun sonucu piyasa ekonomisi hemen hemen tüm dünya ölçeğinin de kendisini kabul ettirmiştir. Dünya çapında entegrasyonlar hız kazanmıştır. Uruguay Round'u nihai senediyle birlikte, Dünya Ticaret Örgütü'nde bu süreçte uluslararası düzeyde hukuksal temeller kazandırmak ve desteklemek üzere, yeni dönemin uluslararası kuruluşu olarak doğmuştur. Bu süreçte Türkiye, bu yeni

gelişmeler karşısında aktif bir yer kazanmak için kıyasıya bir mücadele girişmiştir. Dünya Ticaret Örgütü'nü kuran nihai senedin taraftarı olmuştur. Yine 1990'lı yılların en önemli gelişmeleri Türkiye açısından Gümrük Birliği'ne girişi ve AB'ne adaylığının kabulüdür.

Türkiye 24 Ocak kararları ile açtığı yeni sayfada, bazı somut sonuçları da bu dönemde elde etmeye başlamıştır. Dünyadaki gelişmeler, 24 Ocak kararları, piyasa ekonomisi, dış ticaret serbestisi, i hracata yönelik sanayileşme stratejisi ve AB ile bütünleşme çabaları birbiriyile kökten bağlantılı süreçlerdir.

Türkiye'nin 1995'de kabul edilen başvurusuyla bir yıl sonra, yani 1996'da fiilen Gümrük Birliği'ne girdi. Devam etmek gerekirse, bu süreçten sonra; "ABD'nin desteğiyle AB'nin 'sanal üyesi' mertebesine 'yükseltilen' Türkiye, aslında 'Büyük oyun'un figüranıdır! Çarlık Rusyası'nın 1800'lü yıllarda İngiltere (o tarihte Hindistan'a sahipti) ile Asya'daki egemenlik savaşına 'Büyük oyun' adı veriliirdi. 19 Yy.'ın sonunda, 20. Yy.'ın başlarında oynandı bu oyun. Konusu aynıydı; Hazar petrolleriyle Orta Asya'ya hangi güç hükmedecekti? Bir yanda Çarlık Rusya'sı vardı. Öbür yanda, baş oyuncu olarak Britanya İmparatorluğu. Şimdi bir yanda yine Rusya var. Baş oyuncu ise değişti. İngiltere yok, ABD var. ABD, Hazar Havzası'nın petrol ve doğal gazını, Orta Asya'yı Rusya'ya bırakmak istemiyor. Yeni yüzyılda da bu dünyanın süper gücü olarak kalabilmenin, özellikle Avrasya'yı, yani Balkanlar'dan başlayarak Karadeniz üzerinden Kafkasya ve Orta Asya'ya uzanan Avrasya coğrafyasını kontrolde tutmaktan, Rus hegemonyasına bırakmamaktan geçtiğini biliyor Washington..."(9) ABD'nin beklentileri bu minvaldedir.

Avrupa Birliği ilk etapta Doğu Avrupa'dan genişlemeyi hedeflemiştir. Bu nedenle Macaristan, Çek Cumhuriyeti ve Polonya, Türkiye'den daha "geri" olmalarına rağmen öncelikle bunlar AB'nin etkinlik alanı içerisine sokulmuştur. Kuşkusuz bunun nedeni rakamlarla açıklanmayacak olan AB'nin genişleme stratejisinde gizlidir. Amaç Orta Avrupa'yı tam denetime almaktır. Ya da görünen odur ki, ABD ve AB, Rusya'yı dört bir koldan kuşatmaya almaya çalışmaktadırlar. Bunlara ek olarak Litvanya, Letonya ve Estonya'nın AB'ne ve NA-

TO'ya dahil edilmesi söylediklerimizi doğrular niteliktedir.

Bilindiği üzere Ortaasya ve Kafkasya, büyük petrol ve doğal gaz rezervleri nedeniyle 21. yy'ın önemli bir enerji alanı olarak görülüyor. Buradan Batı'ya gidecek enerjinin Rusya'nın denetiminden çıkarılması amaçlanıyor. Bu bağlamda Bakü-Ceyhan boru hattı bu konuda atılmış ilk önemli adımdır. Rusya Federasyonunun etki alanının azaltılmasında Ortaasya ve Kafkasya belirleyici konuma gelmiştir. Türkiye ise, gerek ABD ve gerekse AB için bu konuda büyük işleve sahip olabilecek ülkedir. Türkiye'nin önemi sadece bununla kalmıyor. Rusya Federasyonu ardından Çin Halk Cumhuriyeti'nin (ÇHC) de etki alanının zayıflamasında da Türkiye önemli bir rol üstlenebilir. Türkiye bu işi, bölgedeki Türk ve müslüman kökenli halklar vasıtasıyla başarabilir. Türkiye ÇHC sınırları içindeki Uygurlar ve bölgedeki Türk kökenli cumhuriyetlerle ilişkileri geliştirmede ABD ve AB'ye göre daha avantajlı konumdadır.

Diğer bir durum ABD, AB içerisinde İngiltere ile birlikte kendi tarafında bulunan ikinci bir ülkenin bulunmasından hoşnut olacaktır. Kuşkusuz AB görünümü Almanya'da ileriki süreçte Ortadoğu ve Kafkaslar'da kendine daha iyi bir yer edinmek isteyecektir.

Bu çizilen tablodan da görüleceği gibi, bu kadar egemenlik ve etkinlik ilişkisi varken "insan hakları", "demokrasi" vb. kavramlar içi boş birer kabuk olmaktan öteye geçmemektedir.

Sonuç Yerine

Yazının girişinden itibaren kabaca bir tablo çizmeye çalıştım. Bunu yaparken amacımız AB'nin kimi yanlarını ya da yönelimlerini bir biçimde ortaya koymaktı. Diğer bir anlamda bunun yeni bir süreç olmadığını Osmanlı'nın son döneminden bu yana kimileyin ön plana çıkan, kimileyin arka planda kalan bir süreç olduğunu anlatabilmektir. Oysa böylesine uzunca bir süreci kapsamasına rağmen AB ile ilişkiler Türkiye solunda son süreçte daha çok tartışılır oldu. Sanki yeni başlamış bir süreç gibi. Aslına bakılırsa tartışmaktan öte refleksi hareket ediliyor. Ya da "...başlangıçtan itibaren AB'ne üyeliğe karşı

olanların ağır basması söz konusu. Küçük bir kesim ise AB üyeliğini savunuyor. Gariptir, ama gerçektir, her iki kesimin savunusunda içgüdülere ya da apaçık yanlış bilgilere hatta uydurmalara dayanıyor. Üyelğe karşı çıkan kesim, bunu bilinçli bir tahlilden çok içgüdüleriyle ve ne olduğunu tam anlamadığı "Avrupa Emperyalizmi" söylemiyle yapıyor. AB'ne üyeliği savunan kesim ise, "Avrupa Emperyalizmi"ni kabul ediyor ve ekliyor; "AB'ne üyelik Türkiye'de demokratikleşmeyi sağlar!" Bu konuda getirilen gerekçeler hiç ama hiç inandırıcı değil, bu nedenle olsa gerek, yazarlar sık sık gerçeklerle ilgisi olmayan saptamalara başvuruyorlar."(10) Bu durum ise sonuçta 'olumlu' ya da 'olumsuz' bir tavır alma noktasına götürüyor. 'Evet' ler ve 'Hayır'lar üzerinden politika yapılmaya başlanıyor. Bunun bir diğer nedeni ise muhtemel gelişmelerin yönünü belirleyecek en azından buna etkiye bulunacak derecede örgütlü bir güce sahip olmadığından olsa gerek, ülkemiz solu açısından, AB'ye girişe taraf veya karşı olmak noktasındadır. Oysa ki, bu durum politik bir tavır alış değildir. Tersine sadece bir ilkeler deklarasyonu anlamına gelmekten öte bir şey ifade etmemektedir.

"AB-Türkiye ilişkinin gelişme öyküsü yüzeysel olarak okunduğu ıda kolayca yanlış olarak kavramlaştırılabilir. En yanlış okuma AB'yi ne olduğu belli bir toplum olarak varsaymak Türkiye'yi de bu toplumun özelliklerini benimseyerek onun bir parçası olmayı istiyor olarak görmektir. Bu halde ilişkinin her iki tarafı için de önemli yanlışlar içeren bir kavramlaştırma yapılmış olmaktadır. Bu halde bir yandan AB'nin oluşum halinde bir proje olduğu unutulmaktadır. Öte yandan Türkiye'nin çok akışkan ve kolayca değişebilecek olduğu varsayılmaktadır. Bunların her ikisi de varolan gerçeklikle tutarlılık içinde değildir. Ama gerçekliğin doğru temsil edilip edilmediğinden daha önemli olan böyle bir kavramlaştırmanın Türkiye'nin AB'ye konusundaki tutumunu saptamada yaratacağı sapmalar ya da yanlış beklentiler olacaktır".(11)

Yazı boyunca sık sık vurguladığımız gibi bu süreç yanlış beklentilere kapıyı aralamıştır. Yani AB'ye üyelikle birlikte "demokrasinin" geleceği "insan hakları"nda iyileştirmelerin olacağı gibi. Ya da had-

dinden fazla abartmalar. Abdullah Öcalan, Türkiye'nin AB adaylığına kabul edilmesi ile "Cumhuriyetin acıya, göz yaşına, kana, isyana yol açan nedenlerin ortadan kalkması, gündemleşmiştir", AB adaylığıyla birlikte büyük bir demokrasi sürecine girildiğini belirterek, "Cumhuriyetin kuruluşu kadar değerli ve önemli bir tarihsel sıçrama ile karşı karşıyayız", dedi!(12)

Kabul edileceği gibi, bir tane Türkiye olmadığı gibi, bir tane Avrupa'da yok. Yönetenler ve yönetilenler açısından Avrupa ile bütünleşmek farklı amaçlar taşıyor. Egemen sınıflar açısından Avrupa, daha güçlü bir devleti, i stikrarlı, yerleşik bir toplumsal-siyasal sistemi ifade ederken, emekçi sınıflar açısından öncelikle zenginliğin daha adil bir şekilde paylaşılması, daha insanca bir yaşamı ima edegelmiştir. Yani kısaca iki Avrupa vardır. Efendilerin Avrupa'sı ve kölelerin Avrupa'sı, ezenlerin Avrupa'sı ve ezilenlerin Avrupa'sı, sermayenin Avrupa'sı ve emeğin Avrupa'sı.

Toparlayacak olursak; sosyalistlik "hayır"ları ya da "evet" leri uygun yerlere koymak değildir. Siyasetin bizlere ya da solun diğer kümelerine bir şey söylemesi elbette önemlidir. Ancak asıl amaç yığınlara söylenen ve söylendiği zaman haklılığı ve yakıcılığıyla onları kavrayan, harekete geçirebilen, bunu başardığı ölçüde yığınların özgüvenini güçlendiren, mevcut düzeni sarsan ve kazanımları nihai hedefe doğru yürüyüşü sürdürerek, bütünlüklü ve gerçekleştirilebilir bir mücadele hattı ile örmektir. Yoksa sosyalistlerin mevcut etkisizliği şartlarında "AB'ye Hayır"la yetinmek, susmaktan ve konuyla ilgilenmemekten başka bir anlama gelmez. Bugün yapmamız gereken ABD ve AB ile kapitalist bütünleşmeye hayır diyerek, Avrupa ülkelerindeki ırkçılığa, yabancı düşmanlığına, kapitalizme, kapitalist küreselleşmeye hayır diyen güçlerle ilişkiye geçmek ve birlikte "emeğin Avrupası"ni örmektir. Ya da çözüm "Sermayenin Avrupa Birliği'ne karşı, Emeğin Avrupa Birliği projesini yaratma... Gerçek bir sol alternatifin (yani Emeğin Avrupa Birliği'ni yaratmaktan yana olan solun), sermaye ve uzantılarıyla ulusal mutabakat defteri kapatılmıştır. (...) Sorun tekelci sermayenin egemenliğindeki 'kör' ve 'topal' sürecin, emeğin ve emekçilerin lehine çevirecek enternasyonalist proje ve eylemi örgütlemekten geçmekte".(13)

notlar

- 1- Aktaran Temel Demirer. Sermaye Avrupası İle Entegrasyon! (Yayınlanmamış bir makale)
- 2- Özgür Bakış' tan aktaran Temel Demirer, agm.
- 3- Temel Demirer, agm.
- 4- Marx-Engels, Komünist Manifesto.
- 5- Aktaran Temel Demirer, agm.
- 6- Temel Demirer, agm.
- 7- Ergin Yıldızoğlu'ndan aktaran T.Demirer, agm.
- 8- T.Demirer, agm.
- 9- T.Demirer, agm.
- 10- Engin Erkiner, Roje Teze, 11. 2. 2000, Sayı: 32
- 11- İ.Tekeli-S.İlkin, Doğu Batı, Sayı10 say.114
- 12- T.Demirer, agm.
- 13- T.Demirer-Koray İ.Serpen, YDD Avrupa Birliği ve Türkiye; Dev-Maden-Sen Yay. Say.6

kaynakça

- 1 - Temel Demirer, Sermaye Avrupası İle Entegrasyon.
- 2 - Özgür Üniversite Forumu, "Demokrasi" sayısı
- 3 - Engin Erkiner, Avrupa Birliği ve Türkiye Soldan Bir Bakış, Özgür Üniversite Kitaplığı, Öteki Yayınevi
- 4 - Doğu Batı, "Binyılım Muhasebesi" sayısı.
- 5 - T.Demirer-Koray İ.Serpen, YDD Avrupa Birliği ve Türkiye, Dev-Maden-Sen Yay.
- 6 - A.R.Büyüktuslu, Avrupa Birliği ve Sosyal Boyutu, Der yay.
- 7 - Sosyalist Politika dergisi, Sayı 24
- 8 - Ekmek ve Gül Platformu, ÖDP'yi kendi temelleri üzerinde yeniden kurmak...
- 9 - Fırat'ta Yaşam Gazetesi çeşitli sayıları.
- 10- Özgür Üniversite Formu "Küreselleşme" sayısı.

Kimin Avrupası'na Kim Neden Katılmak İstiyor?

Fikret Başkaya

Avrupa Birleşik Devletleri fikri Victor Hugo'ya kadar gerilere gidiyor. Türkiye'yi yöneten egemen elit'in Avrupa'ya dahil olma düşüncesiyse, 19. yüzyıl'ın başından beri, özellikle 'yenilikçi -batıcı- komprador elit'in iktidarı ele geçirdiği Tanzimat döneminden beri gündemde... Türkiye'yi yöneten komprador elit'in Avrupalı olma, "muasır medeniyet seviyesini yakalama" sevdası çok eskilere dayansa da, Avrupa Birliği fikri ortaya atıldıktan kısa bir süre sonra Türkiye'nin adaylığı telaffuz edilmeye başlandı. Aslında 9 Mayıs 1950'de Fransa'nın o zamanki dışişleri bakanı Robert Schuman'ın bir deklarasyonu ile başlayan macera, bu gün gelen noktayı da 'belirler' nitelikte... Başlangıçtaki öneri, Fransa ve Almanya'nın kömür ve çelik üretimini yönetecek uluslar üstü bir kurum oluşturmakla ilgiliydi. 8 Nisan 1951'de Paris Anlaşması'yla yeni ve daha geniş bir yapılanma gündeme geldi. Almanya ve Fransa'dan başka Benelux olarak da bilinen Belçika, Hollanda ve Lüksemburg ile İtalya da söz konusu Kömür ve Çelik Örgütüne (Avrupa Kömür ve Çelik Birliği, CECA) dahil oldu. 1985'den beri 'Avrupa Günü' olarak

“kutlanan” 9 Mayıs 1950’de başlayan maceraya gönderme yapıyor ...

Avrupa’nın yaklaşık beşyüz yıldan beri sürüp gelen dünya ege - menliği, egemenlerin kendi suretlerinde bir Avrupa ‘imajı’ da yarattı. Bu yüzden, kimse sömürgeci, emperyalist, uygarlıkları ve halkları ta - rihten silen Avrupa barbarlığından söz etmiyor. Zira, evrensel bilinç kategorisi’ haline gelmiş olan ‘Avrupa merkezli ideoloji’ (Avrupa mer - kezcilik) ve onun yarattığı ideolojik yabancılaşma, sadece Avrupa’nın kendisinin değil, dünya’nın geri kalanının da Avrupalı’nın gözüyle görülmesini sağlıyor. Avrupa özgürlük, uygarlık, refah, vb. sembolü olarak sunuluyor. Her devirde egemen fikirler egemen sınıfın fikirleri olduğuna göre... Oysa, her zaman iki Avrupa söz konusu oldu. Birinci - si, dünyanın beşeri ve doğal kaynaklarını sömüren, yağmalayan, talan eden gerçek Avrupa; ikincisi de efsaneleştirilmiş Avrupa... İşte Türki - ye’nin dahil olmak istediği bu ikincisidir: Efsaneleştirilmiş-gerçek ol - mayan Avrupa... Fakat, hepsi bu kadar değil. Türkiye’nin egemen komprador eliti kitlelere hep efsane Avrupa’yı hedef gösterdi, gösteri - yor ama, ‘gerçek Avrupa’ hiçbir zaman Türkiye’yi içine almak isteme - di. En azından son yüzelli-yüzaltmış yılda genel eğilim öyleydi. Zira, sömürgeci-emperyalist Avrupa için, önce kompradorlaşmış Osmanlı İmparatorluğu, daha sonra onun doğrudan devamı olan TC’nin Avru - pa’nın dışında tutulması, ama fazla da uzaklaşmaması, sömürgeci - emperyalist Avrupa’nın jeopolitik ve jeostratejik çıkarlarına daha uy - gun düşüyordu. Bu yüzden Avrupa’nın egemenleri her zaman Türki - ye’yi içlerine alacakmış gibi yaptılar ama hiçbir zaman almak isteme - diler... Fakat, iki yüzlülük sadece Avrupa’nın egemenleriyle ilgili de - ğildi. Türkiye’yi yöneten egemen komprador elit de hiçbir zaman Av - rupa’ya katılma konusunda samimi değildi, ama, her zaman Avrupa’yı bir ‘kurtuluş’ olarak sunmayı “başardı”. Türkiye’yi her zaman ordu yönetti, hala da ordu yönetiyor. Bu gün Türkiye’de geçerli rejim bir MGK rejimidir. Siyasi partiler, parlamento, hükümet, yüksek mahke - meler, “özgür basın” denilen vb. gerçek iktidar odağını meşrulaştır - manın araçlarıdır... Osmanlı geleneği hızını kesmeden yol almaya de - vam ediyor. Ordu, devleti ve toplumu kendi “özel mülkü”, “kendi ma - lı” gibi görüyor. Hiçbir biçimsel burjuva düzenlemeye yanaşmıyor.

Avrupa'da geçerli 'biçimsel demokrasiden' bile son derecede rahatsızdır... Hiçbir kısıtlama istemiyor. Türkiye'de biri "asıl", diğeri de "görünen" iki devlet vardır. Görüntü devlet gerçek devleti gizlemeye yarıyor... Bu gizleme işinde de 'aydın' denilen diplomatlar görev alıyor... Şimdilerde kimilerinin 'demokratik açılım' beklediği asıl devletin hikayesi işte böyledir... Bu yüzden, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılma serüvenini, iki taraflı ikiyüzlülüğün enterseksiyonunda bir sorun olarak kavramak gerekir. Avrupa Birliği (AB) macerası iki ülkeyle başladı. Hemen arkasından sayı altına çıktı. Ör güttün adı Kömür ve Çelik Birliği olarak başlayalıdan beri, üç kere değişti, 1958'de Ortak Pazar, Avrupa Ekonomik Topluluğu AET, 1969'da Avrupa Topluluğu (AT), 1993'de de Avrupa Birliği (AB) oldu. Bu arada Birliğe dahil olan ülke sayısı 1950'de iki idi, 2000'de onbeşe yükseldi. Halen oniki aday da sıra bekliyor. Türkiye'yle AB'ye dahil olmak isteyen ülke sayısı onüç yükseliyor...

Aslında ortada olmuş bitmiş, iç tutarlılığı olan bir Avrupa Birliği yok. Birçoklarının sandığı gibi, ABD karşısında bir karşı odak da söz konusu değil. Asıl söz konusu olan, bir Birlik'ten çok, farklı kapitalist devletlerin yan yana gelmesinden ibaret... Yüzyılın başında iki yüz kadar "aile" Avrupa'nın kaderini elinde tutuyordu. Şimdilerde elli-altmış kadar çok uluslu şirket kıtanın kaderini belirler durumda. Aslında nasıl yapıldığından çok neyin yapıldığı önemlidir. Avrupa Birliği'nin amentüsünü neo-liberal politikalar oluşturuyor. Neo-liberal politikaların geçerli olması demek, her seferinde daha çok işsiz, daha çok yoksul, sosyal korumadan mahrum daha çok insan demek. Avrupa'da onsekiz milyon işsiz elli milyon da yoksul var . Eğer bağınaz ultra-liberal politikalarda bugünkü ısrara devam ederse ve karşı güçler vakitlice bir karşı programı dayatamazsa, işsizliğin, yoksulluğun ve sefaletin daha da büyümesi işin tabiatı gereğidir . Aslında Avrupa Birliği retoriği, Birliğe dahil devletler tarafından anti-sosyal politikalar uygulamanın, kazanılmış hakları geri almanın gerekçesi yapılıyor. Birliğe dahil bir devlet, sermaye lehine (tabii emekçi kitle aleyhine) herhangi bir kararı geçirmek için "Birlik Kriterleri"ni, yükümlülükleri" hatırlatarak işin içinden çıkmayı başarıyor . Temel stratejik karar-

lar bir bakıma her 'ulusal birimin' elinden kaçıyor. Böylece, Birlik yu-
kardan aşağıya doğru neo-liberal politikalar empoze etmenin bir ara-
cına dönüşüyor. Her bir ülkenin yurttaşlarının oyuyla seçilmiş hükü-
metler (elbette temsili demokrasi hakkında bir yanılısma içinde olma-
dığımız hatırlanmalıdır) ve parlamentoların işlevi bütünüyle ortadan
kalkıyor. Kararlar, Birlik bürokrasisi veya teknokrasisi tarafından alı-
nıyor. Siyasi partilerin, seçim süreçlerinin ve 'ulusal hükümetlerin' iş-
levsizleşmesi ama, onun yerini uluslar üstü etkin bir yapılanmanın ve
işleyişin alamayışı, siyaseti de "değersizleştiriyor". Burjuva partile-
rinin kitleleri oyalama yeteneğini aşındırıyor. Bu durumda da AB,
gerçek bir Birlik yolunda ilerlemekten çok, bir çeşit anonim şirket gi-
bi işliyor. Eğer bugünkü yaklaşımlar doğrultusunda Birlik gerçekte-
şirse, en iyi koşullarda Amerika Birleşik Devletleri türü bir yapı orta-
ya çıkabilir ki, yeni bir ABD oluşturmanın kimin için ne anlama gel-
diğinin vakitlice tartışılması gerekir.

21-22 Haziran 1993'den beri Kopenhag Kriterleri dillerden düşmü-
yor. Aday üyelerin bu kriterlere uyum sağlamaları durumunda da, Bir-
liğe tam üye olacakları söyleniyor ve üç kriter söz konusu: Birinci kri-
ter siyasi demokrasi (özellikle de azınlık haklarına saygılı bir siyasi
demokrasi; ikincisi, rekabete dayalı (ve dayanabilen) bir piyasa eko-
nomisi; nihayet üçüncü kriter de, üye olunduğu andaki Birlik kaza-
nımlarına (normlarına densen) uyum sağlamak. Bunlardan siyasi de-
mokrasi denilenin kitleleri oyalamaya, aldatmaya yarayan bir 'sirk
oyunu' olduğu biliniyor (veya mutlaka bilinmesi gerekir). Zira, ekono-
mik alanın yönetimi kapitalist sınıfın tekelinde kalmaya devam ettik-
çe, siyasal demokrasi denilenin yoksulları aldatmaktan başka bir an-
lam taşıması mümkün değildir. Zaten, yukarda da kısaca değindiği-
miz gibi, biçimsel olan da giderek AB bürokrasisinin ve teknokrasisi-
nin etkinlik alanına giriyor. Siyasi demokrasiden çok söz ediliyor ama
halkların hakları söz konusu olduğunda durum sanıldığı kadar 'açık'
değil... Halkların veya azınlıkların haklarından ne anlaşılıyor veya
anlaşılması gerekir? Örneğin, azınlık dillerinin kullanılmasını redde-
den ve ilgili metni imzalamayan Fransa, azınlık haklarına saygılı bir
siyasi demokrasiden ne anlıyor? Aslında neo-liberal politikalar işçi sı-

nı tarafından ve bir bütün olarak emekçi sınıflar lehine yüzelli yıllık mücadele sonucu kazanılmış ne varsa geri almayı amaçlıyor . Bütün bunlara karşı da emekçi çoğunluk için sandıldığı kadar önemli olmayan, ama asıl gemen sınıflar için hiçbir maliyeti olmayan “bereysel haklar” öneriliyor. Sadece çok uluslu şirketlerin dar çıkarlarını gözetip, dizginlerinden boşanmış finansal küreselleşmenin hizmetindeki neo-liberal ideoloji ve bunların pratik politikaya tercümesi demek olan ‘yeni paradigma’, karşısında hiçbir örgüt, hiçbir örgütlü güç görmek istemiyor. Bunun anlamı, emekçi çoğunluğun konumunu yüzelli yıl öncesi duruma geri götürmektir. Bu yüzden, küresel kapitalizm çağında neo-liberal söyleme eşlik eden, liberal demokrasi, insan hakları, azınlık hakları, sivil toplum örgütleri söyleminin bir tuzak olduğunun anlaşılması gerekir . Zira, dayatılan gerici ekonomik ve sosyal politikalar, her türlü hakkın ve demokrasinin temelini aşındırırken, sermayenin baronlarının, akıl hocalarının ve sözcülerinin bu kavramı dillerine dolmaları burjuva düzeninin iki yüzülüğünden başka bir şey değildir .

Fakat gözden kaçan, kafa bulandıran sadece ‘demokrasi söylemi’ değil. Aday ülkelere piyasa ekonomisi öneriliyor, yapısal uyum politikaları öneriliyor, her şeyin olabildiğince çabuk özelleştirilmesi isteniyor. Aslında AB’nin ekonomik ve sosyal politikaları ABD’nin, IMF’nin Dünya Bankası’nın, Dünya Ticaret Örgütü’nün (WTO), vb. önerdiği ultra-liberal politikaların aynısı. Zaten tekeller, karteller, çok uluslular Avrupası’nın başka politikalar tasarlaması da eşyanın tabiatına da aykırıdır. Özelleştirmeci neo-liberal politikalar, sadece çok ulusluların, finans baronlarının çıkarını gerçekleştirmeyi amaçlayan ekonomik ve sosyal politikalar, aday ülkelerin zaten zayıf olan ekonomilerinin temelini daha çok aşındırıyor... Dolayısıyla, ileri sürülen Kriterler’e uyum sağlayan aday ülke, çelişik (veya paradoksal) olarak, adaylık konumundan, dolayısıyla “Birlik Kriterleri”nden, özellikle de “İkinci Kriterin” öngördüğü ‘rekabetçi olma’ konumundan daha da uzaklaşıyor ... Zira, kamu hizmetlerinin, sosyal hizmetlerin budanması ve ona eşlik eden özelleştirmeler her seferinde belirli toplum kesimlerini ve coğrafi bölgeleri daha çok yoksullaştırıyor . Toplumsal denge-

sizlikleri daha çok derinleştiriyor ... Üçüncü Kriter de AB'nin ortak tarım politikasını, vb. içeriyor . Eğer çoğu tarım ülkesi olan adaylar Birliğe dahil olursa, tarım politikasının asıl çıkmazı oluş turacağı daha şimdiden anlaşılıyor . Elbette Üçüncü Kriter demek otuz bin sayfa kadar mevzuata 'uyum sağlamak' anlamına geliyor. Bir taraftan istikrar politikaları dayatılırken, diğer yanda söz konusu uyumu sağlamak sanıldığı kadar kolay değildir...

Bir taraftan ultra-liberal politikalarda ısrar edip diğer taraftan söz konusu Kriterler'e uyum sağlanmasını beklemek inandırıcı olmaktan uzaktır. Eğer, mevcut yaklaşımlarda ısrar edilirse, aday ülkelerle diğerleri arasındaki fark büyümeye, bölgesel dengesizlikler derinleşmeye devam edecektir. Bu da mevcut eğilimlerin yıkıcı sonuçlar üretmesi, bazı bölgelerin diğerleri aleyhine daha da zenginleşmesi anlamına gelecektir. Zenginlik ve yoksulluk, zengin ve yoksul, gelişmiş ve az gelişmiş bölgelerden oluşan bir yapı ortaya çıkacaktır . Zaten bu sonuçlar, kapitalist üretim tarzının bünyesinde içerilmiş temel eğilimin tezahüründen başka bir şeyde değildir . Bu da, AB projesinin beklenenin tersine sonuçlar ortaya çıkarması demektir. Fakat, ekseri gözden kaçan bir "Dördüncü Kriter" daha var: Üç Krite uyum sağlayanın mutlaka birliğe üye olacağına dair bir kural yok. Uyumu sağlanıp sağlanmadığına da Kriterler'i belirleyenler karar vermeye devam ettiği sürece, adaylıktan üyeliğe geçişle ilgili belirsizlik de devam edecektir... Öyleyse iki şey: Birincisi, ileri sürülen Kriterler'den bir kısmının hiçbir kıymet-i harbiyesi yok (siyasi demokrasi,vb.), bir kısmının da gerçekleş me şansı şüpheli veya gerçekleş mesi durumunda beklencinin tersi sonuçlar doğuracak nitelikte (örneğin ekonomik performansı sağlayacağı varsayılan önlemler durumu daha da kötüleştiriyor). Eğer buraya kadar söylediklerimiz doğru ise, AB projesi son tahlilde neo-liberal küreselleşmenin bölgesel bir versiyonundan başka bir şey değildir. Dolayısıyla Avrupa Birliği projesine karşı muhalefetin kristalize olup gündeme gelmesi şaşırtıcı olmayacaktır . Öyleyse, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve öteki AB kurumlarından yükselen "efsane Avrupa" şarkılarını "küreselleş me karşı tı Avrupa'nın" bastırması gündeme gelebilir . Ve ilk tepkinin Aralık 2000'de

Nice'da yapılacak Hükümetler Arası Konferans'ta su yüzüne çıkması süpriz olmayacak...

Türkiye'nin egemenlerinin ve akıl hocalarının her vesileyle tam üye olmakla "nihai kurtuluşun" gerçekleşeceğini ileri sürdükleri AB'nin manzarası işte böyle... Elbette Avrupa sadece yukarıda kısaca tasvir edilenden ibaret değil... Orası aynı zamanda zorlu işçi ve devrimci mücadelelerin de 'yurdu'. Ne ki, küresel kapitalizm ve ona eşlik eden neo-liberal ideolojik saldırı ve gerici, anti-sosyal ve ekonomik politikaların devreye sokulmasıyla, sınırlı kazanımlar da birer birer elden gidiyor. Avrupa Birliği düşüncesi, ta baştan itibaren kartellerin, tröstlerin, şimdilerdeyse çok uluslu dev şirketlerin projesi ve onların dar çıkarlarını gerçekleştirmenin bir aracı. Üstelik henüz olmuş-bitmiş bir şey de söz konusu değil. Elbette her yerde ve her zaman, egemen sınıfların, kitle bilincini manipüle etmeleri, kendi dar sınıfsal çıkarları için yaptıklarını herkesin çıkarınaymış gibi sunmaları anlaşılır bir şeydir. Anlaşılması zor olan, ya da rahatsız edici olan, Avrupa projesini, o projenin sahiplerinin gözüyle görme heveslisi 'solcuların', 'eski markist yeni gerçekçilerin', 'yurtsevlerin', marjinallikten kurtulma gerekçesiyle neo-liberalizme ve komprador rejime teslim olanların sefil manzarasıdır. Kapitalizm bir ücretli kölelik sistemidir ve bu sistemin ilk defa boy verdiği yer de Batı Avrupa'dır. Ücretli kölelik sistemi dünyanın geri kalanına sömürgecilik, emperyalizm ve kitle katliamları biçiminde yansımıştır. Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik sloganları, kitleleri aldatmanın araçları işlevi görmüştür. Şimdilerde küresel kapitalizmin efendileri hiçbir örgüte tahammül etmiyor. Gerçek kitle örgütlerine karşı açık ve sinsi bir savaş bütün hızıyla sürdürülürken, sivil toplum ve sivil toplum örgütü kavramlarını dillerinden düşürmüyorlar... Aslında çok uluslu şirketlerin akıl hocalarının ve burjuva politikacılarının ağzına yakışmayan, yakışmaması gereken sözcüklerin başında, demokrasi; özgürlük, insan hakları vb. gibi kavramların gelmesi gerekirken, bunları bu kadar sıklıkla kullanmaları rahatsız edicidir. "Sivil toplum" ve "sivil toplum örgütleri" söylemi kelimenin gerçek anlamında bir retoriktir ve kitleleri apolitize etmek, depolitize etmek amacıyla piyasaya sürülüyor...

Ortak Pazar (AET), daha sonra Avrupa Topluluğu (AT), şimdilerdeyse Avrupa Birliği (AB) Avrupa işçi sınıfının, emekçilerin, ezilenlerin, yoksulların bir projesi olmadığı gibi, katılmak isteyenler de emekçiler değildir. Elbette Avrupa işçi sınıfı gerçekten enternasyonalist bir tavır benimsemeden, 'kendi' burjuvazisine karşı radikal bir karşı koyuş gerçekleştirmeden, "suç ortağı" olmaktan da kurtulamaz ve dünyanın geri kalanındaki emekçilerle ortak bir mücadelede yerini alamaz. Bu koşullarda Avrupa'nın anti-kapitalist, hümanist mirasının yeniden canlandırılması ve eski hataların da tekrarlanmaması büyük önem taşıyacaktır ...

AB'ye tam üye olursa Türkiye'deki demokrasi standardının yükseleceğini sanan kesimler (sağdan "sola" kadar), belli ki, burjuva devleti, kapitalizm, emperyalizm, sömürgecilik, egemenlik, hegemonya, vb. gibi kavramlar konusunda sınıfta kalmış durumdadırlar. Eğer, kapitalislerin yegane kaygısı sömürmek ve daha çok sömürmekse, insan hakları, demokrasi ve özgürlük de ancak sömürü ve baskının sınırlandırılmasıyla, nihai aşamada da sömürü, baskı ve hiyerarşinin ortadan kaldırılmasıyla mümkünse, egemenlerden, emperyalistlerden, varlığı emperyalizmle özdeş kompradorlaşmış TC rejiminden demokrasi beklemek de ne demek oluyor? Avrupa'dan demokrasi, insan hakları, özgürlük beklemek, aslında kendi gücüne güvenmeyen, çözümü kendi dışında arayan, kaderini başkalarının insafına bırakan, "mücadeleden istifa ettim" deme açık yürekliliğine sahip olmayan iflah olmaz budalaların bir kuruntusudur. Öyle şeyler vardır ki, verilmez... Kazanılır... Kazanmak için de mücadele edilir... Bedel ödenir. Haysiyet ve özgürlük mücadelesinin başkaca bir yolu yoktur... Avrupa'ya girerek refaha, özgürlüğe, demokrasiye kavuşacaklarını sananlar, gericiliği gerçekçilik sananlar, kuruntuların ve kurnazlıkların ve kendini aldatmanın bir işe yaramadığını anlamanız için fazla zaman gerekmeyecek... 'Hayalciler', 'ütapistler' gerektiğinde 'marginalleşmekten' korkmayanlar sizi tatlı uykunuzdan uyandırmakta gecikmiyecek...

Kırk yıldır olduğu gibi, şimdilerde de söz konusu olan 'sadece adaylıktır'... Eğer, Türkiye tam üyeliğe kabul edilirse (ki bu kısa ve

orta vadede mümkün değildir) bugünkü durumda kayda değer bir değişiklik olması mümkün değildir. Bugün olduğu gibi Türkiye Avrupa'nın 'az gelişmiş' bir bölgesi olmaya devam edecek. Zira, kapitalizm demek, hiyerarşi, sınıfsal ve bölgesel eşitsizlik, sömürenler ve sömürülenler, alttakiler ve üsttekiler demektir... Sihirli bir değnek onu, projenin asıl mimarları gibi emperyalist bir ülke de yapmayacak. Türkiye'nin bugün olduğu gibi yine doğal ve beşeri kaynakları yerli-yabancı kapitalist ittifakı tarafından sömürülmeye devam edecek. Elbette bal tutup parmağını yalayanların kompozisyonunda kimi değişiklikler ve kaymalar olabilir ama, bu 'bizim tarafı' angaje eden bir şey değildir. Öyleyse, ufukta tek bir seçenek görünüyor: Yanılsamalardan, kuruntulardan vakitlice kurtulup, gereğini yapmak...

AB Süreci Kürt Sorununu Nasıl Etkileyecek?

Kemal Burkay

Türkiye yıllar süren bir beklemeden sonra, nihayet 11 Aralık 1999'da, Avrupa Birliği'nin Helsinki'de yapılan doruk toplantısında, birliğin genişleme halkası içine aday üye olarak alındı. Böylece Türkiye bakımından AB ile ilişkilerde yeni bir dönem başladı. Türkiye'nin tam üye olması birliğin kendisinden istediği koşulları yerine getirmesine bağlı. Türkiye'nin yapacağı reformlarla hem ekonomide, hem insan hakları alanında Avrupa standartlarına ulaşması, en azından yaklaşması gerekir. Ayrıca Kıbrıs sorununu ve Yunanistan'la ikili sorunlarını barışçı yoldan çözmesi gerekir. Bu olmazsa çözüm konusunda AB'nin hukuku devreye girecektir. Çözüm gerektiren diğer bir konu ise Kürt Sorunu'dur. Bu olmadan Türkiye'nin AB'ye tam üye olması mümkün değil. AB'nin Türkiye'yi böyle bir baş ağrısı ile içine alması beklenemez.

Türkiye bütün bu adımları atabilecek mi? Bana göre Türkiye, düşe kalsa ve ayak sürüyerek de olsa, söz konusu adımları atacaktır. Osmanlı döneminden başlayarak ikiyüz yıla yakın bir süredir Avrupa'dan güçlü biçimde etkilenen, batılılaşmaya çalışan, ama Doğu ile

Batı arasında hep bir kişilik bunalımı yaşıyan Türkiye, AB'ye aday üyelik sürecinin başlamasıyla, yeni ve artık dönüşü zor bir yola girdi. Kanımca bu, Türkiye açısından artık bir dönüm noktasıdır .

Öte yandan AB'nin, tam üyeliğe hak kazanması için Türkiye'nin önüne koyduğu görevler -ekonomi, demokratikleş me, insan hakları, Kıbrıs Sorunu'nun, Yunanistan'la ikili sorunların ve Kürt Sorunu'nun çözümü- birbirlerine bağlıdır. Bu nedenle, Türkiye'nin nasıl bir yola girdiğini ve bunun Kürt sorununun çözümünü nasıl etkileyeceğini kavramak için, konuyu daha geniş bir çerçevede, bütünlük içinde ele almak gerekir.

Avrupa Birliği Nasıl Bir Oluşum?

AB kanımca, uluslararası ilişkilerin yönü ve gelecekte alacağı biçim bakımından bir prototip ve dünyamızdaki genel değişim sürecinin bir ürünüdür. Yüzyıl önce böyle bir şey , örneğin "Avrupa Birleşik Devletleri" türünden öneriler, insanlar için bir düşünce ya da fantaziydi. Geçmiş yüzyıllarda Avrupa "Otuz Yıl" hatta "Yüzyıl" savaşlarıyla kaynadı. Birkaç gün önce geride bıraktığımız 20. yüzyıl ise insanlığın tanık olduğu en büyük, en acımasız iki dünya savaşına tanık oldu ve bu savaşlar Avrupa'da patlak verdi. Avrupa'nın büyüklü küçüklü ulusları birbirleriyle kıyasıya boğazlaştılar. Böyle bir Avrupa'dan, yüzyılın ikinci yarısında AB türü, önce ekonomik, sonra da siyasi birliklerin doğabileceği kimin aklına gelirdi?

Ama bütün bunlar oldu. Yüzyılın ilk yarısında birbirleriyle boğazlaşan Avrupa ulusları, ikinci yarıda yeni bir süreç başlattılar . Aslında Avrupa'da, dünyada iki zıt sistemle -kapitalizm ve sosyalizmle- bölünmüştü ve büyük bir rekabet, gerilim ve çatışma yaşıyordu. Bir yandan bu rekabetin, öte yandan ekonomik çıkarların etkisiyle hem "Doğu" hem de "Batı" kendi arasında birliğe yöneldi, askeri ve ekonomik paktlar ortaya çıktı: Batı'da NATO ve Avrupa Ekonomik Topluluğu, Doğu'da, SSCB'nin öncülüğünde Varşova Paktı ve sosyalist yönetimli Doğu Avrupa ülkelerinin ekonomik birliği olan KOMEKON. SSCB'nin kendisi çok uluslu büyük bir federasyondur.

Dünya 1945'ten 1980'li yılların sonlarına kadar, yaklaşık kırkbeş yıl süreyle, iki sistemin dünya ölçüsündeki çekişmesinden kaynaklanan bir gerilim içinde ve bir nükleer savaş tehdidi altında yaşadı. Belki de nükleer, kimyasal ve biyolojik silahların büyük yıkım gücü ve yarattıkları "dehşet dengesi" yeni bir dünya savaşını önledi, barış içinde bir arada yaşama politikalarına yol açtı. Doğu ve Batı bloku ülkelerini içine alan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK, daha sonraki adıyla AGİT) dönemde ortaya çıktı. Bloklar arasındaki denge ise çok sürmedi. Dünya çapındaki ilk büyük sosyalist deneyim başarısızlıkla sonuçlandı ve sosyalist sistem yüzyılın sonuna doğru büyük bir çöküntüye uğradı. Böylece, mücadeleyi -bu etaba yönelik de olsa- kapitalizm kazandı.

Dönemin yarattığı birlik süreci ise, Doğu'ya genişleyen NATO, Avrupa Birliği ve AGİT biçiminde devam etti. Soğuk Savaş döneminin sona ermesiyle globalleşme yönündeki eğilim hız kazandı.

Yüzyılın son on yılında yaşananları kapitalizmin nihayi zaferi saymak kadar, sosyalizm ve devrim adına globalleşmeye karşı çıkmak da kanımca yanlıştır. Kapitalizmin üstünlüğü geçicidir. 21. yüzyıldaki neler olacağını ise kimse şimdiden kestiremez. Bu aşamadan sonra değişim, büyük ihtimalle -özellikle de gelişkin ülkeler bakımından- savaş ve şiddet yöntemleriyle değil, asıl olarak evrimci biçimle, kitlelerin barışçı ve demokratik seçimine dayalı olarak gerçekleşecektir. Globalizme karşı kimi çevrelerin gösterdiği tepki ise tutucu niteliktedir ve bu çevrelerin kaygı ve korkularını yansıtıyor. İlginç olan, gerek AB'ye, gerekse dünya ölçüsündeki globalleşme eğilimine karşı tepkiler hem ırkçı, milliyetçi çevrelerden, hem de kimi sol çevrelerden geliyor. Bunlardan her birinin kendine göre nedenleri var. İrkçı ve milliyetçiler, bu geniş kaynaşma (entegrasyon) süreci içinde kendilerine özgü renk ve değerleri yitirmekten korkuyorlar. Bazı sol çevreler ise, olup biteni sermayenin istekleri yönünde bir gelişim olarak değerlendirdikleri için, emeğin haklarını koruma kaygısıyla tepki gösteriyorlar. Oysa, bu önü alınamaz değişim süreci karşısında ırkçı ve milliyetçi çevrelerin çabaları boşuna olduğu kadar, solun tedirginliği de yersizdir. Hem ticaretin ve sermayenin dünya ölçüsünde artan

büyümesini ve yaygınlığını, buna denk düşen siyasal yapılanmaları, birlik yönündeki oluşumları önlemek imkansızdır , hem de emeğin çıkarlarını bu tür birlikler içinde savunmak mümkündür. Globalleşme yalnızca sermayenin daha geniş bir alanda hareketini ve büyümesini değil, emeğin birliğini de hızlandırıyor. Sol partilere ve sendikalara düşen, süreci doğru biçimde yorumlayıp yeni koşullarda kendilerine düşeni saptamak ve yerine getirmektir. Nitekim Avrupa Parlamentosu, kapsadığı çeşitli gruplarla (muhafazakarlar , liberaller, yeşiller , sosyal demokratlar, sosyalistler, komünistler) bir ulusal parlamentoyu andırıyor...

Ulusların kendi geleceğini belirleme yanlısı olan Marks, geleceğin dünyasını ise sınırların giderek ortadan kalkacağı, ulusların kaynaşacağı, bazı dillerin yaygınlaşıp uluslararası dile dönüşeceği bir dünya olarak tasarlamıştı. Bir başka deyişle ulusal ayrışmaları kaçınılmaz olarak kaynaşma süreçleri izleyecekti. Günümüz dünyasında olup bitenler Marks'ın öngörülerine tümüyle uygundur. Birinci Dünya Savaşı'nın ardından ortaya çıkan Milletler Cemiyeti, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Birleşmiş Milletler Örgütü bu yolda adımlardır. Avrupa'da son elli yılda yaşanan değişim ise daha ileri bir örnek. Dünün birbirleriyle boğazlaşan Avrupa devletleri şimdi aralarındaki sınırları kaldırıyorlar. Ortak Avrupa bayrağı, parlamentosu, para birimi daha şimdiden var. Avrupa ve bazı Asya ülkelerinin yanısıra ABD ve Kanada'yı kapsayan AGİT ise, güvenlik ve işbirliği alanında daha geniş bir oluşum.

Öte yandan sürecin daha başlarındayız. Birleşmiş Milletler'in rolü ve etkinliği zaman içinde artabilir ve bunu gösteren işaretler var. AB ve AGİT giderek genişlemekte. Bugün Avrupa'da olanlar, ekonomik ve kültürel gelişme süreçlerine paralel olarak yarın Ortadoğu'da, Latin Amerika'da ve dünyanın başka yerlerinde gerçekleşebilir . Gelişen ekonomik ilişkiler, ulaşım ve haberleşme araçlarındaki hızlı devrime paralel biçimde dünya görece olarak küçülüyor. Ayrışma ve birleşme süreçleri - farklı ülkeler bakımından- aynı anda yaşanıyor. Bir yanda sömürge imparatorluklarının dağılışı, ulusların özgürleşme, bağımsız devlet kurma eğilimi, öte yandan özgür uluslar arasında

gönüllü birlikler ve federalleşme... bu iki eğilimin aynı yüzyıl, hatta aynı onyıllar içinde bir arada yaşanması, ya da birini diğerinin izlemesi doğaldır. Halkların kendi kendini yönetme tercihine, özgürlük istemine karşı çıkmak nasıl gericilik ve zorbalıksa, özgür halkların ya kınlaşma ve geniş birlikler kurma eğilimine karşı çıkmak da öylesine geri bir tavidir, tutuculuktur.

AB Adaylığı Türkiye'yi Nasıl Etkileyecek?

Türkiye Avrupa Birliği'ne tam aday olma amacıyla girdiği bu yolda çok yönlü etkilenecektir. O, en başta ekonomisini Avrupa Birliği'ne uyarlamak zorunda. Bu alanda Avrupa'nın desteğini de göreceği için, Türkiye ekonomisi gelişip zaman içinde Avrupa standartlarına yaklaşacak, ulusal gelir artacak ve yaşam düzeyi iyileşecektir. Gelişen ekonomi, ister istemez sosyal hayatı da etkileyecek ve insan ilişkilerinde önemli değişikliklere yol açacaktır.

Türkiye hukuk sistemini Avrupa'ya uyarlamak zorundadır ve bir anda olmasa da, tam üyeliğe uzanan yıllar içinde bu değişiklikleri yapmak zorunda. Köklü bir anayasa değişikliğinin yanısıra, genel olarak hukuk sisteminde bir reform yapıp demokrasinin, insan haklarının önünde ayak bağı olan yasa ve hükümlerin ayıklanması gerekir. Türkiye bugünkü yasadışı düzeniyle, işkencesiyle Avrupa Birliği için de yer alamaz. O, kötü huylarını bırakmak zorundadır.

Bir toplum için ekonomik durumun, hukuk sisteminin ötesinde bir de yüzyılların oluşturduğu gelenekler, alışkanlıklar, değer yargıları vardır. En zor değişen de bunlardır. Ama kimse değişen dünyanın dışında kalmaz, çağa direnemez. Türk yöneticilerinin ve halkının kafasındaki belli saplantular, tartışılmaz sayılan kimi tabular da ister istemez zaman içinde yıkılacaktır. Bunlar arasında kemalizme, üniter devlete, egemenliğe ilişkin olan yargılar da var.

Öteden beri devleti kutsal bir yaratık sanan, ya da işlerini geldiği için öyle gösteren Türk yöneticiler, yıllardır üniter devleti de değişmez sayıyorlar, federasyonu ve benzer önerileri korku ve öfkeyle karşıyorlar ... Oysa Avrupa Birliği'nin kendisi, daha şimdiden bir tür fe-

derasyon, ya da konfederasyondur. Düşünün ki, birliğin artık ortak sınırları, ortak bir Avrupa pasaportu ve ortak Avrupa parası var. Kendi aralarında artık ne gümrük, ne de pasaport kontrolü yapılıyor. Ülkelerin kendi bayraklarının ve parlamentolarının yanısıra, Avrupa'nın ortak bir bayrağı, ortak bir parlamentosu var. Bu parlamentoda tüm ülkelerin dilleri konuşuluyor. AB Bakanlar Konseyi ise ortak bir hükümet olma yolunda.

Türkiye, işte böylesi bir birliğe giriyor. Bu durumda yıllardır bir sakız gibi çiğnenen üniter devlet ya da "tek sınır, tek bayrak, tel dil" ve benzeri nakaratların önemi kalıyor mu? Bu tür heyecan verici sloganlar, ne yazık ki (!) bir süre sonra müzelik olacak!....

Egemenlik kavramı da, böylesi birlikler içinde artık eski anlamını yitiriyor. Bu, görece olarak küçülen dünyada uluslar artık geniş insanlık ailesinin bir parçası olduklarını, kendilerini izole etmenin mümkün olmadığını, ırkçı ve şoven safsataların boşluğunu, uluslararası bazı değer ve normların ise, artık ortak hale geldiğini düşünebiliriz. Tek tek devletler ülke içinde bile artık diledikleri gibi davranamayacaklar. Her ülke insan haklarına uymak zorunda. Hiç bir devlet işkence yapamaz, insan hak ve özgürlüklerini keyfi biçimde kısıtlayamaz. Avrupa Birliği gibi birlikler içinde ise kaynaşma çok daha güçlüdür. Burada egemenlik bir bölümüyle ortak kurumlara devredilmiştir.

Türk insanı da, Türk yöneticisi de, artık hem dünyanın, hem de tek tek ülkelerin değiştiğini kabul etmek zorunda. Siz bu geniş dünyada ve aynı zamanda tek tek ülkelerde başka kökenden, renkten, inançtan ve dilden insanlarla yaşamak zorundasınız. Devlet dediğin kutsal değildir, ona insan biçim vermiştir ve gerektiğinde bu biçim değişir. Hatta, bir gün gelir, devlet insanlığın yaşamında tümüyle işlevsiz hale gelir ve ortadan kalkar. TC'de dahil, hiçbir devlet edebi değildir. Bugünün tutucu kafaları bunu kavramasa da, gelecek kuşaklar buna tanık olacaktır.

Özetle söylemek gerekirse, Türk toplumunda bugün varolan, tartışılmaz ve dokunulmaz olan kimi tabular birleşme süreci içinde yıkılacaktır. Türkiye'deki tutucu çevrelerin telaşı da bundandır. AB'ye gi-

rişç e karşı direnen kesimler, Türk ırkçı ve milliyetçileri ile bazı sol gruplardır. Soy sop ve kan üstünlüğü üzerine dünyalarını kuran ırkçıların durumunu anlamak mümkündür. Bunlar geniş bir dünya ile kaynaşmaktan elbet ürkekler. Ama Türk solunun bazı kesimleri de, diğer ülkelerdeki benzerlerinde olduğu gibi, emperyalizme, uluslararası sermayeye karşı direnme ve sözde emekçilerin haklarını koruma adına birliğ e karşı çıkıyorlar. Temel araştırıldığı zaman bunların tavrının temelinde de, Türk milliyetçilerinin duyduğu korkuların benzerini bulmak mümkündür. Bunlar da ulusal egemenlik adına geniş birliklerden ve kaynaşmadan ürüyorlar. Yarın Avrupa Birliği içine Türk soyunun ve kanının üstünlüğünü savunmak artık gülünç olacaktır. Kemalizm dogmasını sürdürmek de. Geliş kin, uygar, demokratik bir dünyada put yaratmak ve sürdürmek kolay değil. Dış a açılan, Avrupa yaşam tarzını, kültürünü tanıyan Türk insanı da ister istemez etkilenecek ve zamanla, çoğu aşağılık duygusunun ürünü olan bu tür kof övünmelerden uzaklaşacaktır.

Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye yapacağı en önemli etkilerden biri de, demokrasi ve insan hakları alanındaki gelişmelere paralel olarak toplumsal yaşamın sivilleşmesi, militarizmin etkisinin azalması, bu günkü polis devletinın zayıflaması olacaktır. Yunanistan ve Kıbrıs'la sorunların önümüzdeki yıllarda barışçı yöntemlerle, AB'nin ve ABD'nin katkılarıyla çözülmesi (görünen odur) ve Kürt Sorunu'nda savaş ve şiddetin yerine barışçı yöntemlerin geçmesi de (yeni süreç o yöndedir), Türkiye'de sivilleş me sürecini etkileyecektir. Terör döneminde zayıflayan, sinen barış ve demokrasi güçleri yeni dönemde canlanacak, bu da Kürt ve Türk hall inin demokratik ve ilerici güçleri arasındaki köprülerin yeniden güçlenmesinine ve Kürt Sorunu'nun barışçı çözümüne olumlu bir etki yapacaktır .

Kuşkusuz, bütün bunlar bir anda, kendiliğinden ve kolayca gerçekleşmeyecektir. Gerek hukukun ve siyasal yaşamın demokratikleşmesi, gerek tutucu geleneklerin ve değer yargılarının değişmesi, AB'nin etki ve teşviklerinin yanısıra, ülke içinde değişimci ve tutucu güçler arasındaki çekişmenin bir sonucu olacaktır . Bu değişimin başarısı ve hızı, aynı zamanda içerde demokrasi güçlerinin çaba ve etkinliğine

bağlıdır. Bu olmadıkça, süreçten bir geriye dönüş zor olsa bile, tüm - den imkansız da değildir.

Kürt Sorunu Nasıl Etkilenecek?

Türkiye şu anda aday üyedir ve tam üyeliğe giden oylun ne kadar süreceğini bugünden kestiremeyiz. Bu hem ekonomik, hem de siyasal alanda uyum sorununu çözmeye bağlıdır. Bunun ise, sevindirici olan Türk yöneticilerinin sandığı kadar kısa olmayacağına kuş ku yok. Çünkü en başta bu bayların kafaları değişimin önünde ciddi bir en - geldir.

Tam üyelik için de daha çok Kıbrıs Sorunu'nun, Yunanistan'la ikili sorunların yanısıra, Kürt Sorunu'nun çözümü gerekli görünüyorsa da, ekonomik uyum da az önemsiz değil; hatta Batılı ülkeler açısından, ötekiler kadar önemlidir. Tam üyelikle birlikte Türkiye'nin büyük iş - gücü Avrupa içinde serbest hareket edebilecektir. Bu nedenle Türki - ye'nin o zamana kadar ekonomisini iyileştirmesi, ulusal gelir düzeyini yükseltmesi, işsizlik sorununu Avrupa ölçülerinde çözmüş olması ge - rekliyor.

AB aday üyeliği Kürt Sorunu'na nasıl bir etki yapacak? Bu etkinin olumlu olacağına kuş ku yok. Öncelikle, demokrasi ve insan hakları alanında iyileşen bir Türkiye'de Kürtlerin durumu daha iyi olacaktır. Besbelli bu, Kürt Sorunu'nu otomatik olarak çözmez; ama Kürtlerin mücadelesi için daha elverişli bir ortam oluşturur .

Bu açıdan, Avrupa'nın aday ülkeler için koyduğu kriterler, yalnız - ca insan haklarına ilişkin değil, aynı zamanda üye ülkelerdeki farklı etnik kökenden gruplara, ulusal azınlıklara ilişkin hükümler de Kürt - lerin durumunu doğrudan etkiler.

Aday üyelik sürecinde daha çok Kopenhag Kriterleri gündeme geldi. Avrupa Birliği ülkelerinin 21-22 Haziran 1993 tarihinde Kopen - hag'da yaptıkları doruk toplantısında, birliğe alınacak yeni ülkeler için saptadıkları ve üç başlık altında toplanan bu kriterlerden biri, AB içinde rekabet gücü olan bir serbest piyasa ekonomisinin gerekliliği - dir. Bir diğeri, ilgili ülkenin AB'nin politik, ekonomik ve parasal birlik

konularında koyduğu ortak hedefleri benimsemesi ve bu doğrultuda çaba göstermesidir. Üçüncüsü ise “kurumsal istikrar, demokrasi ve hukuk devletinin güvence altına alınması, insan haklarına saygı ve azınlık haklarının korunması”dır .

Avrupa ölçülerine uygun bir demokrasi ve insan hakları düzeyinin Kürt Sorunu’nu olumlu yönde etkilemesi bir yana, korunması istenen “ulusal azınlıkların hakları” özel olarak Kürt Sorunu’nun çözümü yönünde Türkiye’ye ciddi sorumluluklar yüklüyor.

Gerçi Türk devletinin başındakiler , daha şimdiden, yine şark kur - nazlığıyla bu işin içinden çıkmak ve ödevlerini yapmaktan kaçınmak için Lozan Anlaşması’na sığınmaya kalkıyor ve Kürtlerin bir azınlık olmadığını ileri sürüyorlar. Kürtlerin bir azınlık olmadığı elhak doğ - rudur. Elbet Kürtler bir azınlık değil, kendi toprakları üzerinde bir ço - ğunluk’tur. Kürtlerin, adına Kürdistan denen ve Türkiye, İran, Irak ve Suriye arasında bölünmüş koca bir ülkeleri var. Kürtler -Türkler, Araplar ve Farplar’la birlikte- Ortadoğu’nun dört büyük ulusundan bi - ridir. Türklerin bu bölgedeki tarihi daha bin yılı bile doldurmamış ol - masına karşılık, Kürtlerinki ilk çağa uzanmaktadır . Kürtler kendileri - ne özgü bir tarihi, dil ve kültürü, vatani olan büyük bir ulustur.

Böyle bir ulusu sıradan bir ulusal azınlığa indir gemek elbet kim - senin haddi değildir. Nitekim Lozan’da da Türk tarafı, İsmet Paşa’nın ağzından, Kürtlerin bir azınlık değil, Türklerle birlikte ülkenin iki asli unsurundan biri olduğunu dile getirmiş, “azınlık hakları” belirlemesi - nin onları tatmin etmeyeceğini ileri sürmüştür. Ne ilginçtir ki Türk yönetimi, Lozan’da ettiği sözlere karşılık, o günden bu güne, bu “asli unsura” tanıması gereken eş it hakları tanımak şurda kalsın, onlara azınlıklar kadar hak tanımayı bile kabul etmemiştir . Hatta Lozan An - laşması’nın otuzdokuzuncu maddesiyle tüm TC vatandaşlarına tanı - nan “anadilini basın-yayında ve yaşamın her alanında serbestçe kul - lanma hakkını” bile onlardan esir gemiş, yani uluslararası anlaşmaları göz göre çiğnemiştir . Türk yönetimi bugün de aynı zorbaca politikayı sürdürmek istiyor. Nitekim, daha Helsinki sözleş mesinin mürekkebi kurumadan Cumhurbaşkanı Demirel, basına yaptığı açıklamada Kürtçe televizyona bile karşı çıktı ve bir kez daha demagoginin seçkin

örneklerinden birini vererek “insan haklarına evet, ama grup haklarına hayır!” dedi.

Kürtlerin bir ulus olması ve ilkesel olarak, kendi kaderini tayin hakkı dahil, tüm ulusların sahip oldukları temel haklara sahip olması bir yana -ki bunu gerçekleştirmek pratikte bir güçler dengesi sorunu- en-azından Avrupa Birliği’ne girmeye hazırlanan bir Türkiye’nin Kürtlere ve öteki etnik gruplara, Kopenga Kriterleri’nde benimsenen azınlık haklarını tanımayı kabul ettiği açıktır . Türkiye bundan kaçamaz. Bu Lozan’ı çiğnemek kadar kolay olmayacak. Çünkü dünya yetmiş beş yıl önceki dünya değil. Kürtler de o günkü Kürtler değil.

Azınlık Haklarının Çerçevesi

AB’nin Haziran 1993’teki doruk toplantısında azınlık haklarıyla ilgili olarak yapılan belirleme ilkeseldir, bu hakların korunması gerektiğini söylüyor. Öte yandan burada kimlerin azınlık olduğu ve azınlık haklarının ne olduğu tek tek sayılmamıştır, buna gerek de yoktur. Besbelli, “ulusal azınlıklar”dan kastedilen üye ülkelerdeki egemen ulusun dışında kalan tüm etnik gruplardır . Bunun, Türk tarafının iddia ettiği gibi, Lozan’da sayılan ve sayılmayanlarla hiçbir ilgisi yoktur. Önemli olan gerçek durumun ne olduğudur. İnsan ve azınlık hakları her kişinin ve grubun doğal hakkıdır . Besbelli Türkiye’de, Kürt ulusunun yanı sıra, Arap, Çerkez, Laz gibi bu ülkede ancak bir azınlık teşkil eden halkların da bu haklardan yararlanmaya hakları vardır .

Öte yandan, azınlıklar sorunu ile ilgili olarak Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı’nın (AGİT) daha önceki bir dönemde aldığı kararlar vardır. AGİT üyesi otuzbeş ülkenin dışişleri bakanlarının katıldığı ve Haziran 1990’da, yine Kopenhag’da yapılan doruk toplantısının sonucunda yayınlanan ortak bildiriye, ulusal azınlıklardan söz eden bir bölüm vardır. Bu dört nolu bölümde hertürlü zoraki asimilasyon çabasına karşı çıkılıyor ve ulusal azınlıkların hakları şöyle sıralanıyor.

“Kendi etnik, kültürel, dilsel veya dinsel kimliklerini özgürce ifade etme, koruma ve geliştirme;

“Kendi anadillerini özel ve aynı zamanda kamu yaşamında özgürce kullanma;

“Kendi eğitim, kültür ve dini kurumlarını, örgütlerini, demeklerini kurma ve geliştirme.”

Aynı bildirinin otuzüçüncü maddesinde de ise şöyle deniyor:

“Taraflar kendi toprakları üzerinde ulusal azınlıkların etnik, kültürel, dilsel ve dinsel kimliklerini koruyacak ve bu kimliğin gelişmesi için uygun koşullar yaratacaklardır.”

Madde otuzdörtte ise, ulusal azınlıkların kendi anadillerinde eğitim yapma hakkına yer veriliyor ve eğitim kurumlarında tarih ve edebiyat öğreniminin, aynı zamanda ulusal azınlıkların tarih ve kültürünü içirmesi gerektiği belirtiliyor.

Bu bildiri, AGİT içindeki otuzbeş ülkenin uzlaşması sonucu görüş birliği ile yayınlanmıştı, bu nedenle de AGİT’in bir üyesi olan ve bu toplantıya dışişleri bakanıyla katılan Türkiye bakımından da bağlayıcıdır.

Gerek Avrupa Birliği’nin Kopenhag Kriterleri gerekse AGİT’in 1990 Bildirisi, birlikte göz önüne alındıkları zaman, Türkiye’nin en azından Kopenhag Kriterleri çerçevesinde ne yapması gerektiği ortaya çıkar. Bunun içinde etnik kimliğin tanınması, kültürün özgürce geliştirilmesine fırsat verilmesi, anadilde eğitim, anadilin özel ve kamu yaşamında özgürce kullanılması (basın-yayımda, toplantılar da, resmi işlemlerde vb.) ve serbestçe örgütlenme hakları var.

Hakların Hayata Geçmesi İçin Güvence Nedir?

Türk yönetimi işine gelmeyen durumlarda, benzer pek çok uluslararası sözleşmede olduğu gibi, AGİT içinde de bugüne kadar verdiği sözleri tutmadı. AB’ye üyelik sürecinde de aynı şeyi yapamaz mı? Kanımca bu kez de aynı şeyi deneyecekler, ayak sürüyecekler, normları sulandırmak isteyecekler ve Kürtlerin haklarını tanımamak için ellerinden geleni yapacaklardır. Nitekim daha şimdiden demagojiye, çarpıtmaya hız verdiler. Bay Demirel, göz önündeki metinleri adeta abra kadabra yöntemleriyle bir yana iterek, “insan haklarına evet, ama

grup haklarına hayır!" diyor. Kürtçe eğitime, televizyona bile karşı çıkıyor. Türk yönetiminin, Kopenhag Kriterleri çerçevesinde de olsa Kürt haklarını tanımamak için direneceğine, zaman kazanıp bu normları kendi açısından dejenere etmeye çalışacağına kuşku yok.

Ancak bu kez durum farklıdır. Avrupa Birliği'nin kendisi de Türkiye'ye aday üyelik perspektifi sunmakla sorumluluk altına girmiştir. AB, Kürt Sorunu'nun boyutlarını biliyor ve Kıbrıs Sorunu ve Yunanistan'la sorunlar gibi, sorunlar çözülmeden Türkiye'nin tam üyeliğinin kendisi bakımından ciddi baş ağrılarına yol açacağına farkında. Bu nedenle Türk yönetimi, Kürt Sorunu'nda ne kadar başını kuma gömse de Avrupa gerçekçi olmak zorundadır. Bu da sorunun çözümü için çaba göstermeyi gerektiriyor.

Öte yandan, Kopenhag Kriterleri'nin hayata geçmesi, sulandırılmaması, asıl olarak da Kürt halkının vereceği mücadeleye bağlıdır. Biz Kürtler, sorunu AB'ye havale etmekle yetinemeyiz. AB'nin ve AGİT'in, saptadığı çerçevede de olsa, söz konusu hakların hayata geçmesi için rejimi ve Avrupa'yı zorlamalıyız. Bu da etkili, kitlesel, barışçı bir siyasal mücadeleyle mümkündür. Kürt halkı önümüzdeki dönemde bunu yapabilir ve yapmalıdır. Kürt halkının nicel gücü, örgütlenme ve mücadele deneyimi yeni koşullarda bunu başarmaya el verir.

Rejim yıllardır bizzat kendi ürünü olan terörü gerekçe göstererek barışın ve demokrasinin yolunu kesti, içten ve dıştan gelen baskılara karşı Kürt halkının haklarını tanımamakta direndi. Ama şimdi, PKK'nın silahları bırakması ile rejim bakımından terör bahanesi artık son bulmaktadır.

Kürt ulusal mücadelesi ise, yeni dönemde ister istemez daha çok legal alanda, çeşitli örgüt ve eylem biçimleriyle ve asıl olarak barışçı biçimde kendisini ifade edecektir. Özgürlük mücadelesinde silahın önemine koşullanmış kimi çevreler bunun nasıl olacağını kavramakta zorluk çekiyorlar. Oysa siyasal mücadele en başta kitleleri örgütlenme ve kendi çıkarları, istemleri doğrultusunda harekete geçirme sanatıdır. Türkiye sınırları içinde sayısı yirmi milyona ulaşan ve geniş bir bölgede çoğunluğu oluşturan Kürt halkı, sağlıklı

politikaların eşliğinde siyasal mücadeleyi başarıyla yürütebilir. Rejim, dağa çıkmış bir avuç insana karşı ordusunu seferber edebilir ve bunu bahane ederek siyasal ve demokratik hakları budayabilir, kitleler üzerinde terör estirebilir. O, şimdiye kadar bunu yaptı. Ancak, günümüzde Türkiye'nin AB'ye girmeye yöneldiği koşullarda yüzbinlerin ve milyonların barışçıl, siyasal mücadelesine, karşı bu yapılamaz. Demirel, dilediği kadar "Kürtçe televizyon olmaz", desin ve buna kılıflar biçmeye çalışsın, yarın yüzbinlerin imzasını taşıyan Kürtçe televizyon istemine karşı duramaz. Böyle bir isteme AB kayıtsız kalamaz. Kürtçe eğitim, siyasal haklar ve öteki istemler için de öyle. Kürt halkı yığınsal gösterilerle ve çok çeşitli demokratik eylem biçimleriyle, çok değişik platformlarda istemlerini Türkiye ve dünya kamuoyuna yansıtabilir.

Örgütlü kitlelerin gücü tüfeklerin gücünden çok daha önemlidir. Bütün sorun Kürt ulusal hareketinin yeni döneme uygun politikalara yönelmesi ve buna denk düşen sağlıklı yapılar oluşturmasıdır .

Kuşkusuz, Kürt halkının istemi, salt Kürtçe televizyon ya da eğitim değildir. Hatta Kopenhag Kriterleri'nin sulandırılmayıp tam anlamıyla uygulanması bile Kürt ulusal sorununu nihayi çözümünü sağlamaya yetmez.

Sorunun çözümü kültürel, yönetsel ve siyasal alanları kapsayan çok daha köklü değişimleri gerektirir. Çözüm ancak eşitlik temelinde yeni bir yapılanma ile mümkündür ve bize göre bunun biçimi, eğer iki halk birlikte yaşacaksa, federasyondur .

Öte yandan, Kopenhag Kriterleri'nin gerçekleşmesi için çalışmak, bunu gündemde tutmak ve bunun için Türkiye'yi ve Avrupa'yı zorlamak, eşitlik temelinde nihayi ve gerçek bir çözümle çelişmez, ondan vazgeçildiği anlamına gelmez. Her kazanımla özgürlük mücadelesi güç kazanacak ve sürecektir.

Küreselleşme, AB ve Kürt Sorunu

S.Çiftyürek

Giriş

Bu tartışmanın birinci kilit sorunu; komünistler, bir entegrasyon süreci olarak, küreselleşmenin kendisine mi karşılar, yoksa sermayenin egemenliğinde gelişen küreselleşmenin içeriğine ya da sonuçlarına mı karşılar? İkincisi demokrasi, özgürlük alanında sermayenin egemenliğindeki Avrupa'dan beklenti içerisinde olmak doğru mudur?

Avrupa'da devletler-üstü kaçınılmaz bir süreç olarak AB gerçeğini görmek ayrıdır; AB'ni "medeniyyetin beşîği", "çağdaş demokrasinin merkezi" olarak görüp, varılması gereken hedef olarak belirlemek ayrıdır.

Bugün, Fransa, Almanya ve İngiltere'de emeğin ve halkların yaşam koşulları neyse, AB'de de odur. Çünkü AB, tek tek ulusal devletlerin ekonomik, siyasal entegrasyonundan başka bir şey değildir. Hatta AB, Avrupa Birleşik Devletleri doğrultusunda yol aldıkça, sermaye merkezileşmenin verdiği güçle, emeğin ve halkların kazanılmış mev-

zilerini bile bir bir geri almayı hedefliyor.

Bugün sermayenin egemenliğinde dolu-dizgin gelişen küreselleşmenin; emek karşıtı, halk karşıtı, doğa ve çevre karşıtı olarak geliştiği, gelişeceği açıktır. Fakat son 200 yıldır, ulusal devlet merkezli gelişen kapitalizmin de, emek, halk ve doğa karşıtı niteliği de açıktır. Dün ulusal devlet bünyesinde yaşanan (ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel), bugün dünya çapında hızlanmış olarak yaşıyor. Komünistlerin küreselleşme süreci karşısında ulus devlet savunuculuğu gibi tutucu bir duruş sergilemeleri yanlıştır.

Sermayenin perspektifinde hızlandırılan küreselleşmenin uluslararası emek gücü ve dünya halkları üzerinde yol açtığı yıkıcı sonuçları üzerinde çok duruldu, duruluyor. Bu yıkıcı sonuçlar öyle bir boyuta vardırdı ki, emperyalistlerin kendisi ve denetimindeki BM gibi kurumlar bile rahatsız olmaya başladılar. Bu rahatsızlığın nedeni, sermaye gruplarının işçi sınıfı ve dünya halklarının ağır yaşam koşullarına üzüldüklerinden yada insancıl duygularıyla yaklaştıklarından dolayı değil; kendi sömürü düzeninin geleceğini düşünmelerindedir. Küreselleşme bu tempo ile devam ederse, "işçi sınıfı ve genel olarak baldırı çıplaklar bu düzeni başımıza yıkabilirler" kaygısını taşıyorlar.

Bu da yeni bir gelişme değil. Sermaye ve onun rejimleri yıllardır ulusal devlet bünyesinde serbest piyasanın dizginsiz uygulamalarından doğan sonuçları hafifletmek, dolayısıyla toplumsal dinamikleri sistem içerisinde bir parmak bal ile oyalamak vb. amaçlarla tekrar tekrar Keynes'in "sosyal devlet" uygulamasına dönmediler mi? Yani bu sorunda da dün ulusal devlet bünyesinde olan, bugün dünya çapında ceryan ediyor. Küreselleşmenin uluslararası yıkıcı sonuçları karşısında, sermaye Keynes'in ruhunu dünya çapında canlandırabilir ve hatta bunu IMF ve D.Bankası'nın programlarının konusu haline getirirse, kimse şaşırmasın.

Sermayenin egemenliğindeki küreselleşmenin (entegrasyonun), dünya çapında; emek, halk ve doğaya ilişkin yıkıcı sonuçları herkes -

çe açık. Fakat, bunlardan hareketle biz komünistler, küreselleşme sürecinin kendisine değil, sermayenin egemenliğindeki içeriğine (perpektifine) karşı çıkmalıyız. Bu çerçevede şu soruların yanıtları önem kazanıyor:

1- Ulus devleti, halkların uzun uygarlık yürüyüşlerinde geçici bir olgu (uğrak) değil mi? Er ya da geç ulusal devletin aşılması kaçınılmaz değil mi?

2- Ulusal kimlik ve ulusal kültürün giderek aşındığı ve bireyin ar-tan oranda ulusal kültür kodlamasının ötesinde çok kültürlülük (günümüzde emperyalist kültür hegemonyasında) ile yüz yüze geldikleri doğru değil mi?

3- Dünyayı küçük bir tv. ekranına sığdıran iletişim teknolojisinde -ki muazzam gelişme, küreselleşme yönünde dev bir adım değil mi? Komünistler iletişim teknolojisinin ve yol açtığı küreselleşme süreci -nin kendisine mi yoksa, onun bir avuç sermaye grubunun denetiminde gelişmesine mi karşı çıkmalı?

4- Emperyalist-kapitalistlerin değil de, emeğin, komünistlerin dolaşısıyla sosyalizmin rotasından, ulus devleti eritecek bir küreselleşme -ye ne diyeceğiz?

5- AB, emeğin etkinliğinde sosyalist bir yapı olsaydı, AB'ne "hacı" diyenlerin tavrı ne olurdu?

6- Dünya çapında derinleşen entegrasyon sürecinde Türkiye'nin; Ortadoğu, Kafkasya ve bunları da içeren Asya toplumları ile ya da Avrupa ile entegrasyona yönelmesi kaçınılmaz değil mi?

Yazının devamında görüşlerimi daha ayrıntılı açacağım, burada şu kadarını belirteyim; dünya çapında halklar/toplumlar arası çok yönlü entegrasyona (küreselleşmeye) karşı değilim. Bunun sermaye -nin denetiminde, onun çıkarları doğrultusunda geliştirilmesine karşı -yım. İdeolojik-politik tutum olarak, sermayenin egemenliğindeki AB'ni ve Türkiye'nin bu birliğe üyeliğini savunmuyorum, ama nesnel bir süreç olarak bunu kaçınılmaz görüyorum.

Küreselleşme Bir Süreçtir

“Burjuvazi dünya pazarını sömürmekle, her ülkenin üretimine ve tüketimine kozmopolit bir nitelik verdi.” (K.Marks-F.Engels, Komünist Manifesto, s.114, Sol Yay.).

Kapitalizmin ilk yıllarından bu yana, sermayenin pazar arayışı ile talebin birbirini besleyerek büyümeleri kapitalizmin taa o zamandan beri küreselleşme yönündeki eğilimini sergiler. Hatta entegrasyonun tarihi kökleri kapitalizmin de öncesine dayanır.

Öyle ki, bölge, ülke, kıta ve dünya ölçeğinde halklar ve toplumlar arası ekonomik, ticari, siyasi ve kültürel her ilişki, her yakınlaşma ve örülen her bağlantı, kısacası entegrasyon yönünde her adım (hangi sınıf, hangi siyasete hizmet ettiğinden bağımsız olarak) küreselleşmenin birer halkalarıdır. Soruna böyle yaklaştığımızda küreselleşmenin sanayi devrimi ile ivme kazandığını son yıllarda ise, büyük bir hızla yol aldığını görürüz.1492’de Amerika’nın keşfi, 1519’da Macellan’ın Umut Burnu’nu geçmesi (keşfi), buharlı makinenin 17. yy ortalarında keşfi ile Hollanda ve İngiltere’de üretilen metaların ticari kolonilere, sömürgelere sevkinin ve sömürgelerde altın başta olmak üzere değerli madenlerin Batı merkezlerine taşınmasının hızlanması... İşte küreselleşmenin ilk ciddi adımları...

Burjuvazinin doymak bilmez kâr hirsının kamçılanmasıyla, sanayinin, ticaretin dünya çapında yaygınlaşmasının hızlanması; elektrikliğin üretilmesi ve hızla yayılması, traktörün ve biçerdöverin dünya pazarlarına girmesi, nihayet iletişim, bilgisayar teknolojisindeki büyük gelişme ile dünyayı küçük bir tv kutusuna sığdıran gelişme trendi.

İşte yürüyen merdiven üzerinde hızla yürüyenin misali yürüyen sermayenin egemenliğindeki küreselleşmenin belli başlı temel taşları...

“Eski, yerel ve ulusal kapalılığın ve kendi kendine yeterliliğin yerini ulusların çok yönlü ilişkilerinin, çok yönlü karşılıklı bağımlılığının aldığını görüyoruz. Ve maddi üretimde olan, zihinsel üretimde de oluyor. Tek tek ulusların zihinsel yaratımları, ortak mülk haline geli-

yor. Ulusal tek yanlılık ve dar kafalılık giderek olanaksızlaşıyor ve sayısız ulusal ve yerel yazınlardan ortak bir dünya yazını çıkıyor.” (Marks-Engels, K.Manifesto, s.114).

Görüldüğü gibi, Marks ve Engels kapitalist gelişmenin ürünü olarak toplumlar arası çok yönlü entegrasyonu (küreselleşmeyi) çok önceden görmüş işaret etmiş ve olumlu bir gelişme trendi olarak değerlendirilmişlerdi.

Her süreç gibi küreselleşmenin de nesnel olduğu gibi öznel, yani sürecin dinamiklerinin (kapitalizmde burjuvazinin) amaçlı-bilinçli boyutu da vardır. Küreselleşmenin dinamiği verili durumda eski, yerel kendi kendine yeterli olanı sürekli aşıp giden bir süreçtir. Öznel öge bu süreci hızlandırabilir, ya da yavaşlatabilir, fakat durduramaz.

Sermayenin etkinliğindeki küreselleşmenin ideolojisi bellidir: Serbest piyasa, dünya pazarlarının fethi ve politik düzlemde sermayenin özgürlüğünü genelleştiren temsili demokrasidir.

Bir varsayım olarak Marks, Engels’in rüyası yani “Avrupa Devrimi” gerçekleşseydi ve giderek dünyaya yayılabilsediydi; ya da 1917 Ekim Devrimi’nin ürünü olan SSCB ve ardından kurulan Sosyalist Sistem giderek dünyaya hakim bir sistem haline dönüşebilseydi; bu koşullarda küreselleşme, emeğin (komünizmin) öncülüğünde gelişecekti. Komünizmin öncülüğünde gelişecek bir küreselleşme de:

- Sınıfsız sömürsüz bir dünya...
- Dünya çapında halklar arası her alanda eşitsizliği giderecek bir entegrasyon ve enternasyonal dayanışma...
- Günümüzdeki ekonomik egemen kapitalizmin aksine kültür egemen dünyada halkları, toplumların karşılıklı zengi bir ilişkiler ağı...
- Doğa ve çevre ile barışık bir toplum ve toplumun üretim doku-su...

Demek ki, küreselleşmenin dinamiği bugün sermaye değil de, emek ve onun siyaseti olsaydı, biz komünistler süreç olarak küreselleşmeyi savunacağımız gibi, küreselleşmenin hem siyasetini (perspektifini) hem de sonuçlarını savunur olacaktık.

Demek ki, komünistler süreç olarak küreselleşmeye karşı değil, bu sürecin emperyalist merkezli gelişmesine karşıdır. Dünya ko-

münist hareketi, sermayenin perspektifindeki küreselleşmenin, işçi sınıfı ve dünya halkları açısından yol açtığı yıkıcı sonuçlarına ve bu sürecin ideolojisine karşı geliştirdikleri haklı mücadeleyi, dünya çapında entegrasyon süreci olarak küreselleşmenin nesnel boyutuna karşı mücadeleye dönüştürürlerse tutucu, şoven-ulusalci bir politik eziye otururlar.

Kökleri çok gerilere dayanan klasik küreselleşme ile günümüzdeki küreselleşme arasında önemli farklar vardır. Başta yükselme dönemindeki kapitalizm: hem sermayenin tekelleşmiş niteliğinden, hem de 19.yy ortalarındaki işçi sınıfının mücadelesinin dayatması ile burjuva demokrasisi yönünde dinamikler barındırıyordu. Günümüzde küreselleşme süreci ise, bir avuç çok-uluslu sermaye tekelinin denetiminde geliyor. En başta ekonomik karar mekanizmalarının olabildiğince merkezileştiği bir süreçte burjuva demokrasisinden söz edilemez.

Günümüzdeki küreselleşmenin belirgin özelliklerinden biri de: sermayenin daha net bir yönelimle her düzeyde ulus devleti aşan merkezileşme yürüyüşüdür. Bu merkezileşme yürüyüşü beraberinde yerleşmeyi de güçlendirerek ilerliyor.

Ama günümüzdeki küreselleşmenin en belirgin özelliklerinden biri üretim sürecindeki artan ulus üstü niteliğidir. Bu açıdan günümüzdeki küreselleşmenin "boyutu 'Global Sourcing' olarak tanımlanmaktadır; yani Koreli bir 'üreticinin', yeni çıkaracağı spor araba Japonya tarafından finanse edilecek, İtalya'da tasarlanacak, motor ve şanzıman Almanya'da üretilecektir. Otomobilin montajı İngiltere'de gerçekleştirilecek ve otomobilde 'Silikon Vadisi'nde icat edilmiş ve Japonya'da üretilmiş elektronik aksam kullanılacaktır. Otomobilin reklam kampanyası Fransa'da tasarlanacak ve gerekli film ve fotoğraflar Kanadalı bir firma tarafından İspanya'da çekilecektir" (Martin Setzer, Küreselleşmenin Ekonomik ve Siyasal Boyutları, sy: 22, SODEV yayınları).

Günümüzde iletişim ve ulaşım teknolojisi öylesine bir boyut kazandı ki; aylarca kar altında yaşayan bir Kuzey Kutbu ülkesi, sıcak iklime sahip ülkelerden gelmiş taze meyve ve sebzeyi tüketebiliyor. Elbette parası olanlar bunu tüketebiliyor. İsveç, Norveç, Finlandi-

ya'nın kiş ortasında taze sebze tüketmesi, mal ve hizmet ticaretindeki küreselleşmede büyük ilerlemeye işaretir .

Günümüz küreselleşmenin, dünden en belirgin bir diğ er farkı: finansman sermayesinin (ya da sıcak paranın) günlük olarak ulusal sınırları aş an hareketliliğ inin (hacminin) "mal ve hizmet üreten gerçek ekonominin" hareketlerinden çok daha geniş çaplı oluşudur .

Sermayenin küreselleş me yönünde engel tanımayan ilerleyişi ve bu ilerleyiş te hiçbir kurala bağlanmayan serbest piyasa düzeninin sürdürülmesinin kendi bünyesinde taşıdığı kendini imha eğ ilimini Şükrü Elekdağ gibi bir bürokrat da artık kabul ederek Marks'ın haklı çıktığını söylüyordu. Marks bu konuda; "Sermayenin durmaksızın yöneldiği genellik, bizzat sermayenin kendi yapısı içinde ayakbağ larıyla karşılaşır; gelişmenin belli bir aş amasında bunlar , bizzat sermayenin bu dinamiğ inin önündeki en büyük ayakbağ ı olduğ unun anlaşılmasını sağlayacak ve dolayısıyla sermayenin kendi kendini ortadan kaldırmasını zorunlu kılacaktır." (Grunrisse, sy: 449, Birikim Yayınları) diyordu.

Küreselleş me, Ulus Devlet ve AB

"Gericiileri derin kedere boğ ararak, sanayiin ayakları altından üzerinde durmakta olduğ u ulusal temeli çekip aldı. Eskiden kurulmuş bütün ulusal sanayiler yıkıldılar ve hâlâ da her gün yıkılıyorlar . Bunlar, kurulmaları bütün uygar uluslar için bir ölüm-kalım sonucu haline gelen yeni sanayiler tarafından, artık yerli hammaddeleri değil, en ücra bölgelerden getirilen hammaddeleri işleyen sanayiler, ürünleri yalnızca ülke içinde değil, yeryüzünün her kesiminde tüketilen sanayiler tarafından yerlerinden ediliyorlar." (Marks-Engels, K.Manifesto, sy:114)

Marks-Engels, burada günümüz modern ulus devletin altındaki ekonomik temellerinin çekilmesinden söz etmiyorlar. Onlar, feodalizme özgü kapalı ekonomik yerel (ulusal) sanayisi olarak loncaların gelişen büyük sanayi tarafından ortadan kaldırıldığından söz ediyorlar . 18.yy sanayi devrimi, üretimin bünyümesine, değ iş imin (ticaretin) hızla gelişmesine ve önemlisi bu süreçte, sermayenin gerek ulusal,

gerekse uluslararası pazarların fethine yol açtı. İşte bu gelişme, o zamana kadar, iktisadi yaşamın temelini oluşturan loncaların sonunu hazırladı. “Eskiden kurulmuş bütün ulusal sanayiler yıkıldılar” derken, kastedilen lonçalardı. Çünkü gelişen modern sanayi, bir yandan ulusal devletin sınırları içerisinde ekonomik, siyasal merkezileşmeye yol verirken, diğer yandan, özellikle deniz ulaşımındaki gelişmenin ürünü olarak, uluslararası ticaretin hızla büyümesiyle taa o zamandan kapitalist üretimin küreselleşme dinamiğini gösteriyordu. Sermayenin dünya pazarlarını fethetme hedefi, küreselleşme yönündeki dolu-dizgin yürüyüşünün nedenini de az-çok açıklıyor .

Avrupa’da ulus devletin 1789 Fransız büyük burjuva devrimi ile ortaya çıktıkları bilinir. Sanayi devrimi ile burjuvazi, Avrupa’daki dağıntık derebeyleri ulusal devletlerin çatısı altında birleştirmeyi (merkezileştirmeyi) hedefledi ve bunu başardı da. Uluslaşma sürecini belki en sancılı Almanya yaşadı, ama sonunda kılıçların zoruyla olsa Bismark tarafından dağıntık, kendi başına buyruk Alman derebeyleri ulus devletin çatısı altında birliğe, özellikle ekonomik merkezileşmeye sürüklendiler. Asya ve Afrika’da ise, ulusal devletlerin kuruluşu ve uluslaşma 19.yy özellikle de 20.yy’lin son çeyreğine kadar hızlanarak sürdü.

Ulusal devletler, ortaya çıktıkları andan itibaren, sermayenin ulusal sınırlar içerisindeki merkezileşme ile ulusal sınırları aşma (uluslararasılaşma) çabası aynı süreçte gelişti. Dün ile bugün arasındaki fark; 2000 yılında ulusal ötesi, hatta “ulusalsızlaşma” kavramlarının geçmişe oranla ciddi bir yoğunluk kazanmasıdır .

Küreselleşme ve ulusal devlet sorunu tartışılırken, şu nokta gözönünde bulundurulmalıdır: Ulus devleti geçmişte yoktu, demek ki gelecekte de olmayacaktır. Başlangıcı olan her şeyin bir de sonu vardır . Ulus devletin başlangıcı az-çok bilinir , gelecekteki ömrünün uzun veya kısa olması önemli değil, önemli olan bir süreç olarak tarihteki geçici yeridir.

Ulus devletin suyunun ısındığını gösteren bir diğer gelişme askeri güç (ordu) olgusunda yaşanıyor . Avrupa’da ulusal devletlerin oluşumuna yol veren 1789 Fransız burjuva devrimine kadar, ordular ücretli

idi, profesyoneldi. Devrimden sonra ilk kez Fransa'da "Yurttaşlar"dan oluşmuş ve ücretsiz olarak vatan-millet için görev yapacak bir askerlik ya da ordu kavramı oluşmaya başladı. O zamana kadar devam eden paralı-profesyonel ordular yerini milli (ulusal) ordulara bıraktı. Milli orduların oluşumunun üzerinden ikiyüz yıl geçti ve ilk olarak Fransa'da paralı-profesyonel ordunun oluşumuna gidildi. Çünkü, artık vatan-millet kavramını yerini yeni bir şeye bırakıyor .

Ulusal devlet, kültür, sanat, bilim gibi insanlığın uygarlaşmasıyla yaşıt olan ve insanlık yaş adıkça yaş anacak olan değerlerden farklı olarak belirli bir tarihi kesitte oluştu, şekillendi ve yerini giderek başka olgulara bırakacaktır. Bu perspektifle ele alındığında, ulus devleti her bakımdan aşan oluşumun (AB), Avrupa'da ilk ortaya çıkması da tesadüf değildir. Çünkü uluslaşma, ulusal devlet ilk Avrupa'da ortaya çıktı, daha üst bir merkezleşme lehine ulus devletin yetki kaybına uğramasının da ilk Avrupa'da olması doğaldır. Artık Avrupa sermayesi açısından ekonomik siyasal merkezleşmenin adresi, Almanya, İtalya Fransa vb. değil, Avrupa kıtasıdır. Ve bunun siyasal ifadesi ise Avrupa Birleşik Devletleri'dir.

Avrupa'da ulusal devletler bünyesinde merkezleşmiş olan her şey, ikili bir kışkaç altındadırlar. Ulus devletler, hem üstten (AB tarafından) hem de alttan (yerel kurumlar tarafından) kendini dayatan bir yetki kaybı ile yüzyüzedirler. Ulus devletler bir yandan AB Parlamentosu'nun, Bakanlar Konseyi'nin ve diğer üst kurumlarının yetki talebinin, bir yandan da belediyelerin, eyalet (Almanya vb.'de) parlamenterlerinin her alandaki yetki taleplerinin artan baskısı altındadırlar . Bu süreci en katı üniter yapısından dolayı en sancılı Fransa yaşayabilir , en az sancılı ise Federal Almanya yaşayacak gibi.

Ulusal devletin, ekonomik, sosyal, siyasal, hatta kültürel bakımdan kendi sorumluluk alanındaki yetkilerden bir kısmını üst kurumlara bir kısmını alt (yerel) kurumlara devri de bir süreç olarak işliyor . Bundan hareketle günümüzdeki ulusal devletlerin hiçbirisi, 19. yy ya da 20.yy'ın ilk yarısına kadar ki bağımsızlık kavramına uygun bağımsız değildiler.

Bu bağlamda, IMF ve D.Bankası'nın Asya, Afrika'daki ulusal dev-

letleri öncelikle ekonomik alanda etkisiz ve yetkisiz kılma yönelişleri elbette amaçlıdır. bilinçlidir. Çünkü ulusal devletlerin işlevini yitirmesi, en başta ekonomiden el çektirmesi ile başlar . Genelde emperyalist sermaye, özeld e ise, dünya devleti hedefini güden ABD ve AB dayattıkları özelleştirmeler başta olmak üzere çeşitli araç ve yöntemlerle, ulusal devletleri ekonomiden uzaklaştırmak istiyorlar ve yol da alıyorlar.

Metin Çulhaoğlu'nun "devletin özelleştirme sonucu 'küçülmesiyle' marksist literatürde yer alan 'devletin sönümlenmesi' kavramlarının farklı olduğu yönündeki değerlendirmesi doğrudur. (Sosyalist Politika, sayı:24) Fakat, küreselleşme sürecinde emperyalist sermayenin amaçlı politikalarının ürünü olarak özelleştirmeler vb. yöntemlerle ulusal devletleri küçültmeye zorlaması uzun vadede, "komünist sönümlenme" yolunda nesnel bir gelişme olur. Çünkü, bugün "çevre" ya da üçüncü dünya ülkelerinde devletin ekonomiden, sosyal yaşamdan el çektirmelerini dayatan sermayenin yönelişi, yarın aynı şeyi emperyalist merkezlerde de dayatacağıdır.

Hangi cepheden bakarsak bakalım, ulus devletin suyunun artık ısındığına inanıyorum, ve bunu salt emperyalist bir oyun olarak da görmüyorum. Ulus devlet belirli bir tarihi süreçte doğdu-gelişti ve ölüme doğru ilerliyor. Ulus devletin kapitalizmin ürünü olduğu ve esas iç üretimi korumak amacıyla yüksek gümrük duvarlarının bekçiliğini üstlendiği doğru ise; gümrük duvarlarına bakıp ulus devletin geleceğinin ne olacağını görürsünüz. Fakat bundan çıkarılacak sonuç, hemen yarın, öbür gün ulusal devletin cenaze namazının kılınacağı beklentisine kapılmak değildir. Ulus devlet (ve ulus bilinç) inatçı bir olgudur. Bir yandan giderek "gezegen" bilinci oluşsa da, ulus devletin kısa sürede eriyeceği, yok olacağı beklenmemelidir.

Öyle görünüyor ki, orta vadede ulus devlet bu ikili yetki kaybının devamında bir yandan gelişen, çoğalan yerel kurumlar, diğer yandan dev büyüklüğe ulaşan uluslararası kurumlar arasında (yani bu ikili kısılcacın) bir buluşma noktası ya da uzlaştırıcı misyonunu üstlenebilir.

AB ulus devletlerin aritmetik toplamından ibaret devletlerin Avru-

pası (ya da AB) değil, ve olmayacaktır. AB, ulus devletleri aşan, eriten ve ulusal üstü federal ya da konfederal yapı olarak Avrupa Birleşik Devletleri'ne doğru yol alıyor. Kaldı ki, bu sadece Avrupa ile sınırlı bir gelişme de değildir. Dünya çapında ulus devletin ekonomik temelleri giderek eriyor (eritiliyor), zayıflıyor.

DTÖ'nün, MAI'nin bugün emperyalist merkezlerin denetiminde olduğu ve ulus devletlerin ekonomik temellerini sarstığı ortadadır. Fakat DTÖ, MAI ve IMF'ye karşı mücadele etmek, onları kapitalizmle birlikte yıkmaya mücadelesini sürdürürken aynı süreçte bu emperyalist odaklara karşı ulusal devlet savunuculuğu konumuna düşmemek gerekiyor.

Avrupa Burjuvazisi Yürüyen Merdiven Üzerinde...

Avrupa Burjuvazisi dün birliğin gerçekleşmesinden korkuyordu ve şiddetle karşı çıkıyordu. Fakat günümüzde, hem sosyalizmin dünya çapında dinamik bir özne ve iktidar alternatifi olamayışından, hemde birliğin nesnel koşullarının düne oranla güçlenmiş olmasından dolayı burjuvazi birlik sürecine direnmek yerine tersine süreci hızlandırıyor.

Süreç esas olarak iradi değil, nesnel olarak işliyor. Çok değil bundan 60-70 yıl önce bile, Avrupa burjuvazisi ne kadar istekli olursa olsaydı; ulusal sınırları eritecek adımları atamazdı. Her şey bir yana yüzyıllarca ve en son Birinci ve İkinci Dünya savaşlarında savaşmış Fransa ile Almanya'nın yasama, yürütme yargı ve de savunma alanında ulus üstü kurumlaşmaya yönelmelerini kimse düşemiyordu. Burjuvazi günümüzde hızlı adımlarla birliğin geliştirilmesini amaçlıyorsa birliğin nesnel koşulları düne oranla güçlenmiş demektir.

Şöyle demek yanlış olmaz; Avrupa burjuvazi, birlik/entegrasyon yönünde işleyen ya da kendini dayatan nesnel süreç olarak bir nevi yürüyen merdiven üzerinde yürüyor. Burjuvazinin sürece etkisi; yürüyen merdiven üzerinde yürüyerek, süreci hızlandırmaktan ibarettir.

Kapitalist gelişme nasıl ki bir yanıyla nesnel bir gelişme süreci idiyse, ve kimse kapitalizme özel davetiye çıkarmadan, o tarih sahnesinde yerini aldıysa, kapitalizmin küreselleşmesi (entegrasyonu) de

benzer bir süreçtir. Burjuvazi bu süreci hızlandırıcı ya da yavaşlatıcı etkilerde bulunuyor.

AB'nin emperyalist sermayenin çıkar belirleyiciliğinden geliştiği herkesin malumu. Ve AB'nin bugün "Emeğin Avrupası" olmadığını ve buna giden yolun çok zorlu mücadeleleri içerdiğini bilmek için pek akıllı olmaya da gerek yoktur. Fakat birlik, burjuvazinin denetiminde gelişiyor diye, "Bağımsız Türkiye" şiarına yapışıp kalmanın ilerici hiç bir yönü yok günümüzde.

M. Belli, İ. Selçuk, İzzettin Önder, E. Yıldızoğlu gibi Cumhuriyet Gazetesi yazarlarının başından beri savundukları "Bağımsız Türkiye", AB'ne karşı çıkan solun ve belli Sosyalist yapıların ortak şiarı oldu bile. "Bağımsız Türkiye" şiarı ile AB'ne karşı çıkan Kemalist burjuva sol, dahası Kemalist Sosyalist Sol, sonun Kürt sorununa gelince; hep bir ağızdan "feodalizme karşı kapitalist gelişmesi ilerici" görüp, entegrasyonu, Kürt halkının varlığının bile reddini içeren entegrasyonu ileri bir adım olarak görüp desteklerler. Ne garip bir tutum değil mi?

Küreselleşmeye karşı tutum hassas bir duruşu gerektirir. Çünkü küreselleşmeye "hayır" demek milliyetçilikle, şövenizmle sınırdadır, tersinden "evet" demek de, liberalizmle sermayenin "özgürlükçü" yönelişi ile sınırdadır. Komünistler, bu sınırları net çizgilerle belirlemek zorundadırlar.

Küreselleşmeye ve bunun bir ön adım olanak AB'ne karşı tutum; emeğin kurtuluşu ve enternasyonal mücadelesi temelinde mi, yoksa, küçük ve orta sermayenin ve devlet bürokrasisinin korumacı, şöven-milliyetçiliği temelinde mi geliştirilecek?

Elbette küreselleşmeye karşı tutum işçi sınıfı ve komünistlerin mücadelesinden çok daha geniş dinamikleri içerir.

- Başta Asya Afrika ve L. Amerika halklarının küreselleşmenin ekonomik, kültürel boyutuna karşı gelişen anti-emperyalist mücadeleleri,

- Küçük ve orta ölçekli tarım ve sanayi üreticilerinin küreselleşmeye karşı korumacılık temelinde geliştirdiği mücadele,

- Küreselleşmenin doğa ve çevre karşıtı niteliğine karşı yeşil-

çevreci hareketin geliştirdiği mücadele,

- Ve emperyalist metropollerde, "otonom" "antikapitalist platform" vb adlar altında gelişen yeni akımlar ...

Küreselleşmeye karşı küçük ve orta sermaye gruplarının çevreci -lerin, anti-emperyalist mühalefetin tavrı ile işçi sınıfının tavrı farklı olmak zorunda. Işçi sınıfı küreselleşen kapitalizmin sadece sonuçlarına karşı değil, bizzat kendisine karşı da tutum alır .

Büyük sermaye ulusal çitleri açarken (ki proletaryanın ve komünistlerin de asli görevlerinden biridir) beraberinde sömürüsünü de dünya çapında geliştirdiğini ve kendi özgürlük alanını genişletirken de, bunu işçi-emekçi yığınlara "demokrasi, insan hakları" diye yutturmaya çalıştığını bilmek zorundayız.

Sonuç olarak; ne serbest-piyasa, ve küreselleşen liberal ekonomik düzen, ne de temsili parlamenter demokrasi Dünya halklarının ulaşacağı en son gelişme halkası, dolayısıyla "T arihin Sonu" değildir.

Tarihi gelişme seyri, dünya çapında, emeğin, hümanizmin, kültürün yanı komünist uygarlığın egemen olacağı bir küreselleşme yönündedir. Komünistler, dünya çapında karşılıklı ve gönüllülük temelinde halklar arası her alanda entegrasyonu savunurlar. Bunun mücadelesini verirler.

Sermaye Özgür, Emeğe Vize Engeli

Küreselleşme sürecinde sermaye olabildiğine özgür hareket ederken, emek gücü uluslararası düzeyde, emperyalist ülkelerin vize bariyerine takılıyor.

MAI, DTO, IMF vb aracılığıyla dünya çapında sermaye, meta ve hizmet akışının (ticaretinin) önündeki ulusal sınırlar bir bir kaldırılıyor; fakat emeğe vize engeli ağırlaştırılarak sürdürülüyor . AB'ne tam üye ülkelerin kendi aralarında emeğin serbest dolaşımı var . Bunun dışında, zengin emperyalist ülkeler bağımlı, geri kalmış ülkelerdeki emeğin girişini engellemek için, vize uygulaması başta olmak üzere bir dizi tedbir alıyorlar.

Sermaye, emeğin serbest dolaşımını engelliyor , buna karşın ken-

disi emeğin ucuz olduğu topraklara serbestçe gidiyor.

“Küreselleşme denilince, hepimize emeğin, sermayenin bilginin, teknolojinin sınırlar ötesi serbest dolaşımı olarak bir çağrışım yapmakta” (Algan Hacaloğlu, SODEV Yayınları sy:65) Evet sadece bir çağrışım yapmaktadır . Çünkü büyük medya tekelleri, bu yönde yanlış bir propaganda geliştiriyorlar .

Emeğin serbest dolaşımı yasak. Teknolojinin ise emperyalist merkezlerin denetiminde olup dışarıya çıkışı yasak, ancak sonuçları (ürünleri) ticaretin konusu olduğu için serbest dolaşımları sağlıyor .

Türkiye'nin Tercih: Avrupa mı Asya mı?

Öncelikle şunu belirteyim; Türkiye sermayesi bugünkü aşamada, kıtasal ya da bölgesel bir bütünleşmeden yana tutum geliştirmek zorunda. Çünkü, entegrasyon, bütünleşme tarihsel bir trendin kaçınılmaz bir sonucudur.

Türkiye'ye, merkezinde kendisinin yer alacağı bir birliğe (islam birliğine) yönelecektir. Ya Rusya'nın etkinliğindeki BDT'na hatta Rusya ile Çin'in yer alacağı Avrasya blokunda yer alacak ya da AB'ne yönelecektir.

Hem yüzelli yıllık Batılılaşma yönelişinin yarattığı birikim; hem Türkiye sermayesinin, Avrupa sermayesi ile derin bağları hem de ABD'nin, Türkiye'yi bilinçli olarak AB'ne yönlendirmesi. Bunların toplamında, Türkiye sermayesi ve rejimi tercihini AB'den yana yapmıştır .

Türkiye hem AB'ne tam üyelik, hem de ABD'nin 2025 yılına kadar planladığı tek kutuplu dünya liderliğinin kabulü ve bunun gereği olan ikili ilişkileri derinleştirmek istiyor .

Türkiye AB'de yer almak istiyor, ama savunma başta olmak üzere ABD ile ilişkilerini sürdürmek, özellikle de Avrasya'da ABD'nin stratejisindeki kilit rolünü sürdürmek istiyor.

21. yy ilk çeyreğinde Türkiye'nin dünyadaki duruşu ve vizyonu ne olacak? Bu sorunun yanıtı son yıllarda Türkiye'de rejimin ve sermayenin en çok tartışıp yanıt aradığı konu. Bu sorun gerek sermaye cep -

hesinden tartışıldı, gerekse, ordu başta olmak üzere derin devletin kit - lit odakları tartıştı ve MGK'nun süzgecinden geçirerek, şu noktalar üzerinde belirli bir netleşmeye varıldığı görülüyor .

- Küreselleşmenin kabulü ve buna uygun yöneliş olarak, AB'ne tam üyelik için ısrarlı çabanın harcanması.

- ABD'nin 2025 yılına kadar kendince ilan ettiği tek kutuplu dünya liderliğinin kabulü ve bunu paralel yöneliş girmek.

- Türkiye çıkarları gereği hem AB'ne üyelik için ısrarlı davranacak, hem de ABD'nin bölgedeki önemli bir işbirlikçisi (müttefiği) konumunu koruyordu.

- Kürt sorununa çözüm ararken, üniter devlet yapısının korunması, en ilerisi bireysel-kültürel haklarla sınırlı adımların atılması.

- Yunanistan'la Ege, Kıbrıs başta olmak üzere sorunların tek, tek değilde bir paket halinde masaya yatırılması.

Türkiye Sermayesi ve rejimi, tercihini net olarak AB'den yana yapmış; yani AB'ne tam üyelik, ABD ile ikili ilişkilerin devamı ve em - peryalist Batı bloku'nun Avrasya Stratejisinde köprü ülke olma konumunun sürdürülmesi: Ama Türkiye Avrasya'da Rusya'sız oyun oynamayacağını, AB ve ABD'den çok daha iyi biliyor. Rusya'nın Avrupa'daki egemenlik stratejisinde, özel olarak da Kafkasya'da tamamiy - la dışlamanın, gerginliği savaşa kadar götürebileceğini tarihi tecrübeleriyle biliyor.

Ayrıca, Türkiye için Rusya hem hafife alınmayacak bir kapı-kom - şu hemde AB ve ABD ile ilişkilerin de "saf değıştirelibilirim" şanta - jıyla bir pazarlık kartı.

Türkiye'nin ABD'nin Avrasya stratejisinde koç-başı misyonunu üstlenmesini ABD, AB ödülü ile ödüllendirmek istedi. Fakat ABD'nin, Türkiye'yi ısrarla AB'ne sokma çabasının bir diğer boyutu, AB'nin içerisindeki elini güçlendirmek. Avrupa Birleşik Devletlerine doğru yol alan AB'nin dünya çapında kendisine rakip olma konumunu zayıflatmak istiyor. Bu nedenle atası İngiltere'nin yanı-sıra, Türki - ye'ninde AB'de yer almasını istiyor. Özetin özeti, Türkiye'nin aday üyeliğinin onaylanması AB, ABD ve Türkiye sermayesinin çıkarları gereğidir. Eğer bu çıkar kesişmesi üçlü ya da ikili kesişmeye devam

ederse, Türkiye tam üye olarak AB'ne geç de olsa alınacaktır.

Türkiye'nin AB süreci, tam üyelik ile sonuçlanırsa bu bölge düzeyinde ve özel olarak Kürdistan açısından ciddi sonuçlara yol açabilecektir. Ortadoğu, Kafkasya'yı kapsayan Coğrafya'da gelişmeleri etkileyecek, enerji ve tatlı su kaynakları üzerinde emperyalist güçlerin büyük hesaplarının içerisinde yer alan gelişmelere yol açacaktır .

Türkiye'nin AB'ne tam üye olarak alınması halinde, Kürt, Kürdistan sorunu çok daha karmaşık bir sorun haline gelecek. Kürdistan'ın parçalanmışlığı bu sorunun özünü oluşturuyor. Zaten parçalanmış Kürdistan olgusu Kürt sorununun bugüne kadar çözümlenmemiş olmasının ana nedenidir. Türkiye'nin Avrupa'ya entegrasyonu, Kürdistan'ın parçalanmışlığını derinleştirecek yönelime sahip. Bir Asya ülkesi olarak Kürdistan'ın dört parçasıyla birliğinin önünde AB gibi bir olgu fiilen dikilecektir. Politik doğrultu olarak Türkiye'nin AB'ne üyeliğini savunanlar, üyleğin Kürdistan statüsünü nasıl etkileyeceğini hesaba katıyorlar mı? Kürdistan'ın durumu, büyük parçası İspanya olmak üzeri, İspanya ile Fransa arasında paylaşılmış Katalonya'dan da farklı olacak. Çünkü Katalonya'yı egemenlik altında tutan iki devlette, AB'ne tam üye. Kürdistan'ın ülke olarak birliği sorunu elbette bugünün değil, geleceğin bir sorunudur. Ama, en büyük parçasının Türkiye ile birlikte Avrupa'ya entegrasyonu halinde bunun diğer parçaları nasıl etkileyeceği kapsamlı bir tartışma konusudur .

AB'ne tam üye olmuş bir Türkiye'de, ülkesel bazda devrim zor olmanın ötesinde imkansız hale geleceği açıktır . O koşullarda, devrimin hedefinde kıta olarak Avrupa yer alır. Aynı gelişmenin Kuzey Kürdistan açısından da geçerli olarak açık.

Türkiye kendisinin merkezini oluşturacağı herhangi bir birlik, gerçekleştirmesi bir çok açıdan zordur . En başta Türkiye, geniş bir birliğin merkez (motor) gücünü oluşturacak ekonomik, siyasal ve kültürel dinamiklere sahip değildir. Dikkat edilirse, AB'nin motor gücünü, Almanya-Fransa; Güneydoğu Asya'daki birliğin motor gücünü Japonya, NAFTA'nın motor gücünü ABD ve BDT'nin motor gücünü Rusya oluşturuyor. Türkiye hem ekonomik olarak, hem de siyasal ve kültürel olarak bunlardan herhangi birisi değildir.

Türkiye Osmanlı İmparatorluğunun mirasçısı ve onun üç kıtadaki altıyüz yıllık yönetim deneyimine sahip denilebilir. Bu olsa, olsa üç kıtayı kapsayacak bir İslam birliği olabilir, ki bu bir çok açıdan imkansızdır.

Ne Türkiye ne de bir başka güç, bugün ve yakın vadede Asya, Afrika ve Doğu Avrupa'daki İslamı entegrasyona sürükleyecek dinamiklere sahip değillerdir. Her şeyden evvel bugünkü süreçte küreselleşmenin ön adımlarının bölgesel/kıtasal zeminlerdeki entegrasyon olarak geliştiği dikkate alınırsa, üç kıtada İslamı birleştirerek merkezileşme mümkün değil.

Zaman, zaman D. Perinçek liderliğindeki İşçi Partisi ya da PKK'nın dile getirdiği, Türkiye'nin belirleyiciliğinde Ortadoğu Federasyonu'nda sanıldığı kadar kolay değildir: sermaye açısından zaten böyle bir yöneliş gündemde yok. Emegın, sosyalistlerin öncülüğünde bir Ortadoğu Federasyonu hedeflense bile, Araplar olgusu böylesine bölgesel birliğin ciddi bir engeli durumundadırlar. Çünkü Araplar olgusu Ortadoğu (Asya)nun olduğu gibi Afrika'nında bir olgusudurlar. Arapları bütünüyle içermeyen bir Ortadoğu Federasyonu gerçekçi değil. Ama tersinden de Arapları tamamıyla içerecek biri birlik ise, en azından yakın vadede mümkün değildir.

SSCB ve Sosyalist Blok'un varolduğu koşullarda Balkanlardan Çin'e uzanan Avrasya birliği, Türkiye ve Kürdistan Sosyalistleri açısından oldukça somut ve ileri bir hedefti. Ancak, günümüzde koşullar değişti. Balkanlar ve Doğu Avrupa, artık AB'nin bir parçasını oluşturuyorlar: Rusya, bir çok nedenle BDT'nin geliştirmek, federal ya da konfederal bir yapıya dönüştürerek; AB ve NAFTA'ya alternatif haline getirmek istiyor.

AB ile kıyaslandığında, BDT, Türkiye sermayesi ve rejimi açısından bir seçenek bile değildir. Türk yöneticileri, zaman, zaman "kamp değiştiririz ha..." tehditleriyle Rusya - Çin - Hindistan ile ittifak arayışlarını dile getirirler. Ancak Türkiye sermayesi açısından gerçekte AB'ne alternatif bir arayış söz konusu değildir. Türkiye sermayesi ve rejimi göbek bağıyla AB'ne ve ABD'ne bağlıdır.

Türkiye ve K. Kürdistan sosyalist hareketi açısından, Rusya - Çin -

Hindistan'ı kapsayan Coğrafya'da uzun vadeli bir entegrasyon ve birlik arayışı, AB'ne bir seçenek. Türkiye'nin AB'ne tam üyeliği gerçekleşmeden Avrasya'da daha somutta Rusya - Türkiye - İran - Hindistan'da sosyalist devrim yönünde ciddi bir gelişme yaşanır, sosyalistler yönünde AB'ne alternatif arayış somutluk kazanabilir.

Türkiye Sermayesine gelince, o bir an evvel AB'ne tam üyelik yolunda adım atmak istiyor. Rejim (derin devlet) ise başta Kürt sorununüniter devlet yönünde barındırdığı "tehlike" olmak üzere birçok nedenle, tam üyelik adımını zaman olarak ileri bir tarihe çekmek, ertelemek istiyor. Ama rejimde entegrasyonun kaçınılmaz bir gelişme trendi olarak görmüş ve bunu AB'de somutlaştırmıştır .

Sonuç olarak Türkiye ve K. Kürdistan sosyalist hareketi ülke ya da bölge çapında ciddi alt-üst oluşlara yol verecek bir sosyalist gelişmeyi arkalamazsa;sermaye AB'ne tam üyelik hedefinde rejime daha erken adım atırabilir. Bu durumu da sosyalistlerin önündeki seçenek, sermayenin Avrupası'na karşı, "Emeğin Avrupa" stratejisini geliştirmek ve buna uygun politik ve örgütsel yeni yönelişler belirlemek.

Demokrasi, Kürt Sorunu ve AB

AB, Türkiye'den bugün olmazsa olmaz düzeyde yerine getirilmesini istediği kriterler ekonomik, sosyal kriterlerdir. Türkiye bunları eksiksiz yerine getiriyor, getirecektir. Sorun siyasi kriterlerde.

AB, ekonomik, sosyal uyum için atılması gereken adımların atılmasında katı davranırken, siyasi kriterlere gelince tutumu Türkiye'ye "lütfen bunları yerine getirerseniz iyi olur" türünden temennileri geçmiyor.

Bolca sözü edilen Kopenhag Kriterleri'nin ya da Avrupa'da "hukukun, yasaların üstünlüğü var" iddialarına bakmayın, Avrupa bir yanıyla Gladio'ların boy verdiği topraktır. Ve daha bir ay önce Korsika Milliyetçi lideri, faili meçhul bir cinayetle katleden Fransız Gladiusu'dur.

Avrupa burjuva siyasetinin için insan hak ve hürriyetlerinden anlayıp kavradığı en geniş anlamda bireyin mülkiyet hak ve özgürlüklerinin savunusudur. Bu Avrupa'nın son 300 yılının gerçeğidir. Avrupa

burjuvazinin feodalizme ve kiliseye karşı iktidar kavgasının itici gücünü, bireyin (özünde sermaye sahiplerinin) özgür mülkiyet haklarını geliştirebilir yasal güvenceye bağlanması oluşturur. Bugünkü Avrupa'nın iktisadi gelişiminin temelinde de, yine bireyin maddi, hatta manevi üretiminin üzerindeki mülkiyet haklarının yasal güvenceye bağlanması bulunur.

1789 Fransız burjuva devriminin simgesi olan adalet, eşitlik, özgürlük talepleri, burjuva sınıfın feodalizme ve kiliseye karşı mücadelesinin talepleriydi. Burjuvazi iktidara geldiğinde, bunları önce ulusal sınırlar, sonra giderek uluslararası düzeyde genelleştirerek evrensel değerler haline, getirmeye çalıştı çalışıyor. Burjuvazi, adaleti, eşitliği ve özgürlüğü, kiliseye ve feodalizme karşı iktidar mücadelesinde tüm halk sınıflarını adına savundu, ama mücadelenin her adımında bu savunuyu kendi bencil sınıf çıkarlarıyla özdeşleştirmeye yöneldi, hahende yöneliyor.

Bugün genel olarak AB sözleşmesinin siyasal boyutu ya da özel olarakda Kopenhag'ın Siyasal Kriterleri; emeğin ve halkların son ikiyüz yıllık mücadelesinin kazanımlarının bu kriterlerine sirayetini saymazsak, özünde burjuvazinin mülkiyet haklarının genişletilmesinden ve korunmasından ibarettir. Emeğin ikiyüz yıllık kazanımlarını ise, Avrupa burjuvazisinin son yıllarda nasılda tirpanlamaya çalıştığı biliniyor.

Kısayacası, sermayenin Avrupası'nda bireyin özel mülkiyeti, özgürlüğü ve diğer bireysel hakları vb. herşey liberal ekonominin "özgürlükçü" perspektifi içerisinde ele alınır. Bu perspektif içerisinde işçi sınıfı, feodal Avrupa'ya oranla, kapitalist Avrupa'da emek gücünü şeklen satın-satmama özgürlüğüne sahiptir. Şeklen diyoruz, çünkü kimse işçiyi zorlayarak "gel çalış" demez, ama işçi çalışmak zorunda, yoksa aç kalır!

Avrupa tarihi bir yanıyla vahşi kapitalist sömürü ve sömür gecilik tarihidir. Bu tarih devam ediyor. Paris, Londra, Berlin'de görkemli gökdelenlerin tepeden baktığı varoşlar, vahşi kapitalizmin tüm özelliği sürdürüyor.

Avrupa tarihi, "komünizme karşı" Gladio'ların kontrogerillerin,

emeğe ve halklara kan kusturduğu bir tarihtir. İkinci Dünya Savaşı'nın hemen ardında önce sermayenin ortak savaş ör gütü NATO kuruldu. Ardından gerek emperyalist ülkeler ve gerekse denetimlerindeki bağımlı ülkelerde, Hitlerin SS'lerinden devşirme Gladio'lar kuruldu. Günümüzde Gladio'ların sadece görünen ya da deşifre olmuş kısmı tırpanlandı ama kökleri olunuyor. Yarın komünizm Avrupa'da ciddi bir tehlike olursa, Gladio'ların tekrar etkili bir militarist güç olarak harekete geçirileceğinden kimsenin kuşkusu olmasın.

Avrupa'nın modern görünümüne, siyasi liderlerinin sık sık insan hakları, çalışanların sosyal hakları, özgürlük dediklerine bakmayın, emperyalist merkezler kaçak işçi ile dolup taşıyor . ABD'de bugün iki buçuk milyon Meksikalı kaçak işçi çalışıyor . Kaçak işçi ucuz işgücü olduğu gibi, emek saflarında rekabetin kızışmasının da bir unsuru demektir.

Avrupa bu sözde "özgürlükler vatani" neden siyasi sığınma gibi, insani bir talebi bile kabul etmedi. Öcalan siyasi sığınma hakkı istediği halde, AB bu insanı talebi geri çevirdi. Çünkü Türkiye ile ekonomik-ticari ilişkiler zarar görür kaygısı, AB için belirleyicidir. Mercedesler, Fiyatlar, Renaultlar ciddi bir Türkiye pazarına sahip oldukları sürece, Almanya, İtalya ve Fransa, Kürdün haklarına sahip çıkmaz. Çünkü bu ülkelerin Türkiye ile ilişkilerinde belirleyici olan, insan hakları ya da Kürdün ulusal talepleri değil ekonomik çıkarlardır.

Çok övünen Avrupa parlamenter demokrasisi, kendi bünyesindeki etnik,ulusal sorunları bile halen çözemedi. Katalonya, Bask İrlanda, Korsika başta olmak üzere, ulusal-etnik sorunlar halen varlığını koruyor.

Özü itibariyle burjuva demokratik bir sorun oldukları halde AB normlarında ulusal-etnik sorunları köklü çözmeye yönelik siyasi norm veya siyasi mekanizma yok. Olsaydı, yukarıda adını verdiğimiz ulusal sorunlar devam etmezdi. Olsaydı Fransız rejimi Korsika'nın, bağımsızlığı yanlısı milliyetçi lideri ve oğlunu 25 Haziran 2000 tarihinde faili meçhul bir cinayete ortadan kaldırmaya cüret edemezdi. 1998 yılında Fransa'nın Korsika Valisi'nin kaçırılıp öldürülmesinden sorumlu tutulduğu halde, mahkemede berat eden Marcel Lorenzoni ve yir-

mibir yaşındaki oğlu, sözde birbirlerini bıçaklayıp öldürmüşler (!) Fransız basını, baba oğul, تنها bir arazide birbirleriyle kavgaya tutuşmuşlar ve bu kavgada ikiside ölmüş diyor . Buyrun size Fransız demokrasisi(!).

Kısaca girilen süreçte Avrupa politik olarak Türkiye'yi kendi standartına çekmek bir yana, kendisi Türkiyeleşme sürecinde.

AB'nin politik olarak bir başka boyutu var elbette. Bu emeğin, halkların ve komünist hareketin ikiyüz yıllık mücadelesinin Avrupanın politik dokusu üzerindeki derin izleridir. 1800'li yıllardan bu yana Avrupa halkları ve işçi sınıfı sermayeye ve onun gericiliğine karşı kanlı - kavgalarla ekonomik, sosyal ve siyasal mevziler (haklar) kazandılar. Sosyalist sistemin yıkılması ve uluslararası işçi sınıfının mücadelesinde ve komünist muhalefette düşüşün yaşandığı bir süreçte, Avrupa burjuvazi emeğin kazanılmış mevzilerinin geri almaya yöneliyor. Avrupa politik olarak biraz Türkiyeleşiyor derken, yaşanan bu süreçten söz ediyoruz.

Çünkü, Avrupa'da demokrasinin, özgürlüğünün, sosyal haklarının güvencesi, işçi sınıfı, emekçi halklar ve onların siyasi temsilcilerinin mücadelesidir. Bu mücadelede ise düşüş ya da belli bir duraklama yaşanıyor. AB siyasal dokusunun daha da gericileşmesinin temelinde bu yatıyor. Bu çerçevede bakıldığında AB'nin Kopenhag kriterlerinden halka ve emeğe dönük beklenti içerisinde olmak doğru değil.

Türkiye siyasal konjktürün bilincinde

Türk yönetimi, dünya ve Avrupa'daki siyasi konjktürün bilincinde olarak davranıyor. Avrupa'daki politik dokunun gericileştiği, emeğin kazanılmış sosyal haklarının tırpanladığı, sendikasılaştırmanın Avrupa çapında geliştirildiği bir süreçte, Türkiye Kopenhag kriterlerine kendini hazırlamaktan çok, kriterleri kendi politik yapısına benzetme tutumunu geliştiriyor. Türkiye bunu şöyle ifade ediyor. "ben AB'nin değerlerini tek yanlı kabul etmeyeceğim, aynı zamanda kendi değerlerimi de oraya taşıyacağım", diyor ve bu tutum, Avrupa burjuvazisinde işine geliyor.

Türkiye'nin değerlerine gelince, devlet baba geleneği bütün haşmetiyle, bütün kutsallığıyla duruyor. Öncelikle devletin fiyakasının ya da büyüünün bozulması gerekiyor. 15-16 Haziran başta olmak üzere işçi direnişleri bu kutsallığı kısmen bozdu. Kürt ulusal hareketi güçlü devlet fiyakasına ciddi darbeler vurdu, bu süreçte tırmandırılan şövenizmle devlete yeniden kutsal bir zırh sağlamaya çalıştı ve bunu belli ölçüde başardı.

Halkın sözde yürürlükteki demokrasi gereği, devleti denetleyip, şekillendirmesi bir yana, Osmanlı'dan bu yana, özellikle Cumhuriyet'in üniter niteliğinden dolayı; devlet halkı "adam" etmeye çalışıyor.

Kutsal devleti kurtarma adına, halkı "adam" etmek için özellikle 1982 faşist darbeden bu yana nelerin yapıldığı ve Kürt halkının başına nelerin getirildiği ortada.

Tarihinde demokratik geleneklerin (birikimlerin) bulunmadığı bir devlet dokusu ile karşı karşıyayız. Devlet dokusuna ve yasalarına yansımaya hedefleyen ve bunu kısmende olsa başaran halkın, emeğin devrimci kitlesel kalkışları ise ya önceden önu kesilmiş ya da sonraki askeri darbelerle bu devrimci kalkışların kazanımları tırpanlanmıştır.

Devlet dokusuna gericilikle, şövenizmle, yoğrulmuş bir "kapılanma kültürü" hakimdir. Bürokraside bu belirleyici olarak devam ediyor. İçişleri Bakanı S.Tantan'ın tayin ve terfi de "dayı" arayışında olan personel hakkında işlem yapması, makyajdan öteye gitmiyor. Dayısı olanın siyasette ve devlette yükselmesinin kökleri gerilere dayanır.

Bu devlet; AB'ne tam üye olsun ya da olmasın bürokratik yapısı, aşağıdan gelen devrimci muhalefette ciddi olarak sarsılmadan, ne Kürt sorununda barışçıl adımlar atmada, ne de emeğin ve halkların acil istemleri yönünde somut bir ilerleme kayd edilemez. Bu devlet, tarihinde ciddi hiçbir iç veya dış sorunu barışçıl yollarla çözebilme geleneği olmayan bir mirasın temsilcisi olduğunu unutmamalıyız.

Böylesine bir devlet yapısı, AB istedi diye demokrasi, insan hakları ve Kürt sorununda adım atmayacağını bilmemiz gerekiyor. Kaldı ki, ekonomik uyum kriterleri dışında, siyasi kriterlerde ısrarlı tutum geliştiren bir AB'nin olmadığını da tekrar vur gulayayım.

AB açısından Türkiye'nin istikrarı sermaye düzeninin istikrarı demektir. İster Kürt sorunun da belli haklar verilerek sağlansın, isterse hiçbir hak verilmeden sağlansın sermayenin istikrarı sağlandıktan sonra gerisi AB burjuvazisi için ayrıntılardır.

AB "hidayete erdi"/Kürtlerin "bireysel kültürel hakları"

AB'nin Türkiye'nin yerine getirmesini istediklerini "demokrasinin yol haritası" olarak sunmak yanlıştır. Türkiye'nin önüne konulan esas ekonomik alanda yerine getireceklerin yol haritası denilebilir.

Siyasi kriterler açısından, özellikle Kürt sorununda, Türkiye'nin bunları uzun yıllar yerine getiremeyeceğini bilerek hatta anlaşarak aday üye yapıldı.

Uzun süredir uygulanmayan yanı fiilen kaldırılan idam cezasının kaldırılması; düşünce suçu alanında kimi iyileştirmeler; polisin teknik donanımı artırılarak "delilden suçluya gitme" yönteminin geliştirilmesiyle, kaba işkencenin azaltılması... gibi kimi adımlar atılabilir. Hatta tam üyeliğe ilişkin nihayi karar gelip dayatırsa; Türkiye, Kıbrıs, Ege Sorunu'nda da yıllardır izlediği politikalardan taviz verebilir ve bunları Yunanistan ile bir "paket halinde" masaya yatırabilir. Fakat, Türkiye kendi "kırmızı hattı"nı Kürt sorunu olarak belirlemiş ve bu sorundaki katı, şoven tutumunda sonuna kadar direnmeye çalışıyor. Dahası bu konuda AB'ne kendi tezini kabul ettirmede ısrarlı davranmış da biliniyor.

Kuzey Kürdistan için ABD'nin tezi başından beri üniter devlet bünyesinde "bireysel kültürel haklar"ı içeriyordu. Buna karşılık Avrupa ise, "siyasi özerklik" savunuyordu. Ancak, ABD'nin Avrasya stratejisinde Türkiye'ye yüklediği misyonun bir gereği olarak da Kuzeyli Kürtlerin "bireysel kültürel hakları" tezinden ısrar etmesi, Öcalan'ın yakalanması ve İmralı'da geliştirdiği Kemalizmin Kürdi yorumuyla ABD'ye paralel görüşler ileri sürmesi; ve nihayet Türk rejiminin AB sermayesi için büyük bir cazibeye sahip Türkiye pazarını koz olarak kullanması... Tüm bunların etkisiyle TC açısından AB nihayet "hidayete erdi"(!) ve Kürtlerin "bireysel kültürel hak-

ları”nın savunusu noktasına çekildi. AB’nin bu noktaya çekilmesi TC’yi önemli ölçüde rahatlattı.

AB’nin Kürt sorununda bugün “Kürt kökenli Türk vatandaşlarının bireysel - kültürel haklarının tanınması” sonucuna varması, ABD’nin ve TC’nin AB nezdinde Kürt sorununda kendi tezleri doğrultusunda yol aldıklarını gösteriyor. Türkiye’nin hedefi, Kürt Sorunu’nu öncelikle AB nezdinde bir ulus, ülke sorunu olmaktan çıkarıp, “bireysel-kültürel haklar” düzeyine çekmekti. Bundan sonra ise “zaten bireysel - kültürel haklar var, isteyen Kürtçe konuşur, müzik dinler, Kürtçe gazete bile yayınlanıyor, demokrasi geliştikçe bu bireysel haklar da gelişir” perdesi altında TC’nin kuruluşundan beri, devam ettirdiği red-inkar tutumunu sürdürmek.

Kürt sorunu Kopenhag Kriterleri çerçevesinde çözümlenemez. Fakat geriye, AB’ne tam üye olmuş bir Türkiye’de hiçbir şey değişmeyecek mi, Kürt Sorunu’nda bugüne oranla hiçbir iyileşme olmayacak mı? sorusunun yanıtı kalıyor. Yazının bütünü içerisinde bu sorunun yanıtı var. Burada toparlayayım.

Birincisi; AB toplumlarında, Türkiye toplumuna oranla sivil toplum çokluğu oldukça gelişmiş durumda. Bunun anlamı, AB’de sermayenir sivil toplum yapısı, Türkiye’ye oranla daha “özgürlükçü” bir dokuya sahip.

İkincisi; Avrupa işçi sınıfının ve halklarının ikiyüz yılı aşkın mücadelesinin toplumun politik dokusu üzerinde bıraktığı derin izler.

Bu iki faktörün etkisiyle, tam üye olmuş bir Türkiye hem genel siyasal sorunlarda, hem de Kürt Sorunu’nda sistem içi kimi iyileşmelere gitmek zorunda kalacak. Ve Kürt ulusal hareketi, siyasal mücadele zemininde daha geniş manevra imkanlarına kavuşabilir.

Öcalan tarafından geliştirilen ve PKK tarafından da savunulan “Kürtlerin de Türkler gibi, Cumhuriyet’in aslı kurucu üyeliğinin kabulü” tezi saçma olup, zaten TC rejiminin seksen yıldır savunduğu tezdur. Ne “aslı kurucu üye olmak” ne “üst kimlik, alt kimlikler” tezi ve ne de ne idüğü belirsiz “anayasal vatandaşlık...” bunların hiçbirisi Kürt Sorunu’nda çözüm olamazlar.

Kürt sorununda ulus-ülke gerçeğini içermeyen hiç bir adım, hiçbir

tez, soruna çözüm getiremez. Ülke-ulus temelinde çözüm ise, iki halkın sosyalist federasyonudur.

Halkımızın ulusal ve sosyal hakları yönünde sistem için her iyileştirmeyi, her reformu destekleyeceğiz, ama asıl çözümün ülke-ulus gerçeğini içeren federasyonda olduğunu da ısrarla dile getireceğiz.



AB mi? Hayır!

Temel Demirer

AB'ye aday Türkiye'nin hal-i pür melali; olası bir AB'li "değişim" in, güncel ve tarihi sınırlarını gayet net resmeder. Bu da, Suavi Aydın'ın betimlediği, "Kopenhag Kriterli İthal Demokrasi"den ne beklenip, beklenilmemesi gerektiğinin yanıtını oluşturmaktadır ...

I-) AB Adayından Manzaralar

Örneğin, "1990 Dünya Değerler Araştırması sonuçlarına göre Türkiye, insanların birbirine güveni açısından dünya sıralamasında en alttaki iki ülkeden biridir. 1991'de Türkiye'de insanları güvenilir bulanların oranı yüzde on iken, bu oran 1997'de yüzde 6.6'ya düşüyor ... Türkiye'de toplumun yüzde yirmibeşi psikiyatrik bakımdan tedaviye muhtaç. Bir diğer resmi araştırmaya göre toplumun 1/3'nün ruh ve akıl sağlığı yönünden tedaviye muhtaç olduğu belirtiliyor... Türkiye alkol tüketiminde dünyada üçüncü sıradayken; her onaltı kişiden biri alkoliktir. Alkole başlama yaşının ondörtte kadar düştüğü coğrafyada her yıl beşyüz bin kişi alkole başlıyor . Alkol tüketimi her yıl yüzde elli oranında artıyor... Türkiye'de beş milyon kişi 'uyuşturucu kartışı' ilaç kullanıyor. Bunun iki milyonu uyuşturucu bağımlısı duru -

munda ve uyuşturucuya başlama yaşı onbeşe kadar düşüyor ... Türkiye'de yılda bin altıyüz otuzaltı kişi intihar etmektedir . İntihar edenlerin yüzde kırkünü yirmidört yaş grubu altındakiler teşkil etmektedir... Türkiye'de onbir bin kayıtlı kumarbaz bulunuyor. 1997 yılında Sayısal Loto, Spor Loto, Milli Piyango ve Kazı Kazan'a yuzseksendört trilyon atlıyüz ellisekiz milyar Türk Lirası yatırıldı...”
“Türkiye’de işsizlik, enflasyon gibi olumsuzluklar karşısında düş kırıklığına uğrayan insanlar öfkeye kapılarak saldırı ganlaşıyor . Bu da şiddetin çekirdeğini oluşturuyor . Şiddet çok yönlü birikimlerin sonucudur.”

Türkiye'nin yapısal soru(n)larını; “Kopenhag Kriterli İthal Demokrasi”yle ve ondan medet umarak “dönüştürüp”, “demokratikleştirmek” ne kadar mümkün? Türk(iye) despotizmini, “Kopenhag Kriterli İthal Demokrasi”nin “imkânları”yla aşmak mı? Hadi canım, güldürmeyin insanı!

Bilmiyor musunuz? Eski Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanvekil'lerinden Bülent Orakoğlu, “İşkence yapıldığını gördüm”; Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Şebnem Korur, “Doktorlar da işkenceye ortak” derken; “Ankara’daki İHD Genel Merkezine saldırılıyor”! “Yasadışı örgüt üyesi oldukları iddiasıyla gözaltına alındıkları İskenderun Emniyeti’nde toplu tecavüze ve işkenceye uğradıkları ileri sürülen iki liseli kız onaltı yaşındaki N.C.S ile ondokuz yaşındaki F.D.P- Adana DGM tarafından oniki ve onsekiz yıl hapis cezasına çarptırılıyor”!

“Yönelim Araştırma ve Danışmanlık Şirketi’nin anketine göre, İstanbul Barosu’na üye avukatların yarısından çoğu yargıya güvenmiyor.” “Araştırmaya katılan altıyüz altmışaltı avukatın yüzde 94.9’u adli yargıda yolsuzluk olduğunu, yüzde 61’i yolsuzluğun adliyenin temel sorunlarından birisi olduğunu, yüzde 96.1’i ise yolsuzlukların yeterince ortaya çıkarılmadığını söyledi... Yolsuzluğun yargı ve savcılarda da görülüp görülmediği sorusuna avukatların yüzde 97.5’i ‘Evet’ diyor”!

Nasil güvensinler? İşte birkaç örnek: “Suç yargısız infaz, ceza idam, son karar: Üç yıl hapis... Al sana adalet... Perpa’da 1993’te beş

kişiyi öldüren polisler önce idama mahkûm edildi, sonra 'hafifletici nedenler'le cezalar üçer yıla indirildi"!¹⁶ "Ankara Emniyeti'ndeki 'Kocakulak Skandalı'yla ilgili ilk dava, üçüncü duruşmasında karara bağlandı. Osman Ak ve Ersan Dalman beraat ederken, Zafer Aktaş'ın cezası ise ertelendi"!¹⁷ "Bursa Emniyet Müdürü Aydın Genç, başlattığı Erol Evcil operasyonu ardından onikisi üst düzey yirmi personeli başka illere tayin ettirirken, 'Teşkilat çürümüş' dedi"!¹⁸

Bu tabloda Türkiye: "1948'de kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'ne ilk imza atan ülkelerden; ama aradan çok uzun yıllar geçmesine rağmen insan hakları ihlalleri hâlâ çok tartışılan konulardan biri"yken;¹⁹ "İnsan Hakları Derneği'nin 1999 yılı başındaki verilerine göre, 192 kişi faili meçhul cinayetlerle, 128 kişi yar gıstız infaz ve gözaltında, 1.718 kişi çatışmada, 91 kişi de sivillere yönelik eylemde yaşamlarını yitirdi, 1998 yılı süresince Türkiye'de 42 bin 991 kişi gözaltına alındı, 498 işkence, 29 kayıp savında bulunuldu. Düşünce özgürlüğüne yönelik 140 kundaklama olayı gerçekleşti. 298 basın çalışanı gözaltına alındı, 331 yayın toplatıldı, 132 'düşünce suçlusu' cezaevine girdi, 22 bin 899 kişi çeşitli nedenlerle işinden çıkartıldı. Türkiye'deki kadınların yüzde 97'si şiddete maruz kaldı"!²⁰

AİHM'nin Türk yargıç Rıza Türmen, AİHM'nin önüne gelen dosyaların yüzde 19'unun Türkiye'ye ait olduğunu belirterek, "Böyle başka bir ülke yok!"²¹ derken; AB Komisyonu Raporu, "Ordu üzerinde sivil denetim olmayışı endişe konusudur. MGK kararlarıyla ordu politik yaşamda büyük rol oynamaktadır";²² Bülent Tanör de, "Demokraside MGK'nın olmadığını söylemek boynumun borcudur. Demokrasi, askeri otoritenin sivil otoriteye buyruklar, emirler dayattığı bir sistem değildir,"²³ diye eklemektedir!

Ve MGK'nin Türkiye'sinde; bir yanda Çevre Bakanı Fevzi Aytikin, "Nükleer santralin zararları konusunda ben de tam bilgi sahibi değilim. Yemin ediyorum, nükleer santraller konusunda bana bile doğru dürüst bilgi verilmedi";²⁴ Bülent Ecevit de, "Kürtçe TV ve OHAL MGK'nın işi,"²⁵ derken; "Tasarı komisyondan geçti: JITEM yasallaşıyor"!²⁶

II-) "Kopenhag Kriterleri" mi?

Liberal "iyimserlik"; AB-Türkiye ilişkilerine müthiş umutla bakarken; Ali Bayramoğlu, "AB'ye adaylık macerasına kamuoyunun verdiği olumlu tepkiyle başlayan adaylığın kabul edilmesi ve ekonomik alanda art arda gelen radikal atılımlarla devam eden yeni süreç, kanaatimizce başka bir sürece: 28 Şubat sürecine son noktayı koymuştur";²¹ Cem Duna, "AB'ye adaylık disiplin getirecek."²² diyor!

"28 Şubat sürecine son noktayı koyan" ve Türkiye'ye disiplin" getiren AB aday üyeliği! Evet, liberaller tam da bunu söylüyorlar! Devlet Bakanı Mehmet Ali İrtemçelik'in, "AB için hedef Aralık 2002."²³ palavrasına sarıldığı koşullarda liberal "yanılsamalar"a güler misiniz, ağlar mısınız?

Öncelikle: "Diplomatik çevreler, 2002 yılının, Türkiye'nin AB üyeliği için 'çok erken' olduğunu dile getiriyorlar."²⁴ İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Naz Çavuşoğlu, "Türkiye'nin AB yolu uzun";²⁵ AB uzmanı Jean François Drevet, "Türkiye'nin AB'ye entegrasyon süreci uzayabilir."²⁶ derken; dünyanın önde gelen kredi derecelendirme kuruluşlarından Standart & Poor's ekliyor: "Türkiye'nin AB üyeliği 2015'ten önce zor!"²⁷

"Gelmesi tartışmalı ve müphem bir geleceğe", bugünü ciro eden küreselleşmeci liberallerin unutmaması gereken önemli bir nokta Türkiye'nin AB üyeliğini; Clinton, Chirac, Schröder, Fischer, Prodi ile Lipponen benzerlerinin savunduğu²⁸ ve bunun da asla boşuna olmadığı; bir faturasının olduğudur! Bu konuda, "AB bir partnerlik olayıdır." diyen Uluç Özülker ekliyor: "Bugün karşımızda duran siyasileşmiş bir AB'dir. (...) Türkiye'nin AB'ye girişi Avrasya'daki dengeleri yerinden oynatabilecek önemdedir!"²⁹

Hüsamettin Çetinkaya'nın, "Kopenhag Kriterlerine, sanki güneşi yeniden keşfetmiş gibi sarılanlar azıcık bir araştırmayla şunu görebilirler: Sola karşı sürdürülen tarihi 'üvey evlat' muamelesi bırakılmadan Kopenhag Kriterleri gerçek anlamıyla bu ülkede yaşanamaz."³⁰ derken; sosyalistlikle "burjuva demokrattığı"nın birbirine karıştırıldığı Türkiye'de "Kopenhag Kriterleri"ne "mal bulmuş Mağribi gibi sa-

rılanlar”; öncelikle şunu unutmamalı: “Kopenhag kriterleri, tüm temel ekonomi politikalarının Avrupalı emperyalistlerin talepleri doğrultusunda belirlenmesini öngörüyor. Aday ülkelerin iktidarlarına da, söz konusu ekonomi politikaları doğrultusunda bir ‘büyük uzlaşma’ sağlama görevi veriyor.”³¹

Kopenhag Kriterleri³²

Üyelik, aday ülkenin demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını ve azınlıkların korunması ve saygı görmesini teminat altına alan kurumların istikrara kavuşturulmuş olmasını, işleyen bir piyasa ekonomisinin mevcudiyetini, AB içindeki rekabet ve piyasa güçleriyle başetme kapasitesini gerektirmektedir. Üyelik, adayın, siyasi, ekonomik ve parasal birliğe katılımı da dahil olmak üzere, üyeliğin getirdiği yükümlülükleri üstlenebileceğini varsayar.

Piyasa ekonomisinin “kutsallığı”na kodlanmış “Kopenhag Kriterleri”nin de, “burjuva demokrattığı”nın da Türk(ıye’deki) devlet açısından ne kadar “cari” olacağı, ayrıca tartışmalı bir soru(n)dur! Örneğin İsmail Cem, “AB tek başına Kopenhag kriterleri değildir. AB’nin temeli Amsterdam Anlaşması’dır. Burada bir azınlık tanımı yok”;³³ Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Sermet Atacanlı’nın, “Kürtler azınlık değildir”;³⁴ Süleyman Demirel’in, “Bizim bakımımızdan AB’ye girmenin şartı: ‘Biz burada AB’ye girmek istiyoruz ama her ne pahasına olursa olsun değil’dir. Yani AB bizim istikrarımızı bozacaksa, Türkiye’nin üniter vasfını zedeleyecekse, o AB getirdiğinden çok şey götürür”;³⁵ DYP Başkanı Tansu Çiller’in, “Dış dünyada, Türkiye’de Kürt sorunu olduğu söyleniyor. Bunun ne anlam taşıdığını bilmiyorum, fakat bildiğim bir şey varsa o da Türkiye’de böyle bir sorunun olmadığıdır,”³⁶ dediği koşullarda; Ali Bayramoğlu’nun ifade ettiği gibi, “Devlet, HADEP etrafındaki siyasallaşmayı temkinli, hatta tehlikeli karşılıyor. Milliyetçilik olarak tanımladığı bu durumu tahrik etmek için dikkatli adımlar atıyor. Siyasi partiler üzerinde bölge insanının siyasi kanallarını değiştirmeye çalışıyor. Buna karşılık Kürtçe eğitim, Kürtçe televizyon gibi bu milliyetçiliği daha da azdıracğını

düşündüğü adımlara tümüyle kapalı"dır! 38

Etyen Mahçupyan'ın, "Nasıl AB yolu Diyarbakır'dan geçecekse, Kürt meselesinin çözümü de AB'den geçecek,"39 dediği koşullarda; "PKK başlattığı 'Barış' çizgisiyle, kendi çıkarlarını tümüyle AB politikaları çerçevesinde, 'azınlık haklarının tanınması' eksenine oturarak, toplumsal muhalefetteki ikinci liberalleşme rüzgârının da başını çekmektedir. Böylelikle Kürt sorunu, 'liberal demokrat' çizginin kapsamında bir başlığa indir genmiş durumda"yken;39 süreci; ham hayaller ve karşılıksız beklentiler yerine doğru okumak ve değerlendirmek gerekiyor. Örneğin ANAP Genel Başkan Yardımcısı Ali Doğan, "AB'nin bize ihtiyacı var";40 ANAP Başkanı Mesut Yılmaz, "Türkiye'yi 'Muz Cumhuriyetleri' konumuna düşürmeye kimsenin hakkı yok."41 "Konjonktür değişti. Önümüzdeki perspektif değişim perspektifi. Üçüncü binyıla değişimle girelim."42 "Türkiye'de değişimi istemeyen odaklar var."43 "Demokrasi, Türk'ün de Kürt'ün de hakkı. (...) AB'ye giden yol Diyarbakır'dan geçiyor,"44 dese de; MHP'den zılgıtı yiyen "ANAP, Abdullah Öcalan'ın idamı Meclis'e geldiğinde grubun serbest bırakılmasını karar altına aldı"! 45

III-) AB ve Türkiye

PIAR-GALLUP'un araştırması, halkın sadece yüzde 6'sının AB konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu, yüzde 94'ünün ise bilgi sahibi olmadığını ortaya koyarken; halkın yüzde 68.6'sı AB'ye girmekten, yüzde 15.4'ü girmemekten yana olduğunu, yüzde 16 ise bu konuda fikri olmadığını ifade ederken;46 TİHV Başkanı Yavuz Önen'in, "AB adaylığının Türkiye'de özellikle demokratikleşme alanında ciddi bir yönlendirme olacağı kanısında değilim, hatta statükonun sürdürülmesi için gerekçe bile olabilir. Benim tahminim iyileştirmelerin bile olmayacağı yönünde. Gerçek anlamda insan hakları projesinin uygulanması için hiçbir tarafta istek yok. Avrupa Türkiye'ye bir demokrasi modeli çizmiştir. Türkiye'den istenen bu durumun devam ettirilmesidir. Adaylık insan hakları alanında ciddi bir açılıma yol açmayacaktır. Türkiye NATO'ya üyedir ve NATO üyeliği için en temel koşul de-

mokratik olunmamasıdır.”²⁷ dediği koşullarda; Osman Öcalan, “Helsinki Zirvesi’nde AB’nin örtülü gündemi Kürtlerdi.”²⁸ derken; HADEP Genel Başkanı Ahmet Turan Demir, “AB’ye tam destek”ini açıkladı.²⁹ “Kürtler Türkiye’nin AB adaylığına ‘evet’ dedi.”³⁰ “Türkiye’nin AB adaylığı için çaba gösteren Kürt gruplara PKK’de katıldı. PKK’nın siyasi kanadı ERNK’nın İskandinavya Temsilcisi Havin Güneşer ile Finlandiya Kürt Barış Forumu Başkanı Prof. Görün von Bonsdorff’un Türkiye lehine diplomasi yaptığı öne sürüldü.”³¹

Tam da böylesi bir karmaşada Ramono Prodi, “Helsinki’de kalın bir duvar yıkıldı”;³² Ümit Tektaş, “Devlet, öyle görülüyor ki ağır aksak da olsa demokrasi sürecini başlatmış bulunuyor. AB üyeliğinin hedef olarak konulmuş olması, bu süreci geri dönülmez kılacaktır”;³³ İngiltere Başbakanı Tony Blair, “Türkiye’nin AB adaylığı hem Türkiye, hem de Avrupa için çok önemli gelişmedir.”³⁴ derken;³⁵ “Amerikan emperyalizmi yofu açtı. AB emperyalistleri kapıyı araladı. İşbirlikçiler üstüne atladı: “Siyasal haklar isteyeneye ‘insan hakları’, eşitlik isteyeneye ‘yurttaşlık’, kardeşlik isteyeneye ‘kültürel haklar’, demokrasi isteyeneye ‘sivil toplum’, devrim isteyeneye ‘toplumsal uzlaşma’”nın ³⁶ (adına “imkân” dedikleri!) sanal oyuncakları da sunuldu!

Mine G. Kırıkkanat’ın, “Herkes, hepimiz, iyi şeyler umuyoruz AB’den”;³⁷ FP Adıyaman Milletvekili Dengir Fırat’ın, “Politikada gücün yetmeyeceği şeyleri yapmak abesle iş tıgaldır. AB’yi kendimize uyduramayacağımıza göre ve AB’ye de girmek zorunda olduğumuza göre, o zaman şu akla geliyor: istesek de istemesek de değişmek zorundayız.”;³⁸ Yalçın Doğan’ın, “Demokratikleşme ve insan hakları açısından AB hepimiz için bir umut”;³⁹ İslâmcı Ali Bulaç’ın, “Avrupa’ya karşı olanlar İslâmcı Kemalistler. Hem Kemalist, hem İslâmcı bunlar. İslâmcı Kemalist oldukları için AB’yi istemiyorlar. (...) İslâmcıların büyük bir bölümü AB’yi istiyor. (...) İslâmcı kesim, AB’ye 28 Şubat’tan sonra taraftar oldu.”⁴⁰ dediği bu traji-komik Tanzimatçı kafa yapısı; insana, ister istemez “Osmanlı İslahatçılığı”nı anımsatırken; “Tanzimat, içerden kabanar, durdurulamaz bir ihtiyaç, beklenti ve talep olarak başlamamıştır.” diyen Hasan Bülent Kahraman, “Tanzimat’la bugünkü oluşum arasındaki büyük benzerlik”e dikkat çeki-

yor!

“XIX. yüzyılda Batı’lı diplomatik raporlar Osmanlı Devleti’ndeki hizipleşmeleri İngiliz Partisi, Fransız Partisi, Rus Partisi vb. gibi isimlerle ifade ediyorlardı. Günümüzde ise parti sayısı ikiye indi ve savunmayla diplomasinin ABD Partisi’ne, ekonomi ve insan haklarını da Avrupa Partisi’ne havale etmiş görünüyoruz. (...) Bu durumda, çok farklı sosyo-ekonomik koşullar içinde, fakat benzer bir işlevsel konumda Batı’yla bütünleşme çabalarına devam ediyoruz. Az gittik, uz gittik... bir de baktık ki tarih ‘tekerrür’ etmiş ve biz başlangıç noktasına dönmüşüz. Ve bu arada vahşi sömür geciliğinin yerini ‘medenî’ bir ‘küreselleşme’; ‘Osmanlı İslahatçılığı’nın yerini ise ‘İnsan Hakları’ doktrini almış. (...)

XIX. yüzyılın ‘İslahat’ hareketlerinde olduğu gibi, bilelim ki, günümüzde de maddi planda Batı bize verdiğinden çoğunu alacaktır ve zaten almaktadır. Bu uluslararası kapitalizmin eşitsiz gelişiminin bir kuralı. Bunu hiç de Batı düşmanlığı yapmadan, hiçbir komplo teorisinin ve şoven duygunun cazibesine kapılmadan görmek zorundayız. Özellikle ABD kendi Avrasya stratejisini, mali bir külfete katlanmadan Türk stratejisi gibi sunup, yeni bir kaplaşma dönemindeki dünyada şimdiden bizi yere ‘jandarma’ olarak yerleştirirse ortada düşünülecek bir şey var demektir. Rusya’daki bugünkü kaostan yarın nasıl bir rejim çıkacağını kim biliyor? Anglo-sakson dünyasının liberal basını Bakü-Ceyhan hattının finansmanında Türklerin büyük ödün verdiğini yazarken, Türkiye’de bunun büyük zafer olarak sunulması açıklanmaya muhtaç değil mi? Türkiye’yi Batı’da tutabilmek için Batı’yı Türkiye’de (ve Avrasya’da) tatmin etmekten başka bir ilişki modeli düşünülemez mi?”

III.1-) Avrasya Patentli Aday Üyelik

Elbette düşünülebilir. Bunun adı “Avrupa Ötesi Bir Düş”tür. Bu da, “Sermayenin Avrupası’na Hayır!” diyen ve Avrasya gerçeğine ilişkin devrimci-sosyalist perspektifle mümkündür!

“Bir ABD’li gazetecinin, ‘Türkiye öyle bir yer ki, Doğu’dan geli-

yorsanız Batı'ya, Batı'dan geliyorsanız Doğu'ya gelmiş oluyorsunuz,' dediği" 68 koordinatlarda bir parantez açmak gerekiyor; Orhan Bursalı'nın, "AB ülkelerinde, son yıllarda gerçekleşen stratejik düşünce değişikliği sonucu Türkiye Helsinki'de aday ülke kabul edildi. Peki, Avrupa'daki stratejik düşünce değişikliği nedir? Bu, coğrafi ve siyasal olarak Türkiye'nin Orta Asya, Kafkasya ve Ortadoğu'ya uzanan Avrupa'nın koçbaşısı konumudur," 69 dediği koşullarda Etyen Mahçupyan'ın ifade ettiği gibi, "Türkiye'nin AB adaylığı, oluşturulmaya çalışılan YDD'nin doğrudan bir uzantısıdır. Küreselleşme olgusuyla beslenen siyasi gelişmeler, YDD'nin bilinçli olarak kurulmasını olanaklı hale getirdiği ölçüde; Türkiye giderek daralan bir çemberin içine alındı. (...) Dolayısıyla genel bir perspektiften bakıldığında Türkiye'nin adaylığının asıl müsebbibi çemberi bilerek daraltan Batı'dır. (...) Avrupa ve ABD'nin ideolojik bütünleşmesine dayanan bu yeni dünya tasavvuru, bizim gibi ülkeleri bölgesel barış ve istikrarın, Batı'nın iktisadi ve siyasi normlarının taşıyıcısı olarak görmek istiyor. (...) Bölgemizde bu misyona potansiyel olarak sahip üç ülke var: İran, Rusya ve Türkiye. Ancak Batı'nın tercihi tarihsel, ideolojik ve stratejik nedenlerle biziz"! 70

"Türkiye'nin Avrasya'da ABD politikaları doğrultusunda, diplomatik açıdan atak, askeri açıdan ise tehditkâr ve gerektiğinde müdahaleci bir rol oynayabilmesi için, içte göstermelik kimi standartlara sahip olması, dışta ise basit bir maşa gibi yalnızlık içinde olmaması gerekir. İçte AB ile yaklaşım bu iki konuda, birincisinde zorlayıcı, ikincisinde destekleyici yönüyle, Türkiye'nin yeni rolü açısından bütüncü cilige sahiptir. (...) Öte yandan, Türkiye AB içindeki Amerikan kandaşının güçlenmesine de hizmet etmektedir. Clinton'ın Türkiye'yi AB'ye sokma çabasının ardında bu gerçekler bulunmaktadır." 71 Görülmesi gerek: "Türkiye'nin, AB'ye Avrasya üzerinden giden 'Orient Expres'de ikinci mevki bilete nihayet kavuştu"ğu 72 "AB aday üyeliği ile Türkiye'nin stratejik yöneliminde hiçbir temel değişiklik olmayacaktır. (...) Türkiye, içine gireceği AB üyesi devletlerin geçtiği yolu dünya çapında bile olmasa bölge çapında, fakat 'hızlandırılmış' bir programla geçecek. Pazar elde edecek. Bunun için savaşacaktır"! 73

Zbigniew Brzezinski'nin, "Amerika için ana jeopolitik ödül Avrupa'dır. Dünya olayları, 500 yıl boyunca, bölgesel egemenlik için birbirleriyle dövüşen küresel Avrasyalı güçler ve halklar tarafından belirlenmişti. Şimdi Avrasyalı olmayan bir güç, Avrasya'da öncüdür ve Avrasya'nın küresel önceliği doğrudan doğruya Avrasya kıtasındaki hâkimiyetinin ne kadar süreyle ve nasıl bir etkiyle sürebileceğine bağlıdır,"⁷¹ diye betimlediği yönelişte; "Avusturya'da neo-Nazi partinin hükümete katılmasına karşı ayağa kalkan AB ülkelerinin, MHP ortaklı Ecevit hükümetinin hüküm sürdüğü Türkiye'nin aday üyeliğini onaylaması ilk bakışta çelişkili bir davranış olarak yorumlanabilir. Keza, İsrail'in bu gelişme karşısında büyükelçisini Viyana'dan çağırmasına bakanlar, Türk-İsrail stratejik ortaklığının Erbakan döneminde resmileştirildiğine ve ilişkilerin MHP'li hükümet döneminde bütünü arttığına akıl erdiremiyebilirler. DSP-MHP ortaklığının ağır bastığı bugünkü hükümetle olan ilişkilerini dünyanın 'gelecek 20-30 yıllık en önemli ülkesi' ile 'stratejik ittifak' ilişkisi olarak tanımlayan Clinton da kimilerinde şaşkınlık yaratabilir. Ama ortada şaşılacak hiçbir şey yoktur. Türkiye'nin AB aday üyeliğini onaylasalar da, hem AB ülkeleri, hem de ABD ve İsrail açısından Türkiye AB'nin 'eşiğinde' bulunan bir ülke olarak kabul edilmiyor. Bütün bu devletler Türkiye'deki rejimin niteliğinden çok, Türkiye kapitalizminin ve TC'nin bölgede oynayacağı role gözlerini dikmiş bulunuyor... Bu rol, özellikle Kafkaslar'da ve Orta Asya ülkelerinde kapitalistlerin ve devletin faaliyetleriyle ilgilidir. Türkiye AB'ye üyeliğini bölgesel (alt-b.n) emperyalist bir güç merkezi olma amacına bağlamıştır .

Türkiye'deki tüm düzen partileri bu stratejiyi benimsemekte, çıkarları farklı olan kapitalist gruplar bu birliğin sosyal temellerini oluşturmaktadır. Batılı devletler Türkiye'ye bir bakıma şöyle diyorlar: 'Bizim size verdiğimiz 'yol haritası' Kopenhag Kriterleri'ne ulaşma haritası olmakla birlikte, siz bölgede güç merkezi olma amacınıza elbette bir başka haritayla gidebilirsiniz, bu yolculuk esnasında ister 5, ister 15-20 yıl içinde de bizim verdiğimiz haritadaki menzile ulaşmak için bir şeyler yapabilirsiniz...' Tüm askeri darbeler esnasında ve 16 yıllık silahlı etnik çatışmalar boyunca Türkiye'nin 'özel koşullarını' büyük

bir anlayışla kabul eden Batılı devletler açısından, bölgesel güç merkezi olma amacına yönelik Türkiye'deki rejim bu amaca uygun olduğu için elbette yine anlayışla karşılanmaktadır. Ataları kan dökmekle birlikte, şu ana kadar böyle bir 'insanlık suçu' işlememiş bulunan Avusturya'daki neo-Nazilere karşı gösterilen tepkiyle, bizde neredeyse hemen hepsinin eli kana bulanmış Türk faşistlerine gösterilen hoşgörü başka türlü açıklanamaz.

Avrasya'da güç merkezi olma stratejisi hesaba katılmadan ve bu stratejinin Batılı devletler tarafından ve bu stratejinin Batılı devletler tarafından şu veya bu ölçüde desteklendiği bir yana bırakılarak 'AB'ye katılırsak hayatımızda neler değişir?' sorusunun 'tatlı' ve 'uyuşturucu' yanıtlarıyla uğraşmak çocukça bir meşguliyettir. 'AB'ye girersek 'derin devlet' eskisi gibi ayakta kalamaz', 'AB'ye girersek sıradan insanın kazanacağı pek çok demokratik, ekonomik ve sosyal haklar ile bugünkü durum kıyaslanamaz,' gibi hayallere bu bölgede yer yoktur. (...) Sosyalistlerin ve Kürt yurtseverlerinin üstünde tartışacakları konu 'AB'ye girersek ne kazanacağız?' sorusu değildir. Çünkü 20 yıl sonra kazanacağımız dünyanın dönüp dolaşip bir kapitalist entegrasyon biçimi olacağını hayal etmemiz hayal dünyamızın büsbütün karardığını gösterir.”

III.2-) AB Faturası

Oxford profesörü Philip Robins'in, "AB'ye adaylık Gümrük Birliği'nden daha önemlidir," dediği düzenleme Türkiye'ye "Avrasya'da Koçbaşı" olmaktan başka ne verebilir? Bu konuda Necati Doğru şu -nu söylüyor: "Türkiye Avrupa Gümrük Birliği'ne 5 Mart 1995'de vidadandı ve anlaşma Ocak 1996'da yürürlüğe girdi. Geçen sürede ne oldu, ne aldık, ne sattık? Yıl 1995: AB'nin bize sattığı 17 milyar dolar. Bizden aldığı 11 milyar dolar... Yıl 1996: AB'nin bize sattığı 23 milyar dolar. Bizden aldığı 11.5 milyar dolar... Yıl 1997: AB'nin bize sattığı 25 milyar dolar. Bizden aldığı 12.2 milyar dolar... Yıl 1995: AB'nin bize sattığı 24 milyar dolar. Bizden aldığı 13.5 milyar dolar..." "GB nedeniyle Türkiye'nin dış ticaret açığı 1995 yılında 5.43

milyar ABD doları iken, 1996 yılında bu rakam 11.1 ABD doları'na (yaklaşık iki katı) yükselmiştir.”

Buna karşın AB- Komisyonu yabancı sermayeye serbestlik ile özelleştirmelere hız vermesi ve 31 maddelik mevzuata uyum sürecin - de enerjik davranmasını istiyor. Konuya ilişkin olarak AB Komisyo - nu'nun hazırladığı "İlerleme Raporu"nda Türkiye'nin birlik müktesa - batını üstlenme düzeyi değerlendirilerek "direktifler" sıralanıyor. Ka - mu bankalarının ve TEKEL gibi KİT'lerin özelleştirilmesi gerektiği; yabancı sermayeye daha fazla serbesti tanınması ve birlik mallarına uy - gulanan bazı kısıtlamaların kaldırması yönünde mevzuat değişiklik - leri isteniyor. – Bu önlemlerle nereye gidilebilir? Ya da bu gidişatta işçilerin, emekçilerin hali nice olur?

IV-) Küreselleşme, AB ve Emekçiler

Bu konuda, sırtında yumurta küfesi olmayan DISK Bakanlık Da - nişmanı Ahmet Asena, "Ülkemizin AB adaylığının kabulü sonrasında ekonomik, politik ve sosyal alanlarda bir dizi değişiklik yapılması zo - runlu hale gelmiştir. Bu değişikliklerle AB müktesabati olarak anılan çerçeveye uyum sağlanması amaçlanmaktadır. Bu değişikliklerin, emekçileri doğrudan ve dolaylı bir biçimde etkileyeceği açıktır. (...) AB adaylık süreci tüm topluma olduğu gibi emekçilere de yeni bir çerçeve sunmaktadır. Bu çerçevenin olumlu yanları olduğu kadar olumsuz sonuçlar doğurma ihtimali de mevcuttur. (...) Bu nedenle sen - dikalar uyum çalışmalarına aktif olarak katılmalıdırlar"!

Öncelikle sormak gerek: "AB müktesabati"na yani "uyum çalış - malarına aktif olarak katılımı" önerilen emekçiler bunu nasıl yapabi - lir? Ücretli köleliğin kapitalist küreselleşmesine karşı çıkarak, bunu yapamayacağına göre: ücretli köleliğin kapitalist küreselleşmesine ta - raf olarak! Değil mi? Türkiye'nin Osmanlı'dan günümüzdeki AB'ye entegrasyon macerasını yaşadığı ekonomik göstergeler meydanday - ken; "DISK Bakanlık Danışmanı" sıfatını taşıyan Asena, bunu nasıl önerebilir? Bu abes olmaz mı?

"Sermaye küreselleşirken, sermaye dalkavukluğunun da küresel-

leştigi dünya”nın ayırım çizgisini; emek eksentli küreselleşme karşı -
lığı ve sermaye yanlısı küreselleşmeciliğin oluşturduğu bir “sır” de -
ğilken; “modern zamanlar”da karşımıza, “küreselleşmeye eklemle -
nen sendikacılık” kategorisi de dikilmektedir. Örneğin, “Dünyanın
önde gelen sendikalarının liderleri, Davos’taki DEF toplantılarına 5
yıldan beri katılıyorlar. Amerikan AFL-CIO Başkanı John Swe -
ney’den Avrupa Sendikalar Konfederasyonu Başkanı Emilio Gabag -
lio’ya, Alman İşçi Sendikaları Birliği DGB’nin Başkan Yardımcısı
Ursula Engelen-Kefer’den merkezi Brüksel’de bulunan Uluslararası
Hür Sendikalar Konfederasyonu ICFTU’nun Genel Sekreteri William
Jordan, İngiliz İşçi Sendikaları Kongresi TUC’nin Genel Sekreteri
John Monks ve yeni kurulan Uluslararası İşçi Sendikaları Ağı’nın
(Network) Başkanı Philip Jennings’e vd. sendikacıların hiçbiri küre -
selleşmeyi reddetmedi. Buna karşılık tümü zenginle yoksul arasında -
ki gelir uçurumunu daha da derinleştiren küreselleşmenin yeni kural -
lara bağlanması gerektiğine işaret etti. Sendika liderleri, küreselleş -
menin artık dönüm noktasına geldiğini ve bu noktada gerek siya -
setçilerin, gerekse iş dünyasının işgücüyü ilişkilerini mutlaka yeni -
den tırif etmeleri gerektiğini belirttiler.”⁷⁹

DTÖ Başkanı Mike Moore, “Seattle’daki problem, DTÖ’nün önde
gelen üyelerinin kendi aralarındaki görüş ayrılıklarının giderileme -
sinde kaynaklandı. (...) Üyelerimiz pek çok konuda birbirlerinden
çok uzak düşen görüşlere sahipler. Serbest ticaret ilkeleri çok daha sı -
kı bir şekilde hayata geçirilmelidir. Ticaretin liberalleşmesi engelle -
nemez ve e-ticareti bloke edilemez,”⁸⁰ diye haykırırken; “Küreselleş -
meyi reddetmeyen bu yeni tarif” nedir? Bu “müphem”!

Ancak, “müphem” olmasına “müphem” olsa da; Lester Thu -
row’un, “Avrupa’nın ücret dengesi altüst olacak,”⁸¹ dediği koşullarda;
Uluslararası İşçi Sendikaları Ağı’nın (Network) Başkanı Philip Jen -
nings’in, “Dijital sektörün ağırlıkta olduğu yeni ekonomi, çalışanlara -
rası ücret uçurumlarını da müthiş körükledi. Dijital sektörde ücretler
yüksek olduğu halde çalıştırılacak eleman bulunamazken, sanayide
sürekli ücretler düşüyor, işsizlik artıyor. (...) Sürekli istihdamın müm -
kün olmadığını biz de biliyoruz. Ancak hiç değilse yeni bir iş güven -

liği kavramı geliştirilmeli. (...) İşçi ve işveren arasında yeni bir kontrat oluşturmalıyız. (...) Sendikalar ile işdünyası aktif diyalog geliştirmeli ve bir çeşit ortaklık kurmalı”;⁸² Amerikan AFL-CIO Başkanı John Sweeney’in, “Son dönemlerde belli başlı işçi sendikaları arasındaki işbirliği, Amerikan işçi hareketinin tarihinde görülmemiş ölçüde güçlendi. Bu, çok kayda değer bir gelişmedir. Seattle bir dönüm noktası oldu. Küreselleşme treninde alarm zilleri çalmaya başladı. Ama yine de bu alarm zilleri, küreselleşmenin dışında kalmaya yönelik bir tepki değildi. Bu tepkiler daha ziyade, küresel düzeyde geçerli yeni kurallar oluşturulması için bir çağrıydı”;⁸³ Avrupa Sendikalar Konfederasyonu Başkanı Emilio Gabaglio’nun, “AB’nin işçi-işveren ilişkilerine yapacağı katkı, bir AB modeli yaratmak, sosyal değerlerle ekonomik konular arasında entegrasyon sağlamak olmalıdır. (...) Bence bundan sonrası için asıl mesele, Amerika’nın dinamizmiyle Avrupa’nın sosyal değerlerini bir arada yansıtabilmektir,”⁸⁴ saptamaları; bize “ilginç” ipuçları sunuyor.

Örneğin; “Yeni bir iş güvenliği kavramı geliştirilmeli. İşçi ve işveren arasında yeni bir kontrat oluşturmalı. Sendikalar ile işdünyası aktif diyalog geliştirmeli ve bir çeşit ortaklık kurmalı”! “Küresel düzeyde geçerli yeni kurallar oluşturulmalı”! “AB’nin işçi-işveren ilişkilerine yapacağı katkı, bir AB modeli yaratmaktır. Asıl mesele, Amerika’nın dinamizmiyle Avrupa’nın sosyal değerlerini bir arada yansıtabilmektir”! gibi... Evet; dünya ve “Avrupa ekonomisinin, iktisat ideolojisi düzleminde neo-liberal bir doktrinin sultanı altında” olduğu açıkken; “AB’ye giriş tartışmalarının, sadece kimi politik getirileri üzerinden yapıldığı hâkim yaklaşımların revaçta olduğu bir süreçte”⁸⁵ küreselleşmeye yanlısı “modern zamanların sendikacılığın” emekçilere önerdiği eklemleme modeli budur! Ancak; dünyada en az ile en yüksek ücret alan işçiler arasındaki fark 310 kat ve en az ücret sıralamasında 15. olan Türkiye işçisi saat ücreti 1998’de 5.24 dolarken; hangi sınıf bilinçli emekçi “küreselleşmeye sınıfsal teslimiyeti” kabullenip, savunabilir?⁸⁶

Ücret sıralamasında dünyada 15. olan Türkiye işçisinden de kötü koşullardaki AB üyesi Portekiz işçisinin saat ücreti 5.15 iken; Faysal

Özçifti'nin deyiş iyle. "Egemen güçler, AB aday üyeliği ile birlikte kendi medyaları ve akıl hocaları aracılığıyla toz pembe bir gelecek tablosunun propagandasını yoğunlaştırıyorlar . (...) Emekçilerin temel mücadele örgütlerinden olan sendikaların AB süreciyle ilgili doğru değerlendirmeler yapması büyük önem taşımaktadır . Aksi halde gereksiz bir beklenti ve iyimserlik havası, hem rehaveti ve hem de daha büyük kayıpları beraberinde getirecektir. (...) Örneğin imza koyduğu uluslararası sözleşmelerin gereğini yerine getirmeyen bir egemenlik sisteminin AB'ye aday üyeliği sonucunda hemen değişeceğini ummak, büyük saflık olur. AB'nin de böyle bir zorlama yapması bir yana, tam tersi bir tutumu sürdürmesinde ve sömürünün yoğunlaştırılmasında derin çıkarları vardır . Bu gerçeklerin bilince çıkartılması yaşanan sürecin anlaşılması ve yersiz beklentilere girilmemesi oldukça önemlidir."*

Çünkü "AB, siyasal ve ekonomik açıdan olduğu gibi (ve tam da bundan dolayı), işçi sınıfının kazanımları açısından derin eşitsizlikler barındırmaktadır. En dış halkada bulunan İspanya, Portekiz ve Yunanistan gibi ülkelerdeki durum İngiltere, Fransa ve Almanya gibi merkez ülkelere göre çok daha kötüdür. Merkezdeki ülkelere göre yerli işçilerle göçmen işçiler arasında çok büyük eşitsizlikler vardır. (...) Çocuk emeğinin sömürsü konusunda kötü sicili kabarık İngiltere'de Exeter Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmaya göre, İngiltere'de 11-15 yaşları arasında 750 bin çocuk (bazıları haftada 50 saatten fazla olmak üzere) düzenli olarak çalıştırılıyor. (...) Buna ek olarak İşçi Partisi sendikalara saldırı anlamına gelen yasalar çıkarırken, toplu iş sözleşmeleri için yüzde 40'lık bir baraj getirmiştir . (...) Almanya'da 5 milyon part-time işçi varken, resmi rakamlara göre Hollanda'da part-time işlerde çalışanlar, istihdamın yüzde 40'ıdır. Bu oran İspanya'da da yüzde 30'dur."** Öte yandan işsizliğin giderek büyüdüğü AB'de: 1965'de Almanya'daki işsizlik yüzde 0.3 iken 1998'de yüzde 9.4'a fırladı... Öteki ülkelere göre Fransa'da: 1965'de yüzde 1.6'dan 1998'de yüzde 11.7'e; İngiltere'de: 1965'de yüzde 2.1'den 1998'de yüzde 6.3'e; İtalya'da: 1965'de yüzde 3.5'den 1998'de yüzde 12.3'e yükselmiştir. **

Bu; işin bir yanı ve yaşamın "iyimser" yanılığlara yanıtıdır ... Diğerlerine gelince: "AB organizasyonu, kapitalist ülkelerin sermaye birlikteliğini içermektedir. YDD projesinin bir parçası olan AB organizasyonun, işçi sınıfı ve emekçi halk için ne anlama geldiğini, öyle sanıyorum ki birazcık yaşayarak öğreneceğiz." diyen Munzur Pekgüleç, bu konuda bir dizi kaydı ihtiyatını şöyle sıralıyor: "Dünyanın bu gündü geldiği nokta hiçbir olayı tek boyutlu değerlendirebilmemizi mümkün kılmamaktadır. Bu gün AB'ye cepheden karşı çıkmak beraberinde bir çok sorunu görmemeyi gerektirmektedir. İşçi sınıfı ve emekçi halk gözüyle baktığımızda AB'nin asli unsurlarının sermayedar olduğu bir gerçek nokta. Onların egemen olduğu siyasal, ekonomik, sosyal durum uluslararası sermayenin entegrasyonunun zorunlu kılmakta, bir ülkenin diğer bir ülkeden ekonomik, sosyal ve siyasal olarak bağımsız kalabilmesi oldukça zor. İdeolojik olarak bağımsızlık, YDD'nin ne anlama geldiğini izah etmek çok kolay değil. Dünya tek merkezli durumda. Tüm dünya ülkelerinde olumlu veya olumsuz yaşanan tüm sorunlar da bir süre sonra tüm dünyanın sorunu haline gelmekte. Dünyanın ekonomik, sosyal ve siyasal sorunları öylesine girift bir hale gelmiş ki, hiç bir ülke 'bu sorun beni ilgilendirmez' diyememekte. (...) Biz işçiler ve emekçiler, bu süreci özgürlüklerin, demokrasinin, hukukun üstünlüğünün, barış ve kardeşliğin gelişmesine olanak sağlayacağına, uluslararası işçi sınıfı ve emekçi halkın dayanışmasının önündeki engellerin kaldırılacağına imkân vereceğinden işçi sınıfının sendikal örgütlülüğünün önündeki yasal engellerin ortadan kaldırılmasına Uluslararası Çalışma Örgütü'nün normlarının ülkemizde de geçerli olması zorunluluğu getireceğinden dolayı bu sürece cepheden karşı veya taraf olmayı doğru bulmamaktayız." 00

Pekgüleç, AB'de sendikalı işçilerin ve sendikalaşma oranının ne düzeyde olduğundan haberdar mı? Örneğin 1985-1995 kesitinde Almanya'daki sendikalı işçi sayısındaki değişim yüzde - (eksi) 20.3; Fransa'da - (eksi) 31.2; İngiltere'de - (eksi) 25.2 iken; 00 yine 1985-1995 kesitinde Avusturya'da sendikalaşma oranındaki değişim - (eksi) 19.2; Fransa'da - (eksi) 37.2; Almanya'da - (eksi) 17.6; Yunanistan'da - (eksi) 33.8; İtalya'da - (eksi) 7.4; Hollanda'da - (eksi) 11.0;

Portekiz'de - (eksi) 50.2 ve İngiltere'de - (eksi) 27.2'dir.⁶²

Bu verilerin ışığında "AB; işçilere, 'uluslararası çalışma normları' kazandıracak"; ya da "Sınıf mücadelesine yeni dayanışma ve mücadele ufukları açacak" mı? "AB ne getirir, ne götürür, hele bir bakalım" türünden ertelemeci-ortalamacı bir tutumun; apolitik olması yanında, "Avrupa Muhibbi" konumlanışın değirmenine de su taşıyacağıın altını özenle çizerek; bu beklentilerin "ne anlama geldiğini, öyle sanıyorum ki birazcık yaşayarak öğreneceğiz," demek yerine Pekkuleç'e şunları anımsatmak yerinde olacak: "AB'ye girerken bunun Türkiye sosyalistlerinin de önünü açacak 'Avrupa'nın tarihi olarak taşıyıcısı olduğu demokrasi, özgürlükler, toplumsal dayanışma, kamusal alanın özerkliği' gibi konularda bir 'Özgürlük ve dayanışma Avrupası' hedefini zenginleştireceğini; bu hedefe bağlanmayan 'gelenekleri içinde hapsolmuş' bir solun çökeceğini ilan edenler, orada biraz durmaklı. Acaba 'Avrupa demokrasisinin gelenekleri' Türkiye sosyalistlerinin geleneklerinden neden daha temiz oluyormuş bunu anlamak olası değil! Avrupa solunun gelenekleri içinde ana eksen olarak, savaş koşullarında diğer halklara karşı kendi ulusal devletini savaş bütçelerini onaylamakla başlayan; göçmen işçileri sendikal mücadelenin hatta refah devleti kazanımlarının dışında tutmakla devam eden ve ırkçı ilhakçı katliamlara göz yummaya ve destek vermeye varan bir 'Avrupa kalesi' bencilliğini, şovenizmini hatırlatırsak oyun bozanlık mı yapmış oluruz?

'Liberal ekonomi balonlarının' kazandığı seçimlerde, tüm gerici politikaları; sol hatta 'Avrupa sosyalizmi' adına destekleyen işçi aristokrasilerinin, Avrupa Sosyal Şartı'nın dışında toplumsal gündemi olmayan yoksul ülke işçilerinin serbest dolaşım hakkını bile kabul etmeyen sendikaların, Türkiye'de ki ancak yüzde 5 ile 6'sı sendikalarda toplanmış bir çok-kimlikli işçi sınıfına nasıl bir 'toplumsal dayanışma' hocalığı edeceğini biraz Avrupa görmüş bir aydının tahmin etmesi gerekir.

'Kamusal alanın özerkliği' olarak tanımlanan alanların 'özerkliğinin' ve finansmanının, iki paylaşım savaşıyla palazlanmış ve yoksul ülkelerin ödenemez hale gelmiş dış borçlarına ve kapanamaz hale

gelmiş teknolojik farklara dayalı bir süper-kârlar sistemince sağlanan bir lüks olduğunu, yine Avrupa solunun ünlü ve çok satan dergisi New Statesman dile getirirken, bu 'ayrıcılıklı sınıflar ve ülkeler demokrasisinin' bireycilik statükosu olduğunu vurgulayan James O'Connor ve Avrupa solunun dünya halkları aleyhine 'imal edilmiş konsensusa' eklediğini söyleyen David Yaffe'nin" uyarıları unutulmamalıdır. »

IV.1-) Avrupa Abartısı

Geçmişte "Avrupa Muhabbeti"; bugün de "Avrupa Merkezçiliği" kurtulamadığımız bir illet, takıntı ve abartıdır. Örneğin, Alain Duhamel, "Liberation" gazetesinde, "Türkler Avrupa'yı tehdit ediyor," derken; 1993'ün Haziran ayındaki Solingen'in yaşandığı "Nazi zulmü sürüyor. Alman Der Spiegel dergisinin ekine kapak olan Yeşiller Partisi Milletvekili Cem Özdemir ile yazar Feridun Zaimoğlu ile SAT-1 televizyonu sunucusu Sudan asıllı üç ünlü acı konuştu: 'Alman vatandaşlarıyız ama, hâlâ 'pislik' ve 'potansiyel hırsız' gibi görülüyoruz!'" » Avusturya'da faşist Haider "tartışılır"ken; "Kuzey Afrika'dan gelen ucuz işçileri çalıştıran İspanya'da yabancı düşmanlığı tırmanıyor. Endülüs'te patlayan ırkçı şiddet olayları bir türlü durdurulamıyor." » "Kuzey Afrikalı göçmenleri alan saldırılarda 60 göçmen yaralandı!" » Kim ne derse desin; Avrupa'yı bugün niteleyen gidişat; tam da bu!

"A Question of Numbers: High Migration, Low Fertility/ Rakamların Sesi: Çok Göç, Az Doğurganlık" ve "Politics of National Identity/ Ulusal Kimlik Politikaları isimli kitapların yazarı Michael Teitelbaum, "Avrupalılar göç kapılarının açılması karşısında ödeyecekleri bedelin çok yüksek olduğunu düşünüyorlar," derken; uluslararası hukuk uzmanı Arthur C. Helton da ekliyor: "Dünyanın her yerinde göçmenler dillerini ve kültürlerini korumak isterken ikinci sınıf vatandaş olmak istemiyorlar. Bu da hoşgörüsüzlüğe ve ırk ayrımcılığına yol açmaktadır." »

Özetle "Avrupalılık kendini tanımlarken, Avrupa merkezçilik'ten kurtulamamakta, sürekli biçimde bir başkasını 'ötekileştirme'ye

muhtaç olmaktadır.”⁹⁹ Yani “AB gericiğine hayır,” vurgusuyla “Sosyalizm Gazetesi”, “Avrupa demokrasisi, kendi topraklarında çalışan Afrikalılara, Ortadoğululara ve Balkanlılara oy veya seçilme hakkı vermeyen, onlara ikinci sınıf insan muamelesi uygulayan gerici bir emperyalist demokrasidir. Emperyalist demokrasi ise, az gelişmiş kapitalist ülkelerin sömürülmesinin yarattığı bir lüktür.”¹⁰⁰ derken haklıdır!

“Sermaye Avrupası” dışındaki “evrensel değerlerin Avrupası” iddiasına gelince; bu konuda, Fransa’daki sosyalist hükümetin Dışişleri Bakanı Hubert Vedrine, “Eğer Avrupa’ya Chicago, Pekin, Moskova ya da Güney Afrika’dan bakarsanız bir Avrupa kimliği vardır. Kimsenin bu konuda tereddüdü olmaz. Ancak Avrupa kendisi, kimliğini çok fazla tartışmaya başlarsa ortaya bir takım şüpheler çıkar.”¹⁰¹ diyerek; düzmece iddiaları tezip ediyor! Bugün Avrupa’ya damgasını vuran; küresel milliyetçi düşler ve ulusçuluktur. Bakın Avrupalılar, “Avrupa’da Kim Kimdir?” sorusunu nasıl yanıtlıyor?

Avrupa’da Kim Kimdir? (yüzde)¹⁰²

Ölke	Sadece Avrupalı	Ulusal dan Çok Avrupalı	Avrupalı dan Çok Ulusal	Sadece Ulusal
İtalya.....	5	8	56	29
Fransa.....	7	9	49	35
Hollanda.....	2	6	51	40
Almanya.....	4	9	37	46
Danimarka.....	3	3	42	52
İngiltere.....	5	4	27	62
AB Ort.	4	7	43	43

Yanıtlar açık değil mi? Ya “yeni sağ” ile “yeni sol” arasındaki süreklilik ilişkisiyle nitelenmesi mümkün olan ve “Almanya’da Helmut Kohl ile Fransa’da François Mitterrand’ın AB’nin temellerinin atıldığı dönemde rüşvet dayanışmasına gittiği ortaya çıktı”¹⁰³ zığı “Avrupa demokrasisi” mi? “Sermayenin Avrupası” bireysiz postmodernizmin; katılımsız sanal demokrasinin; yetkisiz yurttaş yükümlülüklerinin; kamusal alanın yok edilip, kitlelerin sürüleştirilerek insansız “yeni sağ” ve “yeni sol” (ya da “Üçüncü Yol”) siyaset(sizliğin)in egemen kı-

İndiği bir coğrafyadır.

V-) AB Tartışmaları

Küreselleşmeye karşı tavır konusunda bir turnusol kağıdı işlevi gören AB tartışmaları; başat bir saflaşma zemini oluşturdu.

“Üçüncü Yol”cuların; post-Marksistlerin; sol-liberallerin; “sivil toplumcu”ların; postmodernlerin; hasılı, “Günlük hayatımızı en çok etkileyen kavram ‘yeni’lik. Zamanın, teknolojinin ve zihniyetin değişimi ister istemez bu kavrama sarılmamızı, onu anlamamızı gerektiriyor,”¹⁰⁴ diyen bil cümle taifenin; Metin Toker’in, “Değişmeyenler içinde başı çekenler, bizim eski Marksistler. Komünizm çöktü ve bizim Sakallının teorileri saman alevi gibi parladıktan sonra çoktan iflas ettiği halde, buna hâlâ sadık kalanlar daha ziyade geçmişteki ilk aşkın nostaljisi içindekilerin ruh halini yansıtıyor”;¹⁰⁵ Hüseyin Çakır’ın, “Liberalizm dünyadaki değişimi kavrayarak ideolojik değişim sürecine girdi. Dünyanın yeniden şekillendirilmesinde belirleyici oldu. (...) Sınır kavramı değişiyor. Ulus, ulusal değerler başka anlamlar kazanıyor. Kültür kimlikli bir dünya oluşumu süreci yaşanıyor. AB böylesi bir süreçtir,”¹⁰⁶ vb’i türünden, malum maruzatlarıyla kotarılan AB yandaşlığı konusunda; Şanar Yurdatapan, “Anti emperyalist söyleme sahip solun, AB’ne üyelikte ön saflarda yer alması ayrı bir üzüntü konusu”;¹⁰⁷ Gün Zileli, “AB’yi destekleyen öneriler, kapitalizmle ve AB’nin ahtapot kollarıyla çetin bir savaşa girmiş güçlerle değil, onların düşmanlarıyla kol kola girmek anlamına geliyor,”¹⁰⁸ Şaban İba da, “Bütün sosyal-reformist akımlar, AB ile bütünleşmeyi şu ya da bu şekilde destekliyorlar,”¹⁰⁹ diyorlar!

V.1-) AB Yanlıların “Maduzatları”

Haluk Şahin’in, “AB’ye girişin ulusal mutabakata yakın bir görüş birliği içinde gerçekleşmiş olması, kayda geçirilmeye değer. Zaman, 1970’lerde egemen olan ve ‘Onlar Ortak, Biz Pazar’ sloganında ifadesini bulan muhalif grupların tezlerini çökertti. (...) Türkiye, XXI. yüz-

yıl ajandasının bomboş kaymak sayfalarına ilk satırlarını yazmaya başlarken gerçekten önemli bir noktaya gelmiş bulunuyor. Buna gençlik fırtınalarının sona erdiği bir olgunluk dönemi gözüyle de bakabiliriz. (...) Komünizm çöktü, bölücülük yenilgiye uğratıldı, irticanın yükselişi durduruldu. Her üç tehdidin sözcüleri de kendileri ve ülke için en iyi şansın demokratik Cumhuriyet içinde olduğunu söylüyorlar. Varılan nokta, yapılacak demokratik reformlar için çok uygun bir ortam yaratıyor,"¹⁰ diye betimlediği koşullarda AB Genişlemesi uzmanı Dr. Cengiz Aktar ekliyor: "Ülkenin geleceği açısından, AB'nin önemini kavramış herkesin artık bir şekilde seferberlik rolü üstlenmesi hayati öneme haiz!"¹¹

AB'yi, bir "ulusal seferberlik" konusu ilan eden sadece Aktar değil! Ne "hikmet"se Süleyman Demirel de, "2000'li yıllarda Türkiye'nin karşısında duran en önemli mesele olan AB'ye katılım hazırlığı ulusal seferberliğe dönüştürülmelidir. AB üyeliği için oluşan ulusal mutabakatı ulusal bir seferberliğe dönüştürmek durumundayız. Bunun için derhal harekete geçmemiz gerekmektedir,"¹² diyor!

Ayrıca Avrupa'nın yüzyılların birikimini sunduğunu, Türkiye'nin de bunun altını doldurması gerektiğini vur gulayarak, AB kararının bir dönüm noktası olduğunu vurgulayan Abdullah Öcalan da,¹³ "AB'ye giriş ile birlikte demokrasinin kuruluşu gündeme gelmiştir. İşin kilit noktası budur. (...) Cumhuriyetin meşru temelini oturtulması, yurttaşlığın da meşru temelini oturması demektir. Meşru insan, meşru toplumu yaratacaktır. Bu da cumhuriyette özgür birlik anlamına gelecektir. 10 Aralık tarihi bu anlamda bir dönüm noktasıdır,"¹⁴ derken;¹⁵ "Diyarbakır'a 'AB Evi' kuruluyor."¹⁶

Bunlar "tesadüfî" değil; AB yanlısı cephenin küreselleşmenin karametine iman etmesinin tebarüzüdür! Bu koşullarda "Türkiye değişti. Değişen Türkiye ile birlikte devlet eksenli değil, toplum eksenli milliyetçilik ortaya çıktı. Son MHP yükselişinde böyle bir dinamizm var," diye Gazi Üniversitesi İİBF görevlisi Dr. Vedat Bilgin ekliyor: "Milliyetçiler de Batı diyor!"¹⁸ Artık; "Batı", "Küreselleşme" ya da "AB" demeyen "mülhid ve münafık"tır!

Bu puslu ortamda "Ortada bir AB kavramı ve süreci vardır ama

bunun genellikle iki farklı kavranılış ve yürütülüş perspektif mecrası söz konusudur. (...) Günümüz Avrupası, bu iki Avrupa ve Avrupalılık fikrinin birlikte çatışarak oluştuğu, dinamizmini de bu gerilimli ilişkiden alan bir 'Birlik' tir. (...) Türkiye, tarihsel, kültürel, toplumsal birikimiyle ne kadar sosyalistlerin ise 'ikinci Avrupa'da o kadar onların tarih ve kültürüne aittir. Bu Avrupa'yı kaynağının uzanımında gerçekten dünyaya açılan, onu çağırarak deney ve girişimlerin alanı haline getirebilme fikri ve arzusu Türkiye gibi 'farklı dünyalar'ın kavşağındaki bir ülkenin sosyalistleri için neden düşünülmez olsun?"¹¹⁹ "Batı, AB, tarih içinde edindiği konumu, imkân ve potansiyelleri ile bugün ve görülebilir gelecekte de dünyanın gidişatının en fazla belirtildiği bir 'mekân' ve platformdur,"¹²⁰ "maruzatları" ardına sığınarak AB yanlılığının "soldan teorisi"ni kotaran Ömer Laçiner, "Ben Türkiye'nin AB'ne üyeliğini genel olarak iyi bir gelişme olarak görüyorum,"¹²¹ diyor!

AB yandaşlarının "teorik gıdası"nı oluşturan "Birikim", "İslâmi kesim Avrupa konusunda tavır değiştirmeye çabalarırken, 1960'ların Üçüncü Dünyacı kalıplarıyla bugüne bakmaya inat eden ve bunun kolaycılığına kendini bırakan solun bir kesimi ise, ya susup, bu konuda siyaset yapmaktan vazgeçiyor ya da anakronik slogan ve tavırlarla kendini komik durumlara sokmaktan çekinmiyor. Türkiye'nin AB'ye adaylık sürecinin başlaması, gerçekten köklü bir dönüşüm potansiyeli içeriyor,"¹²² "yenilikçiliği" ile anti-emperyalistleri, anti-kapitalistleri "gülünçlük"le "suçluyor"! "Komik, TDK sözlüğünde 'güldürücü' sözcüğüyle karşılanıyor. Anlayacağımız biz 'kahrolsun emperyalizm' dedikçe, birileri gülüyor, 'yankee go home' diye bağırдықça kendinden geçercesine kıkırdıyor!"¹²³

Mehmet Altan'ın, "Avrupa ikinci cumhuriyetçidir,"¹²⁴ gerçeğini dobra dobra telaffuz ettiği koşullarda; bırakalım "Birikim"çiler "İkinci Cumhuriyetçi" olmak istemeyen devrimci Marksistleri, kıkırdıyarak, "sol muhafazkârlık"la "suçlasın"!

Cem Ertem'in, "Avrupa solu merkezli yeni Kaustky'ci liberalizm" olarak nitelendiği Ahmet İnsel'in¹²⁵ "sol muhafazkârlık tezleri"nde şunlar deniyor:¹²⁶ "Radikal devrimci bir söylem, katı bir sol tavır da mu-

hafazkârlığın örtüsü olabilir. (...) Emperyalizm ve sömürü, muhafazkâr sol söylemin somut gelişmeler karşısında eğip bükerek eski kalıplara uydurmaları gereken iki önemli konudur. Bu iki olgunun sadece biçim değiştirmedigini, içeriğinin de değiştiğini ifade etmek, geleceğin bekçileri tarafından şiddetli bir telaşa karşılanır. (...) Halbuki kendileri de gayet iyi bilirler ki, örneğin emperyalizm ve sömürüyü, kalıplaşmış emek-değer kuramıyla bugün çözümlenmeye kalktığımız da, bugünkü sermaye birikiminin asli cephesini gözden yitiririz. Üretkenliğin globalleşmesiyle global bir sömürü sisteminin artık yürürlükte olduğunu, yeni sınıf farklılaşmalarının biçimlendiğini, sermaye birikiminin kaynağının giderek klasik emek kategorisi olmaktan çıktığı bilir veya hissederler. Ama bunları kabullenmenin getireceği fikri sarsıntıdan ürktükleri için muhafazkârlaşır. (...) AB'ye üyelik süreci, Türkiye toplumunun sosyalizme özgü hedeflere yönelmesini mümkün kılan gedikler açma potansiyeli taşımaktadır.”¹²⁷

Dikkat edin: İnsel'in bütün iddiaları da, izahı olmayan bir “değişim” ya da alternatifi ifade edilmeyen “meçhul bir kalıplaşmış görüşler” retorigi üzerine inşa ediliyor! Kaldı ki İnsel'in “tezleri”nde, Kastky'ci sol-liberalizm dışında, yeni bir şey de yok! Özetle “Değişim” demek; “değişim” derken “başkalaşmaya”, Murat Belge gibi, demogojik kılıf kotarmak yetmiyor! Bakın “sol muhafazkârlık” konusunda kaleminden kan damlayan Belge ne diyor: “Bugün AB konusunda milliyetçi, muhafazkâr, faşist tepkileri anlamak kolay. Sol tepkiyi anlamak zor. Ama onun açıklaması da, nihai olarak; ‘tek ülkede sosyalizm’...”¹²⁸

Belge demogoji yapıyor! Çünkü Türkiye’de “milliyetçi” DYP; “muhafazkâr” ANAP; “faşist” MHP (ya da Altın Kılıç, “Ben Avrupalı olmaya, AB'ye girmeye karşı değilim,”¹²⁹), “ulusal solcu” DSP, “sosyal-demokrat” CHP, “İslâmcı” FP (ya da FP lideri Recai Kutan, “Takiye değil, AB'yi istiyoruz,”¹³⁰) yani mevcutların hepsi AB'ye “Evet” diyor! Ortada Belge'nin ifade ettiği üzere “milliyetçi”, “muhafazkâr”, “faşist”, “ulusal sol”, “sosyal-demokrat” ve “İslâmcı” bir tepki söz konusu değil! “Tek ülkede sosyalizm” kurgusuyla “AB'ye karşı çıkanlar” safatasına gelince; Sungur Savran, Nail Satlığan vd'leriyle

birlikte “Özgürlük ve demokrasiyi kapitalist ve emperyalist Avrupa’dan beklemek, ancak iflah olmaz budalalara mahsus bir kuruntudur,”¹⁰ diyen Fikret Başkaya da; “Tek ülkede sosyalizm” kurgusu yanında “AB”ye “Hayır” diyorlar!

“Belge neden bu demogojik yalanlara başvuruyor? Kendini ‘çok akıllı’, milleti de ‘aptal’ mı sanıyor?” sorusuna verilebilecek yanıt: AB yandaşlarının, kördüğümü andıran beklentilerinin karmaşıklığı, çelişki dolu dünyasının postmodern açmazıdır! Örneğin, “Atatürk’ün yaptıkları konusunda benim hiçbir problemim yok. Onun Batılılaşmasını, medeniyetçiliğini, modernleşmeciliğini ve laisizmini sevinçle benimseyerek kabul ediyorum,” diyen Orhan Pamuk’un, “Atatürk’ün düşü Batı üyeliği idi.”¹¹ “Ben AB’ye daha uygar ve gelişmiş bir Türkiye için aday olmayı¹² arzu ediyorum.”¹³ formülasyonundaki gibi...

Ya da Prof. Dr. Meryem Koray’ın şu “çözüm(süzlüğü)ündeki gibi: “AB üyeliği ne demek? AB üyeliği, kanımca, bir ekonomik birliğe dahil olmanın ötesinde, bir toplum modeline evet demek anlamı taşıyor. (...) Kabaca da olsa, AB çerçevesinde su yüzüne çıkan bu toplum modelinin temel özelliklerini şu eksenler etrafında belirleyebiliriz. İlk olarak, bu model kapitalizmle demokrasinin, sermaye ile emeğin, piyasa ile siyasetin önemli ölçüde uzlaşmasından doğan bir model. (...) Bu model, Avrupa çerçevesinde liberal ve sol geleneğin hem bir ürünü, hem de ‘liberal-sol’ temsilcisi. (...) O zaman şu soruları görmezlikte gelemeyiz: Soldaki ideolojiler açısından birey, emek, toplum ve insanlık adına istenilen hedeflere şu andaki dünyada bu modelden daha fazla yakınlaşmış bir model var mıdır? Türkiye’nin, dış dünyanın olumlu veya olumsuz etkilerini dikkate almaksızın, kendi iç dinamikleriyle bunun dışında ve daha iyi bir model yaratma şansı ne kadardır? Beğenelim veya beğenmeyelim, karşımızda küreselleşerek gücünü her an artıran bir sermaye ve piyasa gerçeği varsa, insanlara bu model çerçevesinde demokrasi ve siyaseti bir araç olarak sunmaktan başka ne gibi bir seçenek önerebiliriz?”¹⁴

Evet; AB yandaşları için artık küreselleşme ve “sermaye Avrupası” dışında hiçbir “çözüm”, “umut”, “tasavvur”, “tahayyül” söz konusu değildir. Varsa da, yoksa da “Avrupa bir zorunluluktur,”¹⁵ hükmü-

nün ardına sol liberalizmle sıkıştırılış küreselleşme ve AB söz konusudur artık! Tüm bunlar; "Türkiye solunun önemlice bir kesiminin küreselleşme ve AB gibi konularda benimsediği yaklaşım konunun özüne fazla kafa yorulmadığını göstermektedir. Örneğin bir Marksist'in küreselleşme ve AB gibi süreçlerin siyasal özünü görmeyip bu süreçleri bütünüyle kapitalizmin maddi ve nesnel dinamikleriyle açıklaması için eşitsiz ve bileşik gelişmeden bahsetmesi gerekir. İşin mantığına bakılacak olursa, küreselleşme ve AB gibi süreçlerin salt nesnel dinamiklerle açıklanabilmesi için, kendi içindeki bileşenleri eşit gelişen bir sistem varsayımından yola çıkmak gerekir. Sanıyorum, böyle eşit bir gelişimi kimse savunmayacaktır. (...)

Eşitsiz ve bileşik gelişme, ulus devletlerden oluşan dünya kapitalist sistemi içinde, tek tek ulus devletler için de geçerlidir. (...) Kapitalizmin uluslar arası plandaki eşitsiz gelişimi, kendi başına bir olgu ya da herhangi bir sürecin başat dinamiği değil, gelişmekte olan kapitalist ulus devletler arasındaki gelişmelerin getirdiği bir sonuçtur. Başka türlü söyleyecek olursak, tek tek kapitalist ulus devletler, bunların gelişimi ve aralarındaki ilişkilerden bağımsız, kendi başına 'uluslararası bir kapitalist sistem' yoktur. (...)

O zaman şunu görmek gerekiyor. Eğer bir sistem kendi içinde eşitsiz geliyorsa, daha geride kalan bileşenler, daha ileride olanlara yetişmek için mutlaka bir takım iradi siyasal müdahalelere ve önlemlere vb. başvuracaklardır. Ancak ulus devlet ölçeğinde başvurulabilecek bu tür iradi müdahaleler ve önlemler de, bileşik gelişme bağlamında bütüne yansiyacak, o bütünü yeniden belirleyecektir. (...) Küreselleşme sürecinin aldığı bunca mesafeye karşın, uluslar arası ve bölgesel sistemler bugün de ulus devletlerin siyasal müdahalelerinin bileşkesi olarak biçimlenmektedir. (...) Ulus devletin sınırları aynı zamanda (uluslararası sistemin-b.n) 'fay hattı' oldukları bir bütünlük oluşturmaktadır. 'Kırılma' (kopuş anlayınız) mümkün, hatta karşıt güçlerin siyasal birikimiyle orantılı olarak kaçınılmazdır."¹⁷ Yani Korumay'ın ifade ettiği, "tek boyutlu AB çaresi(zliği)nden" başka devrimci Marksist bir çözüm de mümkündür!

"Sosyal demokratik güzellemelemlerle" kotarılan bu açmazı; Yakup

Kepenek'in şu "eleştirileri" gayet özlü biçimde sergilemektedir: "Türkiye'nin AB adaylığı kimilerince kuşku ve tepkiyle karşılandı. (...) Gerçek olan, Türkiye'yi Avrupa'da görmek istemeyen partilerin solcu olduğudur. (...) Nesnel ve öznel koşulların bir sonucu olarak Türkiye solu, geçmişte tutarlı, köklü ve etkin bir gelişme çizgisi gösteremedi. Türkiye solu büyük yapısal sorunlarla karşı karşıyadır. AB adaylığı ve AB üyeliği, solda yeniden yapılanmayı kaçınılmaz olarak gündeme getirecektir. Avrupa solunun özgürlük, eşitlik ve dayanışmacı özelliği ve sosyal güvenlik ve üretimi destekleme anlayışı Türkiye'de ne ölçüde geçerli ve egemen kılınırsa, toplumun geleceği açısından, o kadar yararlı olacaktır. (...) Ekonomik gelişmeyi AB'deki gibi özgürlükçü, eşitlikçi ve dayanışmacı bir içerikle geliştirmek Türkiye solunun da ilk görevidir. Kısacası adaylık, Türkiye solu için büyük bir sınavı da birlikte getiriyor. Bu sınav, Avrupa Solu'nun örgütü olan Sosyalist Enternasyonal'e Türkiye'den tek aday olması nedeniyle, CHP için ayrı bir önem taşımaktadır. Türkiye solu da bundan sonra AB'deki benzerleri gibi, ülkenin kendi öznel koşullarının ve ulusal değerlerinin, solun evrensel değerleriyle evliliğini sağlayan kendine özgü bir çizgide gerçekleştirebilecektir. Aday üyelik, solda bu tür sağlıklı bir yapılanmaya neden olur ve Türkiye solunu içinde bulunduğu eğri-büğrülükten kurtarmaya yol açarsa, bu bile başlı başına çok büyük bir kazanım sayılmalıdır."¹⁰⁸

CHP'yi bilmeyiz ama, Kepenek; "Türkiye Solunu"nun geleceğini, karşılığı olmayan bir "Avrupa solunun özgürlük, eşitlik ve dayanışmacı özelliği" söylencesiyle "sosyal demokrasi"ye "ciro etme" hakkına asla sahip değildir! Tıpkı Erdoğan Aydın Tatlav'ın da şu "maruzatlar"la kotarmaya çalıştığı gibi: "AB ile entegrasyonu savunmak kısa vadede demokratikleşme, uzun vadede sosyalizmin gerçekleştirilebilirliği hedefine uygun düşmektedir. Bu yönelim aynı zamanda sosyalizm için Avrupa'da emeğin hegemonyası mücadelesine bağlanmayı içermektedir. AB'yi tek başına kapitalistlerin güçlerini birleştiren, emekçileri denetlemeyi kolaylaştıran bir karşı-devrimci süreç olarak nitelemek, süreci bütünlüğünde kavramayı engelleyen tek yanlı bir yaklaşım olacaktır. Çünkü AB, emperyalist iradenin yanısıra, emeğin

tarihsel kazanımlarını da içermektedir.

Bundan dolaydır ki AB, yeniden üretim süreci kurumsallaşan bir demokratikleşme koşullarında gerçekleşmektedir. Avrupa için bir norm haline gelmiş olan İnsan Hakları Evrensel Beyanname'sinden başlayarak Paris Şartı, Kopenhag Kriterleri vb. bunun yalın ifadesidir. (...) Kavranılması gereken daha önemli nokta ise, artık farklı bir dünyada yaşadığımız gerçeğidir. (...) Artık anti-emperyalizm, emperyalizmden parçalar kopartmak değil, tüm sistem çapında kapitalist egemenliğin zayıflatılması ve alternatifin bizzat sistem içinde yaratılması çerçevesinde uluslarüstü düşünülmesi gereken bir sorundur. (...) Emperyalizmin Avrupa'yı daha iyi bir sermaye cennetine dönüştürme çabalarının karşılığında emek güçlerinin görevi, AB'nin dışına çıkmak değil, emperyalist dayatmalara karşı mücadeledir. (...) Yunanistan, Portekiz vb. ülkelerin durumu, hem kalkınma ve kişisel gelirin artışı, hem de hak ve özgürlüklerin genişleyen kurumsallaşması açısından konuya ilişkin önyargılarla gerçeği birbirinden ayırmayı sağlayacak örneklerdir."¹³⁹

Yunanistan, Portekiz vb. ülkeler, AB'nin "periferisi" ya da "ikinci vitesi" değil mi? Bir Portekizli işçinin saat ücreti; Türkiye'dekinden daha az değil mi? "Paris Şartı" ya da "Kopenhag Kriterleri" demokratik mi? Avrupalılar, "Avrupa'da Kim Kimdir?" sorusunu "ulusallıkları"yla yanıtlarken; "AB konusunda uluslarüstü düşünmek" mi? "AB ile entegrasyonu savunmak kısa vadede demokratikleşmenin gerçekleştirebilirliği hedefine uygun düşmekte" mi? Erdoğan ne diyor? Ağzından çıkan kulakları duyuyor mu?

V.2-) "Sol Muhafazarkârlar" Ne Diyor?

Hakan Tanıttıran'ın, "AB üyeliğinin gerçek bir demokrasi, getirmeyeceği"nden söz ettiği¹⁴⁰ koşullarda, "28 Şubat postmodern darbесinden etkilenen ya da doğrudan muzdarip olan çevrelerin süreci doğru okuma konusunda iyi not aldıkları söylenemez," kaydını düşen Akif Emre ekliyor: "Türkiye'nin AB'ye aday olmasından sonra bir daha 28 Şubatlar'ın yaşanmayacağı, demokrasimizin üzerindeki asker

vesayetinin kalkacağı geniş kesimler tarafından paylaşılır oldu. Oysa paradoksal biçimde 28 Şubat süreci ile AB'ye adaylık konusunda bir iç içelik, paralellik olduğunu iddia etmek cesaret gibi görünse de hiç de aykırı bir tez değildir.”¹⁴¹

28 Şubat'ın “militarist modernizasyonu” ile AB yönelişi arasındaki diyalektik bağ¹⁴² ya da A. Ömer Türkeş'in, “AB kapısında olmanın milli gururunu ve sevincini yaşadığımız şu günlerde, hakikat iyice muğlaklaşmış, belleklere, dile ve bilgiye yönelik tahrifat yoğunlaşmıştır. (...) AB üyeliği ile birlikte, özellikle medya kuruluşları çerçevesinde- Batı taklitçisi eski Tanzimat kafasının yeniden hortlatıldığı apaçık ortada. Avrupa'ya zaten entegre olmuş dar bir kesim dışında kalan, ama kendisini bu kesimlerin içinde görmek isteyen zihmiyet, tıpkı Tanzimat romanının o ünlü tipolojisi; ‘gülünç kibarzade’ kimliğiyle boy gösteriyor. (...) Sol aydın açısından, kendi ceberrut devletinin yerini çok-uluslu yeni bir iktidar aygıtının alması, bir takım yasal haklar sağlasa bile sevinilecek, ya da desteklenecek bir kazanım değildir.”¹⁴³ saptaması unutulmadan; “AB konusunda esaslı bir bilinç çarpılmasına işaret eden kafa karışıklığının nedenleri şöyle sıralana bilir:

1-) Emperyalizmin yeni aşaması küreselleşme ve onun doğrudan sonucu olan yeni liberalizm dalgası, solu sandığından daha derin bir şekilde etkilemiştir. Post-modern edebiyatın sol üzerindeki etkisi de hayli yıkıcı olmuştur. Ideolojik-politik yenilenme yönelimi solun önemli bir kesiminde devrimci sosyalist temellerde gerçekleştirilememiş ve liberal demokrat bir karakter kazanmıştır. 2-) Türkiye sosyalist hareketinde ‘asgari program, azami program’ ikilemi aşılammıştır. 3-) Yine sosyalist hareketin de önemli bir bölümü, gerek teoride gerekse politikada kendi demokrasi anlayışlarını gerçekleştirememiş, burjuva demokrasisi ile aralarındaki nitelik farkını belirttik hale getirememiştir. 4-) Tanzimatçı bir geleneğe sahip olan Türk aydını ve Türk solunun önemli bir bölümü batıcı ve modernist bir anlayışın taşıyıcısıdır. Örtük bir aşağılık kompleksi ve batı hayranlığını içeren bu kafa yapısı siyasal olarak kendisini yeni İslahatçılık olarak dışı vurmaktadır. (...)

Günümüzde 'insan hakları' kavramı artık emperyalist müdahale hukukunun ve bu hukuka bağlı olarak yaygınlaştırılmaya çalışılan 'Kosova Modeli'nin bir gerekçesi ve AGİT gibi Kuzey Ligi'nin bir silahı haline gelip, demokratikleşme de küresel kapitalizmin yeni egemenlik aracına dönüşmüştür. (...) Ankara'nın AB üyeliğinin yeniden gündeme gelmesinin nedeni ise, Türkiye'nin esas olarak Avrupa'da süren yeni paylaşım savaşının sonuçlarını etkileyecek bir güce ulaşmasıdır ve Türkiye'nin AB'ye kabulünün yolunu açan şey de budur. AB üyeliğinin sosyalistler tarafından nasıl ele alınması gerektiğine ilişkin olarak ilk elden şunlar söylenebilir: Sosyalistlerin demokratik ve özgürlükçü de olsa, sermayenin egemenlik biçimlerinden birinin savunuculuğunu yapması doğru değildir. Unutulmamalıdır ki, sermaye egemenliğinin en istikrarlı ve güvenli biçimlerinden biri de parlamenter demokrasidir. Çünkü, bir eşitlik yanılsaması yaratır ve sınıfsal egemenlik durumunu gizler. (...) Sosyalistler, demokratik bazı açılımlar sağlanmasına yol açsa da, herhangi bir emperyalist kampta yer alınmasının taraftarı olmamalı, kendi toplumcu/eşitlikçi demok-rasi programları doğrultusunda mücadeleyi örgütlemelidir. Emperyalizmin küresel ölçekteki saldırısı yine küresel ölçekteki devrimci bir çıkışla karşılama ve püskürtmenin araçlarını yaratmalıdır. ...

notlar

1 Bak: S. Aydın, Birikim, "AB'ye Girerken 'Seçkinler'den 'Sıradan'lara Şarklı Düşünme Tarzını Üzerine", No:129, Ocak 2000, s.37-49.

2 Y. Düzenli, Türkiye Nereye Götürülüyor?, Öz İplik-İş Sendikası Eğitim Yayınları, 1998, s.57-61-62-63.

3 Ö. Köknel, Cumhuriyet, 6 Şubat 2000, s.20.

44 B. Orakoğlu, Radikal, 31 Ocak 2000, s.6.

5 Ş. Korur, Cumhuriyet, 11 Aralık 1999, s.4.

6 Özgür Bakış, 28 Kasım 1999, s.3.

7 Milliyet, 1 Aralık 1999, s.3.

8 B. Degirmenci, Özgür Bakış, 14 Aralık 1999, s.12.

9 O. Unaydın, Hürriyet, 9 Şubat 2000, s.18.

10 Radikal, 22 Aralık 1999, s.1.

11 Radikal, 7 Aralık 1999, s.8.

12 Milliyet, 30 Kasım 1999, s.16.

13 A. Dikenli, Radikal, 11 Aralık 1999, s.9.

14 Cumhuriyet, 10 Aralık 1999, s.4.

15 Radikal, 11 Aralık 1999, s.8.

16 aktaran: M. Aşık, Milliyet, 12 Aralık 1999, s.15.

- 17 B. Tanör, Radikal, 7 Şubat 2000, s.6.
18 F. Aytekin, Milliyet, 3 Şubat 2000, s.13.
19 B. Ecevit, Özgür Bakış, 19 Aralık 1999, s.1.
20 Cumhuriyet, 10 Aralık 1999, s.4.
21 A. Bayramoğlu, Yeni Binyıl, "Değişimde Nereden Nereye...", 26 Aralık 1999, s.5.
22 C. Duna, Milliyet, 15 Aralık 1999, s.20.
23 M. A. İremçelik, Milliyet, 24 Aralık 1999, s.18.
24 Özgür Bakış, 29 Aralık 1999, s.7.
25 N. Çavuşoğlu, Cumhuriyet, 11 Aralık 1999, s.9.
26 J. F. Drevet, Yeni Binyıl, 26 Ocak 2000, s.9.
27 Şule Yucebiyik, Milliyet, 22 Ocak 2000, s.7.
28 G. Aktan, Radikal, "Ötekinin Biz Oluşuna İnfial", 22 Aralık 1999, s.11.
29 U. Ozülker, IDEA Politika Dergisi, No:5, Aralık-1999/Ocak/Şubat-2000, s.50-48-55.
30 Hüsamettin Çetinkaya, Radikal, "Kopenhag Kriterleri", 26 Aralık 1999, s.9.
31 N. Koraltan, Sol Dergisi, "Kopenhag Kriterleri Ne Kadar Demokratik?", No:71, 28 Ocak 2000, 35.
32 Foreign Policy Türkiye Baskısı, No:6, Yaz 1999, s.96.
33 İ. Cem, Özgür Bakış, 12 Aralık 1999, s.7.
34 S. Atacanlı, Cumhuriyet, 2 Aralık 1999, s.10.
35 S. Demirel, Yeni Binyıl, 27 Aralık 1999, s.12.
36 T. Çiller, Milliyet, 9 Aralık 1999, s.16.
37 A. Bayramoğlu, Yeni Binyıl, "HADEP Nereye?", 3 Şubat 2000, s.5.
38 E. Mahçupyan, Radikal, "Ayrıntıcılık ve AB", 26 Ocak 2000, s.9.
39 Yön Dergisi, "Liberal Çılgı Sömürgecilik Tezgañı", No:10, Ocak-Şubat 2000, s.2-3.
40 A. Doğan, Özgür Bakış, 10 Aralık 1999, s.5.
41 M. Yılmaz, Yeni Binyıl, 2 Şubat 2000, s.12.
42 M. Yılmaz, Milliyet, 19 Aralık 1999, s.20.
43 M. Yılmaz, Özgür Bakış, 20 Aralık 1999, s.5.
44 M. Yılmaz, Hürriyet, 17 Aralık 1999, s.24.
45 Radikal, 4 Aralık 1999, s.8.
46 Cumhuriyet, 25 Aralık 1999, s.8.
47 Y. Onen, Özgür Bakış, 12 Aralık 1999, s.5.
48 O. Öcalan, Özgür Bakış, 14 Aralık 1999, s.6.
49 Özgür Bakış, 13 Aralık 1999, s.5.
50 Radikal, 10 Aralık 1999, s.11.
51 Radikal, 12 Aralık 1999, s.10.
52 R. Prodi, Milliyet, 23 Ocak 2000, s.20.
53 Ü. Tektaş, Roja Teze, "Yeni Süreç ve Kaçınılmaz Bir Hesaplaşma", No:25, 24 Aralık 1999, s.5.
54 T. Blair, Özgür Bakış, 12 Aralık 1999, s.9.
55 "İngiltere Başbakanı Tony Blair, Hasankeyf'in kalıntılarını sular altında bırakacak olan İhsu Barajı'na destek veriyor" (Özgür Bakış, 18 Aralık 1999, s.12.)
56 Politika'da Atılım, "Özgürlüğe AB Tuzakı", Yıl:1, No:47, 18 Aralık 1999, s.1.
57 M. G. Kırıkkanat, Radikal, "Eklif. Ba. Türkiye", 10 Aralık 1999, s.7.
58 Dengir Fırat, Roja Teze, No:29, 21 Ocak 2000, s.12.
59 Y. Doğan, Milliyet, "Silahlar Susunca, HADEP", 10 Aralık 1999, s.15.
60 A. Bulaç, Radikal, "Dinin Her Şeyi Tartışılmalı", 20 Aralık 1999, s.6.
61 Hasan Bülent Kahraman, Radikal, "Hukuk, Demokrasi, AB ve Tanzimat", 17 Ocak 2000, s.9.
62 The Economist, 30 Ekim 1999.
63 T. Timur, Radikal İki, "İslahat'tan İnsan Hakları'na Avrupalılar ve Biz", 26 Aralık 1999, s.6.
64 Bakı Semra Somersan, Radikal İki, "Avrupa Ötesi Bir Düş", 19 Aralık 1999, s.4.
65 H. Şahin, Radikal, "Avrupalılık Üzerine", 15 Aralık 1999, s.6.
66 O. Bursalı, Cumhuriyet, "Milli Sorun?", 16 Aralık 1999, s.6.
67 E. Mahçupyan, Radikal, "AB Adaylığının Perde Önü", 21 Aralık 1999, s.9.

- 68 Yon Dergisi, "Liberal Cihali Sömürgecilik Tezgâhi", No:10, Ocak-Şubat 2000, s.2-3.
- 69 A. Y. Mim, Özgür Bakış, "AB'nin Kürtçesi, Avrasya'nın Türkçesi (2)", 13 Aralık 1999, s.2.
- 70 V. K. Sarısözen, Özgür Bakış, "Sahte İkilem ve Devrimci Yolumuz", 11 Aralık 1999, s.4.
- 71 Z. Brzezinski, Büyük Satranç Tahtası, Sokak Yay., s.31.
- 72 Veysi Kemal Sarısözen, Özgür Bakış, "Avusturya Faşizmi ve AB'ci Ülkücülük", 5 Şubat 2000, s.4.
- 73 Philip Robins, Milliyet, 23 Aralık 1999, s.20.
- 74 N. Doğru, Sabah, "Vida ile Tornavida", 15 Aralık 1999, s.9.
- 75 C. Taşkıran-F. Hakgüden M. H. Çaştın, Jeo Ekonomi Dergisi, "Gümrük Birliğinin Türk Silahlı Kuvvetlerine Doğrudan/Dolaylı Etkileri", No:2, Yaz/Bahar 1999, s.25.
- 76 "AB soygun birliğidir," diyen "Dayanışma Gazetesi" ekliyor: AB; Tahkim, mezarda emeklilik. MAI, MIGA, özelleştirme, emperyalizme uyum yasalarının çıkartılmasını dayatan temel güçlerden biridir." (Yıl:4, No:81, 1 Ocak 2000, s.2.)
- 77 A. Şimşek, Cumhuriyet, 16 Aralık 1999, s.1-8.
- 78 A. Aşcı, Cumhuriyet, "AB Adaylığı Sendikal Hareket İçin Ne Getirecek?", 31 Aralık 1999, s.17.
- 79 M. Tamer, Milliyet, "Davos'un Ardından-1", 5 Şubat 2000, s.6.
- 80 M. Moore, Milliyet, 5 Şubat 2000, s.6.
- 81 L. Thurow, Milliyet, 5 Şubat 2000, s.6.
- 82 P. Jennings, Milliyet, 5 Şubat 2000, s.6.
- 83 J. Sweeney, Milliyet, 5 Şubat 2000, s.6.
- 84 E. Gabaglio, Milliyet, 5 Şubat 2000, s.6.
- 85 M. Akıncılar, Özgür Bakış, "Kazananlar ve Kaybedenler", 25 Ocak 2000, s.8.
- 86 Cumhuriyet, 27 Aralık 1999, s.9.
- 87 F. Özçift, Özgür Bakış, "AB ve Sendikalar", 20 Aralık 1999, s.8.
- 88 H. Ardan, Sol Dergisi, "AB'de İşçi Sınıfı", No:72, 4 Şubat 2000, s.24-25.
- 89 Sol Dergisi, No:72, 4 Şubat 2000, s.25.
- 90 M. Pekgüleç, Özgür Bakış, "Avrupa Birliği ve Türkiye", 15 Aralık 1999.
- 91 Sol Dergisi, No:72, 4 Şubat 2000, s.26.
- 92 : ol Dergisi, No:72, 4 Şubat 2000, s.26.
- 93 M. Akıncılar, Özgür Bakış, "Avrupa Birliği, Bağımsızlık ve Sol", 16 Aralık 1999.
- 94 Mill yet, 23 Aralık 1999, s.18.
- 95 M. Aktan, Milliyet, 6 Şubat 2000, s.4.
- 96 Radikal, 9 Şubat 2000, s.10.
- 97 Cumhuriyet, 10 Şubat 2000, s.10.
- 98 aktaran: Işık Alumur, Radikal İki, "Avrupa'nın Geleceği Göçmenlerin Elinde", 16 Ocak 2000, s.5.
- 99 Ö. Çelik, Yeni Şafak, "Tepki, Tecrit ve Tehdit", 7 Şubat 2000, s.2.
- 100 Sosyalizm Gazetesi, No:14, Ocak 2000, s.2.
- 101 H. Vedrine, aktaran: Z. Atıkkın, Hürriyet, "Avrupa, Uyduruk Bir Şey midir?", 23 Aralık 1999, s.12.
- 102 Foreign Policy Türkiye Baskısı, No:6, Yaz 1999, s.45.
- 103 Radikal, 25 Ocak 2000, s.11.
- 104 H. B. Kahraman, Radikal, "Fskinin Yenisi", 3 Ocak 2000, s.9.
- 105 M. Toker, Milliyet, "Değişen, Dönek ve Değişmeyen", 6 Şubat 2000, s.17.
- 106 deyip ekliyor Hüseyin Çakır, Leninizm'le Kemalizm arasında birçok paralellik, sol'u resmi ideolojinin erkisine soktu. Ulusalcılıkla milliyetçilik, bağımsızlıkla devletçilik, halkçılıkla şovenizm zaman zaman içiçe geçmiştir" (Özgür Bakış, "Sonun Başlangıcı", 25 Aralık 1999, s.2.)
- 107 Ş. Yurdatapan, Selam Gazetesi, Yıl:2, No:422, 2-8 Ocak 2000, s.3.
- 108 G. Zileli, Birikim, "Avrupalılaştıramadıklarımızdan mısınız?", No:129, Ocak 2000, s.36.
- 109 Ş. İba, Selam Gazetesi, Yıl:2, No:422, 2-8 Ocak 2000, s.3.
- 110 H. Şahin, Radikal, "Korkular Dağılırken", 17 Aralık 1999, s.6.
- 111 C. Aktar, Milliyet, 2 Şubat 2000, s.20.
- 112 S. Demirel, Cumhuriyet, 26 Aralık 1999, s.4.

113 "Abdullah Öcalan avukatı Doğan Erbaş aracılığıyla yaptığı açıklamada, "Türkiye AB'ye kayıtsız şartsız alınmalıdır. Türkiye'ye herhangi bir şart dayatılmamalıdır," dedi." (Radikal, 7 Aralık 1999, s.6.)

114 A. Öcalan, Özgür Bakış, 15 Aralık 1999.

115 Bu arada "Vehbi Koç'un GAP hayali gerçek oluyor." (Milliyet, 17 Aralık 1999, s.11.) "Koç Topululuğu ve Ata Şirketler Grubu, Urfa'ya: 17 milyon dolarlık besi ve hayvancılık entegre tesislerini kuruyor." (Radikal, 17 Aralık 1999, s.12.)

116 R. Yavuz-Şehmuz Çakan, Milliyet, 25 Aralık 1999, s.13.

117 Devlet Bahçeli, "AB adaylığı bir lütf değildir." (Radikal, 15 Aralık 1999, s.6.) diyor!

118 V. Bilgin, Milliyet, 11 Aralık 1999, s.24.

119 Ö. Laçiner, Birikim, "Hangi Avrupa'dan Söz Ediyoruz?", No:129, Ocak 2000, s.6-7.

120 Ö. Laçiner, Birikim, "Avrupa'nın Eşiğinde", No:128, Aralık 1999, s.23.

121 Ö. Laçiner, Selam Gazetesi, Yıl:2, No:422, 2-8 Ocak 2000, s.3.

122 Birikim, "Avrupa Kavşağında Türkiye", No:128, Aralık 1999, s.16-17.

123 K. Okuyan, Sol Dergisi, "Okumaca", No:69, 14 Ocak 2000, s.60-61.

124 M. Altan, Radikal, 24 Ocak 2000, s.6.

125 C. Ertem, Bir Adım, "İki Demokrasi", No:3, Ocak 2000, s.33.

126 A. Insel'e yanıt için bak: İ. Temo, Özgür Barikat Dergisi, "AB Süreci ve Yurttaşlık Bilgileri", No:4, s.52-57; M. N. Gün, Evrensel Mesaj, "Avrupa Birliği", No:12, Ocak 2000, s.57-59.

127 A. Insel, Radikal İki, "Sol Muhafazkârlık", 26 Kasım 1999, s.4.

128 M. Belge, Radikal, "Zinhar Tek Ülkede", 28 Aralık 1999, s.9.

129 A. Kılıç, Orkun Dergisi, "Avrupalı Olmak ve Avrupalı Yapılmak", No:23, Ocak 2000, s.5.

130 R. Kutan, Yeni Binyıl, 19 Ocak 2000, s.13.

131 F. Başkaya, Selam Gazetesi, Yıl:2, No:422, 2-8 Ocak 2000, s.3.

132 O. Pamuk, Milliyet, 10 Kasım 1999, s.20.

133 Ayın O. Pamuk, "AB'ye şantajla aday olduk," (Yeni Binyıl, 27 Aralık 1999, s.4.) da diyor!

134 O. Pamuk, Yeni Binyıl, 27 Aralık 1999, s.4.

135 M. Koray, Radikal İki, "Türkiye Solunda AB Tartışmaları", 2 Ocak 2000, s.5.

136 O. Çaltışlar, Cumhuriyet, 11 Aralık 1999, s.4.

137 M. Çulhaoğlu, Sol Dergisi, "Eşitsiz (ve bileşik) Gelişmeye Ne Oldu?", No:72, 4 Şubat 2000, s.13.

138 Y. Kepenek, Cumhuriyet, "Avrupa Kuşkuculuğu ve Sol", 20 Aralık 1999, s.13.

139 E. A. Tatlav, V.Özgürlük, "Erneğin Avrupası'na Evet", No:62, 11 Aralık 1999, s.6.

140 H. Tanıtıran, Bir Adım, "Avrasya, ABD, AB ve Türkiye...", No:3, Ocak 2000, s.23.

141 A. Emre, Yeni Şafak, "AB ve 'Postmodern Tarzı Siyaset'...", 28 Ocak 2000, s.5.

142 D. Adalı, Kaldıraç Dergisi, "Ordu Emriyle Sivil Toplum", No:4, Kasım 1999, s.36-42.

143 A. Ö. Türkeş, Birikim, "Toplumun Sterilizasyonu", No:129, Ocak 2000, s.56-53-54-57.

144 M. Yarıdağ, V.Özgürlük, "Türk Solunda Yeni İslahatçılık", No:62, 11 Aralık 1999, s.6.

AB ve Türkiye

Abdullah Dereli

Türkiye, Osmanlılar'dan devraldığı ve '63'te resmi olarak benimsediği Avrupa Ailesine dahil olma iştihak ve özlemini nihayet gideriyor gibi. Hem de sağcısından kimi 'solcu'suna, milliyetçisinden siyasal islamcısına, ulusal kurtuluşçusundan birçok işçi temsilcisine kadar geniş bir ulusal-toplumsal desteği arkalayararak.

Aslında AB sürecinin gerçek aktörleri ve uluslararası emperyalist sermaye dolaşımından büyük ölçekli karlar sağlayacak egemen sermaye çevreleri, sürece ilişkin bazı kaygılar taşıyarak geleceğe dönük stratejik hesaplarını hassas ölçümlerden geçirip, dünyada ve Avrupa Kıtası'nda tezahür eden yeni dengeler bağlamında Birliğe daha temkinli yaklaşırken, "ötekilerin" herhangi bir tahaf fuza gerek duymadan süreci nefes nefese desteklemelerini anlamak elbette kolay olmasa gerek.

Ancak, Türkiye'nin geleneksel AB politikası, 12 Eylül rejimiyle başlayan, 28 Şubat Yeniden Yapılanma Süreciyle tırmandırılan toplumu ehlileştirme ve hizaya sokma faaliyetlerinin AB'ye yumuşak geçişe yol verecek denli 'başarılı' duruma, AB ve ABD arasındaki çatışmalı Türkiye hesaplarının koşulladığı iklime göre yeniden tanımlandı. AB'ye entegrasyon; Türkiye iç dinamiklerinin Avrupa standartları-

nı yakalaması, Batı'nın evrensel norm ve kriterleri esas ölçü alınarak sosyal-siyasal yaşamda görülür düzeyde bir nitel gelişim ve dönüşü - mün ardından ancak gerçekleşmesi beklenirken, umulmadık bir zamanda varyantlar oluşturularak süreç tersine dönüştürüldü. Önce Avrupa'ya entegre olmak Türkiye'nin demokratik gelişme sorunlarını kısa yoldan çözebileceği şeklinde bir yanılsama topluma empoze edildi. Gerçekler sağlanacak ekonomik yardımların (birkaç yüz milyon ECO) hatırına toplumdan gizlendi.

Öte yandan egemen sermaye güçlerinin, ideolojik aygıt ve medya tekellerini devreye sokarak toplum üzerinde oluşturduğu yoğun siyasal baskı unsuruyla, Türkiye'nin tam üye olmasa da '95' Gümrük Birliği Anlaşmasıyla işletilmeye başlayan kurumsal ilişki düzeniyle "Avrupa ölçülerini yakaladık" şeklindeki telkinleri gerçekmiş gibi lanse etti; Avrupa'yla aradaki ekonomik, sosyal ve kültürel açığı farkını Galatasaray'ın kazandığı bir iki maçla kapandığını sandı. AB ile eşitler temelinde birlik oluşturacaklarına dair imaj oluştu. Yalanlar furçası hala sürmüyor değil. Dahası bazı yetkili ve etkili resmi ağızlar Türkiye'nin on yıl gibi kısa bir zaman dilimi içerisinde tam üye olabileceği yolu umutlar dağıtıyor.

Egemen burjuva sınıflarının AB sürecine kattıkları toplumsal güçlerin bu denli geniş olmasının bir diğer faktörü de emek güçlerinin zayıf konumu olduğu unutulmamalıdır. Yani, resmi ağızların palavrasını gemileyemeyecek kadar zayıflamış, örgütsel-politik kırılmalarla maruz kalmış ve bu nedenle yön şaşmasına bile uğramış, sınıf çıkarları yerine bireysel çıkarların belirleyici olduğu bir ortama sürüklenmiş olan devrimci-sosyalist hareket, ülkenin gündemini belirleyen bir etken değil, belirlenmiş olan gündem tarafından sürüklenen bir olgu konumunda henüz.

Öte yandan, Türkiye'nin AB'ye aday üyelik sürecini hızlandıran bir amil (amaç, gaye-yn.) ise (belki esas amil demek daha doğru olacaktır) AB ile ABD arasında hüküm süren ve kendini ekonomik ve askeri izdiham şeklinde açığa vuran çelişki ve çatışmaların ana merkezlerden biri durumundaki Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu'nun odağında bir ülke konumunda olmasıdır.

ABD, Avrupa Kıtası üzerindeki çıkarlarını ve hegemonik gücünü sarsıcı AB kararlarına itiraz hakkı elde eden ve kapitalist sistem içerisinde hiyerarşik statüsü olan bir Türkiye görmek için tüm diplomatik olanaklarını seferber ettiği, lobi faaliyetlerini yoğunlaştırdığı aşikar. Zira ABD; alt yapısı örülmeye başlayan Avrupa Çekirdek gücünü oluşturan Almanya - Benelüks ülkeleri eksenindeki ekonomik-kültürel olguya karşı siyasi bir ağırlık, ya da denge unsuru niteliğinde bir Türkiye'nin İngiltere'yle birlikte ciddiye alınır bir abra oluşturacağını iyi biliyor. O nedenle ABD, Türkiye'nin AB'ye dahil olması amacına hizmet eden Avrupa bazında yürüttüğü faaliyetlerin bir üssünden fazlasını sahip olduğu Türkiye içi tarihsel-siyasal ilişkilerini harekete geçirmek için yürütmüştür. Ki, gerek yerli burjuva sınıfları cephesinde, gerekse düzen muhalifi toplumsal cemahta organize olmuş bir AB karşıtı bir duruş, ABD'nin tüm planlarını alt-üst edebilir, dengelerin yeniden dizilimini gerektirir.

Bu açıdan ve iç içe geçmiş ama birbirini çelen, karakteri itibariyle birinin ötekini dışlamaya çalıştığı itişmeler açısından bakığımızda, Türkiye kadar ABD'nde süreci devindirmek için Türkiye ve uluslararası bağlantılarını komplike bir biçimde nasıl sevk-ü sefer ettiğini daha iyi görürüz. Örneğin, daha dün kadar Avrupa'yla eşit olmayan koşullardaki birliği, globalizm ve küreselleşmeyi tekelci kapitalist sistemin hegemonik, kuralsız ve Batı'nın islam alemine yönelik çürütücü bir saldırısı olarak değerlendiren, esaret ilişkisi içerdiği için reddeden, o nedenle alternatif iktisadi yaşam paradigmasını "İslam Ortak Pazarı"nda, sosyal yaşam felsefesini de islami esaslar temelinde belirleyen siyasal islamın birden bire dümen kırarak AB sürecini desteklemesinin bir nedeni 28 Şubat Konseptinin irticaya karşı "ödün vermez" mücadelesinin atomozi edici vuruşlarını bir yerde durdurmak, yeniden kalkış ve yeni zemin arayışı için zaman kazanma ise; bir diğeri de ABD'nin toplumsal-siyasal yaşamda henüz miadını doldurmuş bir dinamik olarak gördüğü siyasal islamı, 'demokratik teamül' çerçevesinde yönlendirmesidir.

Tekrar babından olsa da; İslami güçler, erozyona uğramakta olan kitle güçlerini korumak, elde kalan ekonomik kaynakları güvenceye

almak için AB'ye entegrasyon sürecinde muhalif hatta durup köstekleyici bir faktör olarak 28 Şubat Konseptinin gadrına uğramak yerine, gidışata kerhen de olsa destek pozisyonunda görünmeyi tercih ediyorlar. Bu tercih aynı zamanda ABD'nin Avrupa sahasındaki stratejik menfaatlerine hizmet etme "hürmetine" de yapılıyor. Dolayısıyla, uslandırılmış Türkiye dış politikasında ve AB sürecinde rejime yedeklenmiş muti bir islami hareket, sürecin daha az sancılı işlemesine katkı sağlamaz değil.

AB sürecine "muarız" görüntüsüyle kamüfle olan ve toplumsal yelpazenin bir vechesinde durabilen, demokrasi - sosyalizm söylemini eksik etmeyen bazı çevreler de: "Türkiye kaçınılmaz olarak (hatta her koşulda denebilir) zaten AB'ye dahil olacaktır/edilecektir. Buna karşı politik duruş sergileme ve direnme yerine verili koşullardan olabilecek azami ölçüde yararlanma, uluslararası sermayeye karşı Avrupa ölçeğinde emek güçleriyle güçlü enternasyonal dayanışmanın maddi koşulları güçleneceğinden sınıf eksenli bir hareket örme olanağı artacaktır." şeklinde genelleştirilebilecek bir bakış açısı etrafındaki gerekçelerle süreci dolayimli bir tarzla destekleyen güçler de yok değil. Bunlara göre: "...dolayısıyla, uzun ve sancılı Batılılaşma tarihimizde ilk kez Batılı olmanın ilk normları ile Türkiye halkının yurttaş olarak ihtiyaçları ve talepleri arasında bir kesişmenin, geniş bir rezonansının yaşandığı bir momentte varmış oluyoruz." şeklinde tanımlanan sürecin kaçırılmaması gerektiğini hararetle savunuyorlar. Böylece, Soğuk Savaşın son bulmasıyla kesin bir biçimde değişen dünya haritasında tek süper güç olarak ortaya çıkan ABD'nin 'YDD' yasalarını engel tanımaz bir biçimde ve tüm şef faflığıyla nasıl dayattığını, ezilen dünya halklarına nasıl saldırdığını unutturmaya çalışılıyor. Sermayenin yeni birikim sürecindeki ekonomik odaklar, arasında yaşamakta olan itişmelerin düzeyi ve yol vereceği olası küresel tahribatları gözardı ediyorlar. Ya "AB'ye dühul Kürt sorununu ve demokratikleşme özlemini çözecektir" kanaatine sahip ulusal kurtuluş ve sosyalist çevrelere ne demeli...?

Öte yandan iç yasaları, yayılma ve hegemonik özü ve karakteri itibariyle ulusala dair ne varsa her şeyi reddeden sermayenin, finans ka-

pital (mali oligarşi) çağında demokrasinin her türlüşünün inkarı; siya - si gericiliğin ana kaynağı olduğu unutuluyor.

Bütün bunlara karşın AB sürecinde hala beklentisi olanlara söyle - necekleri en iyimser bir şekilde ifade edersek; "sübjektif arzularınız. ideolojik-teorik esasları galebe çalıyor, tarihsel ve iktisadi gelişmeler - den elde edilebilecek çıkarsamaların önüne geçiyor."

Dolayısıyla, reel sosyalizmin çözülüşü ve Sovyetler Birliği'nin da - ğılışının ardından dizginlerinden boşalan mali sermaye çağında top - lumsal dinamiklerin baskın gelmediğı, salt ulusal taleplerle iküfa eden bir ulusal kurtuluş hareketinin utukuya ulaşması beklenemez, beklen - memelidir. Abdullah Öcalan'ın Suriye-Roma-Kenya sürecinin İmralı - lı'da noktalanmasından çıkarılacak sonuçların başında bu gelir. Ki, dünya ölçeğinde egemenliğini dayatan ve "YDD"ninde kendini ifade eden uluslararası sermaye, Kürt ulusal hareketinin kendi bağımsız mecrasında akarak ilerlemesini, cüz'i demokratik haklar bile kazan - masını asla istememekte, sorunu Türkiye-PKK arası bir sorun olarak algılanmasını istememektedir. Sorun, kapitalist - emperyalist sistemin genel sorunu olarak ele alınmaktadır. Zira, sadece Kürt ulusal sorunu değil, çözüm bekleyen tüm ulusal sorunlar ezilen halklar lehine sonuç - lanması durumunda sistemin göbeğinde açılmış bir gedik olarak gö - rülmekte, sömürülen-ezilen halkaların yanısıra dışlanmış toplumsal kesimlere moral verir, anti-emperyalist ve anti-kapitalist ulusal-top - lumsal mücadeleleri tetikleyebilir kaygısından dolayı sistem buna ge - çit vermemektedir. O nedenle AB süreci Kürt sorununu çözecektir tezi bir yanılısamdır. Şayet çözülecekse ya da Kürtler'e bazı haklar tanı - nacaksa bu, ancak ve ancak Türkiye - AB - ABD üçlü konsesünden, sistemin genel çıkarları turnikesinden geçirilecektir.

Var olan ulusal ve uluslararası güç dengesi bağlamını gözardı et - meden AB sürecine gerek "tarihsel zorunluluk" temelinden yaklaşan - lar olsun, gerekse "demokratikleşme ve Kürt Sorunu"nu çözecek olan süreci destekleyelim" diyenler olsun,esasında AB Türkiye'yi neden içine alsın, sosyal-ekonomik, kültürel ve hatta siyasal değerler farkın - dan dolayı doğacak basıncı göğüslesin? şeklinde bir soru gulama yap - ması gerekiyor. Bu bir. İkincisi; insan hakları, Kürt Sorunu, demokra -

tikleşme, Kıbrıs ve Ege Sorunları'nı ileri sürerek ayak süren AB, '97-Lüksemburg Zirvesi'nde azarladığı Türkiye'ye kapılarını aralaması ve "dersini çalış, düzelmeler göster sonra bakarız" tavrı yerini "evi-mize girsin yakın denetimimizde daha erken ıslah olur" şeklindeki tavra bırakmasının ardından da aday üyeliğın bağış edilmesinin arka planındaki itilim sağlayıcı faktörleri de sor gulamalıdır.

Bu•ve benzeri sorunlamalara yanıt verilecekse şüphesiz, tarihsel-toplumsal ve siyasal öneme.haiz değişim ve gelişimlerin cereyan etti-ği dünyada ve Türkiye'de son yaşanan ekonomik ve askeri alandaki hızlı hareketlilikler ele alınıp incelenmek zorundadır .

Türkiye, ABD'nin Jeostratejik Satrancında Köşe Taş ıdır

ABD'nin stratejik dökümanları incelendiğinde bütün hesaplarını 21 yy'da dünyanın bir numaralı ülkesi olarak kalmaya devam edecek şekilde yaptığı görülür. O nedenle dünya üzerinde AB, Japonya ve Çin gibi kendisine alternatif olabilecek ekonomik ve askeri güç odak-larının güçlenme ve genişleme politikalarını köstekleyecek hamleler yapıyor.

Soğuk Savaş ın bitiminin hemen ardından gerçekleş tirdiği ilk hamle Körfez Harekatıdır. Körfez Harekatı, ABD için uluslararası bağlamın ancak bu denli elverişli olduğu ve olabileceği bir konjonk-türün sunduğu koşullarda gerçekleş ti. ABD, bununa Ortadoğu petro-lünde koşulsuz tek söz sahibi olmuştur . Bu harekatı takip eden Afrika Kıtası'ndaki yoğun askeri ve diplomatik faaliyetler, özellikle Clinton'ın oniki gün süren Afrika ziyareti, başta Fransa'nın olmak üzere birçok AB ülkesinin ekonomik ve siyasi yatırımlarını çeldi.

Şu anda ABD, Mısır İsrail ve Kızıldeniz'in çıkışında konuşlu de-niz gücü ve S. Arabistan-Dahran Askeri Üssü'yle petrol ve ticaret hat-tını kontrol etmektedir. Akdeniz'e akan tüm petrol boru hatlarını kont-rol etmek amacıyla ABD, Doğu Akdeniz'in kapısı durumunda olan Kıbrıs ile özel ilgilenmekte olduğu söylenebilir. Yani Kıbrıs, petrol bölgesi ve Doğu Akdeniz'in kapısı olması nedeniyle AB ve ABD ara-sında çekişme alanı durumundadır . Tıpkı anavatanı Türkiye gibi.

Öte yandan Washington, jeostratejik hedefleri arasında önemli bir yer işgal eden Ortadoğu ve Hazar gibi enerji koridorundaki coğrafyanın uzun dönemli sorunlarını çözüp, yaşamsal öneme haiz çıkarları koruyucu ve güçlendirici çabalarını realize etme sürecinde Türkiye'yi bu alanın merkezi durumunda görüyor. Yeniden yapılandırılmakta olan bu coğrafyada bölgesel güç olma misyonu üstlenerek konumunu kuvvetlendirme faaliyetlerini sürdüren Türkiye ise, sahip olduğu tarihsel ve dinsel gibi tüm unsurları değerlendirmeye çalışıyor. O nedenle, Türki Cumhuriyetleri'yle özel ilgileniyor, islam alemiyle ekonomik ve kültürel ittifaklar yapıyor. Uluslararası ekonomik devler arasında cereyan eden rekabette "bende varım" diyen ve %14 lere varan kalkınma düzeyiyle emperyalist ülkeleri geçen, uluslararası ilişkilerini süper güç olma iddiasıyla genişleten Çin ve Hindistan'la ikili ilişkilerini uzun vadeli hedeflerine paralel bir biçimde dizayn ediyor. Ve kendini ABD için vazgeçilemez bir müttefik konumunda olduğunu hissettiriyor.

Zaten dünya devleti olma iddiasını durmadan yineleyen Türkiye'nin askeri harcamaları yüksek tutması, ekonomisini ağırlıklı olarak askeri sanayi sektörüne kaydırması ev ABD'nin Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu'da izlemekte olduğu saldırgan politikaya paralel bir politika izlemesi bunun temel göstergesi durumundadır. Türkiye için stratejik bir tercih olarak addedilen bu yönelimi herhangi bir kesintiye ya da duraksamaya uğratır kaygısını taşıyan egemen güçler, gerçek anlamda bir burjuva sistemde bile eşine az rastlanır rejimin iç ve dış politikasına MGK-ordu müdahalesine, sözüm ona "tavsiye" niteliğindeki önerilerine alan açıyor. Askerin siyasete müdahalesini zorunlu bir eylem olarak görüyor.

Harp Akademileri Komutanlığı'nca düzenlenen "21. yüzyılın ilk çeyreğinde Türkiye'nin genel vizyonu, politikası ve stratejisi ne olmalıdır?" konulu toplantısı hatırlanırsa şöyle bir belirleme söz konusu: "Soğuk Savaş döneminin ardından dünyanın tek kutuplu ABD ekseninde gideceği tartışılmaz bir veri olarak kabul ediliyor. Önümüzdeki yirmibeş yılın gelişmelerinde ABD'nin dünyaya egemen yönlendiren tak askeri, politik süper güç, ekonomik anlamda da tek belirleyici güç

olacağı” şeklindeydi. Aynı toplantıda tek kutuplu dünya gerçeğinde AB üyeliği de benimsendi.

Dolayısıyla, dünya kapitalist - emperyalist sistemin özellikle Almanya - Fransa eksenindeki Avrupa, Sovyetler Birliği’nden kalma ilişkilere dönmekte kararlı. Rusya ve Çin’in itişmelerinin bütün şid - detiyle açığa vurduğu dünyanın en sorunlu bölgesinde yer alan Türkiye, cereyan eden bölüşüm mücadelesinde çıkarları ABD’nin çıkarlarıyla özdeşleşmiş durumda. O nedenle başta Ortadoğu halklarına yönelik şer odağı durumundaki Türkiye-ABD-İsrail “üçlü askeri ittifak”ı askeri yardımlaşma içerdiği kadar , hatta daha fazla ortak ekonomik ve siyasal çıkar yükümlüdür.

Özcesi, Türkiye egemen güçleri dışı açılma ve yayılma emelleri - nin maddi gücü dönüşümü ihtilafli büyük ekonomik kuvvetler arasındaki politik tercihini ABD’den yana yapmakla ancak mümkün olabileceği kanaatinde.

Türkiye’nin gerek ekonomi-politika gerekse siyaset yapış tarzı itibariyle öykündüğü ABD, kendisinden çok yönlü ve olabildiğine yararlanama peşinde. Bu yararlanma biçimi Irak’ta petrol rezervuarlarına egemen olma faktöründe olduğu gibi, Yugoslavya’da da dini ya da mezhepsel boğazlaşma veya “mağdur” tarafı koruma gerekçesiyle işgal hareketında, hatta Somali’de kabileler arası çatışmaların körüklenmesi şeklinde de olabiliyor.

Ayrıca, Almanya ve Fransa’nın oluşturduğu daha aktif dış politikanın çeldiği ABD - İsrail çıkarlarını muhafaza etme yönünde ve öteden beri NATO’nun ‘yaramaz çocuğu’ ve Clinton’un Atina ziyaretinde protesto eylemlerini engelleyemeyerek Komünist Partisi’nin prim kazanmasına zemin bırakan, Yunanistan ile Avrupa’yı hizaya getirme çabasında da aynı yararlanama amacı görülüyor.

Dolayısıyla, ABD Avrupa sürtüşmesinde, Türkiye-İngiltere ikilisinin işlevlendirilmesi durumunda önemli bir dengeleyici güç olacağı açık. Bundan dolayı, Karadeniz’e, Ege’ye ve Doğu Akdeniz’e kadar olan bölgedeki askeri işlerle ilgili karar alıp uygulayacak NATO dışında yeni bir askeri pakt olan Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği (AGSK) oluşumunun temellerini atan ABD’nin Türkiye’yi bu oluşu-

mun dışında tutması Pentagon'u telaşlandırmadı değil. Zira, böylesi bir askeri oluşum, NATO'yu Avrupa Kitası'nın sınırları dışına, doğuya doğru itelemeyi de hedefliyor olması, ABD'nin kendi girişimiyle kurulan ve yaklaşık olarak elli yıl denetimi altında tuttuğu bu askeri organizasyonun AB tarafından zayıflatıcı operasyonlara maruz kalması karşısında İngiltere ve Türkiye'ye ciddi misyonu yüklemeye çalıştığı gözlemleniyor .

Şöyle de ifade edilebilir: Sovyetler Birliği'nin çözülüşünün ardından ABD'nin Avrupa'daki askeri gücünün varlık nedeni ortadan kalkınca Almanya-Fransa öncülüğünde yeni Avrupa-i askeri yapılanmalar gündeme geldi, NATO'nun güç tashihini mümkün olabilecek en alt düzlemde gerçekleşmesini sağlamaya çalıştı. ABD'siz devreye girebilecek bu yeni askeri organizasyonun sınırlarının genişleyeceği, siyasi ve iktisadi dengeleri sarsıcı eylemlere de hazırlandığı söyleniyor .

Şüphesiz, ABD buna karşı suskun ve tehditlerini savurmuyor değil. Mart-'99'da NATO'yu arkalayarak/sürükleyerek Sıpralara (Yugoslavya) saldırması, kendini dünya kapitalist sisteminin içinde değil, üstünde olduğunu, dünya üzerindeki hükümlerliğini sarsacak herhangi bir kuvvetin söz konusu olamayacağını gösterdi.

Buna rağmen AB, dünya pazarında söz sahibi büyük ekonomik odak olma iddiası ve yarışını sürdürüyor . Özellikle Amerikan tekelleriyle evlilik gerçekleştiren Alman sermayesinin Doğu Asya'ya yatırım ve ticari ilişkileri, ABD'nin İran ambargosunu delici girişimleri; öte yandan Fransa'nın Ortadoğu'ya özel atakları "AB sahip olduğu ekonomik ve askeri güç oranında bölge siyasetine müdahale edecektir" şeklindeki açıklamaları ve bütün bunlar ABD'nin askeri ağırlıklı dayatmacı politikasından bıkmış usanmış rejimleri okşuyor; AB ile ilişkileri daha ehvenişer olarak değerlendiriyor . Bunun özellikle Suriye, İran, Irak, FKÖ vb. yönetimler üzerinde hissedildiği, AB'yi ABD ve İsrail'e karşı bir denge gördüğü söylenebilir. Fas'ın "ben de AB üyesi olmak istiyorum, benim Türkiye'den nerem geri" şeklindeki açıklaması, ekonomik gücünü artırdıkça AB, sömürülen geri bırakılmış Güney ülkelerini cezbediyor. Kimi güçler için ABD'ye karşı sığınılacak bir liman görüntüsü sergiliyor. Kalkınmada "üçüncü yol"

teorisi ya da “üçüncü dünya ülkelerinden alacaklarımızı silmeliyiz” gibi Avrupa patentli söylemler geri bıraktırılmış ülkelerin duygusunu okşamıyor değil.

Yani AB, ABD ile girdiği askeri teknolojik yarışta belki umutsuzdur. Ama, ekonomik rekabet alanındaki gücü için aynı şey söylene-
mez. Ki, Almanya'nın Rusya, Ukrayna, Yakın Doğu ve İran'la sıcak ilişkileri Washington'da yankılandığına tanık oluyoruz. Mercedes, BMW vb. dev markaların Amerikan sermayesiyle izdivacı ABD'yi zorluyor, dünya devleti kalma ihtirasını daha bir körüklüyor.

Bu veriler sistemin geneli açısından değerlendirildiğinde ise bugüne kadar en istikrarlı, güvenilir ve uyumlu dengelerin sembolize alanı durumundaki ülkelerin esasında külfetli olmaya başladığı, stabilize vidalarının gevşemeye yüz tuttuğu, sermayenin emek üzerindeki kontrol ve denetim yeteneğinin aşınmaya başladığı bir süreçten geçilmekte olduğu söylenebilir.

IMF, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) gibi kurumların reel ekonomiyi ve emeği dışlayıcı kararları anti-kapitalist toplumsal tepkilerin geniş kesimlere yayılmasına neden olduğu, emperyalist ekonomik güçler arası izdiham ve aşırı kar hırsı tarihsel olarak sağlanan toplumsal dengelerin emek güçleri aleyhine bozulduğunu bunu Avrupa Kıtası'nda bile yumuşak geçiş zeminlerini zayıflattığı gözlemleniyor.

AB ve Toplumsal Muhalefet

Meşum 12 Eylül darbesiyle faşist rejimin amaçladığı toplumu merkez sağa çekme gayreti; toplumsal alt yapının doğal dengesini bozdu, nesnel-toplumsal dinamikleri ve dokuyu zedeleyerek köreltti. İşçi ve sosyalist hareket başta olmak üzere toplumun doğal lider kadrosunu etkisiz hale getirdi, siyasal yaşamın dışına itti.

Buna Türkiye'nin özgün koşullarıyla birleşmiş sosyalizmin uluslararası ölçekteki yenilgisini eklemlediğimizde devrimci-sosyalist hareketin yanısıra, kapitalizmden zarar gören tüm muhalif güçlerin yüz yüze olduğu ideolojik, teorik ve örgütsel alt-üst oluşların boyutları

açığa çıkar; yeniden yapılanma sürecinde hala katetmesi gereken uzun ve sancılı etapların olduğu görülür.

Kapitalist sistemin sosyalizm adına ne varsa her şeyi imha etmeye çalıştığı, üretken emeğin belleklerde imge olarak bıraktığı pozitif değerleri silme sürecinde güdük, caydırıcı bir kuvvet olmaktan çıkarılan günümüz toplumsal muhalefetinin ülkenin geleceğini belirleyici öneme haiz kararlara etki etmesi beklenemez. Bu, Çok Taraflı Yatırım Anlaşması'nda (MAI), Özelleştirme ve Tahkim Yasası'nda olduğu gibi, en son Helsinki'de imzalanan, Türkiye'nin AB'ye aday üye olma konusunda da kendini açığa vurmuştur: üstelik, ihracatta kişi başına ikiyüz elli altı dolarla dünya sonuncusu olmaya aday, gelirin %55'ni nüfusun %20'nin aldığı, en alttaki %20'nin gelirin ancak %4.5'ni aldığı, mali kırılabilirliği azaltma, küresel entegrasyon sorunlarına iç tepkiler ve uluslararası mali krizleri önlemede toplumun rolü... gibi konuların tartışıldığı ve Türkiye'nin de katıldığı G-20'lerin 17 Aralık-'99 Berlin Toplantısı'nda ortaya çıkan sosyalist söyleme sahip toplumsal hareketlere geniş mücadele alanı açan bir konjonktürde; kapitalist hiyerarşik ilişki düzenindeki %0.7 GSMH payı ile bir Türkiye'de.

Bu ve benzeri veriler gösteriyor ki, Türkiye'de ne sosyal devlet işlevi, ne sendikalar dahil sosyal veya siyasal baskı gruplarının, ne de bir bütün olarak toplumsal muhalefetin ciddiye alınır bir etkisi kalmış.

O nedenle otoriter - faşizan bir rejimin iş başında olduğu, sistematik işkencenin, yargısız infazların devam ettiği, insan haklarının hiçe sayıldığı, cezaevlerine ideolojik yaklaşan bir devletin olduğu Türkiye'de; demokratikleşme, Kürt ulusal sorununun çözümü ve sendikal hak ve özgürlükler sorunsalında rejim olabildiğince "özgür" davranabilmekte, AB sürecini bir ucunda sosyal refahın olduğu bir güzergah olarak tanımlayabilmekte, 'milletin ulvi çıkarları'na hizmet eden bir kurtuluş yolu olarak sahte vaazlarda bulunabilmektedir.

Şüphesiz, siyasal-toplumsal süreçlerin esas aktörü olmaya muktedir bir toplumsal muhalefetin olmadığı böylesi dönemlerde, elbetteki egemen sınıflar ve baskı ayıtları tarihsel ironi yapma şansları doğar / doğmaktadır da.

Ama artık, toplumsal sorunların çözümüne yönelik iddialı ve güçlü bir muhalif kuvvetin örülmesi ve siyaset sahnesine çıkıp kendini dayatması ertelenemez zaruri bir görev durumunda.

Gerçi, Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) 2. Olağan Kongresi'yle birlikte etkin bir muhalefet yürütme istidadında olduğu gibi aynı zamanda alternatif olma iddiası, iktidar perspektifini de içeren bütünlüklü kararlarıyla kendini ifade ediyor. AB'ye ilişkin aldığı kararlarıyla ÖDP, düzenin ekonomik ve politik yönelişlerini toplum nezdinde afişe ediyor, "emeğin Avrupası"nın kurulması mücadelesini destekliyor, kitleleri uluslararası emek dayanışmasına güç katmaya çağırıyor.

ÖDP, "Avrupa'nın kapitalist birleşmesine karşı" kararında belirttiği: "Türkiye'deki hakim sınıfların Avrupa Birliğine üyeliğin Türkiye'de emekçi halka refah sağlayıcı, insan haklarının korunmasını ve demokrasiyi geliştireceği yolundaki propagandanın yalan ve riyasını, Avrupa Birliği ülkelerinde yürürlükteki emek düşmanı politikaları, sınıfsal kutuplaşmayı, işsizlik sefaletini, yükselen ırkçılığı ve bu ülkelerin emperyalist dış siyasetini Türkiye emekçi halkına teşhir eder." (...) Avrupa Birliği Avrupa'nın olduğu kadar dünya emekçilerinin ve ezilenlerinin de çıkarlarının karşısındadır. Belirlenimleriyle sorunun muhtevasını ortaya koyarken yanısıra, sosyalistlere düşen başat görevin de altını çiziyor." Özgürlük, demokrasi, doğanın ve çevrenin korunması ve kalkınma özelemlerinin ancak ÖDP'nin öncülük edeceği halk iktidarında hayata geçeceğini söylemektedir.

Elbette ÖDP'nin bu teorik-politik karar ve perspektifleri desteklenmelidir. Ama, görev ve hedeflerinin salt bunlara sınırlı olmadığı da aşikar. Yani gerek teorik, gerekse politik belirleme ve yaklaşımları maddi güce dönüşürecek pratik süreçlerin dayattığı eylemlerle desteklenmezse -ki, en büyük sıkıntımız tam da bu noktada tezahür ediyor - siyasal rejimin analizini yapmakla iktifa etmiş olacağız. Bu da ezen-ezilen sorunsalında müdahil bir güç olmak yerine, edilgen-sürüklenen bir olgu konumundan öteye gideyemiz.

Dolayısıyla ÖDP, siyasal-toplumsal çelişki ve çatışmaların çözümü için erkesine sahip bir parti olarak politik-pratik faaliyetlerini merkezin-

de olmak zorundadır. Değilse, ayaklarına dolanıp duran toplumsal olayların çürütücü etkisi altında ezilmeye, içe dönük ilerletici olmayan tartışmaların nedeni olduğu ağır atmosferin boğuntusu altında kalmaya mahkum olacağız.

Bütün bunlardan sonra artık şunu söyleyebiliriz. Egemen sermaye sınıfının toplumu manüple ve ehlileştirme faaliyetlerini etkisizleştirici, işçi-emekçi yığınların gerçek çıkarlarına hizmet edici bir siyasal sürecin aktörüne olan yakıcı ihtiyaç söz konusudur. ÖDP yukarıda tanımlanan sürecin aktörü olmaya aday bir parti olduğu söylenebilir. Ama henüz rüşeym halindedir. Ve devraldığı geçmiş dönemlerin arta kalan çok yönlü sorunlar dizisinin nedeni olduğu ciddi açmazların baskısı altında ezilmiyor değil.

Çırpınış, silkinme ve "benim sorunlarımdır, ben çözmeliyim" dediği ideolojik, politik ve örgütsel sorunlarından oluşan enkazı aralama çabalarına eş zamanlı olarak bugünün ve geleceğin siyasal karakterini tanımlama, buna uygun mevzilenme yeteneğini yeni kazanıyor. Kadro yapısındaki düş ünuş, algılayış ve aktif politik mücadelenin sıkı zaman dilimlerine sığdırılarak ancak bir üst konumlanışın kazanılabileceği öngörüsü toplumsal bilince dönüşmeye muhtaç.

Öte yandan ÖDP, siyasetin ulusal ve uluslararası mihverlerinde etkileyici, lengeleyici, "öteki" cephenin üzerinde kendi siyasal-kitlelesel ağırlığını hissettirici bir fonksiyona sahip oldu denemez:

Şöyle de ifade edilebilir; ÖDP, sosyalizm iddiasına sahip, işçi emekçi kitlelerle aynı havayı teneffüs eden, devrimci-sosyalist kimlik aidiyetine sahip ve bu kimliğin gereklerini yerine getirmeyi kaçınılmaz bir tarihsel misyon olarak algılayan bir hareket olma noktasında ciddi yetmezliklerle malül bir parti konumunda. Henüz, toplum avsatında var olan örgütlenme düzeyiyle geniş yığınları etkisi altına almaya yeterli olmayan cılız ses tonuyla, topluma politik yön göstermeye kifayetsiz kalan çekim merkeziyle ÖDP nahif kalıyor.

Egemen burjuva sınıfın ideolojik-kültürel saldırısına karşı emek cenahının ideolojisini, tarihten gelme gerçek kültürünü öne çıkarma noktasında yetersizlikleri var ve devam ediyor. Rejimin dayattığı gün-

deme ilişkin yayınlanan mesajlara ve güdük çıkışlara sokak eylemleri refakat etmek zorundadır.

Malülü olduğumuz bir diğer sorun da uluslararası dayanışma ve enternasyonaliz sorunudur.

Türkiye, jeopolitik konumu nedeniyle biri Ortadoğu'dan, ulusal kurtuluş mücadelelerinin, diğeri Batı'dan proletaryanın sınıf mücadelesinin yarattığı kuvvetli cereyanın keşişim koordinatları arasında bulunuyor.

Birbirini dışlayan değil, tersine birbirini besleyen bu iki akımı günümüzün rasyonel ve evrensel değerleri ışığında sentezleyici, emeğin sistemle barışık olmayan sorunlarını çözümleyici, işlevli toplumsal formasyonlar organize edici yeteneğe sahip, Türk ve Kürt emekçilerinin birleşik mücadele ve örgütlenmesini sağlamaya muktedir bir devrimci sosyalist hareketin görevlerinin başında gelir.

Türkiye devrimci sosyalist hareketi sözü edilen bu görevleri yerine getirebilecek yeterli gelişkinliği yakalayabilmiş değil. Sahip olduğu nesnel-tarihsel değerler ve objektif olanakları harmanlama ve içselleştirme yeteneğinden ise pepey uzak görünüyor. Elbette bunun kolay olduğu zaten söylenemez. Çünkü, anti-komünizm ve komşu halklara karşı düşmanlık esaslarına göre örgütlenmiş, toplumu yukarıdan aşağıya doğru anti-demokratik bir tarzla dönüştürme eyleminde önemli mesafe katetmiş, kapitalist iktisadi gelişim süreçlerine kendi özgür dinamikleriyle katılmadığı için çarpık biçimlenmiş, evrensel pozitif değerleri ve özellikle sekülerizmi kendine özgü acube bir laisizmle tercüme etmiş bir sistemin egemen olduğu; toplumu etkisi altına alan eğitim, kültür, ruhsal ve moral gibi maddi ve manevi toplumsal biçimleniş ve yönlendiriliş faaliyetlerinden devrimci siyasal yoğunlukların nasibini almadığı söylenemez. Öte yandan, tanzimat devriyle başlayan hala da devam eden Batı'yı (Avrupa'yı) muasır medeniyetin beşiği, "ileri bir uygarlık topluluğu ve üstün değerler sistemi" olarak değerlendiren bakış açısı, kültürel ve jeopolitik olarak bir parçası olduğumuz Ortadoğu'yu ve onun devrimci ulusal kurtuluş hareketlerini gözardı etmiş, yer yer küçümsemiş hatta horlamıştır. Sistemin bu bakış açısı Türkiyeli aydını etkisi altına aldığı, sol

cenahı ise dolayımı da olsa etkilediği söylenebilir.

Dolayısıyla, yaklaşık olarak iki yüz yıldır Batı'nın peşinde nefes nefese koşan; Doğu'yu ise horlayan sistemin yoğun ideolojik bombardımanı ve kültürel manipülasyon faaliyetleri kaçınılmaz olarak sosyalist hareket etkiledi ve esasında bir parçası olduğu Ortadoğu halklarıyla, ulusal kurtuluş ve komünist güçleriyle olan ilişkilerini de zedeledi.

Batı'nın kültür, sanat ve edebiyat gibi alanlardan, reform ve rönesanstan, felsefe akımlarından esinlenen, Türkiye devrimci ve sosyalist hareketi, Ortadoğu halklarının kültüründen felsefesinden ve mücadele geleneğinden yeterine haberdar olduğu pek söylenemez.

12 Mart ve 12 Eylül faşist darbelerinin akabinde yaralarını sarmak, tahkimat yapıp yeni toparlanma dönemi için mola vermek amacıyla Ortadoğu'ya gidilmiş, anti-emperyalist, anti-siyonist mücadelede enternasyonal dayanışmaya, ortak düşmana karşı ortak mücadele arayışlarına girilmiştir. Şüphesiz ki bu saygı değer bir tutum ama, kendi içinde mutlaka giderilmesi gereken ciddi eksiklikleri de var. Süreklilik arzetmeyen, dönemsel ilişkiler yerine kalıcı programlar temelinde bölgesel ittifaklar gerçekleştirmek zorundayız.

Örneğin bir taraftan "... sistemin yarattığı tahribata karşı mücadele eden Avrupalı sosyalist, çevreci ve demokrat muhalif güçlerle ilişkilerini ve eşgüdümünü sıkılaştırır" (ÖDP kongre kararlarından) derken, Ortadoğu halklarıyla ortak mücadele ve örgütlenme perspektifinden yoksun olmak yürüyüş tarzımızda var olan ve doğrultulması gereken bir sakatlığın olduğunu gösterir.

O nedenle, Ortadoğu'dan 2. Kongremize gönderilen mesajlara karşılık somut eylem programı ve ortak mücadele platformu önerisiyle yanıt vermek bizim görevimizdir.

14 Mayıs 2000

Avrupa Birliği'ne Üyelik Ne Getirecek?

Haluk Gerger

Bir yanıyla, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyeliği sorunu sanal bir tartışma konusu. Türkiye'nin, görünebilir gelecekte Avrupa Birliği'ne üye kabul edilmesi söz konusu değil. "Adaylık statüsü", AB bugünkü haliyle kaldığı sürece, sadece "günü idare etme"ye yönelik diplomatik bir jest.

Kuşkusuz bu "jest"ın nedenleri vardı. Bu nedenlerden ikisi Türk rejiminin "gücü"nden kaynaklanmaktaydı. Türkiye, YDD'nin kendisine sağladığı olanaklardan ve sırtını ABD ile İsrail'e dayamanın verdiği cesaretle güç alarak kendisine Ortadoğu'da, Balkanlar'da ve Kafkaslar'da "güç ve hegemonya alanları" açma gayretiyle, buralarda kendisinin de bir "Türkiye ayağı" olmasından yarar uman Avrupa'yı Türk rejimine bir köprü atmaya itti. Rejimin sık sık çeşitli nüanslarla dile getirdiği "ABD'ye kapılanma şantajı" da burada etkili oldu. İkinci olaraksa, Clinton Yönetimi'nin bizzat Başkan aracılığıyla üyelik sürecine müdahil olması, Avrupa üzerinde, Türk rejimi lehinde büyük baskı oluşturdu.

Asıl neden ise, Türk rejiminin güçsüzlük ve zaafalarında aranmalı. Rejimin, bu haliyle, başta Kürt Sorunu olmak üzere, ağır problemler karşısında umarsızca ezildiğinin ayırında olan Amerikan yönetimi,

global projesinde yaşamsal militarist nitelikte görevler verdiği jandarmasına, daha aktif yardım eli uzatmasının gerekli olduğuna kani oldu. Bunun sonucu olarak da, rejime bir "hayat öpücüğü" olmak üzere, Kürt Sorunu'nda, aslında bu ölçüde müdahil olmak istemeyeceği, bir girişimde bulundu. Abdullah Öcalan kaçırılarak Türkiye'ye teslim edildi.

ABD, rejime kazandırdığı ve aslında politik, askeri, ideolojik zemini olmayan bu "zafer"e ek, sanal bir zaferi de AB'den talep etti. Çırpınan rejimi kurtarmak için, ona, halkının umutlarına karşı oynatabileceği bir kozu da AB sunmalıydı. Bu, "adaylık statüsü"ydü.

Gündemi her zaman olduğu gibi bu konuda da egemenler belirlediğinden, ister istemez, bizlere de bu sanal konuyu tartışmak düşüyor. Tabii bizim yaptığımız bütünüyle anlamsız bir çaba değil, çünkü bugün ülkede geniş yığınlar bu sanal üyeliğin dayanılmaz cazibesine kapılmış durumdadırlar; onların bir kez daha çalınan düşlerine karşı gerçek çıkarlarını savunmak elbette bizim görevimiz.

Bugün ülkede milyonlarca insan, azgın bir propaganda makinasının saldırıları karşısında, AB üyeliğine büyük umutlar bağlamış durumdadır. Bu bütünüyle temelsiz beklentileri birbiriyle bağlantılı, birbirlerini etkileyen üç başlık altında toplamak mümkün.

AB'ye üyeliğin, bir yeni ekonomik kalkınma dönemini başlatacağı, artan refahın da bir biçimde toplumun bütün kesimlerine yansıtacağı umudu, sefil yaşam koşullarından bizar olmuş milyonlarca yoksul emekçinin karın doyurmayan ekmeğini oluşturuyor. Bunun egemenlerin ekmeğine yağ ve bal sürdüğü ise kesin.

İkinci yaygın beklenti üyelikle, demokratikleşme ve insan haklarına saygıda ciddi gelişmelerin gerçekleşeceği yanılsamasında ortaya çıkıyor. Ekonomik kalkınmanın da demokratikleşmeye katkı yapacağı, demokratik toplumun enerjisinin üretime kanalize edilmesiyle de sosyal gelişmenin yeniden kalkınmaya ivme kazandırması, bir başka beklenti. Böylece kendikendini sürdürebilir bir kalkınma-demokratikleşme sarmalı öngörülüyor.

Üçüncü olarak da, kalkınmış ve demokratikleşmiş bir Türkiye'nin, Kürt Sorunu'na barışçıl bir siyasal çözüm bulmada daha ni-

yetli ve yetenekli olacağı varsayılmakta.

Evet, milyonlarca insan, kalkınma, demokratikleşme, barış umut - larını önemli ölçüde AB üyeliğine bağlamış durumdadır .

Eskiden, çok değil on-onbeş yıl önce, "modern zamanlar"ın insanı alçaltan "yükselen değerler"i beyinleri ve vicdanları tam tutsak alma - mışken, uzun lafa hiç gerek olmazdı. Emperyalizmden, kalkınma de - ğil yoksulluk ve eşitsizlik, demokrasi değil militarizm ve daha fazla baskıyla zulüm, barış değil daha çok şiddet ve savaş geleceği zaten bilinirdi. Oysa şimdilerde, ne yazık ki, bu tesbitlerin, tarihsel gerçek - lerden, güçlü kanıtlardan, bilimsel doğrulardan değil de ideolojik ta - kıntularla bağnazlıktan kaynaklandığını artık kimi "solcu"lar bile söy - leyebiliyor...

Oysa, Türkiye gibi ülkelerle AB gibi odaklar arasındaki ilişki ve entegrasyon süreçlerinin üzerinde inşa edildiği nesnel dayanaklara bakmak pek çok acı gerçeği de gözler önüne serecektir. Bugünün ve Türkiye-AB ilişkilerinin somutunda bu tür bağlar üçlü bir saçayağının üzerine oturmaktadır.

Birinci olarak, bu ilişkiler eşitsiz ilişkilerdir . Bu nesnel gerçeklik elbette yadsınamaz. Güçlü ile güçsüzün, kalkınmış ile kalkınmamı - şın, borç verenle alanın, zengin ile yoksulun ilişkilerinin eşitsiz oldu - ğunu ispat etmeye çalışmak gereksiz. Eşitsiz mübadelenin serbest ol - masının, zamanla her alanda eşitsizlik doğurduğu malum. Bu tür iliş - kilerden zenginin daha zengin, yoksulun daha yoksul olarak çıktığını insanlığın bütün deneyimi gösteriyor. Bu tür bir ilişki yapısının Tür - kiye'ye ve onun yoksul kesimlerine, işçi ve emekçilerine nasıl kalkın - ma ve refah getireceğini düşünmek zorundayız. Kalkınmasını gerçek - leştiremeyen, bir bütün olarak ve özellikle de emekçi yığınlarının yok - sullaştığı geri bir Türkiye'nin daha baskıcı olması da, kuşkusuz kaçı - nılmaz.

İkinci olarak, Türkiye-AB ilişki yapısının bir başka nesnel niteli - ğine, AB tarafından dayatılan bir misyonun niteliğine bakmamız ge - rekmektedir. Avrupa Birliği için Türkiye'nin "stratejik önemi" özel bir ağırlık taşımaktadır ve "üyelik statüsü"nü verilmesinde de, ilişki - rin temelinde de bu olgu yatmaktadır. Türkiye rejiminin egemenleri de

açıkca bu “stratejik önem”in ilişkilerdeki belirleyiciliğini vur gulamakta, AB’nin bu nedenle Türkiye’den vazgeçmeyeceğini ifade etmektedirler. Ne demektir “stratejik önem” ve onun ilişkilerdeki özel anlamı? Burada sözkonusu olan, hiç kuşkusuz, Türkiye, coğrafyasının kritik alanlarında Batı çıkarları için militer rol, misyon ve görevler üstlenmesidir. AB için de Türkiye’nin önemi burada yatmaktadır. Bu Batı tarafından dayatılan ve egemenlerce de bir ekmek kapısı olarak görülen militer görevler, her şeyden önce, ekonomik kaynakların büyük ölçüde savaş ve silahlanmaya kaydırılmasını gerektirmektedir. Türk Genelkurmayı, önümüzdeki on-yirmi yıl içinde yüzelli milyar dolarlık silahlanma programı planlamıştır. Bu muazzam silahlanma giderlerinin, sosyal harcamalardan, sağlık ve eğitim olanaklarının kısılmasından, ve benzeri “toplumsal özveriler”den karşılanacağı açıktır. Bu durumun ekonomik kalkınma ve emekçilerin yaşam düzeyi açısından ne anlama geldiği bellidir. Bu durum, ayrıca, demokratikleşmeyi de ilgilendirmektedir. Militer görevlerin, geniş bir militer yapıyı gerektirdiği, bunun da toplumsal yapının her alan ve boyutunda militarizmin etkilerini artırdığı açıktır. Olası militer maceraların da kalkınma ve demokratikleşmeye büyük sekte vuracağı kesindir. Dolayısıyla, bu açıdan bakıldığında da, AB ilişkilerinin bu yapısal özelliği de, kalkınma ve demokratikleşme açısından iç açıcı sonuçlar doğurmayacak gibi görünmektedir.

İlişkilerin üçüncü yapısal özelliği ise, “yeniden yapılanma” olarak adlandırılmaktadır. Bugün hem AB, hem Türk egemenleri üyelikten de öte, ilişkilerin normal seyirini izlemesi için bile, Türkiye’de yeniden yapılanmanın gerekli olduğu görüşünde birleşmektedirler. Bu konuda her iki tarafta da tam bir kararlılık vardır. Küreselleşme ve YDD’nin “yeniden yapılanma” saldırısının ne olduğu bellidir. Kopenhag Kriterleri’nin bütününde de bunu görmek mümkündür. “Yineden yapılanma,” özelleştirme demektir, sendikasılaştırma demektir, dergülasyon, kamu harcamalarının kısılması, uluslararası tahkim cenderesi, mezarda emeklilik, yığınsal işsizlik, kısaca, vahşi kapitalizm demektir. Buradan ekonomik kalkınma ve demokratikleşmenin çıkması elbette düşüdülemez. Mezarda emekliliğe ya da tahkime karşı

çıkıp da AB üyeliğini desteklemek, durumun doğası gereği mümkün değildir, çünkü bunlar organik bir bütünlüğe sahiptirler, bir bütünün ayrılmaz parçalarıdır, biri ötekinin olmazsa olmaz önkoşuludur.

Kürt Sorunu'na ilişkin olarak, bu bağlamda iki şey söylenebilir. Birincisi, yoksullaşan militarist bir rejimin burada barış araması elbette söz konusu olamaz. İkinci olarak, AB'nin vizyonunda da Kürt Sorunu'nun özüne inmek diye bir şey yoktur. "Bireysel haklar" diye ifade edilen kişisel özgürlüklerin önemini asla inkâr etmemekle birlikte, bunların sorunun kökenindeki asıl etmenler olduğunu söylemek mümkün değildir. Toplu kimlik hakları ise, AB'nin gündeminde dahi değildir, aksine bunların inkârı burada da mevcuttur. Kürtlerin bir azınlık olarak görülmesi fikrine karşı olarak TC'nin tavrını Ecevit açıkça dile getirmektedir. Avrupalılara karşı "TRT'deki konuşmasında Ecevit, bazı Avrupa ülkelerinde azınlıklar olmasına karşın, Türkiye'de böyle bir şeyden söz edilemeyeceğini vurgulamış, Kürtlerin, Rum ve Ermenilerle 'ötekilerin', Türk ulusunun bir parçasını oluşturduklarını, özel bir statünün asla söz konusu olmayacağını söylemiştir." Aynı Ecevit'in "AB bizi Milli Güvenlik Kurulu'nu kaldırmaya zorlayamaz. Bu Kurul bizim demokrasimizin ve laiklik sistemimizin temel dayanaklarından biridir" dediğini de herhalde anımsamak gerekir.

AB ile ilişki yapısının ve sahte entegrasyon sürecinin nesnel yapısal özelliklerinin toplum olarak üzerimize yaktığı ek yüklerin, eşitsiz ilişki yükünün, toplumun ekonomik kalkınma, demokratikleşme ve barış hedefi önünde ek engeller oluşturduğu ortadır.

Bize düşen, bu yükleri savunarak sahte hayallere kapılmak ve insanlarımızın uyutulmasına katkıda bulunmak değildir elbette. Biz, bu rejimin uluslararası dayanaklarını ve can damarlarını savunmak durumunda da değiliz.

"Alternatifiniz ne?" diye soran çok bilmişlere vereceğimiz yanıt ise açıktır: Alternatifimiz AB'ye kapılanmamaktır.

Halklarımızın iç dinamiklerinin daha da köreltilmesine neden olacak uğursuz maceralara, ham hayallere ve emperyalist tuzaklara karşı, demokratik direniş cephesini uyarmak ve örgütlemektir görevimiz...

Şekillenen Avrupa!

Hasan Işık

Bir toplumda insanlar arasındaki birincil etkileşim yok olmuşsa ve teknolojik toplumun örgütlenme biçimi insanların düşünce üretip, bunların gerçekleştirilmesini engelliyorsa, bu aşamada, umutlu bir bekleyiştten başka çaremiz pek görünmüyor! “Bir gün mutlaka...” umudu insanın değişmeyen bir özelliğidir. “Hangi yiyeceğin sağlıklı, hangisinin sağlıklı olmadığı konusunda her zaman kesin bir bilgimiz yoktur, ama gene de zehiri hiçbir şekilde tanıyamayacağımız şekilde bir sonuç çıkarmayız bundan” (Fromm, 1993, s.93). İnsanların bu zehiri tanıma çabaları egemen sistem tarafından bilinçli olarak engellenmektedir. Buna rağmen, yine de umutlu olan insanlar da yok değil. İnsanoğlu kendisini yeniden yaratmak için yola çıkacağı günleri beklemektedir. “Sınırsız bir yaratma gücüne sahip olduğunu peşinen kabul etmiş olduğumuz insan, kendi dışında olup bitenleri edilgin bir seyirci gibi nereye kadar izlemeye devam edecektir? Kendisini diğer canlılardan ayıran özelliklerin tahrip ve hatta yok edilmesine sonuna kadar tahammül edebilecek midir? İnsan olanaklarının yaratıcılığına ve sonsuzluğuna inanan bir kimse, insanın er ya da geç bir gün kendi yok edilmesine başkaldıracağını kolaylıkla öne sürebilir. Zaten her tez bünyesinde kendi karşıtını, anti-tezini barındırmaz mı? (T olan, 1980,

s.284).

Avrupa üçyüz yıl boyunca tüm dünyaya kendi siyasal modellerini, uluslar ve bloklar arasındaki anlaşmazlıkların sonuçlarını ihraç etti. Oysa ki, tüm sorunların billurlaştığı başlıca mekândır . Ancak bugün ektiğini biçmekte ve bununla tam tersi bir durum yaşamaktadır . Bu biçimiyle karşımıza yeni bininci yılda da, Avrupa'da kurulması düşünülen siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel ilişkiler orijinalini yansıttığı biçimiyle belirginleşmektedir . Avrupa'da siyasi ve ideolojik bütünlük isteği, yeni gerçeklerle yüz yüzedir; ulusal azınlıklar, dinsel, dinsel sorunların ortaya çıkmasıyla birlikte, bugün için halkların kazanımlarını bir çok bakımdan tehlikeye düşürmektedir .

Bir kere şu sözünü ettğimiz Avrupa bütünlüğü nedir? (Bu referans noktasından yola çıkacak olursak sanırım daha net bir noktaya ulaşmış olacağız). Önce kesin olmamakla birlikte Avrupa tanımını tam olarak yapmamız zor. Bugünkü Avrupa'yı bir siyasi bütünlük, bir tarihi-kültürel bütünlük ya da bir etnik bütünlük gibi kavramlarla tanımlayamayız. Avrupa Birliği denilince belleğimize gönderilen sinyaller sanki bizleri AB içinde homojen bir yapının olduğuna götürüyor. Ancak ırkçılığın ve ideolojik yönlerin analizini yaptığımızda, bu sorularla karşı karşıya kalabiliyoruz. Maasricht Anlaşması ile şekillenen birlik, öncelikle ulusal özelliklerin sürdürülüp sürdürülmeyeceği, ya da nereye kadar sürdürüleceği konusunda acaba hemfikir mi? Diğer yandan bireyin ve toplumsal güçlerinin özgür gelişimini somut olarak sağlamak isteyen bir Avrupa mı? Başka bir deyimle, hoşgörüsüzlüğe ve ırkçılığa karşı Avrupa'nın tutumundaki kararlılık nedir?

Oysa şimdi her şey çok daha değişmiş gibi görünüyor. Birliğin sınırlarına ilişkin tartışma için, Avrupa coğrafyasının nereden başlayıp, nerede bittiğinin yanıtını bulmak gerekecektir. Avrupa kelimesinin ne anlama geldiğini anlamak ve yarın ne anlama geleceğini saptamanın kriterleri yok!..

Avrupa uygarlığını oluşturan en önemli faktör yurttaşlık tanımıdır. (Şu sıralar yurttaşlık şartı ve kültürel kimlik sorunu üzerinde çalışılıyor da) bu tanım, bugünkü şekli ile sırf ulusal

yurttaşlık tanımlamasıyla biçimlenmekte. Oysa ki, böyle bir biçimlenme bugünkü genişleme sürecini yaşayan Avrupa'nın standartlarına uymadığı gibi sınırlarının da dışına taşmaktadır. Bununla da belirsizlikler yeni belirsizliklere yol açmakta ve siyasi açmazı yaşamaktadır. Avrupa dediğimizde, etnik, sosyal, siyasal bileşkenin, toplumsal eşitsizliklerin başlıca kaynağını oluşturmakta ve bununla da hak yoksunu bir konum yaratmaktadır! Başta Avrupa, demokratik bir sosyal modelin tanımlanmasının iddiasında ise de, yeni yurttaşlık anlayışını geliştirmeli etnik, sosyal, dilsel ve kültürel eşitsizlikleri dikate almak, farklı kültürleri tanıması ve bu farklılıkları yok etmeden yaşanabilir bir zemini yaratmak ve toplumların ortaklaşa çektikleri eşitsizlikleri asgari düzeye indirmek zorunda. Laf olsun diye değil; bunu öncelikle kendi kamuoyuna anlatması, esas olarak çok uluslu yurttaşlık kavramı modelini geliştirmesi vazgeçilmez olursa; Avrupa yurttaşları da farklı ve çok sayıda kültürü kabullenmek ve bu kültürlerle uyumlu yaşamayı öğrenmek zorundalar. Ancak, burada tehlikeli olan şey ise, bir eritme politikası ya da halklara, kendi sistemleri (belirledikleri kriterler) içerisinde bir entegrasyonu dayatmaları olacaktır. Buna kalkışmak ancak etnik, sosyal grupların istikrarsız bir hiyerarşiye sahip olmalarını sağlar. Aslında planın ana teması, globalleşme sürecinin öncülüğünde tüm desantralizasyon (yerel) egemenlikleri kendilerinin çizdikleri burjuva hukuk ilkeleri içerisine almak, böyle bir değişikliğe karşı çıkanlara yönelik olarak da yeni planlar geliştirmektir. Dolayısıyla, kapalı bir bütünlüğün dışına taşmanın (Doğu'ya) altında yatan politik gerçek, kapalı kümelenmeleri istediği dengede tutmak, farklı ekonomik, sosyal, kültürlerin tarihi özgüllüğünün içerisini boşaltarak izole etmek ve yeni arayışları kendi etkisi altında tutmak...

Türkiye Cumhuriyeti'nin, AB'ne nasıl bir tanımlama ortamında girdiği ve gireceği bu anlamda çok da berrak değil. En son Mart ayı sonlarında, Kürdistan'da, incelemelerde bulunan AKPM heyetinin Türkiye Raportörü "Kopenhag kriterleri ile belirlenmiş olan bazı kriterler var. Bunların Kürdistan'da uyum sürecinin 'nasıl' olacağına ilişkin incelemelerde bulunduğunu belirtmektedir." Genel anlamıyla

hiçbir politik çözümü olmayan Avrupa'nın, Kürt sorununa yaklaşımından da bir çok şeyi çıkarmamız mümkün. Bu bağlamda Kürtlerin iyimser olmaları bir anlam ifade etmediği gibi, Avrupalılar da Kürt Sorunu'nun çözümünde ne istekli ne de dürüsttüler. Eğer Avrupa da yaşayan Kürtler, Avrupalılar açısından sorun teşkil ediyorsa (ki bunu kendileri dile getiriyorlar); bu soruna da kendi çıkarları doğrultusunda yaklaşıyorlar!.. Örneğin, TC. Devleti meseleye nasıl bakıyor dersek, yahut Türkiye'nin azınlıklar dendiğinde ne anladığına baktığımızda, Türk Başbakanı Ecevit'in, "bizim açımızdan azınlıklar sorunu yoktur" biçimindeki Lozan anlaşması temelli klasik yaklaşımı herkesçe bilinmektedir. "AB heyetine ders verdik", "Hadlerini bildirdik" (Türk -boyalı- basını) aymazlığı yetmiyormuş gibi, Ecevit'in Kürtçe diye bir dilin olmadığı, lehçe olduğunu her fırsatta AB'li 'dostlarına' aktarması da işin başka bir yanı...

Şimdi asıl sorulması gereken soruya gelecek olursak, Avrupa Birliği iki yıl önce Lüksemburg toplantısında, "biz işkencecilerle aynı masaya oturmayız" deyip, Türk Devletini Lüksemburg toplantısına çağırılmamışlardı. Bugüne geldiğimizde, Türkiye'de bir değişiklik olmadığını AB devletleri, kendilerinin de söylemelerine rağmen, neden Türkiye'ye AB aday üyeliğinin verildiğini anlamamız, ve gerçeklerle ne kadar bağdaştığını bulmamız çok zor ...

O halde Türkiye'nin, Avrupa Birliği'ne üyeliği tamamiyle politik bir tercihten başka bir şey değildir, ki Kopenhag Kriterleri acaba Kürtler açısından yeterli olacak mı (sadece sormakla yetineceksek!)? Şimdi, tüm bu sorunlar Avrupa'da mevcutken Kürtlerin, sanki Avrupa birçok sorununu (en azından azınlıklar sorununu) kendi içerisinde çözmüş gibi algılanması da doğru değildir. Kürt Sorunu'nun, Türkiye'nin AB'ye alınmasıyla birlikte çözüleceğinin sanısıyla hareket etmek yanlış olsa gerek. Öyle ki, Helsinki toplantısında Kürtler'den herhangi bir şekilde söz edilmemiş, hatta Kürt kelimesi yerine İnsan Hakları vb. söylemlerle hareket edilmektedir. Bu da, Türk Devleti diplomatlarının yorumlamalarıyla farklı anlamlar çıkarmaktadır. Bunun nedeni ise, aynı olgu içerisinde kendi bölge

politikasını yeni bir eksene oturtmaktadır. Zira Avrupalıların bu soruna yaklaşımı da Türk devleti ile bir paralellik oluşturmaktadır. Kürtlerin, ilke olarak, Kopenhag Kriterleri'ne yaklaşımı belki doğru olabilir. Ancak yukarıda belirttiğim sorunlar zamanla azalmayacak, aksine hiçbir çözümü olmayan sorunlarla dolu bir Avrupa ile karşı karşıya kalacağız (TC. Devleti'nin, Kürt Sorunu'nu sırtında taşıyarak Avrupa'ya götüreceği gibi). Biz Kürtler için en acı olanı ise, girdiğimiz yeni bininci yılda da, yaşadığımız diasporanın devam edeceği... Ancak tüm bunların dışında Kürtlerin bir çok şeyi de kavradığı (ışık hızı uzaklığı kadar olsa da); her şeyin eskisi gibi olmayacağı ve kendi geleceklerini Avrupa devletlerine bağlamayacaklarıdır. Bir başka açıdan bakarsak Kürtlerin en önemli kazanımı, biten yüzyılda görsel medya ile tanışmaları, dünyanın ise Kürtler ile tanıştığı bir süreci yaşamalarıdır .

Bunun dışında Avrupa'nın siyasi çerçevesini oluşturan başka olgulara baktığımızda, özellikle güç sorunu ve ırkçılık, bu belirttiğim unsurların önemli noktalarını oluşturmaktadır. Bugün Birleşik Avrupa'da (sınırların kalkmasıyla birlikte), yeni ırkçılık belli bir ivme kazanmakta ve kurumsallaşmaktadır... Esasen düşünülmesi gereken şey ise, bu tehlikenin, gelecekle birlikte daha şimdiden, tüm insanlığı nasıl tehdit edecektir! Avrupa, ekonomik eşitsizlikleri, işsizlik sorunu, azınlıklar sorunu ve nüfus hareketleri ile dünya sistemi içindeki yeri, sorun olarak durmaktadır. Buna bağlı olarak yaşlı Avrupa nüfusuna karşın, göçmen statüsündeki nüfus genç ve farklı kümelerden oluşmaktadır. Aynı zamanda bu genç nüfus Avrupa'yı korkutmaktadır. Örneğin uzmanlara göre sadece Almanya'da 2050 yılında nüfus oranının böyle gitmesi durumunda seksen milyondan altmış milyona düşeceğini belirtmektedirler. İsveç'te ise, 2025 yılında nüfus trendinin böyle gitmesi durumunda ülkenin, kısa gelecekte mültecilere ve göçmenlere kalacağı korkusu yaşanmaktadır . Bu korku tek tek ülkelerin değil, Avrupa'nın bütününe oluşturduğu kolektif haklar, milliyet, yurttaşlık ve azınlıklara muamele gibi konularla ayrılmaz biçimde iç içe geçiyor. Birbiri ile çelişki doğuran bu sorunların harraklaşmaya ve varsayımların hiç olmazsa daha çok

netleşmeye ihtiyacı olduğunu düşünecek olursak, otomatik olarak bu şekilde çözüleceği acaba doğru mu diye birbirimize sorup duracağız. Hele Avrupalıların kullandıkları politik terminolojiye bakılırsa, bunun hiç de öyle kolay olmadığını görürüz. Avrupa federasyonunun bileşimi, bir ülkeden diğerine bakıldığında gerçekten bir aynılığın gözükmediğidir. Hatta, ulusal durumların güç ile ırkçılık arasındaki bağa bir ülkeden diğerine göre farklı anlamlar yüklemek de mümkün.

Avrupa'nın diğer yüzü ise, yeni askeri politikalar geliştirmek. Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği (AGSK) arayışı kısa ve orta vadede askeri bütçelerin artırılmasını şart koşmaktadır. Buna rağmen baskıcı, totaliter, militarist sistemlere her türlü desteği vermeye devam etmeleri ve bu sistemlerin de, başka milletlerin, etnik kültürlerin, dinlerin, dillerin üzerinde hep baskı kurarak yaşamlarını devam ettirmelerini sağlıyorlar. Bununla dünyada birçok halkın tarihten silinmesine neden oldular. Milyonlarca insan baskıcı siyasal sistemlerden kurtulmak için Avrupa devletlerine sığındılar. Avrupa ise, gelen göçmenlere karşı hiç de toleranslı olmadı, olmayacak gibi. Göçmen statüsünde yaşamakta olan halklar doğal olarak, kendi içinde bir gelişim gösterirlerken, diğer yandan yaşadığı ve bulunduğu alanları da etkilemekteydiler.

Artık yeni bininci yılda belirsizlikler içindeki Birleşik Avrupa, iki pragmatik kavramla kendisini yapılandırıyor: İletişim ve pazar. Çünkü kitle iletişim araçları, insanların duygu ve davranışlarını ruhbilimsel koşullandırma yolu ile yönlendirmekte ve denetim altına almaktadır. Dizgesel bir işlerliği olan devlet düzenekleri, kendi varlığı için baskı ve ideolojik aygıtlarını oluşturmuştur. Modern iktidar büyük gözaltıdır, diyen Michel Foucault, kendini öne çıkaran iktidarın bireyin oluşmasını engellediğini, ancak karanlıklara çekilen modern iktidarın ise herkesi bireyselleştirmek istediğini, çünkü bireyselleştirmek, gözetim altında tutmak ve dolayısıyla egemen olmak olduğunu belirtmiştir. Ona (M.Foucault'ya) göre bu oluşum modern iktidarın çocuğu okulla, hastayı hastaneyle, askeri orduyla, suçluyu hapisaneyle, deliyi tımarhaneyle kuşatarak bireyselleştirmesi, kaydetmesi, sayısal hale getirmesi ve böylece

egemen olmasıyla gerçekleşmiştir . Marx ise, modern devlete, egemen sınıfın bir aleti olarak bakar; onu yıkmak, insanı kurtarmaktır, ne varki birey ancak ve ancak kendi sınıfı içinde kurtulacak ve kendi sınıfı tarafından kurtarılacaktır. Horkheimer ise, bu anlamda kapitalizmi bireyin görünmesi ve kaybolması olarak tanımlar .

Bu nedenle modern devlette artık birçok devlet aygıtının yerini iletişim ağı almış durumda. Yeni iletişim teknolojisi sayesinde sermaye tüm pazar sektörlerini kontrol altında tutmaktadır. Tüm bunların dışında Avrupa bir yandan teknolojik pazar gücünü kullanırken, diğer yandan da sosyal, siyasal, etnik, ekonomik, ekolojik vb. tehlikeyi de yaşamaktadır . Tüm bu karmaşalar eşzamanlı olarak; sosyal düzensizliklerin, yeni eşitsizliklerin, kitlesel işsizliğin, yoksulluğun ve yabancı düşmanlığı gibi olguların habercisiyken, emperyalizm yeni tüketim araçlarıyla, 'tüketim toplumu'nu yaratma ve var olanı da yaşatma peşinde.

Söz konusu olan şey ise neo-liberalizmin kurallarına harfiyen uymak, kısa ve çabuk kâr nasıl geliştirilebilinirin koşullarını yaratmaktır. Bir yandan büyük sermaye sahipleri geleceklerini güvenceye almak için birleşirken (fusion), diğer yandan da pazar iktidarlarını nasıl kurtaracaklarının hesaplarını yapmaktalar. Günlük ekonomi gazetelerinin sayfalarını karıştırdığımızda Avrupalıların değer yargılarının ne olduğunu daha iyi saptayabiliriz.

Esasen savunmak istedikleri değerler pazar iktidarlarıdır. Bugün emperyalizm, iletişim teknolojisi sayesinde kıtalararası muazzam bir tek pazara dönüşmüştür . İnsanlar üzerindeki hakimiyetini, kural ya da yasa; bazen güç, bazen de baskı uygulayarak yönlendirmekte. Bu baskı, rejimden rejime değiştiği gibi, modern kapitalist ülkelerde çoğu zaman gizlenerek yapılır. Artık pazar ekonomisi ile demokrasi bir şekilde aynı anlamı ifade ediyor. Globalleşme ile geliştirmek istedikleri şey, daha fazla tüketim toplumu yaratmak, bununla da paranın her şey olduğunu ortaya çıkarmaktır. Ekonomist Michel Beaud'un dediği gibi, para her şeyin üstündedir. Örneğin, güç durumunda olan insanların yardımına koşmak kimsenin aklına gelmezken, ama tüm kaynaklar ve zekalar paranın salığı için seferber

edilmektedir. Para, toplumlarımızda geleneklerimizin aksine, ölçü, rehber ve en yüksek değer sayılmakta, büyülemekte ve tutsak etmektedir.

Kapitalizmin yurttaşlık kavramı globalleşme ile birlikte daha bir değişti. Bugün global dünyanın gelişimi, ilk kez olmasa da, doğayı tahrip etmekte ve insanı adamakıllı demoralizasyona uğratmaktadır. Globalizm, tüm dünyada kartlarını yeniden oluşturmaktadır. Gelinen noktada onlar için sosyal; siyasal, etnik, kültürel vb. kavramlar çok önemli değildir; haklarsa hiç değil. Bu sistem için önemli olan tüketici ve onun alış-veriştir .

O halde Uluslararası kapitalizm için yurttaş ve onun değer yargılarının çok önemli olduğunu nasıl söyleyebiliriz ki? Örneğin insan hakları mı önemli yoksa ekonomik çıkarlar mı? Onyıllardan beri devam eden Kürtlerin dramı mı yoksa Ortadoğu ve eksenindeki emperyalist çıkarlar mı?

Avrupa Birliği, Türkiye ve Diyarbakır Yolu Üzerine

Sadık Kolusarı

Türkiye'nin Avrupa Birliği aday üyeliğinin kabulü ile birlikte Türkiye ve ülkemiz kamuoyunun oyalanacağı/oyalandırılacağı yeni bir beklentiler süreci başladı. Avrupa Birliği'nin durumu, girilen sürecin Türk ve Kürt halkı açısından önemi ve "Avrupa Birliği'nin yolu Diyarbakır'dan geçer" iddiasının anlamı, işte bu yazının kaba çerçevesi.

Avrupa Birliği'ne Nasıl Gelindi?

19. yüzyılın sonlarına doğru yeryüzünün birkaç emperyalist güç tarafından paylaşımı tamamlanmış, sıra paylaşılmış toprakların yeniden paylaşılmasına gelmişti. Bu sürece birden fazla Avrupa devleti (İngiltere, Almanya, Fransa vb.) katılıyordu. Bu sürece Avrupa dışın - da paylaşımçı ülke konumuyla katılan diğer ülkeler ABD, Japonya, ve Rusya idi. Yeniden paylaşım bu ülkeler arasında olacak, geriye ka - lan ülkelerin dişleri çekilmiş olup paylaşımçı olmaları söz konusu

değildi veya en güçlülerinin bile sözü edilir bir güç olmalarına son verilmişti. Birinci ve İkinci Dünya Paylaşım Savaşları, işte bu yeniden paylaşımın somut ve sonuç alıcı girişimleridir . Avrupa'yı kendi egemenliğine almak isteyen ve bunda epey yol alan Büyük Britanya'nın (İngiltere) hesapları, Birinci Dünya Savaşı sonunda ABD tarafından alt üst edildi. Arkasından aynı işe soyunan Hitler Almanyası İkinci Dünya Savaşı ile büyük bir yenilgi alarak pazar kavgasında son askeri darbeyi aldı ve devre dışı bırakıldı. Bu iki savaş yoluyla diğer emperyalist rakiplerini dize getiren ABD, daha sonraları sosyalist ülkelerle girdiği soğuk savaşları da kazanarak dünyadaki hiyerarşik yapının en tepesine tek başına oturmayı başardı.

Bu gelişmeler doğru anlaşılmadan Avrupa Birliği'nin bugünkü ekonomik ve politik durumunu anlamak mümkün olamaz. Avrupa Birliği ülkeleri arasında en etkili devlet kuşkusuz Almanya'dır. Bu ülke İkinci Dünya Paylaşım Savaşı'ndan sonra ABD sermayesinin kontrolünde geliştirilerek, ABD'ye bağımlı bir ülke durumuna düşmüştür . Savaş sonucu belli olur olmaz 28 Kasım-1 Aralık 1943 Tahran Konferansı'yla Almanya'nın durumu masaya yatırılmış, kaç parçaya ayrılması gerektiği söz konusu konferansın temel gündem maddesi olmuştur. Yani Almanya'nın o zaman için geleceği olan bugünü planlanmaya başlanmıştır . Tahran Konferansı'nın ardından 4-11 Şubat 1945 tarihlerinde Yalta Konferansı gerçekleştirilmiş, bu konferansta yine Almanya'nın kaç bölünmesi gerektiği ile Japonya'nın durumu ağırlıklı konuları teşkil etmiştir. Bu konferansta Almanya, İtalya ve Japonya'nın iç işlerine (ekonomik ve politik yapısına) müdahale kararı alınmış, Almanya yönetiminin ele alınması karara bağlanmıştır .

Savaşta yerle bir olan ekonomisi, ABD tarafından ve ABD'ye bağılı olarak yeniden geliştirilmiştir. Politik kurumları ve anayasası da ABD eliyle oluşturulmuştur . Japonya ve Almanya anayasaları, ABD tarafından, kendi başına emperyalist güç olmayı engelleyici bir şekilde hazırlanmış olup o anayasalar hala yürürlükte. Bütün bunlar İkinci Dünya Savaşı'nın başka bir biçimde devamıdır .

Avrupa Birliği'nin motor ve belirleyici iki ülkesi Almanya ve Fran-

sa'dır. Birinci Dünya Savaşı'nda rakiplerinden ilk darbeyi yiyen Almanya, İkinci Dünya Savaşı ile nakavt olan pehlivana dönmüştür . Bu savaşta Japonya ve İtalya ile birlikte ölümcül yenilgi alan Almanya sermayesi, ABD sermayesinin altında ve ona bağlı bir konuma getirilmiş, ülkenin ekonomik ve siyasi yapısı ABD eliyle yeniden şekillendirilmiştir . Bu tarihten sonra Almanya tekelci sermayesi kendi başına değil, ABD sermayesinin istediği biçimde şekillendirilmiş ve ABD sermayesi altında bir yere sahip olmuştur . Bu tarihten sonra Almanya, ABD emperyalizmi ve Almanya tekelci sermayesi tarafından yönetilmiştir , yönetilmektedir. Elbette tüm sermayeler arası olduğu gibi ABD emperyalist sermayesi ile Alman tekelci sermayesi arasında da çelişkiler olmuştur ve bundan sonra da olacaktır. Fakat ABD, bu ülkeye girdiği sermayesi ve yerleştiği askeri gücü ile bu ülkeden tekelci sermayesine bağımsız hareket yeteneği bırakmamıştır . Hareket yeteneği, hiç bir zaman ABD emperyalizminden bağımsız davranmamakla sınırlandırılmıştır . Böyle olunca rahatlıkla Almanya, ABD emperyalizmi ve müteffiki/işbirlikçisi Alman tekelci sermayesi tarafından yönetilmekte olan bir ülkedir denebilir.

Sosyalist sistem var oldukça Fransa, Avrupa üzerinde etkili olmaya çalışmış, fazla umutlu olmasa da bir rekabet kavgasına girmiştir . Cılız ve çaresiz olan bu kavgayı Avrupa Birliği'nin oluşumu sürecinde de görmek mümkündür. Çünkü Avrupa Birliği, başından beri bağımsız bir odak olarak değil, ABD'ye bağımlı bir strateji olarak geliştirilmiştir . Winston Churchill Eylül 1946'da Zürih'te yaptığı bir konuşmada Avrupalılar'ın "Amerika Birleşik Devletleri'ne benzer bir şey oluşturulmalarını" istemişti: "Sadece bu yolla ağır işler gören yüz milyonlarca insan, yaşama değer veren ufak sevinç ve umutları geri elde edebilir... Başlangıçta tüm Avrupa devletleri katılmak istemeseler veya katılmak durumunda değillerse de, isteyenler ve yapabilenler birleşebilirler... Bu acil görevde Almanya ve Fransa yönlendirmeyi ortak üstlenmelidir" (Richard Senti, EG, EFTA, Binnenmarkt, syf:19, 1992 Zürih) diyor Churchill.

Marshall Yardımı

Mart 1947'de Amerika Kongresi, Avrupa'daki işbirliğini ve yakınlaşmayı selamlayan bir karar çıkardı. Bu karardan kısa bir süre sonra 5 Haziran 1947'de Amerika devlet sekreteri George Marshall, Harvard Üniversitesi'nde yaptığı bir konuşmada "Avrupa'ya Yardım Programı"nı açıkladı: "Sadecce, Amerika Birleşik Devletleri'nin gücünün yettiği her şeyi, dünyada sağlıklı, ekonomik ilişkilerin sağlanması için yapması mantıklıdır" (age. sfy: 19). Marshall'ın verdiği görev dahilinde devletin yetkili kurumları Batı Almanya kesiminin etkinliği altında Avrupa için 'yardım' durumunu ele aldı. Marshall bunun başta komünist devletler olmak üzere hiçbir devlete karşı bir girişim olmadığını, sadece "açlığa, yoksulluğa, umutsuzluk ve kaosa karşı" bir tedbir olduğunu açıkladı. 27 Haziran günü, 'yardım' adına atılan bu adımı değerlendirmek için Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Dışişleri Bakanı Molotow, İngiltere Dışişleri Bakanı Bevin ve Fransa Dışişleri Bakanı Bidault Paris'te biraraya geldiler. Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı Molotow, 2 Temmuz günü "Marshall Planı'nın ulusal bağımsızlığı sınırladığını ve ekonomik bağımsızlığın kaldırılmasına yol açtığı" belirlemesinde bulunarak görüşmelerden çekildi. Bunun üzerine İngiltere ve Fransa, ABD'nin "Avrupa'ya Ekonomik Yardım"ını birlikte görüşmek için dünya savaşından etkilenen Avrupa ülkelerini Paris'te bir toplantıya çağırdılar. 12 Temmuz'da yapılan toplantıya onaltı ülkenin temsilcileri katıldı. Temel gündem maddesi Avrupa Birliği'nin oluşum imkanlarıydı.

23 Şubat-6 Mart 1948 tarihleri arasında Londra'da buluşan ABD, İngiltere, Fransa ve üç Benelux devletinin görüşmelerini ve aldığı kararları, SSCB protesto etti. SSCB'ye göre, 1945'te yapılan Potsdam Konferansı'nda alınan Almanya yönetiminin ABD, SSCB, İngiltere ve Fransa tarafından oluşturulacak bir konsey tarafından ele alınması kararı, yeni görüşmelerle devre dışı bırakılıyordu. Londra görüşmelerinde Batılı devletler ABD ile işbirliği yolunu seçmiş ve Sovyetler etkisizleştirilmek istenmişti. Londra Konferansı kararlarını görüşmek

için 19-20 Mart'ta yeniden bir araya gelen Londra Konferansı katılımcısı altı devletin yönelişlerini protesto eden SSCB delegasyonu salonu terk etti. 31 Mart'ta İngiltere'nin askeri valisi Brian Robertson Almanya'nın Batı kesimini de kapsayan bir Avrupa Birliği önerdi. Bu sancılı gelişmelerin ardından 3 Nisan 1948'de ABD başkanı Harry S. Truman, 1948 yılı için "dış yardım kanunu"nu imzaladı. Bu kanun dört bölümden oluşuyordu:

"1. Batı Avrupa'nın savaş zararlarını gidermek ve genel refaha ulaşmak için Marshall Planı Kanunu (Ekonomik İşbirliği Kanunu). Mal alımı için 4,3 milyar dolar ve kredi olarak da 1 milyar hizmete veriyor. 2. Çocuk Yardımı Kanunu, BM-Çocuk Fonu hizmetine 60 milyon dolar sunuyor. 3. Yunan-Türk Yardımı 275 milyon doları kapsıyor. 4. Çin'e destek 338 milyon doları tutuyor.

Marshall Planı'ndan (milyon dolar olarak): İngiltere 2324,3; Fransa 1130,8; İtalya 703,6; Hollanda (ek olarak sömürgeleri) 599,4; Almanya 549,4 (Birleşik Ekonomik Alan 437,4; Fransa bölgesi 96,4; Saar bölgesi 15,6); Avusturya 185,6" (20. yüzyıl kronolojisi, s. 1948).

Görüldüğü gibi Avrupa bir bütün olarak ABD'nin oltasına düşmüştür. Avrupa Birliği'nin oluşumu bu oltaya takılı vaziyette gelmiştir, getirilmiştir. Otuz devletten yediyüzelli delegenin katıldığı Den Haag'taki bir Avrupa Kongresi'nde, her ne kadar İngiltere eski başkanı Churchill ABD ve SSCB'nin yanısıra üçüncü bir güç olarak Avrupa Birliği'nin oluşumunu savunduysa da, ve bu gibi düşünceler daha sonraları hatta günümüzde yoğun bir şekilde dile getirilmişse de, AB dünyada üçüncü bir blok olarak doğup gelişmemiştir. Aksine ABD'ye bağımlılık ilişkileri içerisinde yol almıştır. Churchill bağımsız bir Avrupa değil, ABD'ye bağımlı bir Avrupa planının önemli bir temsilcisiydi ve bu yüzdendir ki, 9 Nisan 1963'te ABD devlet başkanı John F. Kennedy'den ABD onur vatandaşı ünvanını aldı. ABD tarihinde ilk kez, bir kişiye, Churchill'e onur vatandaşı ünvanı veriyordu.

7 Haziran 1947'de Londra'da tekrar bir araya gelen ABD, İngiltere, Fransa ve Benelüks Devletleri yaptıkları konferansta Almanya'nın geleceğini yeniden ele aldılar. SSCB Komünist Partisi yayın organı Prawda, bu konferansta alınan kararları Almanya'nın parçalanmasına

yönelik illegal bir plan olarak nitelendirdi.

Fransa dışişleri bakanı Robert Şuman, 9 Mart 1950'de kendi Avrupa planını açıkladı. Almanya, planı olumlu buldu. Fakat Fransa'nın bağımsız bir Avrupa planının yolu, ABD tarafından kesildi. ABD, olmasına düşürdüğü Avrupa'yı serbest bırakmak niyetinde değildi, zaten böyle bir olay sermayenin niteliğine ters düşerdi. Sermaye girdiği her yerde, yakaladığı her fırsatta kendi egemenliğini gerçekleştirmeyi hedefler, ABD'nin yaptığı da buydu. 1948-1952 yılları arasında ABD, Almanya'ya ABD'den mal almak şart ile bir buçuk milyar dolar borç para verdi. Marshall Planı'nın resmen sona ermesi üzerine Almanya başbakan yardımcısı Frans Blücher, 9 Haziran 1952'de bir ekonomik mucizenin sağlandığını belirtip ABD'ye teşekkür etti. 1957'de Batı Avrupa'da yirmibeş milyar dolar olan ABD sermayesi 1965'te kırkyedi milyar doları buldu.

Fransa Çekiliyor

Avrupa Birliği'nin yaratılması süreci, Avrupa'nın Amerikalılaştırılması, askeri olarak yenilen Avrupa'nın ekonomik ve siyasi olarak ABD'ye bağlı hale getirilmesi sürecidir. Yine bu süreç, Avrupa'nın ABD'nin bu kıtadaki baş temsilciliğini kabul eden ve üstlenen Almanya tarafından yönlendirilmesinin yerine getirildiği bir süreçtir.

Bağımsız bir Avrupa amacı taşıyan Fransa, 1958'de general De Gaulle'nin devlet başkanı seçilmesiyle birlikte Avrupa Birliği'nin isteği biçiminde şekillenmesi için etkili olmaya çalıştı. De Gaulle aynı yıl ilk adam olarak başbakan Adenauer'ı Fransa'ya davet ederek Almanya ile diplomatik ilişkileri başlattı. Başa geçer geçmez Almanya başbakanı Konrad Adenauer'ı ülkesine davet etti. İlişkiler beş yıl içerisinde, 22 Ocak 1963 tarihinde yapılan ve parlamentoların onayına sürülecek olan Fransız-Alman Anlaşması'yla doruk noktasına ulaştı. Bu aynı zamanda Fransa'nın bağımsız bir Avrupa yaratma mücadelesi ile ABD'nin kendi kontrolünde geliştirmeye çalışması arasındaki savaşın da en yüksek noktasıydı. İkisinden birisi kaybedecekti. ABD harekete geçti. Fransız-Alman anlaşmasının parlamentoda

oynamaya sunulacağı günden, sadece iki gün önce Fransa ile ilişkiye giren Adenauer'ı, partisi CDU tarafından düşürüldü ve yerine 24 Nisan 1963'te Ludwig Erhard getirildi. Partisiz ve ABD takipçisi olan Ludwig Erhard, Fransı-Alman öncülüğünde gerçekleşecek olan Avrupa Birliği'ne karşı, ABD denetimindeki bir AB'nin yaratma sürecinin önemli bir figüranıdır. Böylece tarihsel Fransız-Alman dostluğu temelinde bağımsız AB düşüncesinin hayata geçirilmesinin önü kesilmişti. Artık bağımsız davranamıyordu. Tüm çabalarına rağmen Fransa, AB'nin yaratılması sürecinde giderek yalnızlaştığının ve zayıfladığının farkındaydı. 1960 yılları başlarında devlet başkanı Charles de Gaulle "... sonuç olarak koskoca bir atlantik topluluğu Amerika'ya bağımlı bir hale gelecek ve Amerika tarafından yönlendirilecek ve Avrupa Topluluğu'nu emecek. Fakat bu, Fransa'nın istediği ve isteyeceği, yani telafuz edilen bir Avrupa'nın yapısı değildir" (Richard Senti, S.27) açıklamasında bulunudu. Charles de Gaulle'nin 1965'te söylediği "... Eğer kendimizi yönlendirmeyi kabul edersek, böylesi bir alta düşmenin bizi nereye götürebileceği, aynı zamanda bizi ve Fransız bağımsızlığının Fransız halkına ait olduğunu söyleyen anayasamızı inkâr edici olduğu görülür" (age. S.27) biçimindeki sözleri Avrupa Birliği'nin oluşumunun ABD'ye olan bağlılık durumuna bir isyan niteliği taşımaktaydı. Yine Temmuz 1964'te "Almanya ve Fransa birleşik bir politikada buluştular denilemez. Bu kuşkusuz, Bonn'un bugüne kadar birleşik bir Avrupa politikasına ve her şeyden önce bağımsız bir politikaya inanamamasından ileri gelmektedir" (F.William Engdahl, Mit der Ölwaſſe zur Weltmacht, Der Weg zur neuen Weltordnung, s.169, 1992 Wiesbaden), de Gaulle'nin bu sözleri bağımsız Avrupa fikri şansının ortadan kalkmaya başladığının işaretlerinden biridir. Rahatsızlıkları sürekli artan Fransa Haziran 1967'de, ABD doları ve İngiliz sterlin'i için altın fiyatlarını düşük tutmayı öngören, Altın Para Birimi Anlaşmaları'na artık tahammül edemeyeceğini açıkladı; arkasından 11 Aralık 1967'de İngiltere ve ABD etkinliğindeki diğer bazı ülkelerin Avrupa Birliği Topluluğu'na alınması görüşmelerini reddetti ve çekildi. Çünkü ABD ile kaynaşmış olan İngiltere'nin AB'ye girmesi ile birlikte Fransa'nın kazanma şansı ortadan kalkıyordu.

Fransa Kaybediyor

Charles de Gaulle'den sonraki devlet başkanı Georges Pompidou, 1969'da AB'ne yeniden yanaşma görüşmelerine katıldı. Fransa bağımsız Avrupa mücadelesini kaybettiğini yavaş yavaş kabullenmek zorunda kalmıştır. Sosyalist sistemin yıkılması ve iki Almanya'nın birleşmesi sonucu, ABD emperyalizminin Avrupa'daki çocuğu olan birleşik Almanya, kıta üzerinde etkinliğini artırmış ve hakimiyetini tartışmasız olarak Fransa'ya da kabul ettirmiştir. Aslında bu hakimiyet ABD emperyalizminin hakimiyetidir ve Almanya, ABD'nin Avrupa'daki en güçlü hakimiyet aracıdır, ekonomik ve askeri kontrol/egemenlik karakoludur.

Her ne kadar ABD emperyalizmi ile Avrupa tekeli kapitalizmi arasında çelişkiler olsa da, Avrupa Birliği, ABD egemenliğinde ve yönetiminde halkların kardeşliğine, ilerici ve komünist harekete karşı tek savaş bloku olmuş olması dünya kapitalizminin kopmaz bir parçasıdır ve bu bloktan kopmak ve ona karşı kendi yönetiminde bir blok kurmak gibi bir şansa sahip değildir. O süreci yaşamış ve yenilgiyle kapatmıştır. yukarıda da belirttiğim gibi Almanya veya bir bütün olarak Avrupa, bu bloktan kopmak bir tarafa, bu bloğun sahibi ABD emperyalizminin, dünya egemenliğinin en önemli dayanak noktalarından birini teşkil etmektedir.

Avrupa Birliği'nin Dünya Hakimi Kurumlardaki Yeri

Dünya hakimi Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası 1944 yılında ABD tarafından kurulmuş olup, o günden bugüne ekonomik alanda ABD'nin en önemli egemenlik araçları olmuşlardır. Bu iki kurum ve Dünya Ticaret Örgütü (WTO) dünya ekonomik sisteminin egemenleridir, belinleyici güç ve kurumlarıdır. Avrupa Birliği ülkeleri, yaşamın tüm alanlarında olduğu gibi bugünkü dünya egemenlik araçlarının/kurumlarının içerisinde de alt bir yere sahipler. Tüm alanlarda olduğu gibi burada da uluslararası emperyalist sermayenin söz sahibi

ABD'dir.

IMF'de karar verme ABD'nin kontrolündedir. ABD'nin isteği dışında bir kararın çıkması ihtimal dışıdır. Şöyle ki: Herhangi bir kararın çıkması esnasında oy hakkı yüzde 44,8 ile G-7 ülkelerinin elindedir. G-7 ülkeleri içerisinde ise, aslan payı ABD'ye aittir. ABD %17,78; Almanya %5,54; Japonya %5,54; Fransa %4,98; G-7'nin diğer ülkeleri İtalya ve Kanada ise toplam %5,98 oy hakkına sahipler. G-7 dışında kalan onyedici OECD ülkesinin toplam oy hakkı ise, %14,82 dir. Böylece dünyanın sanayileşmiş yirmidört ülkesinin IMF'deki oy hakkı oranı yüzde 59,62 iken, sadece yüzde 40,38'lik bir hakka sahip dünya büyük çoğunluğunu oluşturan yüzellisekiz ülkenin karar vermede etkili olmalarının önü kesilmiştir.

Avrupa Ordusu(!) Bağımsız mı?

Batı Avrupa Birliği adı altında 1954 yılında Paris'te "Avrupa Ordusu"nun ilk adımı atılmış oldu. Peki o günden bu yana Avrupa'nın hala kendi ordusunu kurmaması veya kuramaması nasıl açıklanabilir? Bugün gündemde en çok tartışılan konulardan biri olarak Avrupa Ordusu'nun kurulması neyin nesi? Birer cümle ile yanıtlayayım: Birinci soruya yanıt; her ne kadar Avrupa Ordusu'nun kurulması 1954'te gündeme getirilmişse de, o günden bugüne Fransa hariç Avrupa ülkelerinin ekonomik ve siyasi yapısında belirleyici söz sahibi olan ABD buna yol vermemiştir. İkinci soruya yanıt ise; bazılarının hatta ağırlıkta olan devrimci bir kesimin belirttiği gibi, bu, Sosyalist Sistem'in çökmesi ile Avrupa ABD'ye karşı gücünü toplama ve ona alternatif olma çabası olmayıp özellikle iki Almanya'nın birleşmesi ile Fransa'nın bağımsız Avrupa düşüncesi tamamen devre dışı bırakılmış ve ABD'nin askeri kurumu NATO'ya rakip değil, onun yanında bir Avrupa Ordusu oluşturulmak istenmektedir ve oluşturulacaktır. Fakat bu kurum ABD'ye karşı değil, bizzat ABD desteği ile kurulmaktadır. Zaten Avrupa Ordusu'nu kuracak olan Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, Belçika, Yunanistan, Lüksemburg, Hollanda, Portekiz ve İspanya aynı zamanda NATO üyesidir. ABD, Avrupa Ordusu'na karşı değildir, tam

tersine bu fikrin ve pratiğin baş mimarıdır. "NATO dışişleri bakanla - rının çarşamba günü Florenz'deki buluşmasında NA TO genel sekreteri Robertson 'Amerika dostları'nın 'bir AB-Ordusu'ndan korkmaları' konusunda yatıştırdı. ABD'nin yüksek politikacıları son dönemde, bağımsız Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası yönlü Avrupa çabalarını NATO'yu (ve böylece ABD'nin Avrupa'daki öncü rolünü) dibinden budayacağı şeklindeki büyük kuşku kularını açığa vunuşlardı. Robertson vur guladı: 'Avrupalılar kendi (askeri) yeteneklerini geliştirirlerse, NATO sadece kazanacağı bir durumdadır. Çünkü NATO ek olarak kazanılmış güçten yararlanır , ve ABD, sadece Avrupalıların bitirebileceği her küçük çatışmaya veya her küçük krize çekilmeyecek" (Almanya'da yayınlanan Junge Welt, 25 Mayıs 2000; Rainer Rupp, Avrupa Askeri Güç Olma Yolunda).

Tüm göstergelerden ortaya çıkan sonuç şudur: G-7 dünya egemeni ülkelerdir ve bu ülkelerin merkezi idare yeri ise ABD'dir. Uluslararası sermayenin, ortak bir hükümeti vardır ve bu Washington'dadır. İster Avrupa'da ister Japonya'da olsun, dünya egemeni sermaye sahipleri sermayenin ekonomik ve siyasi olarak merkezileşmesi sürecine dahil olmuşlar ve dökülenler dökülmüş, kalanlar ise kendi dünya hükümetini ve diğer kurumlarını yaratmışlar ve kendi ihtiyaçlarına göre de reforme etmekte. Dünya ekonomik ve siyasi yaşamında baş gösteren gelişmelerle aşılın üç blok teorisi veya düşüncesi marksistler tarafından da aşılmalıdır .

Avrupa Birleşik Devletleri Kurulacak mı?

"Avrupa Birleşik Devletleri" fikri yeni değildir; oldukça eskidir. Bunun için Lenin'in 1916'da kaleme aldığı "Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması" yapıtına bakmak yeterlidir . "Batı devletlerinin geniş bir ittifakı, büyük devletlerden meydana gelmiş bir Avrupa Federasyonu..." olayının gündemde olduğunu belirten Hobson'un, "kuşku yok ki, durum çok karmaşıktır; dünya güçleri arasında dönen oyun, gelecekteki olayların tek yönde gelişeceği hakkındaki bu öngörünün -ya da bir başkasının- olasılığını kestirmeye olanak vermeye -

cek kadar nazik bir durumdadır. Ancak gerçek şu ki: günümüzde, Batı Avrupa emperyalizmini yöneten etkiler bu yola girmiş bulunmaktalar; bu etkiler, herhangi bir direnmeyle karşılaşmadığı zaman, başka bir yöne doğru kaymadığı takdirde, tam da böyle bir sonuca doğru gidecektir” sözlerine yer veren Lenin, bu sözlerrden sonra şöyle devam etmektedir: “Yazar, elbette ki haklıdır: gerçekten de, emperyalizmin güçleri bir direnmeyle karşılaşmadığı takdirde, onlar , tamı tamına bu sonuca varacaktır. ‘Avrupa Birleşik Devletleri’ sözünün anlamı, bugünkü emperyalist durum içinde, tam olarak değerlendirilmiştir”. Bu yazıda “Avrupa Birleşik Devletleri”nin iki dünya savaşı öncesi tarihsel ayrıntılarına detaylıca gitmeyeceğim. Sadece ne “Avrupa Birleşik Devletleri” ne de “Avrupa askeri gücü, ordusu” fikrinin yeni olmadığını belirtmek istiyorum. Lenin’in yapıtından bir cümle daha aktararak, “Avrupa Birleşik Devletleri”nin günümüzdeki durumuna tekrar dönmek istiyorum. “Geçmişte emperyalizmi savunmuş olduğu için partiden atılmış bulunan, bugünse Alman ‘sosyal demokrat’ partisinin lideri olmaya lâyık Alman oportünisti Gerhard Hilderband, Afrika zencilerine karşı, “büyük islam hareketi”ne karşı, ‘Çin-Japonya kolisyonu’na karşı, ‘güçlü bir ordu ve donanma’ bulundurmamak amacıyla, (Rusya hariç olmak üzere) bir ‘Batı Avrupa Birleşik Devletleri’ kurulmasını savunarak, Hobson’un düşüncesini tamamlamaktadır”.

Evet, bunlar 1900’lü yılların başında konuşulanlar. Aradan tam yüz yıl geçti. İki tane Dünya Savaşı yaşandı. Kimileri kaybederken kimileri kazandı. Kim ne durumda? Avrupa Birleşik Devletleri bir fi-
kirden öte somut bir olgu olarak nerede duruyor? Objektif koşullar ve buna burjuvazinin iradi müdahalesi nasıl? Elbette bugünkü, yani geçici, gelişmelerde burjuvazinin iradi yönlendiriciliği belirleyici rol oynamaktadır. Bundan dolayıdır ki, Avrupa Birleşik Devletleri için oluşan nesnel koşullar , bu olgunun doğması için hazır olduğu halde Avrupa’da, burjuvazi tarafından bir Avrupa Birleşik Devletleri’nin kurulması için değil, tekelci sermayenin egemenliğindeki bir yamalı bohçanın yaratılacağı ve varlığını merkez ile çeperler biçiminde sürdür-

ceğe benziyor. Dünya egemen burjuvazisi, genel olarak kapitalist pazar ekonomisi ve kapitalist toplum çerçevesinde de olsa, halkların barış içinde bir arada yaşamasını değil, tersine nesnel koşulların dayatmasına rağmen halkların parçalı tutulmasını ve bu parçalanmışlığın düşmanlık tohumları ile pekiştirilmesini amaçlamaktadır. Avusturya'da aşırı sağcı partinin iktidara gelmesi, aslında ABD ve onun ittifak gücü Avrupa'daki tekelci burjuvazinin tüm Avrupa'da ırkçılığın hortlaması stratejisinin bir parçası ve tam da istedikleri bir gelişmedir. Avrupa'daki bazı ülke hükümetlerinin kopardıkları iki yüzlü fırtanaya bakmayın, Avusturya'daki gelişmelere bıyık alından gülümsüyor ve gizliden gizliye selamlıyorlar. Burjuvazinin en büyük korkusunun emekçi halk yığınları olduğunu düşünürsek, bu halkların kardeşçe bir arada yaşamasını onaylayacağını düşünmek aşırı saflık olur. Dolayısıyla kapitalist sistem yaşadıkça ve burjuvazinin canı sağ oldukça, Avrupa Birliği gerçek anlamda tek devlete dönüşmeyeceği ve burjuvazi tarafından buna da izin verilmeyeceği benziyor. Sosyalist Sistemin var olduğu zamanlar, AB olgusunun belli bir çerçevede gelişmesi ve bu coğrafyada istikrarın sağlanmasına büyük önem veren büyük mimar ABD, rakipsiz dünyadaki tek kutuplu egemenliğinin bir gereği olarak Avrupa'da halklar arası güvensizliği ve istikrarsızlığı yaymayı politik gündemine almıştır. Avrupa Birliği klasik şeklinden çıkartılacaktır, çıkartılmaya başlanmıştır bile. Kendi içerisinde çekirdek ve çeper veya çeperlerden oluşturulacaktır ki, bu konuya doğru bir yaklaşım için bunun görülmesi önem kazanıyor.

Türkiye ve Avrupa Birliği

Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki mesafenin daraldığı veya büyüdüğünü anlamak için patron ABD'nin hesabını anlamak gerekiyor. Çünkü Türkiye'nin AB'ne üye olup olmayacağı veya hangi kılığa sokulacağı birçoklarının sandığı gibi, demokrasi ve insan hakları konusunda vereceği imtihanlarla değil, ABD ve müttefiklerinin sözü edilen imtihandan çok önce verdiği kararlarla belirlenmiştir. Sahi Tür-

kiye'nin yeri neresi? Bir islam ülkesi olduğundan hareketle her şey - den önce Ortadoğu islam alemi mi, yoksa Avrupa mı? Veya sık sık dile getirilen "Türkiye Asya ile Avrupa arasında bir köprüdür" düşün - cesine uygun bir şekilde ikisinin ortasında mı? Veya daha çok bir ABD eyaleti mi?

Türkiye'nin ekonomik ve siyasi olarak ABD'den idare edildiği doğrudur. Fakat bir ABD eyaleti belirlemesi yanlış bir belirleme olur. Eyalet konumu daha çok ekonomik ve siyasi olarak ana ülkenin bir parçası olmayı gerektirir. Oysa Türkiye ve ABD arasında böyle bir durum yok. Fakat Türkiye şekli ve şemali ne olursa olsun bir ABD sömürgesidir. Yarı bağımlı değil, tam bağımlıdır. Türkiye kalkacak mı batacak mı, bunu efendisi belirler. Türkiye'nin coğrafik olarak Asya ile Avrupa arasında olduğu doğrudur. Fakat bir köprü rolü gördüğü, yani birleştirici olduğu yalandır. Türkiye efendisi ABD tarafından Asya ile Avrupa'yı birleştirme rolü değil, ayırıcı, birbirinden uzaklaş - tırıcı rol verilmiştir. Bölgedeki diğer uşak devletler ile yerine getiril - mesi gereken, "Yeni Dünya Düzeni" denilen strateji gereği olarak, bu rol içerisinde en önemli bazı işler şunlardır. Bölgede halklar arasında kısmi de olsa var olan kardeşlik ve dostluk ilişkilerini yıkmak, bu husuta var olan tüm köprüleri yakmak; buna giden yol olarak çözüm - leyecek sorunları kullanarak haklar arası boğazlaşmalarda önyak ol - mak; Anadolu'da var olan halklar arasına dinli-dinsiz, müslüman - gavur, Kürt-Türk, alevi-sünni gibi ayrımlar yoluyla kin ve nefret tohumları ekmek; kısacası yerli yabancı küçük bir azınlığın çıkarı uğ - runa Anadolu ve sınır bölgelerde yaşayan milyonlarca insana kan kusturacak olan "Yeni Dünya Düzeni" stratejisinin gereklerini yerine getirmede uşak başı olmak. Bütün bunlar gözönüne getirildiğinde yakın bir gelecekte Türkiye'nin Avrupa Birliği'nin merkezi ülkeleri arasında yer almayacağı açıktır. Merkezi ülkeler diyorum, çünkü AB artık eski anlamını yitirmektedir. Önümüzdeki süreçte AB, merkez ve çeperlerden oluşacağı benziyor. Kaç çeper olacak, her çeperin ken - dine özgü yeri ve yapısı ne olacak? Bu konuda henüz kesin bir şey söylemek mümkün değil.

Diyarbakır Yolu ve AB

Diyarbakır'ın bir yerlere yol yapılmak istendiği ve yapılacağı doğrudur; fakat bu yolun belirleyici yanı Anadolu'yu Avrupa Birliği'ne taşıması olmayacak. Peki nereye? Şimdiye kadar dediklerimiz doğruysa, Diyarbakır yoluna halkların boğazlatılması yönünde fesat ve düşmanlık tohumlarının etkileceği de doğrudur. "Yeni Dünya Düzeni" artık sadece soygun ve sömürü düzeni olarak tarif edilemez, tarif eksikli olur. "Yeni Dünya Düzeni" başkalarının çıkarı uğruna ölme ve öldürmeyi emretmektedir; hatta "YDD"nin ana düşüncesi/teklifi budur. "Yeni Dünya Düzeni" ile barışıklığın birincil koşulu bunu yerine getirmektir. Kendilerine söz konusu düzen içerisinde yer bulmaya çalışanların önüne konulacak ilk görev budur. "Yeni Dünya Düzeni Stratejisi"nin kapısı, bu görevi yerine getirmeyenlere, insanlığın ırzına geçmeyi kabul etmeyenlere kapalı olacaktır. Kim girerse kabul ederek girecektir. Kimin nereye gittiğini anlamanın başka manlığı yoktur.

Avrupa Birliği ve Komünistler

Dünya halklarının birlik ve kadeşliği için mücadele veren komünistlerin, nesnel olarak Avrupa Birliği'ne karşı olmaları düşünülemez. Ulusal pazarların kaynaşması ve halkların sosyal, kültürel birliğinin oluşması ne denli güçlü olursa, komünistlerin istekleri ve beklentileri de o oranda yaşamda somutluk kazanır. Nesnel gelişmeler sonucu doğacak bir Avrupa Birliği tam da komünistlerin beklentisine yanıt olur. Komünistlerin karşı olduğu taraf Avrupa Birliği'nin, kendi çıkarları için tüm insani değerleri ayaklar altına alan sermayenin denetiminde şekillenmesidir. Böylece güzel bir gelişimi çirkinleştirme sorunu var. Biz bu çirkinleştirmeye karşıyız.

Sonuç olarak: ABD, İkinci Dünya Savaşını 1940'lı yıllarda bitirmemiş, tam tersine daha sonraki yıllarda da devam ettirmiştir. Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu ve Dünya Ticaret Örgütü gibi kurum-

ları kurdurmuş, kendi kontrolünde geliştirebilmiş, askeri olarak dize getirdiği, ekonomik olarak çökerttiği rakiplerini kendi kontrolünde bir gelişime tabii tutmuş, bu süreci dünya hakimiyetiyle sonuçlandırmış - tır. Hakimiyetini sağladığı dünyayı "Yeni Dünya Düzeni" adı altında korkunç bir cehenneme çevirmek istemektedir. "Yeni Dünya Düzeni Stratejisi" bu cehenneme giden yoldur. Bu stratejiyi boşa çıkartacak güç veya güçlerin birliği komünistçe olmak zorundadır. Kendi örgütsel ve ideolojik varlığını koruma ve güçlendirmeye paralel olarak dünyadaki sistem karşıtı muhalefeti örgütlemek ve yönlendirmek! Dünya Komünist Hareketi'nin önünde duran görev budur.

Sermayenin "Avrupa Birliği" ne Karşı "Emeğin Avrupası"

Ertuğrul K rk u

AB tartişması, solu tuhaf bir Şekilde, gerekmediği Őiddette yakaladı. Sol, sosyalist harekete işin gerilimlerini aktarma mekanizmasının işlevi yüklendi. Bu da serinkanlı bir tartişmanın olanaklarını daralttı.

Neresinden bakarsanız bakın Türkiye, aslında Osmanlı'nın yükselme devrinden beri Avrupa'yla çok belirgin ilişkiler içinde. O zamandan beri Türkiye'nin bir Avrupa  lkesi olduğunu söylemek mümkün. Bütün Osmanlı sultanları kendilerinin "Sultan-ı diyar-ı Rum" (Roma  lkesi sultanı) olduklarını söylerlerdi ve bu bir dil sürçmesi değildi. Gerçekten Roma-Bizans mirası üzerinde yükselmişti Osmanlı Devleti. Bu yüzden Avrupa tartişması bağlamında Türkiye'nin "Asyatik" karakterine yapılan yerelci muhafazakar vurgunun çok abartılı olduğunu ve buradan bir yere varılmayacağı söylenbilir. Türkiye açısından baktığımızda gerek burjuvazi gerekse işçi sınıfı açısından Avrupa mirası bir ilerleme mirasıdır, Türkiye kültürüne içkindir. Bu anlamda "Avrupalı" denilen değerlerle sol arasında bir s rt me, çatışma

bulunduğu söylenemez. "Avrupalı" denilen ve olumlu anlamlar yüklenen değerlerin hemen hemen tamamı çok büyük ölçüde ya anti-feodal devrimlerin ya da işçi hareketinin basıncıyla ortaya çıkmış dönüşümlerin ürünüdür. Dolayısıyla kendimizi bu değerlerle ilişkilendirdiğimizde kendi köklerimizle gelişme içerisinde olmuyoruz. O nedenle bunu bu rahatlıkla görmek, tartışmak gerekir. Ancak bu, "Avrupalılık", Avrupa'yla ilişkiler bağlamında böyle.

Öte yandan Avrupa'nın kapitalist birleşmesi ve devletin Avrupa'yla bağları açısından baktığımızda özellikle ikinci harpten bu yana Türkiye'nin hem iktisadi, hem siyasi, hem kültürel anlamda da Avrupa'yla çok yaygın ve karmaşık ilişkiler içinde olduğunu tespit etmek gerek. Türkiye 1940'ların sonundan beri Avrupa Konseyi üyesi. Türkiye'deki tüm meslek kuruluşları, hemen hemen o tarihten beri Avrupalı muadilleriyle ortak uluslararası örgütlerde bir arada çalışırlar. Sendikalarımız, işçi hareketinin en önemli damarları Avrupa sendika konfederasyonlarına üyedir. Bu bakımdan ele alındığında da Avrupa'yla ilişkiler Avrupa Birliği Konseyinin Aralık 1999'daki Helsinki Zirvesiyle birlikte ortaya çıkmış sayılamaz. Olsa olsa akut bir karakter kazandığı söylenebilir.

İkincisi, özellikle Avrupa'da çalışan ve yaşayan üç-üç buçuk milyon dolayında işçi, dolayısıyla Türkiye işçi sınıfının bir parçası Avrupa iş gücünün bir parçası haline gelmiştir ve Türkiyeli kimliğini muhaleza ederek Avrupa da uzun zamandır bir iz bırakmış, yer edinmiştir.

Dahası, Türkiye AB ülkelerinin hemen hemen tamamının üye olduğu NATO'nun etkin bir üyesidir. Bu çerçevede derin askeri işbirliği aşığı yukarı 1950'lerden bu yana sürmektedir. Şimdi solda süre giden AB tartışması reaktif bir çerçevede "AB'ye hayır" diye özetlendiğinde NATO'yu, Avrupa Konseyi'ni kapsam dışına çıkarınca siyasi açıdan da süreci pek çok bölümünü eksik bırakıyor.

Bununla birlikte, Avrupa birleşmesinin esas olarak bir kapitalist devletler birliği olduğunun altını çizmemiz, sınıf karakterinden bağımsız bir Avrupa, AB tartışması yapamayacağımızı bilmemiz gerekir. Solda, AB sürecini ulus-devlet sürecinden, ulus-devleti aşan yeni

birleşmeler sürecine doğru bir evrim, bir ilerlemenin üst aşaması gibi kavrayan tarih dışı yaklaşımlar sorunun anlaşılmasını bulanıklaştırıyor.

Tarihte böyle doğrusal ilerlemeler yok. Örneğin Ekim Devrimiertesinde, 1920'lerde baş gösteren Avrupa Devrimi sonuçlarına ulaşabilmiş olsaydı, ki böyle bir olasılık vardı, bugün bambaşka bir Avrupa'yı tartışıyor olacaktık. O nedenle Avrupa'nın bugünkü birleşmesini tarihsel olarak her bakımdan yenilmiş devrimler üzerinden süren bir birleşme olarak görmemiz gerekir. Birleşme sürecinin Avrupa Kömür ve Çelik Birliği, Avrupa Ortak Pazarı ve Avrupa Ekonomik Topluluğu'ndan Avrupa Birliği'ne (AB) sıçrayışının, Doğu Almanya ve SSCB'nin çöküşü sonrasında denk gelmiş olmasının da anlamını kavramak gerekir.

AB projesinin solun, sosyalizmin insanlığa bir gelecek ufku sunabilmek bakımından dibe vurduğu, Avrupa'da çekiciliğini yitirdiği, bir kurtuluş projesi olarak anlamının silikleştiği bir dönemde ortaya çıkmış olması önemlidir. Bu çerçevede Avrupa Birliği sürecinin çok büyük ölçüde SSCB'nin çöküşüyle doğan boşluğu, SSCB'nin Varşova Paktı çevresindeki oluşmuş hinterlandını mass etme yönünde bütün sel bir kültürel, sosyal proje olarak da şekillendirildiğini görmemiz gerekir. Bu çerçevede AB'nin sosyalizme ulaşma bakımından bir merhale, bir gelişme momentini teşkil ettiğini ileri sürmek, en hafifinden safdillikten başka bir şey sayılmaz.

Ancak, bir nüansa belki dikkat çekmek gerekir: AB bağlamında Ortak Pazar projesinden mutlaka farklı, daha karmaşık bir projeye karşı karşıyayız. '60'larda solun AB'ye karşı tavrı son derece nettir: "Onlar ortak, biz Pazar!" Bu, solun mirası olarak yadsımamız değil korumamız gereken bir tutum. Ancak artık sadece bir pazar birliği süreci değil söz konusu olan. Aynı zamanda bir sosyal-kültürel kuruluş projesiyle karşı karşıyayız. AB'ye karşı itirazlarımızda '60'lardaki motiflerle yetinemeyiz. Ama gene de bu itirazlarımızı koruyoruz. Çünkü bir kapitalist birleşme projesi olarak özellikle küreselleşme bağlamında AB, küreselleşmenin bütün insanlık için ifade ettiği olumsuz anlamların tamamını ör gütlü bir biçimde, bir devletle, bir pa-

ra birliğiyle, bir orduyla kurumsallaştıran bir mekanizma haline geldi - ği için de, bizim uzak geleceğe ilişkin beklentilerimiz ve hedeflerimiz açısından aşılması nispeten daha g bir engel haline geliyor .

Çünkü, AB projesi IMF'nin tekil yapısal uyum projelerinin dayatığı gibi dolaysız bir iktisadi mekanizma olarak değil aynı zamanda meşrulaştırmaya sahip bir kültürel evreni toparlayarak gelen bir süreç olduğu için, bu çerçevede ele alınıp, tartışılıp, ayıklanıp bir kenara konulması zorunlu. Doğrusu Türkiye AB'ye katılacaksa da katılmayacaksa da, AB süreci ortaya çıktığından beri gerek Maastricht Anlaşması gerekse onu tamamlayan Amsterdam Anlaşması erevesinde Avrupa solunun AB'ye karşı dile getirdiği itirazları paylaşmamamız için bir neden yok. Bu karşı ıkışlar hem büyük gelecek tasarımıımız açısından, hem de emeğin varolan kazanımlarının korunması açısından dile getirilmiş itirazlardır. Avrupa ile bağımızı bu itirazlar temelinde kurabiliriz. Gerek AB'nin temelini teşkil eden Maastricht Anlaşması'nın, gerek Amsterdam Anlaşması'nın oylanmasında Avrupa sosyalist solunun pzisyonlarını paylaştığımız nispette Avrupa'nın ilerici, devrimci tarihsel mirasıyla aramızda bir bağ, bir ilişki kurabiliriz, Bu nedenle sosyalistlerin, sosyalist partilerin Avrupa birleşmesi - nin karşısında durması anlamlıdır .

Bu, bir birleşmeyi tamamen yok saydığımız, kendi ulusal sınırlarımız içine çekilmeyi, sosyalizmi bir milli devlet siyasetiyle sınırlamayı varsaydığımız için değil, tam tersine bir milli devlet siyasetini aşabilmenin biricik anlamlı karşılığı işçi sınıfının Avrupa çapında birleşmesi olacağı için sermayenin Avrupa Birliği'ne karşı çıkmak gerekir.

Böylece, ikinci bir tartışma alanı açılır . Avrupa sosyalist solunun çok uzun zamandan beri bu birlik projesine alternatif olarak ileri sürdüğü henüz nispeten daha gevşek, karakteri belki henüz belirginleşmemiş olan "toplumsal Avrupa", veya "emek Avrupası" perspektifiyle olumlu bağlar kurmanın anlamı ve değerı var mı?

Eğer küreselleşmenin, kapitalist entegrasyonun bütün sorunlarıyla yüz yüze isek, o zaman bu birleşmenin ortaya çıkardığı çelişki ve olanakların da farkında olmamız gerekir. Türkiye işçi hareketinin,

emek muhalefetinin, toplumsal ve demokratik muhalefetin deneyim alanını genişletmek, içeride Avrupa kapitalizmiyle bütünleşmiş olan Türkiye sermayesine karşı yerellikle malül olmayan bir muhalefet dinamiği kurabilmek bakımından AB tartışmasını, emeğin aşağıdan birleşmesi, entegrasyonu, ittifakı bakımından ne gibi olanaklar sağladığını da öngörerek, tartışarak kendimize bir yol çizmek bakımından bir fırsat sunduğunu düşünebiliriz.

Öte yandan Türkiye solu, kendi konumu itibarıyla NATO'nun Doğu'ya doğru genişleme stratejisi çerçevesinde ve AB'nin Avrasya piyasalarına açılma, bunları kontrol etme yönelişi bağlamında Türkiye ile AB arasında giderek olumlu ilişki kurulduğu bir anda, Doğu'nun da bir parçası olduğunu unutmamalı. AB genişlemesi, Avrasya'da patlak verecek büyük talan çerçevesinde Türkiye soluna tarihi, siyasi, kültürel ve diğer başka bağları bakımından iki güçle yakın ilişkileri ima ediyor: Birincisi, Rusya işçi hareketi ve Rusya'daki sol muhalefet. İkincisi, "Türki" denilen ülkelerdeki muhalefet hareketleriyle nasıl olumlu bir bağ kurulabileceği. İkincisi bağlamında henüz gözle görülür, elle tutulur, kendisini siyasi, ideolojik ve örgütsel anlamda dışa vuran eski komünist partilerin kimi deformasyonları dışında çok fazla bir şey yok. Ama bunların olmaması, eğer öngörülerimiz doğruysa, yeni paylaşım mücadelesi Avrasya'da kızışacaksa, o zaman bir tepkinin doğacağını ve kendisini çeşitli biçimlerde dışa vuracağı öngörülebilir. Bu da Türkiye soluna coğrafi, kültürel, tarihi konumu bakımından, burada ortaya çıkabilecek modern muhalefet hareketleriyle, sol sosyalist Marksist hareketlerle ilişki kurma bağlamında da yeni bir görev yükler.

Sonuncusu, Türkiye'nin de AB'ye dahil olma ihtimalinin belirmesi, bu sürecin etkileri Türkiye solunu Kürt hareketiyle ilişkileri bakımından da yeni bir sınava çağırıyor. Eğer başka bir radikal muhalefet çekirdeği yok ise, Kürt hareketinin hemen hemen bütün bileşenleri AB'den yanalar. Bu yönde ajitasyon yapıyorlar. Hatta Helsinki Zirvesi çerçevesinde, o somut momentte Türkiye'nin en yakın pratik müttefikinin Kürt hareketi olduğu söylenebilir. Yunanistan ile birlikte Kürt hareketi de Türkiye'nin AB'ye üyeliğine yönelik vetosunu bu zirvede

kaldırılmış oldu. Bu, Türkiye solunun karşısına yüzleşmemiz gereken başka bir mesele çıkarıyor .

Avrupa Birliği, demokratik beklentilerin çözüm alanı olabileceği hayaliyle birlikte gelip yerleşti Türkiye gündemine. Bütün bunlar hayal olabilir, kimilerinin gerçekleşme imkanları olabilir , kimilerinin olmayabilir ama bunlar yokmuş gibi davranamayız. Türkiye'deki politik muhalefet dinamikleri arasında böyle bir rüzgar ve beklenti eşığı oluşmuşsa, o zaman bu eşik üzerine bizim söylememiz gereken pek çok söz olmalıdır.

Bu tartışmayı, sola, marksist harekete sızmış bir avuç "liberal", "inanmış marksistler" arasında süre giden bir münazaraya indir geyemeyiz. İnsanların gelecek umutları, hayalleri ve beklentilerinin pratik ifadesi olan siyasetlere dökülmüş geniş eğilimlerin söz konusu olduğu bir yerde, AB bağlamında bir cepheleşmeyi devrimci siyasetin temel eksenine haline getirdiğimiz takdirde, kısa sürede Kürt hareketiyle temassız ve ittifaksız kalma riski açıktır .

O nedenle AB tartışmasını, tarihi hakikatimizin ölçüleceği mihenk taşı haline getirmeye bağladığımız, bütün sorunları bu sorun etrafında çözmeye çalıştığımız an, ya şizofrenik bir yarılmaya uğrar , "AB Kürtler'e serbest Türkler'e yasak" diye saçmalamaya başlarız ya da aslında tarihsel olarak sağlam bir demokratik hatta emek ittifakı potansiyeline sahip güçlerle daha şimdiden aramızda aşılabilir mesafeler oluştururuz.

O nedenle, bir sosyal formasyon olarak kapitalizm ile bir sosyal formasyon olarak sosyalizm arasındaki tarihsel çelişki bağlamında Avrupa Birliği sermayenin emek üzerindeki hakimiyetinin uluslar arası örgütlenişi olduğu yolundaki temel tahlilin politikaya tercümesi bakımından pek çok nüansı gözetmek gerekiyor. "AB'ye hayır" deyip evimize döndüğümüzde bir problemi çözmüş , hatta çözmeye başlamış bile olmuyoruz.

Ama Türkiye'nin AB ile birleşmesinin demokratik kazanımların esasını teşkil edeceğini söyleyenlerin, tarihsel ilerleme açısından ister istemez ikincil, dış sal etmenlerin belirleyici olduğuna ilişkin bir yanılgıya düşeceklerini belirtmek gerekir .

Örneğin, Türkiye'nin 12 Eylül'de yaşadığından çok daha ağır diktatörlükler altında yaşamış üç ülke, Arjantin, Şili ve Brezilya'yı ele alalım. Üçü de AB üyesi değildiler, olmaları da söz konusu değildi. Üstelik, Avrupa'nın en saldırgan emperyalist dış politika uygulamalarının nesnesi olmuşlardı. Ama herhangi bir başka ulus aşırı birliğin içine girmiş olmadıkları halde bugün demokratik standartları bakımından, aşağıdan, sınıf mücadeleleri yoluyla elde edilmiş esaslı kazanımlar alanına bu üç ülke de girdi. Geçtiğimiz on yılda Brezilya'da sol çok esaslı bir gelişme gösterdi. Arjantin'de de, Şili'de de böyle oldu. Dolayısıyla her durumda bir uluslararası siyasal birliğe aktif olarak girmenin demokratik standartların ilerlemesi bakımından belirleyici olacağının bir yanısamadan öteye gitmediği görülebilir. Bu sonuçlar esas olarak sizin içeride ne yaptığınızla, dahası uluslararası koşulları değerlendirmedeki maharetinizle ilgilidir.

Türkiye'nin AB'ye üyeliğe çağrılmadan da imzaladığı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, bir uygulama alanı olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bütün bunların getirdiği kimi sınırlamalar, kısıtlamalarla Türkiye'nin egemen sınıflarının elinin bağlanıyor olması başlı başına bir şeydir. Bizim ideal bir yaşam alanı olarak bir kapitalist birliği tarif etmemiz bambaşka bir şeydir. Yani Türkiye bugün "demokratik cumhuriyet"e gerçekten kavuşsa, insan hakları standardı AB çeçevesine bağlı olmaksızın yükselmiş olsa bu bizim hala bir sosyalist cumhuriyet talep etmeyeceğimiz anlamına gelmez. Çünkü, biliyoruz ki burjuva hukuku eşit olmayanları eşit kılar. Dolayısıyla sivil toplumdaki eşitsizliği aşmak bizim için en esaslı meseledir. O yüzden sermayenin Avrupa Birliği'ne karşı en anlamlı çağrı, emeğin Avrupası çağrısıdır.

Avrupa Birliği'ne Aday Gösterilen Türkiye'nin Bölgesel Stratejisi

Mustafa Peköz

A sya, Avrupa ve Afrika kıtalarıyla doğrudan bağlantı halinde olan Türkiye, ABD ve Avrupa için vazgeçilmez stratejik bir öneme sahiptir. Türkiye'nin sahip olduğu İstanbul ve Çanakkale boğazları, Rusya ve bütün Kafkasya'ya müdahale etmede en önemli stratejik bölgedir. Batı ve ABD karşısında Türkiye'yi önemli kılan da, jeopolitik konumudur.

ABD, Avrupa ile Rusya arasında bölgesel stratejik politikalara tekabül eden hegomanya mücadelesi devam ettiği, petrol, doğal gaz ve su kaynakları önemini koruduğu, üç kıtaya müdahale merkezi olarak görüldüğu sürece Türkiye vazgeçilmezdir. Bunun bilincinden olan Türk bürokrasisi, Kıbrıs'tan Ege'ye, insan haklarından azınlıklara kadar, hemen her sorunun karşısına 'jeopolitik konumunun önemi'ni çıkartmaktadır.

Avrupa Birliği ülkeleri bakımından 20. yüzyıl'ın son toplantısı olarak gösterilen Helsinki'de, AB'ne 'aday ülke' olarak kabul edilmesi Türkiye'nin ekonomik, politik ve toplumsal değişimiyle pek ilgisi olmadığı ve esas olarak, 21. yüzyıl'ın bölgesel stratejik politikalarıyla

bağlantılı olduğu artık netleşen bir olgudur .

Avrupa ve özellikle ABD için Türkiye'yi vazgeçilmez haline getiren; hem Türkiye'nin jeopolitik konumunun öneminde yatmakta hem de bugüne değin izlediği dış politika ile bağlantılıdır. Aksi takdirde Türkiye'de önemli bir ekonomik ve toplumsal değişim yaşanmadığı ve 'Kopenang Kriterleri'ne uyum göstermediği halde, Avrupa Birliği'ne aday ülke olarak gösterilmesinin 'mantığı' ve 'önemi' anlaşılabilir.

Gerek 'Soğuk Savaş' döneminde gerekse 'Yeni Dünya Düzeni Stratejisi'nde Türkiye'ye biçilen rol esas olarak aynıdır. 'Soğuk Savaş' sürecinde Türkiye'nin NATO'ya alınmasında iki önemli nokta ön plana çıktı. Birincisi; Sovyetlerle sınır bir bölge olması nedeniyle olası gelişmeler karşısında müdahale için, önemli bir sıçrama tahtası olarak görülmesi/kullanılmasının olasılığı. İkincisi; Ortadoğu'ya, Kafkasya'ya, Balkanlar'a ve Ortaasya'ya hakim olmak için yararlanılabilecek en önemli stratejik bölge olması. İngiltere bu dönemde, Soğuk Savaş yıllarında, Türkiye'nin NATO'ya alınmasının en önemli nedenlerinden birini, 'Ortadoğu'nun Savunulması' görevinin verilmesi olarak belirtiyordu. "Ortadoğu'nun savunulmasıyla olan ilgisi dolayısıyla, Birleşik Krallığın, bu bölgenin savunulmasında Türkiye ile işbirliği yapmakta özel menfaati vardır. Türkiye'de bugün mevcut olan genel eğilim, hali hazırdaki savunma düzenlemelerinin yeterli olmadığı ve Türkiye'nin Batı'nın savunmasına daha yakında bağlanması gerektiği şeklindedir (...) Biz, Türkiye ile Batı müttefikler arasındaki savunma bağlarının kuvvetlendirilmesini destekleriz. Ancak, tek mesele, bunun en iyi şekilde nasıl yapılabileceğidir . Bu konu, sadece Avrupa'yı değil, aynı zamanda Ortadoğu'yu da ilgilendiren karmaşık bir takım askeri ve diğer sorunları ortaya çıkarmaktadır.." devamla; " Türkiye ile ilgili temel güçlük, NATO'ya katılma isteğiyle Ortadoğu'nun genel savunmasındaki yerini uzlaştırmak olmuştur.." diyor, dönemin İngiltere dışişleri bakanı.

10 Şubat 1948 yılında "ABD Milli Güvenlik Konseyi"nin aldığı bir gizli kararda şöyle deniliyor; "...Sovyetler Birliği, aşığıdaki

ülkelerden birinin kontrolünü ele geçirmeyi baş arırsa, bütün doğu Akdeniz'in, Balkanlar'ın ve Ortadoğu'nun güvenliği tehlikeye girecektir; İtalya, Yunanistan, Türkiye ve İran bunlardan birinin dahi... SSCB hakimiyetine girmesini engellemek için ABD siyasi, ekonomik, hatta gerekirse askeri gücünü en etkin şekilde kullanmalıdır". Bu strateji, "Amerikan Milli Güvenlik Konseyi"nin 1951 genelgesinde netlik kazanır; "...komünistlerin legal yollarla hükümetlere girmesi veya hükümetlerin kontrolünü elde edebilir duruma gelmesi halinde, ya da hükümetin iç ve dış komünizm tehditine karşı koyacak kararlığı yeterince göstermemeleri ihtimali karşısında, ABD tedbirlere baş vurma zorunda kalacaktır".

ABD'nin Ortadoğu, Kafkasya ve Akdeniz'i kapsayan bölge politikaları/hakimiyeti ve Sovyetler'e, bugünse Rusya'ya karşı denge konumu bakımından, mevcut ülkeler içerisinde Türkiye'nin jeopolitik konumu öncelikli olarak ön planda tutulmaktadır. ABD'nin "Türkiye Askeri Yardım Kurulu Başkan"ı Tümgeneral H.L. McBride 1948'de yaptığı bir değerlendirmede, Türkiye'nin ABD için neyi ifade ettiğini açık bir ifadeyle ortaya koymaktadır; "Türkiye bugün Avrasya'da istisnai bir durum gösterir. Stratejik olarak Ortadoğu ve Arap dünyasının kilit noktasında ve Sovyet yayılmasına karşı birlik ve beraberlik içinde sağlam bir cephe teşkil eden tek ülkedir".

Dışişleri Bakanı Köprülü 1952'de, Türkiye'ye biçilen role ilişkin şunları söylüyordu; "Şu noktayı işaret etmek isterim ki, Ortadoğu savunmasının gerek stratejik gerek ekonomik bakımlardan Avrupa'nın korunması için zorunlu olduğuna inanıyoruz. Bu nedenle, Türkiye Atlantik Paktına girince, Ortadoğu'da bize düşen rolü sonuç alıcı bir hızla yerine getirerek gerekli tedbirleri alacaktır". ABD'nin kendisine biçtiği rolden son derece memnun olan Türkiye için NATO'ya giriş, aynı zamanda askeri ve ekonomik yardımlara başlanması anlamına geliyordu. Turuman Doktrinini ekseninde askeri yardımların ardından Avrupa için hazırlanan Marshall Planı'na Türkiye'de dahil edildi. Bu süreçten sonra Türkiye'nin dış politikası bir bütün olarak ABD'ye endekslendi.

Yeni krediler bulmak için İngiltere'ye giden Dışişleri Bakanı

Köprülü bir kez daha Avrupa'nın 'güvenliği' için Ortadoğu sorununu gündeme getirir: "Ortadoğu güvenlikte olmadığı sürece, Avrupa'da kendisini güvende hissetmeyecek. Ortadoğu'nun kalkınması ve korunması için bu bölge ile Batı arasında iş birliğini sağlamak Türkiye'nin görevidir" diyordu. Türkiye, ABD ve Avrupa bakımından önemli olan iki noktayı özellikle ön plana çıkartmıştır. Birincisi; Fas, Tunus, Cezayir, Mısır, Suriye ve Irak gibi ülkelerde gelişen ABD ve Batı alehleri hareketlere karşı geliştirdiği saldırganlık politikası, ikincisi ise, Ortadoğu'da gelişme potansiyeli taşıyan Sovyetler karşısında, her an göreve hazır bir Türkiye'ye ihtiyaç olduğunu sıkça vurgulaması.

Türkiye, bölgedeki stratejik konumunu sağlamlaştırmak için, bölgede sürekli siyasal istikrarsızlık ve gerginlikler yaratmıştır. Hiçbir dönem 'barış' politikasından yana olmamıştır. Bunun içinde Ortadoğu'da meydana gelen en ufak bir sorun, devlet tarafından çok bilinçli bir tarzda kışkırtılarak geliştirilmek istenmiştir. Çünkü, bölgede sürekliliğini koruyan gerginlik yaratılmadan ve bu gerginlikler zaman zaman çatışmalar dönüşürülmeden, Türkiye jeopolitik konumunu pazarlamaktan zorlanmıştır. Türkiye 'Soğuk Savaş' döneminde komünizm tehlikesinin, Ortadoğu'da her an baş göstereceğine inandırmaya çalışmıştır. Özellikle de, ABD'nin 'Sovyet yayılmacılığına' karşı geliştirdiği Eisenhower Doktrini eksenli Ortadoğu ve Kafkasya askeri politik yönelimine en çok sevinen ülke Türkiye'ye oldu. Çünkü, böylece jeopolitik konumunu daha iyi pazarlayabilecekti.

ABD'nin gözde askeri uzmanlarından Peter Paret ve John W. Shy, Eisenhower Doktrini'ni şöyle formüle ediyor: "Kongre bu kısmın yürütülmesinde önceliği, aktif komünizm kurbanı olma tehlikesi altında bulunan veya komünist desteğinde bir tecavüze maruz kalan veyahut iç güvenlikleri komünist desteğiyle güçleşen, yıkıcı faaliyetlerle tehdit altında bulunan ülke ihtiyaçlarına verilmesi öngörülür". Bu değerlendirme, aynı zamanda Türkiye'nin dış politikasının ana yönelimlerini oluşturdu. Dönemin Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Menderes, ekonomik ve askeri yardımların

sürekliliğini sağlayabilmek için “Türkiye, Ortadoğu’da ve Avrasya’da üzerine düşeni yapmaya hazırdır” gibi mesajları sıkça tekrarladılar. Türkiye, bu stratejinin bir sonucu olarak, bölgede hiçbir komşusu ile iyi dostluk ilişkileri kuramadı. Hemen her komşu ülke, Türkiye için düş man kategorisinde görüldü. İngiltere’nin ve ABD’nin Ortadoğu politikaları için oluşturulan ‘Bağdat Paktı’na rağmen, Irak’ı dahi bir dost ülke olarak görmedi.

Türkiye’nin bölgesel ihtiyaçlarına göre belirlenen dış politikası, darbeler ve hükümet değişikliklerine rağmen her dönem istikrarını korumuştur. Bundan son derece memnun olan ABD, Türkiye’nin bu ‘istikrarlı politikasını’ değerlendirirken, “içte büyük kavgalar yapan Türk politikacıları, sınıra gelince her şeyi unuturlar” diyor. Türk devlet yöneticilerinin, her dönem ‘ulusal çıkarlar’ ön plandadır söyleminin altında yatan gerçek, dış politikada esas olarak ABD’nin çıkarlarının ön plana çıkılması ve korunmasıdır .

Dünya genelinde meydana gelen hızlı siyasal değişimler en çok Doğu Avrupa, Balkanlar, Kafkasya, Ortaasya ve Ortadoğu coğrafyasını etkiledi. Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa’daki bürokratik burjuva iktidarların yıkılmasına paralel olarak ‘soğuk savaş’ sürecinin bir biçimiyle son ermesi demektir. Bu sürecin doğurduğu yeni olanaklardan ve sorunlardan etkilenen ülkelerden biri Türkiye oldu. Çünkü, ekonomik ve askeri yardımları ile uluslararası prestiji, ‘soğuk savaş’ stratejisinin jeopolitik konumuna dayanıyordu. Sovyetler Birliği’nin ABD ve Batı karşısında geçici olarak gerilemesi ve hatta ‘boyun eğmesi’ ve ‘iki kutuplu kapitalist dünya’nın fiilen sona ermesi ile meydana gelen siyasal değişimler bölge coğrafyasında ‘yeni’ stratejilerin oluşturulmasına yol açtı.

Türkiye’nin, ABD’nin Ortadoğu ve Kafkasya politikası bakımından önemini halen koruduğunu, ancak meydana gelecek değişikliklere bağlı olarak yeni stratejiler oluşturulması gerektiğini vurgulayan eski Genelkurmay Başkanı Necip Torumtay şunları söylüyor; “Coğrafya, stratejinin tayininde önemli bir faktördür. Türkiye’nin coğrafyası değişmediğie göre, stratejisinde de önemli bir değişime bahis konusu değildir. Türkiye hala için için kaynayan

Ortadoğu'nun sıcaklığını da hissetmektedir. Bu bakımdan bölgede billahsa komşularımızda meydana gelecek değişiklikleri takip ederek yeni stratejiler oluşturmak gerekir. Türkiye kuvvetlerini yeni yere göre tertiplendirmek zorundadır”.

‘Yeni Dünya Düzeni’ stratejisinin bölge coğrafyasında biçimlenmesine özel bir önem verildiği gibi Ortadoğu, Balkanlar, Kafkasya ve Avrasya ‘küreselleşme stratejisi’nin merkezi olarak görülmektedir. Sovyetler Birliği’nin ‘bölgesel etkinliğini’ durdurmak iddiasıyla ‘askeri savunma örgütü’ olarak kurulan NATO’nun, ‘Yeni Dünya Düzeni Stratejisi’nin bölgede tesis edilmesi için işlevinde önemli bir kısım değişikliklere gidildi. Bu değişimin temel nedeni, bölge coğrafyasının gelecekte önemli bir ekonomik ve siyasal merkez olarak görülmesidir; “Avrupa-Atlantik sahası ile çevresindeki bazı ülkeler ciddi ekonomik, sosyal ve politik sorunlarla karşı karşıyadır. Etnik ve dinsel husumet, toprak ihtilafları ve devletlerin bölünmesi, yerel ve bölgesel istikrarsızlıklara yol açabilir. Bunların yarattığı gerginlikler silahlı çatışmalara yol açabilir ve ittifak üyeleri de dahil komşu ülkelere yayılarak ittifakın istikrar ve güvenliğini etkileyebilir”. NATO’nun bu ‘yeni’ stratejik belirlemesi ile ‘kendi ihtiyaçlarını ve güvenliği’ni gerekçe göstererek gerçekleştireceği askeri müdahalelerde Türkiye’nin kilit noktada olması aynı zamanda jeopolitik konumunu koruması ve hatta güçlenmesi anlamına gelmektedir.

NATO eski Genel Sekreteri Wörner Türkiye’nin jeopolitik konumu üzerine şu değerlendirmeyi yapıyor: “Türkiye jeopolitik açısında en az eskisi kadar önemlidir. Hatta size Türkiye’nin jeopolitik öneminin daha da artacağını söyleyebilirim. Yakındoğu’ya baktığımız zaman Türkiye, coğrafi, tarihi ve kültürel açıdan önemli bir köprüdür. Yarının bu tip sorunlarına baktığımız zaman değerinizin azalmadığını, arttığını göreceksiniz”. Bu belirlemelerden sonra Türkiye stratejisini, NATO’nun ‘yeni’ politikası üzerinde kurdu. Çünkü ABD Ortadoğu’ya, Kafkaslar’a ve hatta Ortaasya’ya müdahale etmenin merkezi olarak Türkiye’yi görüyor. “Çekiç Güç’ ya da ‘Acil Müdahale Birliği’nin Türkiye’de koşullandırılması isteği, Türkiye’nin

saldırgan politikası arasında doğrudan bir ilişki olduğu gibi, jeopolitik konumunu canlı ve güncel tutmanın da bir aracıydı. Emekli Org. General Çevik Bir, "NATO, dikkatini Balkanlar, Ortadoğu ve Kafkasya'ya yönlendirmelidir." derken aynı zamanda Türkiye'ye önemli görevler yüklüyor. "Türkiye, NATO'da son 50 yıldır koruduğu müstesna konumunu sürdürecektir ve hatta yeni roller üstlenecektir". NATO'nun 'Yeni Dünya Düzeni Stratejisi'ne göre belirlediği, yeni politikalarının merkezinde Türkiye'nin bulunduğu bir gerçek. Ekonomik zenginlikler ve coğrafik olarak dünyanın en stratejik bölgelerinden biri olan Ortadoğu ve Kafkaslar üzerinde yürütülen hegomanya mücadelesinde, Türkiye vazgeçilmez bir öneme sahiptir. 21. yüzyıl'ın en önemli sorunları bölge coğrafyasında yaşanacağı çok açık. ABD, İngiltere, Fransa, Almanya ve Rusya gibi ülkelerin bölgesel stratejileri ve buna uygun belirlenen politikalar, Kafkas petroleri ve boru hattında somutlaştığı herkes tarafından bilinen bir olgu.

Bölge coğrafyasındaki siyasal gelişmeler ve ekonomik potansiyeller dikkate alındığında Kafkaslar, emperyalizm bakımından son derece önemli bir alanı oluşturmaktadır. Özellikle Hazar petrollerinin çok uluslu tekellerin tarafından denetlenmesi 21. yüzyıl'ın en önemli politikalarından biridir. Bakü-Ceyhan petrol boru hattı olarak bilinen proje 21. yüzyıl'a damgasını vuracak niteliktedir.

Rusya, Kafkaslar'da halen etkin bir ülke konumundadır ve yeni belirlediği askeri strateji ile Kafkaslar'daki etkinliğini artıracığını göstermektedir. Özellikle de, ABD karşısında önemli oranda gerilemesine rağmen, önemli bir nükleer güce sahip olması ve bölge denetimini kesinlikle elde bırakmaması ve hatta askeri müdahalelerde bulunması, ABD ve Avrupa'nın uykusunu kaçırmaktadır. Eski KGB ajanı Viladimir Putin'in Rusya devlet başkanlığına seçilmesinden sonra Rusya Güvenlik Konseyi tarafından belirenen 'yeni' askeri strateji hem Kafkaslar'da insiyatifi tekrar ele geçirme hem de bölgede yayılcı politikasını geliştirmesine dayanmaktadır. Rusya'nın bugüne değin yaşadığı sosyal ve ekonomik sorunlar nedeniyle ABD ve Avrupa karşısında gerilemesinin esas olarak geçici olduğu artık

görülüyor. Ekonomideki durağanlığın aşılmasına başlanması ve devletin bir bütün olarak yeniden 'organize' edilmesi ile Rusya, kendi arka bahçesine kimseyi dokundurmayacağını Çeçenistan'ı işgal ederek gösterdi.

ABD ve Avrupa, Rusya'daki bu gelişmeyi dikkatle izleyerek NATO eksenli yeni politikalar ve stratejik yönelimlere gitmektedir. Türkiye merkezli geliştirilen bu politikalar hem Kafkaslar'a hem de Balkanlar'a yöneliktir. NATO eksenli geliştirilen 'Kafkas Saldırmazlık Paketi' ile 'Balkanlar Savunma İşbirliği' askeri politikalar esas olarak Rusya'nın bölgedeki etkinliğini dengelemeye yönelik girişimlerdir. Rusya'nın, NATO'nun Türkiye eksenli geliştirilen bu politikalarına yanıtı sert oldu. Askeri stratejisinde çok önemli bir değişiklik yapı ve 'gerektiğinde ilk nükleer silahlar baş vuran ülke olacağını' açıkladı. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in, "NATO'yu sınırlarımızda istemiyoruz" açıklaması bölge coğrafyasında etkin bir güç olduklarını ve Rusya'sız hiçbir askeri, siyasal ve ekonomik politikanın başarılı olamayacağını mesajını vermektedir.

Aynı zamanda, 21. yüzyıl'ın Ortadoğu'su bakımından en önemli sorunlarından birinin Su Sorunu olacaktır. Türkiye'nin çok önemli su kaynaklarına sahip olması, bölgede etkin bir güç olmasının en önemli araçlarından biri olarak ön plana çıkacaktır.

Türkiye'nin, ABD ve Avrupa bakımından önemini koruyan diğer önemli bir noktada bölge coğrafyasının geçen yüzyıl'da, dünyanın siyasal dengelerini altüst eden sosyal devrimleri yaşamasıdır. Özellikle Kafkaslar'da ve Balkanlar'da uzun yıllar 'demokratik ve sosyalist' iktidarlar yaşadı. Bölge ülkelerinin önemli bir kesimi tarihsel olarak anti-empyralist konumda kaldı. Halen son derece önemli bir anti-empyralist devrimci potansiyeli bağrında toplayan bir bölgedir. Türkiye, 21. yüzyıl'da gelişme potansiyeli taşıyan anti-empyralist devrimci toplumsal muhalefete müdahalede önemli bir sıçrama tahtası olarak düşünülmektedir.

Böylece Türkiye, jeopolitik konumunu pazarlamak ve bundan ekonomik ve siyasal çıkar elde etmek için yeni ve geniş olanaklar

yakalamış bulunuyor. Bugün Türkiye'yi nispeten güçlü kılan yanlardan biri de budur. Türkiye'nin bölge coğrafyasında artan önemi, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne alınmasında temel bir faktör olmuştur. AB bölgede etkin bir güç olmak için, Türkiye'ye zorunlu olarak ihtiyaç duymaktadır. Aksi taktirde bölgesel politikalar bakımından ABD'nin gölgesinde kalan Avrupa, bundan kurtulma şansına sahip olmayacağını görüyor.

Türkiye ise, bölgesel politikalarını esas olarak ABD'nin dış politikasına göre belirlemektedir. Ancak son Helsinki toplantısında, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne aday ülke olarak gösterilmesi ile Türkiye'nin bölgesel politikalarında 'küçük' bazı değişiklikler yaratabilir. ABD ile Avrupa arasında 'denge politikası' oluşturulması gündeme gelebilir. Mevcut politik gelişme ve yönelimlerle Türkiye geçmişe oranla kendisini çok daha fazla güvencede hissetmektedir. Çünkü bölgesel stratejiler bakımından hem ABD'nin, hem de Avrupa'nın Türkiye'ye ihtiyaç duyduğunun bilincindedir. Türkiye, bundan sonra jeopolitik konumunu ve bölgesel asker gücünü Batı'ya karşı çok daha ciddi bir şekilde pazarlayacaktır. Avrupa bu gerçeğin farkında olduğu için: ekonomide ve iç politikada önemli problemler yaşayan, toplumsal yapısında ciddiye alınır değişim yaşamayan, Kürt Sorunu, insan hakları, politik özgürlükler, Ege ve Kıbrıs gibi önemli problemlerle karşı karşıya olan bir Türkiye'yi, apar topar AB'ne 'aday ülkeler' arasında göstererek bir avantaj yakaladığını düşünüyor. Mevcut gelişmelerin yansıttığı gibi Türkiye, belirlenen 'Kriterleri' pek önemsemiyor ve esas olarak ciddiye almıyor. Öyle ki, Türkiye'de parlamento üstü bir işleve sahip olan Milli Güvenlik Kurulu'nun yasasında ve işleyişinde hiç bir değişikliğin yapılmayacağını bizzat Başbakan Ecevit açıkladı. Helsinki sürecinden sonra, "21. yüzyıl'da Türkiye'nin Bölgesel Stratejisi ve Vizyonunu"nu belirleyen yine Genelkurmay Başkanlığı oldu. Genelkurmayın, NATO eksenli bölgesel stratejisini emekli büyükelçi Şükrü Elekdağ şu cümlelerle açıklamaktadır; "Üç kıta arasında merkezi konumda bulunma ve kıtalar arasındaki en kısa hava, kara ve deniz ulaşım yollarını kontrol edebilme açısından köprü ve kilit

mevkide olan Türkiye, bölgesinde benzeri olmayan bir jeopolitik kimliğe sahiptir. Türkiye bu kimliği ve geniş bir coğrafyaya yayılan topraklarıyla, sadece Balkanlar değil, aynı zamanda Kafkasya, Ortaasya ve Ortadoğu ekseninde de önemli bir güç odağıdır”.

Türkiye, önümüzdeki yıllarda, Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkaslar’da etkin bir güç olmak için siyasal ve askeri hazırlıklar yapıyor. Türkiye’nin 1999 yılı savunma bütçesi 8.9 milyar dolar. Bu yıl dört milyar dolar savaş helikopterleri, yedi milyar dolar da tank ihalesi için ayrılmış durumda. Sekz yıl içerisinde otuzbir milyar dolar ve 2025 yılına kadar ise yüzelli milyar dolar savaş sanayisine ayrılması planlanmaktadır.

Bölgede açık veya gizli bir hegomanya mücadelesinin yaşandığı ve önümüzdeki yıllarda bu sürecin çok daha karmaşık bir şekilde hızlanacağı kesin. NATO merkezi tarafından belirlenen ‘Kafkasya Saldırmazlık Paketi’ ile ‘Balkanlar Savunma İşbirliği’ girişimleri, emperyalizmin bölgedeki hakimiyetine yönelik stratejik politikalar olarak ön plana çıkmaktadır. ABD, Avrupa ve Rusya ekseninde geliştirilen ve esas olarak bölgenin stratejik, ekonomik merkezlerini elde tutma çatışma ve rekabetinden esas olarak etkilenecek olan; bölge halkları olacaktır.

Avrupa Birliği'ne Karşı Duruşumuz

Herald Rasmussen
Danimarka Komünist Partisi
Uluslararası İlişkiler Komisyonu Üyesi
Çeviren: Sadık Kulusarı

Danimarka'daki komünistler olarak, Avrupa tekelci sermayesinin çıkarlarını temsil ettiğine inandığımızdan dolayı, baştan beri Roma Anlaşması'na karşı olduk. Roma Anlaşması tekelci sermayenin dolaylı, belli bölümlerinde ise doğrudan, anayasal çerçevesini yarattı.

AB-Mücadelesinin Ulusal ve Uluslararası Karakteri

Danimarkalı komünistler, AB-Sisteminin toplumun, pazar güçlerinin egemenliği altına alınması ve kendi iç patlama ihtiyacıyla sürekli daha büyük bir hazırlık ve her şeye hükmeden, Avrupa ve global egemenliğine kavuşmak istediği inancındalar.

Bundan dolayı tekelci sermayeye karşı ortak savaşım yanında, sürekli daha büyük bir şekilde AB-Sistemine karşı mücadele zorunlu bir hal aldı. Hem AB-Politikasına saldırmak hem de tek tek ülke halklarına AB'den çıkmaları imkânını garantilemek için araçlar

bulmak, AB-Karşıtlarının önemli bir görevidir .

Danimarka'da halk oylamasıyla onaylandıktan sonra ulusal bağımsızlığın büyük veya küçük çapta kısıtlanması anayasada yer almalıymış.

2. Dünya Savaşı'nda Almanya'nın işgalci gücüne karşı geniş politik ayaklanma hareketinin yaratılması ve 1972'de Danimarka'nın Avrupa Birliği'ne girişi esnasında, pahalıya mal olan politik tucrubemizle, Birlik'e karşı Halk Direnişi'nin gelişiminde yer aldık.

Bu politik çalışmanın or ganize çerçevesi, Avrupa Birliği'ne Karşı Halk Hareketi'nde mevcuttur.

2 Haziran 1992'de Maastrich Anlaşması'nın halk oylamasıyla reddedilmesinde olduğu gibi, politik olarak taktik ve stratejimiz bir çok defa onay görmüştür. Danimarkalı seçmenler AB'nin geliştirilmesine daha fazla Danimarka katılımını reddetti.

Maastrich Anlaşması'na Hayır

Söz konusu HAYIR hem Danimarka hükümeti hem de AB için büyük bir yenilgiydi. 20 yıllık Avrupa politikasına rağmen, AB temel ilkelerine ve pratiğine karşı halkın direnişinin sürekli arttığını kabul etmek zorunda kaldılar.

Buna rağmen yeni bir halk oylamasıyla hükümet ucu ucuna da olsa çoğunluğa kavuşmayı başardı. Edinbour g Anlaşmasıyla Danimarka:

1. Ekonomik-parasal birlik ve topluluğun para biriminin,
2. Batı Avrupa Birliği (WEU) üyeliğinin,
3. Uluslarüstü polis işbirliğinin ve
4. Bizim Danimarka devlet vatandaşlığının Birlik-V atandaşlığına dönüştürülmesinin dışında bırakılıyor .

O zamandan beri hükümet politikası bu dört önkoşulun sarsılması ve yavaş yavaş iptali yönündedir .

Danimarka halkı -1972'deki AB'ne girişte olduğu gibi- Birliğin politika sorunlarında sürekli, hemen hemen aynı büyüklükte, iki halk gruplarına bölünmüştür .

Toplumsal yaş amımızda AB girişine karşı mücadele bizim

Komünist Partisi'nin antitekelci mücadelesinde yavaş yavaş asıl cephe duruşunu oluşturuyor .

Aktüel Görevler

Partimizin kongre belgesi olan, "Komünistler ve AB"inde sonuç olarak;

AB-Üyeliğine karşı mücadeleyi güçlendirmek amacıyla;

* "Danimarka AB'den dışarı" talebini propaganda etmek,

* AB'nin sendikal, sosyal, sağlık, kültürel ve eğitim alanlarına yönelik saldırısına karşı harekete geçmenin ağırlık merkezini bulmak,

* Sendikal hareketlendirmeye öncelik vermek,

* "AB'ne Karşı Halk Hareketi" içerisindeki çalışmalarımızla işbirliğini, devam ettirilen AB-Üyeliğinin sosyal ve eğitim alanlarında yol açtığı sonuçlar yönünde yönlendirmek için etkide bulunmak,

* AB'ne karşı komiteleri ve çalışma gruplarını canlandırmak durumundayız.

AB-Sistemine ve onun günlük yaşamdaki sonuçlarına karşı Avrupa halklarının ortak mücadelesindeki katkımızı yerine getirebilmek için:

* Tek tek ülkelerin mücadele koşulları hakkında bilgi ve inceleme sahibi olmak,

* Avrupa'daki önemli parti, örgüt ve hareketlerle birlikte çalışmak,

* AB, Roma Anlaşması ve kapitalist güçlerin diktatörlüğüne karşı ortak mücadele etmek,

* Roma Anlaşması'nın merkezi kararlarının lağvedilmesi talebinin onaylanması için çalışmak,

* Demokratik halklar ve kuruluşlar için mücadeleyi güçlendirmek zorundayız.

Danimarka Komünist Partisi'ne göre özgürlük, demokrasi, toplumsal adalet ve sosyalizm uğruna mücadele, Roma Anlaşması ve Avrupa Birliği'ne karşı mücadele ile sıkı bir bağlantıya sahiptir .

Sermayenin Avrupa Birliği Anti-demokratiktir*

Heinz Stehr
Alman Komünist Partisi Başkanı
Çev: Sadık Kolusarı

Günümüz Batı Avrupa büyük sermayesinin konsepti olarak uluslarüstü kapitalist yapılanmanın oluşumunu görüyoruz. Maastrich ve Amsterdam anlaşmaları, AB'nin reforme edilmesi diye adlandırılan ve şu an devam eden görüşmeler, AB Anayasasının yaratılması, alınması planlanan diğer Avrupa devletleri, AB bürokrasisinin işleyişi, uluslarüstü polis ve gizli servislerin yapısı bunun ifadesidir.

AB günümüzde kapitalizmin Batı Avrupa için uygun varyantıdır. Ulusal devlet biçiminde şekillenen Savaş Sonrası Düzen yeni bir sürece dönüştü. Ayrıca EU, dar anlamda sadece devletsel bir üstyapı değildir. Aynı zamanda diğer emperyalist merkezler olan ABD ve Japonya ile uyuma ve oylama temelinde büyük uluslararası şirketlerin ve bankaların kazançlarının gerçekleşmesi için bir çerçevedir. Her halükârda ortak çıkarlar ve amaçlar yanında birbiriyle rekabetle gelişmek -

tedir: Hangi yönelimin belirleyici olduğu veya olacağı o anın ekonomik ve politik çerçeve koşullarına bağlıdır . AB'nin doğrudan sonuçları yaşamın her alanında hissediliyor . İster sosyal, demokratik veya kültürel oluşumlar olsun, ister insanların birlikte yaşamasının toplumsal kuralları olsun, tüm yaşam ilişkileri değişiyor . AB vatandaşları için verilen daha fazla özgürlük kazanma vaadinin maskesi tam tersi gelişmelerle düşüyor. Kendi yaşamını kendi düzenleme, resmi istatistiklere göre takriben halkın yüzde onu olan işsizler için yerine getirilemeyen bir rüyadır. İşsizlik, toplumsal sınıflardan dışlanma ve oluşan yeni bağımlılık ilişkileri yoluyla sürekli daha fazla insanın onuru çiğneniyor. Şu an gelecek korkusu günümüz gelişen kuşağı için bir sonuçtur.

Dış işleri bakanı Fischer'in son konuşması sorunun AB-Avrupa-sındaki ilişkilerin genel gerçek bir yapılanma amacını taşımadığını fazlasıyla göstermektedir. O şimdi CDU/CSU'nun, ekonomik olarak güçlü olanların politik olarak söz sahibi olmalarını öngören yeni gerici Çekirdek Avrupa-Teorisini formüle ediyor. Çeperler sürekli daha fazla kaybederken, her şeyden önce sermayenin uluslararasılaşmasının pozitif imkânlarından yararlanan bir çekridek oluşmalı.

AB-Konsepti tartışmalarında, sosyal ve demokratik haklar ile yükümlülüklerin korunması için mücadeleler sözkonusudur. Bu da her şeyden önce bir savunma mücadelesidir .

Bu koşullar altında yeni bir milliyetçiliğin oluşumu, tamamen so - rumlular tarafından ortaya çıkarılan bir gelişmedir . Sağ protesto denilen şey , AB'ni götüren ekonomik ve politik güçlere genel eksenli hızla sağa kaydırma imkânı sunmaktadır. AB'ndeki gelecek krizler, gerici politik varyantların patlaması biçiminde olması olasılığı vardır. AB'nin oluşumu ve bunun devamen şekillenişine haklı eleştirili tartışmalarında gerçek ilişkiler örtülü tutuluyor . AB'nin antidemokratik karakteri bir çoğları tarafından algınamıyor .

Belli bir süredir bazı eski sol eleştirmenler AB'nin temel konseptine karşı duruşlarını değiştirdiler . PDS yönetim kurulu da, Maastrich ve Amsterdam anlaşmalarını temelden reddetmeyi değil, AB'nin reforme edilmesine yöneliyor. Avrupa Birliği'nin Avrupası'nda veya

aday ülke durumundaki ülkelerde bazı sol ve komünist partilerinde benzer gelişmeler var.

Bu duruşlarını da AB'ni dünyada karar verici güç ABD'ye karşı imkân dahilindeki karşıt güç biçiminde nedenlendiriyorlar. Bu argument güya günümüzde en güçlü emperyalist güce karşı mücadeleyi içeriyor. Fakat soru, AB'nin uygun bir araç olup olmadığı ve AB ABD'ye aynı güçteki bir rakip durumuna getirecek yükselişin hangi sonuçları doğuracağıdır. Bana göre gelişimin değerlendirilmesinde esas olan her iki güç blokunun emperyalist karakteri ve içerik olarak aynı olan politik konseptlerdir. Bu faktörlerden hareketle, güçlü bir AB yoluyla ek tehlikeler doğacaktır. Takriben aynı güçteki iki emperyalist güç merkezi, örneğin birbiriyle olan rekabet ilişkilerinden dolayı, yeni savaş tehlikeleri anlamına gelir. Daha güçlü bir AB'nin dünyada daha fazla güvenlik anlamına geleceği düşünülemez.

Biz AB'nin, Maastrich ve Amsterdam anlaşmalarının esas olarak reddedilmesi duruşunu koruyacağız. Reformlar ve değişiklikler istemi anlaşmanın reddi ile bağlantılı olmalı; o Avrupa ülkeleri ve marksist sol ile işbirliği içerisinde sosyalist perspektifin geliştirilmesi olarak bir sosyal politik sistem alternatifi ile tamamlanmalıdır.

(...)

Yıllardan beri sağ gelişim olarak nitelediğimiz toplumun değişimi, AB'nin oluşumu yoluyla da hızlanmaktadır. Hükümetlerdeki politik sorumlular ve partiler, "mevcut durum mantığı"ndan ortaya çıkan zorunlu denilen kararlar alıyorlar. Mevcut sorunların çözümü için ve geleceği karşılayacak kendi ayakları üzerinde duran politik projelere sahip değiller. Politikaları, parlamento seçimlerinden sonraki gün, 28 Eylül 1998 günü, "Handelsblatt" (gazetesinde-ç.n.) yayımlanan "Yeni Hükümet İçin On Madde"de formüle edilmiş, iş veren kuruluşları olan BDI, BDA, DIHT amaçlarına tamamen uymaktadır.

(...)

Bu AB'ne alternatif geçmişteki ulusal devlet normlarına dönüş değildir. Sorun daha çok, barış, toplumsal güvenlik, halkların dayanışması, kültür ve bilimin gelişimi gibi değerlere dayalı bir anlaşma temeli üzerinde Avrupa'nın geleceğini geliştirme ve ileriye taşıma so-

runudur.

Bu yüzden DKP, AB-Avrupasının diğer sol ve marksist partileri ile birlikte tüm Avrupa ülkelerini kapsayan bir Alternatif Avrupa Projesi'nin hazırlanmasını hedef almaktadır. Mümkün olduğu kadar en iyi bir işbirliği için uğraşmaktayız. Hem bugün içerisinde sol-kuzey yeşil/sol konfederasyonu içerisindeki Avrupa Parlamentosu'nda hem de Solun Avrupa Formu hem de AB-Avrupası dışında var olan ve uluslararası düşünce-tecrübe alış verişinde yer alan partilerle ilgilidir. Bunun yanında DKP'nin duruşu, kendimizi bu AB'ne sistem muhalifi olarak algılamaktır. Biz, bu ülkelerin marksist partileri yoluyla Avrupa için sosyalist alternatif çalışması ve tartışmasının acilen başlaması gerektiğine inanıyoruz.

(...)

Almanya'daki politik güç dengesinin değiştirilmesi konusunda görüş belirtebilmek için, işçi hareketinin şimdiye kadar reformist eğilimli olan kesimlerinin analizi gerekmektedir.

İşçi hareketinin reformist yönelimli kesimlerinin anlamı, her şeyden önce sistemler arası rekabet ile bağlantılı olarak ve faşist Dünya Savaşı sonrasında insanları yeniden kapitalizme entegre etme zorunluluğundan dolayı savaş sonrası dönem oldu. Komünistlerin sık sık belirleyici rol oynadığı anti-faşist direniş mücadeleleri ile Sovyet halkının faşist saldırıya karşı kahraman mücadelesi yoluyla ve kapitalist devletler arasında sivrilmiş çelişkiler temeli üzerinde -kısa süreli de olsa- Batı Avrupa'da da bir devrimci yükseliş doğurdu. Reformizm, bu ülkelerde işçi hareketini yeniden "alt etmek" için önemli bir unsur olarak baş gösterdi. Modern kapitalizmde sermaye ile emek arasında ortak çıkarları olduğu hayalinin arbutuculuğu yapılmalıydı.

(...)

Buraya kadar söylediklerimizi özetlersek:

* Bugünkü emperyalizm üretim güçlerinin muazzam gelişimiyle nitelenmiştir. Geçen süreçte Karl Marks ve Friedrich Engels'in Komünist Parti Manifestosu'nda o zaman, önceden, sezdikleri gelişmeyi anlatan o pasajı hatırlatmaktadır. Mevcut tarihsel durumun büyük özelliği daha önceki gelişmelerin devamı olması ve sistemin temel

gelişmelerinin keskinleşmesinin devam etmesidir. Başka bir toplum, sosyalist toplum, zorunluluğu gittikçe daha fazla önem kazanmaktadır. Fakat dünyadaki, özellikle gelişmiş merkezlerdeki mevcut güç dengelerinin durumu gözönüne getirildiğinde toplumsal ilişkilerde objektif olarak zorunlu olan değişiklikleri gerçekleştirmekten oldukça uzaktız.

* Düşünülebilir, en kötü sonuç, yeryüzündeki yaşamı tahrip edebilecek olumsuz bir eğilimin olduğunu dikkate almak zorundayız. Emperyalizmdeki toplumsal çelişkiler yoluyla sosyalizm veya barbarlık sorunu, toplumsal strateji için belirleyici sorun durumundadır: Sosyalizm veya insanlık varlığının, yeryüzündeki yaşamın büyük bölümlerinin yok edilmesi.

* Bugünkü emperyalizm belli gelişim rezervlerine sahiptir. Sadece yeni ürünler yoluyla değil, yeni ihtiyaçlar konusunda moral verme yoluyla nüfusun önemli bir bölümünü sisteme bağlamayı beceriyor. O, yeryüzü nüfusunun kötü yola sürüklenmesi için kocaman araçlara, her şeyden önce modern medyaya sahiptir. İnsanların çoğunluğu için toplumsal alternatifi yokmuş gibi ve yine birçokları için krizlere dayanıklı olarak gözükmektedir. Daha büyük yıkımlar olmayacak gibi gözüküyor. Tehlikelerin tanınmasında zorluk var.

* Bugünkü emperyalizm, aynı zamanda politik olarak büyük sonuçlarıyla mümkün olan krizlerdir. Belli bir süreden beri medyada finans, aşırı üretim üzerine ve spekülasyonların yol açtığı krizler yoluyla bilgiler veriliyor. ABD kağıt para bankası Greenspan kontrolsüz finans spekülasyonundan dolayı uyarıyor. Yüksek teknoloji ve otomobil endüstrisi önemli branşlar kayıtlara alışveriş gerilemsi ile geçiyorlar.

Hisse senetleri patlamasına katılan insanların krizlere dayanıklı bir pazar ekonomisinin olmadığını görmeleri gerekiyor.

* Bugünkü emperyalizm, sistemin özünün maskesini ortaya çıkarmayı ve savaş politikasına, demokrasi ve toplumsal hakların kısıtlanmasına karşı örgütlenmeyi gerektirmektedir. Başka bir yolun formüle edilmesini ve hazırlanmasını gerektirmektedir. Komünistler toplumsal alternatif için, sosyalizm için inandırıcı argümanlar toplamak ve dire-

nişin örgütlenmesi için birinci sırada yer almak zorundalar.

Güç İlişkisini Değiştirmek

Şu anki belirleyici görev güç ilişkisinin değiştirilmesidir. Şimdiki gelişim yönünü reddedenler ve ilerici alternatifler isteyenler daha güçlü olmak zorundalar.

(...)

Direnışten Değişime

Mevcut durumda işçi hareketi objektif üç göreve sahiptir:

1. Direniş öğütlemek
2. İlerici alternatifleri geliştirmek ve
3. Toplumsal perspektifler üzerinde tartışmak.

DKP ilerici reform hedefleri geliştirmeli, uygulaması için yollar göstermek ve diğerleri ile birlikte onlar için mümkün olduğu kadar fazla aktivitede yer almalıdır. Örneğin, bu, meşguliyet programının istenmesi, barış ve silahsızlanma politikası, demokratik ilişkiler veya Avrupa Birliği İlkelerine karşı alternatif için geçerlidir.

(...)

Sonuç olarak bugün, işçi sınıfı çıkarlarını temsil eden bir sendikal hareketin varlığı sorununun olduğunu da gördük. Bu görüşümüzde ne kadar haklı olduğumuzu sadece hızlı üye düşüşü ile değil, tersine sendikalarda sivriyen çelişkiler yoluyla da ispat edilmiştir. (...) Bana göre, çelişki belirleyici değildir. Diğer sol sendikacılarla birlikte, bu zamanda zenginlerin aleyhine ve yoksulların yararına bir dağıtım için güçlenen bir sendikal hareket yönelimine doğrulmalıyız. Almanya'daki sendikal hareket ABD'deki, İngiltere'deki ve diğer devletlerdeki gelişmeleri uyarıcı örnekler olarak görmelidir. Kim ki, sınıf çıkarları ve sınıf mücadelesinden vazgeçerse, sürekli lüzumsuz hale gelecektir. Bu çekilme nedenlerinden biridir. Yeniden örgütlenme, sendika politikasının tam da bugün direniş mücadelesi olması zorunluluğunun zamanında doğru algılanmasından daha zor ve daha fazla

kayıptır.

(...)

Parti'nin güçlendirilmesi konusunda gösterdiğimiz sabırsızlık, DKP (parti-ç.n.) ve UZ (parti yayını)'nın birlikte güçlendirilmesini yürütmemiz gerçeğini bize daha kesin bir şekilde göstermelidir! Çünkü gelecekteki mücadelelerde olduğu gibi bugünkü tartışmalarda da komünistler vazgeçilmezdir.

Bu ülkenin (Almanya'nın-ç.n.) bir komünist partisine, güçlü bir KDP'ye ihtiyacı var.

* Çevirenin Notu: Bu yazı Alman Komünist Partisi (DKP) lideri Heinz Stehr'in 2-4 Haziran 2000 tarihleri arasında yapılan 15. Parti Kongresi'nde yaptığı konuşmanın değişik yerlerinden alınmış sadece bir bölümdür. Almanca'dan çevirdiğim yazının başlığı tarafımdan konmuştur.

AB ve Devrim Sürecinin Enerji Birikimi Yaptığı Alan Sorunu

Teslim Töre

Türkiye'nin AB'ne üye olma durumu söz konusu olduktan beri, yıllardır sol kesimde, özellikle de sosyalist solda, karşı ya da taraf ikilemi üzerinde duruldu. Karşı olanlar da taraf olanlar da konuya sistem çerçevesinde ve geçmiş, yani 20. y.yılda kapitalist emperyalizm analizi; geçmiş devrim durumu, süreci; devrim dinamikmi, toplumsal doku ve dengeler belirlemesi düzleminde yaklaştılar. Özellikle de sosyalist sol içinde taraf ve karşı olanların ar gümanları bir asır öncesinin genel tahlil ve tespitlerine dayanıyor. Bu sığ yaklaşımdan dolayı da karşı mısın taraf mısın ikilemine takılıp kaldı. Aslında karşı olanın engelleme, taraf olanın ise gidişi ivmelen - dirme diye bir güç ve yeteneği yoktur. Sadece Kerbela'ya su taşıyan karıncanın "bu su ile kimse kurtulmaz ama bu yolda olduğum da bilinir ya" dediği gibi kendi kendine gelin güvey olunuyor. Böyle de olsa "tutarsız ve duruşsuz olunamaz" denebilir. Ancak onlarca yıldır yaşa - yarak da gördüğümüz gibi, antiler ya da duruş gösterme yöntemiyle politika yapma tarzı üretken bir politika yapma tarzı değildir. Başka bir anlatımla, antiler ve duruş gösterme tarzının üretken politika yap -

ma tarzı olmadığını, onlarca yıldır , görmek istemeyen körden başka herkes görmüştür. Karşı duruş, bir başka söylemle “dik duruş”, politika yapma yeteneğinden yoksun düşme durumunu yansıtır. “Olanlar oldu, olabilecekler de oluyor bari onurumu kurtarmak için dik durayım” düşüncesi apolitik bir düşüncedir. Çünkü “dik durmak” politikada namusu kurtarmak, o nedenle de hiçbir şey yapmamak, yeni bir konum yaratmamak anlamına gelir. O nedenle de antiler politikası ya da duruş politikası kısır politikacılıktır. Dolayısıyla da marksist materyalist politika yapma yönteminin dışında bir yöntemdir.

Türkiye sosyalist solunda politika çoğunlukla antiler ve duruşlar yöntemiyle yapılmıştır ve böyle yapılmaya devam ediyor. Bu tarz politika yapmanın iticisi beyin değil duygulardır. Duygusal yaklaşımlar çoğu kez beyin gücünü devre dışı bırakır ve sürekli duyguları ön plana çıkarır. Duyguların tahripkârlığı düşüncüyü engeller ve öfkeyi etkin hale getirir. O nedenle de eleştiriler yarı küfür ve öfke doludur, akli, çözümleyici ve üretken yaklaşımdan uzaktır. İşte Türkiye'nin AB'ne üye olması durumunun sosyalist sol içinde karşı mı taraf mı ikilemi gibi, kısır bir ikileme gelip dayanması da bu politika yapış tarzının ürünüdür. O nedenle de üretken değildir, kısırdır, dünyayı dönüştürme yöntemini geliştiren, onun arayışı içinde olan ve ona uygun politikalar üretme yeteneği göstermez.

Günümüz dünyasında, taşıma hareketi alanına girmiş olan ülkelerde “anti-emperyalist, anti-kapitalist” antiler ikilemi kalkmıştır artık. Emperyalizmle kapitalizm ikilemi bütünleşip tekleşmiştir. Artık sözkonusu ikilem emperyalist kapitalizm olarak bütünleşip birleşmiştir. Günümüz Türkiye'sinde anti-kapitalizm ile anti-emperyalizm aynıdır. Aynı bir kapitalizm ve aynı bir emperyalizm yoktur. Ne milli burjuva ne de milli sermaye olgusu var Türkiye'de. Sermaye dünyasında millilik diye bir olgu kalmadı. O nedenle Türkiye'nin AB'ne üye olması bir neden değil, sonuçtur. Yani bugün bir milli sermaye ve milli burjuvaziye rağmen AB'ne üye olunmuyor ki, bir anti-emperyalizm cephesinin oluşturulması için bir politika izlensin. Böyle bir ayırım yapıp buna denk bir politika üretmenin nesnel nedenleri yoktur. Bugün Türkiye'nin ekonomi politikasını IMF hem belirliyor hem de yöne-

tiyor. Yasaları tahkim yoluyla anamala devredildi. Tankı, topu, uçağı, helikopteri ordunun bütün donatımı emperyalistlerden getiriliyor. A'dan Z'ye kadar her şey onlara bağımlı durumda. Bu haliyle Türkiye'nin AB'ne girip girmemesi neyi değiştirir. Çünkü her şey onların elinde, o nedenle de değişen bir şey olmaz. Sosyalist solun istese de engelleme gücü zaten yok, bir de emperyalizmden esirgenecek bir şey kalmamışsa; Türkiye AB'ne üye olsun mu olmasın mı tartışmasının ne kadar üretken olmayan kısır ve dünyayı dönüştürmeye hiçbir katkı yapma yeteneği olmayan bir politika olduğu kendiliğinden ortaya çıkar.

Artık politika yapma tarzını değiştirmemiz gerekiyor. Antiler politikası yerine, alternatif politikalar üretmek gerekiyor. Bu politika gereği de, AB'ne üye olma işini bu saatten sonra ve yapılacak bir şeyin kalmamış olması nedeniyle burjuvaziye bırakıp bunun alternatifi politikalar üretme tartışmasına girmek gerekiyor. Girsin mi girmesin mi tartışmasını, kısır döngüsünü aşıp, emekten ve insani olan değerlerden yana politika yapma tarzı yaratılıp geliştirilmeden üretken bir konum yaratılamaz. AB'ne girmeye taraf da olsan karşı da olsan etkili olacağın bir durumda değilsen etkili olsan bile kotaracağın bir şey geride kalmamışsa, neyin politikasını nasıl üreteceksin? Böylesi bir tartışmaya harcanan zamana, emeğe ve kâğıda da yazık edilmiş olunur. Gümrük duvarının kalktığı, yasaların tahkimlendiği, ekonomi politikasının ülkede açılmış olan IMF şubesince yönlendirildiği, her şeyiyle anamala eklemlenip onun bir eyaleti haline gelmiş bir Türkiye'de AB'ne üye olup olmamanın arasında çok önemli ve belirleyici olan bir farkın bulunduğunu ifade edip, sosyalistleri bu tartışmayla oyalamak eğer kasıtlı değilse, çok kötü bir politika yapma tarzı olur. Bu kısır politika yapma tarzı aşılip üretken bir politika yapma tarzı geliştirilmelidir. Eski tarzda ısrar etmek "Hasan kel"le "kel Hasan"ı tartışmak gibi bir şey olur.

Sosyalistler için bu saatten sonra Türkiye'nin AB'ne üyeliğine girip girmemesi önemli değildir. Önemli olan mevcut dünya ve Türkiye koşullarında, dünyayı dönüştürme olanaklarının ne olduğu ve nasıl bir gelişme seyri izlediği ve bu gelişimi yakalayabilmek için neyi na -

sıl yapmayı doğru ve isabetli bir şekilde belirlemektir . Bunu doğru ve isabetli bir şekilde belirleyebilmek için dünya devrim sürecini, devrim durumunun yeni bir tanımı, devrim dinamiğini, devrimin yeni süreçteki karakterini, yani tek tek ülkelerde mi yoksa ardışık mı olacağını, devrimle karşı devrimin kesişme alanının, yani ilk toplumsal devrimin patlak vereceği alanın dünyanın neresine doğru kaymakta olduğu gibi, dünyayı dönüştürmenin manivelalarını bilimsel yöntemlerle tespit etmek gerekiyor. Benzetmek uygunsa devrimin fay hattının dünyanın neresinde oluşmaya başladığını, ilk patlamanın, dolayısıyla da toplumsal sıçrama depreminin nerede olacağını ve bunun nasıl bir süreç izleyeceğini, hangi karakterde olacağını, hangi ülkedeki fayları, yani devrim durumunu nasıl etkileyeceğini bilimsel yöntemlerle tespit etmeden buna denk politikalar üretip organize olmadan eski tas eski hamam yöntemlerle hiçbir yere varılamaz. Eski devrim durumu tespitleri, devrim süreci ve devrim gücü yaratma yöntemleri, devrimin ilk patlak vereceği yer tespiti, karakteri gibi şeylerin hepsi köklü değişikliklere uğradı. Engels, Lenin ve o dönemin bir çok önderi 19. yy.ın sonları 20. yy.ın başlarında nasıl ki devrimin odağının Rusya'ya kaymakta olduğunu ve daha sonraki süreçte, Lenin'in, Marks'ın belirlemiş olduğu ardışık devrim karakterinin yerini tek ülkenin de devrim yapabileceği devrim karakterinin aldığını belirtmesi gibi, bir belirlemenin daha da derinlikli olarak günümüz koşullarında da yapılması kaçınılmaz olmuştur .

Gelinmiş olunan dünya koşullarında babadan, dededen kalma yöntemlerle politika yapmak eskiden kalan mirası yemekle bir şeylerin yapıldığını zanmetmek kötü bir aldanma olur . Geçmiş çok eskidi. O nedenle de mutlaka yeniyi yaratmak gerekiyor. Devrimin odağı yer değiştirmekte, tarzı yöntemi, muharrik gücü değişime uğramakta. Bu nesnel gerçekliğe rağmen eskiyle yetinmek boşuna oyalanmaktan başka bir anlam ifade etmez.

Gelinen ortamda, burjuvazinin yönelimi ile endeksli olup onun politikalarının antisipatifler belirleyerek oyalanmak yerine ondan ayrı olarak kendi politikalarımızı üretmeliyiz. Bu bağlamda da, Türkiye AB'ne girsin mi girmesin mi ya da girmesine, karşı ya da taraf ol-

mak şeklinde politika yapmak, dolayısıyla da bir kısır döngü yaşamak yerine, sosyalistlerin, bundan bağımsız olarak, dünyayı dönüştürecek toplumsal sıçramanın, yani devrimin odağının ya da enerji birikiminin dünyanın hangi alanına kayma eğiliminde olduğunu doğru bir şekilde belirleyerek o tarafa yönelmesi gerekiyor. Anti-politika yapma yöntemi yerine kendimiz için, yani genel emek gücünün ve insanlığın çıkarı için politika yapma tarzını geliştirmek gerekiyor. Gerçek amacımız, dünyayı genel emek ve insanlığın çıkarları yönünde dönüştürmekse, toplumsal sıçramanın olma ihtimali yüksek alanı belirleyip gözümüzü o alana çevirip düşüncemizi o doğrultuda yoğunlaştırmamız gerekiyor.

Toplumsal Sıçramayı Sağlayacak Enerji Anamal Ülkelerinde Birikiyor

Türkiye burjuvazisi AB'ne girsin ya da girmesin, Türkiye sosyalistlerinin devrim stratejilerini anamalı, diğer bir anlatımla emperyalist ülkelerdeki gelişmelere bakarak oluşturmaları gerekiyor. Çünkü toplumsal devrim enerjisi, sermayenin anamalının ülkelerinde birikiyor. Bu ülkelerin hangisinde patlamanın olacağı önemli değil. Asya, Avrupa, Amerika olabileceğinin belirtilmesinin de önemi yok. Çünkü patlama hangi ülkede ya da kıtada olursa olsun diğerlerinin tümü etkilenecek ve ardışık devrimler başlayacaktır. Yani, alt yapı ve üst yapı itibarıyla, deyim uygunsuzsa, toplumsal devrimin fay hatları bütünleşip tekleşmiştir. Globalizm dünyada tek tekele, tek sisteme, tek oligarşiye, tek ekonomi politik krizden etkilenmeye doğru hızla ilerlemektedir. Bu durum, toplumsal sıçramanın enerji biriktiren fayını tekleştirilmiş ve bu birikimin sermayenin anamal ülkelerinde oluşmasına nesnel ve öznel neden teşkil etmiştir. Dolayısıyla sermayenin anamalında meydana gelecek bir patlama o sisteme bağlı bütün ülkelerdeki enerjiyi de tetikleyecektir.

Marks'ın "kapitalist üretimin doğal yasalarının sonucu olan" toplumsal gelişmelere işaret etmesi evrensel bir nitelik taşıyor. O nedendir ki, kapitalist üretimin her dönemi çeşitli toplumsal olguların ve

siyasal gelişmelerin yaşanmasına analık etmiştir . Rekabetçi dönemde farklı, tekelci dönemde farklı ve globalizm döneminde farklı toplumsal ve siyasal olguların oluşumuna zemin yaratmıştır . Buna bağlı olarak toplumsal uzlaşmaz karşıtların kesiştiği alanlar da yer değiştir - mek durumunda kalmışlardır. Rekabetçi dönemde B.Avrupa'da, tekelcilik sonrasında da Rusya'da toplumsal uzlaşmaz karşıtların kesiştiği gibi 1871'de patlayan Paris Komünü, devrim enerjisinin B.Avrupa'da biriktiğine işaret ediyordu. Marks o dönemde, B.Avrupa'da ardışık devrimlerin olabileceği tespitini yapmıştı. Ancak, Paris Komünü'nün Proudhoncu ve diğer anarşistler tarafından acele edilerek erken harekete geçirilmesi, belki de henüz yeterince bir enerji birikiminin oluşup hazır hale gelmeden bir patlamanın olması, bu patlamanın henüz yeterli birikime ulaşmamış olan ülkelerdeki enerjiyi tetik - leyememesine neden olmuş olabilir. Zaten Marks da Paris Komünü'nün aceleye getirilip erken hareket ettirildiğini belirtmiş ve eleştir - mişti. Paris Komünü, dünyayı dönüştürme, toplumsal sıçramayı ya - ratma enerjisinin, o dönemde, (rekabetçi) B.Avrupa'da birikmekte olduğunu göstermişti. Ancak bir çok nesnel ve öznel nedenlerle B.Avrupa'da ardışık devrimler gerçekleşmemişti. Fakat devrim durumunun oluşması olgusu, tekelcilik aşamasına geçilinceye ve tekelci egemen - lik sağlanıncaya kadar devam etmişti. O dönemde, B.Avrupa işçi sınıfı ve aydınlarının ör gütü durumunda olan sosyal demokrat partiler dönemlik yapıp devrimden vazgeçtikleri için, B.Avrupa'da nesnel olarak oluşmuş olan devrim durumu öznel ögenin yokluğundan dolayı bir devrimle sonuçlanmadan sona ermiştir.

Tekelcilik sürecinde, kapitalist üretimin doğal yasalarının sonucu olan toplumsal uzlaşmaz karşıtlıkların kesişme alanı Rusya'ya kay - mıştır . Dolayısıyla da toplumsal devrimin odağı Rusya olmuştur. Nesnel ve öznel koşullar oluştuğu için, doğal olarak, 1917 Ekim Dev - rimi gerçekleşmiştir . Kuşkusuz devrimin alanıyla birlikte devrimin karakteri de değişmiş tir. Çünkü sermayenin niteliği değişmiş ti. Rekabetçi kapitalizmden tekelci kapitalizme geçilmiş ti. Rekabetçi dönemde kapitalist üretimin doğal yasaları az gelişmiş ülke kapitalizmi - ne imgesini veriyorken, tekelcilik işbirlikçi egemenliği gündeme geti -

riyor ve eşitsiz gelişim yasasını egemen kılıyordu. Birinci dönemde kapitalist üretimin doğal yasalarının sonucu olan toplumsal uzlaşmaz karşıtlıklar B. Avrupa'da ardışık devrimlerin zeminini oluştururken, ikinci dönemde kapitalist üretimin doğal yasaları sonucu olan toplumsal uzlaşmaz karşıtlıklar Rusya'da ve tek tek ülkelerde toplumsal devrim olgusunun nesnel nedenlerini oluşturuyordu. Bunlar yaşanarak tarihe bırakılmış somut gerçekliklerdir. Ancak yaşanarak da görülmüş olan bu gerçeklikleri iyi özümlemek gerekiyor. Bunlar iyi özümlemeden geleceğin gelişim eğrisi doğru ve sağlıklı olarak belirlenemez. Nasıl ki, kapitalist üretimin doğal yasaları kavranmadan, bu yasa sonucu olmuş olan toplumsal uzlaşmaz karşıtlıkların kaçınılmaz sonuçlara doğru kati bir zorunlulukla işlemesi olgusu kavranmazsa, geçmişte bu yasalar gereği yaşanmış olunan somut olgular doğru bir şekilde algılanıp geleceğe bakılmadan geleceğin nasıl bir evrim izleyeceği de kestirilemez.

Globalizm, tekelci sermayenin yeni ve farklı bir dönemine işaret ediyor. Globalizm, az gelişmiş ülke sermayesinin patent ve kredi kartlarıyla egemenlik altına almaktan farklı bir yöntem izliyor. Bu yöntem taşıma hareketi yöntemidir. Sermaye ihracı döneminde tekelci kapitalizm (emperyalizm), geri kalmış ülkelere sermaye ihracı yaparak, patent hakkı vb. gibi yöntemlerle montaj sanayi götürüyordu. Montajcılığın nasıl işlediğiyle fazlaca ilgilenmeden sömürü kârını ve egemenlik ilişkilerini artırmaya bakıyordu. Taşıma hareketinde durum farklı. Globalizm, sermaye ihracı yerine taşıma hareketini koyuyor. İlişkiye girmiş olduğu geri kalmış ülkeye üretim dalları işletmelerini komple taşıyor. Toyota-Sa vb. işletmelerde görüldüğü gibi motordan, cam silenciği yapan tüm işletmelere kadar komplike bir taşıma gerçekleştiriyor. Aynı şekilde teknolojisini de birlikte getiriyor. Bu durumda, büyük ölçüde Türkiye'deki Toyota-Sa, anamaldaki Toyota'yla benzeşiyor. Bu da sanki bir imgeleme olgusunu yeniden dönüş yapıyormuş gibi bir imaj veriyor. Yani, sanki rekabetçi dönemdeki, az gelişmiş olan kapitalizmle çok gelişmiş kapitalizm arasındaki ilişkiye tekrardan dönülyormuş gibi oluyor. Biçimsel yönden belli bir benzerlik varmış gibi gözükse de içerik olarak durum çok farklı.

Öyle farklı ki, imge vermekle bizzat yönetmek kadar birbirinden farklıdır.

Taşıma hareketi sürecinde, gelişmiş diğer bir söylemle emperyalist ülkelerle az gelişmiş ülkeler arasındaki ilişki ve üretim süreci tarzı, imge olgusundan farklı olduğu gibi sermaye ihracı sürecindeki ilişki ve üretim sürecinden çok büyük farklılıklar arz ediyor. Üretim süreci tarzı itibarıyla, emperyalist ülkelerle geri kalmış bağımlı ülke benzeşmektedir. Belli farklılıklar arz etmese de hem emperyalist hem de geri kalmış, fakat sanayi taşıma hareketi ilişkisi içerisine girmiş olan ülkelerde teknoloji üretime sokularak, üretim sürecindeki canlı emeğin etkinliğinin yerine nesnelleşmiş emek, yani makina etkinliği getirilerek, canlı emek sürecin seyircisi konumuna sokuluyor. Bu üretim süreci tarzı, hem sermayenin anamal ülkelerinde hem de onlarla taşıma hareketi ilişkisi içerisinde olan ülkelerde etkin hale getirilmiş durumda. Bu benzeşme olgusu bağımlılık ilişkilerini daha da derinleştirerek az gelişmiş ülkeyi sermayenin anamal ülkesine eklemeye rek sermaye ihracı döneminin ilişkilerinden farklı bir ilişki düzlemi yaratıyor. Söz konusu ilişki düzlemi, sermaye ihracı sürecinde eşitsiz gelişim yasasının yaratmış olduğu gelişmiş ya da emperyalist ülke ile ona bağımlı hale gelmiş olan geri kalmış ülkelerin ayrı dinamik, ayrı toplumsal ilerleme ve ayrı devrim durumu olgusunu ortadan kaldırıyor. Onun yerine tek bir devrim ve tek bir devrim dinamiğini oluşturuyor. Bu olguların toplamı (üretim süreci tarzının benzeşmesi, toplumsal ilerleme, devrim dinamikleri ve devrim sürecinin tekleşmesi) devrim durumu ve onu oluşturan nesnel olguları ve devrim odağını çeperden çekirdeğe doğru taşımaktadır. Yani devrimin patlama alanı ve diğer devrim alanlarını tetikleme durumu geri kalmış ülkelerde değil sermayenin anamalı ülkelerde mayalanmaktadır.

Taşıma hareketi alanında olan az gelişmiş ülkelerde bir devrim durumu doğsa bile bunun bir devrime dönüşmeyeceği, oluşmakta olan devrim durumunun ortaya çıkması halinde emperyalist ülkelerin bu durumu kısa sürede etkisizleştirceği yaşanarak da görülmüştür. "Asya Kaplanları" diye, geri kalmış ülkelere emsal gösterilen G.Ko-re, Tayland vb. ülkeler; Meksika ve Rusya geçtiğimiz yıllarda çok

önemli krizlere girdiler. Kendi dinamikleriyle söz konusu krizlerden kurtulamadılar. Zaten kurtulmaları da olanaksızdı. Dolayısıyla da söz konusu krizlerin süreç içerisinde devrim anına ulaşmaları kaçınılmaz -
di. Ancak, emperyalist ülkeler kısa bir zaman dilimi içerisinde bu ülkelerle onlarca, hatta toplam itibariyle yüzlerce milyar dolar aktarınca kriz bir devrim durumuna evrilmeden önlenmiş oldu. Yaşanarak da görülmüş olan bu somut olay, taşıma hareketi alanında olan geri kalmış ülkelerin iç dinamiklerinin önemli ölçüde zayıfladığı, belirleyici olarak konumunu kaybettiği, dış dinamizmin belirleyici hale geldiğini açıkça göstermektedir. Bu somut olgu, devrimin tek tek ülkelerde gerçekleştiği -yani eşitsiz gelişim yasasının belirleyici olduğu- dönem -deki devrim durumu tanımını geçersiz kılmıştır . Yani ülkenin yönetenlerinin eskisi gibi yönetemez duruma gelmesi, yönetilenlerin ise eskisi gibi yönetilmek istenmemesi tanımı günümüz koşullarında bir ülkede devrim durumunun oluştuğunu ifade etmeye yetmemektedir. Bu durum ancak sermayenin anamal ülkesinde, merkezde oluştuğu zaman bir devrim durumundan söz edilebilir. Bu durumlar çeperde doğmaya başlamadan çekirdek tarafından bitiriliyor . O nedenle de devrim durumunun oluşup oluşmadığını çeperde değil çekirdekte aramak gerekiyor. Dolayısıyla da eski devrim durumu tanımını yerine yeni bir devrim durumu tanımını üretmek gerekiyor. Çünkü hiçbir şey eskisi gibi değildir ve olmayacaktır da.

Hem sermayenin anamalinın hem de taşıma hareketi çeperinde olan ülkelerin üretim süreci tarzı değişmiş ve birbiri ile benzeşmiş -lerdir. Kaçınılmaz sonuçlara doğru katı bir zorunlulukla işleyen kapitalist üretimin doğal yasaları gereği, emperyalizmin sermaye ihracı döneminde oluşmuş olan eşitsiz gelişim yasası, globalizm döneminde etkisiz hale gelerek onun yerini eklemlenme olgusu almıştır . Dolayısıyla: 1- Toplumsal devrimin karakteri değişmiştir , tek tek ülkelere devrimin yerini ardışık devrimler almıştır . 2- Toplumsal devrimlerin odağı çeper ülkelerden, yani taşıma hareketinin az gelişmiş ülkelerinden gelişmiş ülkelere taşınmaktadır . 3- Dolayısıyla devrim durumu tanımı da değişmiştir . 4- Devrim sürecinin gelişimi ve onu besleyen ve harekete geçiren saikler köklü değişime uğramıştır . 5- Dün-

ya devrim süreci dinamize devrim güçleri bileşenleri tümüyle başka -
laşmıştır .6- Geri kalmış ülkelerin iç dinamiğinin belirleyiciliğinin
yerini dış dinamizm almıştır .7- İşçi sınıfının bileşenleri, dolayısıyla
da ittifak güçleri eskisinden farklı bir düzleme gelmiştir . 8- İşçi sını-
fının eski ittifak güçlerinin öncelikleri de değişmiştir . Örneğin köylü-
ler artık toprak için değil çevre ve pazar için mücadele ediyorlar. Geç-
mişte işçi sınıfının bir müttefiki olarak görülen entellektüel emek gü-
cü, günümüz koşullarında işçi sınıfına eklenmiş, genel emek gü-
cünün bir parçası durumuna gelmiştir . 9- Dünyayı dönüştürecek olan
güçlerin, eskisine nazaran bir kısmının öncelikleri ve pozisyonu de-
ğişirken, yeni süreçte bir kısım ek güçler de oluşarak sürece eklem-
lenmiştir. 10- Dolayısıyla da işçi sınıfının ittifaklar politikasının ve
iktidar anlayışının da değişmesi, tanımının yeniden yapılması gere-
kıyor. 11- Oluşmuş ve oluşmakta olan bu köklü değişikliklerden do-
layı sınıf ideolojisinin teorik üretiminin strateji ve taktiklerinin yeni-
den tanımlanması gerekiyor. Özellikle de iktidar hegemonyasının
paylaşımının tümüyle yeni baştan belirtilmesi gerekiyor . Artık eski-
den olduğu gibi ülkenin ve toplumun hukukunun, sağlık sorununun,
iletişim ve ulaşımının, konut sorununun, eğitim ve öğretimin, vb.
tüm sorunların Polit Büro tarafından belirlenmesi söz konusu bile ola-
maz. Bütün bu iktidar anlayışları her şeyleriyle tarihe gömülmüştür .
Ama bu anlayışın yerine henüz yenisi konmamıştır . Bunun konması
gerekıyor.

Başlıklar halinde değindiğim, delaylarına inmediğim fakat bunlara
eklenecek daha çok şeyin olduğuna inandığım bu devasa sorunlar
sosyalistlerin gündeminde bekliyorken, eskiyi aşırp yeniyi yaratma
perspektifine sahip olmak yerine Türkiye AB'ne girsin mi girmesin mi
düzleminde bir tartışmaya girmenin açmılayıcı ve yapıcı hi-bir tara-
fının olduğunu sanmıyorum.

Ne Yapmamız Gerekıyor?

Türkiye'nin yöneticileri ister AB'ne girsin, isterse girmesin, yuka-
rıda özet bir şekilde belirtmeye çalışmış olduğum nedenlerden dola-

yı, Türkiye sosyalistleri (Kürt, Türk ve diğer halklar), Türkiye'ye taşınmış olan sanayi sermayesinin anamalı olan ülkelerin işçileriyle, entellektüel emek güçleriyle, insan hakları savunucularıyla, çevrecilerle, yeşilcilerle, bazılarının sivil toplum örgütleri bazılarının demokratik kitle örgütleri dediği bütün sistem muhalifi toplumsal örgütlerle en sıkı birlik, dayanışma ve ortak organize olma yol ve yöntemlerini geliştirmeli ve hayata geçirmelidir. Bu, Türk burjuvazisi AB'ne girse de girmese de böyledir. Türkiye, Japonya ve ABD ile ilişkide olsa da olmasa da sosyalistler bu ülkelerin düzen muhalifi toplum güçleriyle çok sağlam ve sağlıklı bağlar kurmak, birlikte mücadele edecekleri ara dışlılar oluşturmak durumundadır. Bu söylenenler enternasyonal dayanışmanın klasik anlayışından farklı şeylerdir.

Bu söylenenler; globalizmin oluşturmakta olduğu tek tekele, tek oligarşiye, tek sisteme, tek üretim süreci tarzına, eşgüdümlü tek millitarizme, tek kutuplu konjonktüre doğru gidiş karşısında tek bir dünya devrimi süreci, ardıcıl devrimler stratejisi, koordineli, özgül ve mücadele yapısı oluşturma, emek sınıfından olanla insani olan tüm değerleri ortak değerler manzumesi haline getirme önerileridir. Eski ideoloji, politika üretim tarzı, teorik düzlem, örgütlenme biçimi mücadele anlayışı, strateji, taktik, ittifaklar politikası, iktidar tanımı, devrim durumu, süreci ve dinamiği tanımı vb. gibi yöntemlerle günümüz dünyasının sorunlarının üstesinden gelmek mümkün değildir. Yenilerini mutlaka üretmek gerekiyor. Bugüne kadar olduğu gibi, bugün de yeni üretmek için marksizmi mevcut şartlara uygun bir şekilde değerlendirmek gerekiyor.

Geleceğin sosyalizmi, 20. yılın reel sosyalizmi gibi, eşitliği yoksullukta değil varlıklarda sağlayan bir sosyalizm olacaktır. Geleceğin sosyalizmi, sanayileşmeyi değil, sanayi toplumu sistemini aşan bir plan, program ve perspektife sahip olacaktır. Dolayısıyla da devrimci ortam ve devrim durumu, arz talep dengesinin talep lehine bozulan toplumsal doku ve dengeleri oluşturacaktır. Başka bir anlatımla, toplumu boş vitrinler tahrik etmeyecektir, dolu vitrin boş cepler ya da zühdanlar tahrik etmeyecektir. Toplumsal dokular, bu dokular üzerine oluşmuş olan dengeler yoksulluğun baskısıyla değil, aşırı arz ve aşırı

rı arzı telafi etmek için alınan insanlık dışı tedbirlerin yaratacağı bas - kıyla bozulacaktır. Dünya, eskiyen ya da fiyatlarını düşürmemek için atılan malların çöplüğüne dönüş müştür. Bir yanda milyonlar hatta milyarlarca insan açken, çıplakken bir yandan da binlerce ton mal, fi - yatlarında düşüş olmaması için denizlere ve çöplüklere dökülüyor . Bu durum artık kapitalist sistemin çıkışsızlığıdır. Bir yandan gelişen teknolojinin üretim sürecine sokularak üretimin artırılması, buna kar - şın her geçen gün toplumda yoksullaşmanın büyüyerek geniş toplum kesimlerini kapsaması, dolayısıyla da alım gücünün her geçen gün za - yıflaması durumu, üretimle tüketim arasındaki dengeyi tamiri müm - kün olmayacak bir boyutta bozuyor. Dış talep dengesi arz lehine bo - zularak çözümsüzlüğü büyütüyor. Enflasyon, üretim artırılarak değil, toplumun alım gücünün kalmaması sonucu düşüyor . Örneğin Türki - ye'de üretimde küçülme sıfırın altında altı puan aşağıya düşerken enflasyon da düşüşe geçiyor . Halbuki ekonomi politığe göre, normal - de, üretimde düşüş yani küçülme yaşanırken doğal olarak enflasyo - nun yükselmesi gerekir. Çünkü üretimin daralması ya da azalmasıyla arz da azalacak, doğal olarak da buna karşı talep artacaktır . Talep art -ınca malın-metanin değeri yükselecek, dolayısıyla da enflasyon yu - kariya çıkacaktır. Hem üretimin düşmesi ya da daralması hem de enf - lasyonun düşmesi toplumun önemli bir kesiminin alım gücünü büyük ölçüde kaybetmesi demektir.

Bu durum bir ülkeye, yani sadece Türkiye'ye özgü bir durum de - ğildir. Globalizm bazında bakıldığı zaman, bütün dünyada dengenin talep lehine değil arz lehine bozulduğu görülmektedir. Arz fazlası bü - tün kapitalist-emperyalist dünyada mevcuttur. Ama buna karşı da milyonlarca hatta milyarlarca insan açlık sınırına dayanmış, açlık sı - nırında yaşıyor ve milyonlarca da açlıktan ölüyor . Bu durumu aş - manın tek bir yolu kalmıştır . Sistemi aşmak onu değiştirmek. Bu da, yoksulluğu değil zenginliği paylaşmakla, eşitliği yoksulluk temelinde değil varıllık temelinde sağlamakla mümkün olacaktır. Geleceğin sosyalizmi bu bakımdan da geçmiş in reel sosyalizminden temel bir farklılığa sahip olacaktır. Oluşturulacak üretim tarzı itibariyle de, ge - leceğin sosyalizmi, geçmiş in reel sosyalizminden ayrı bir şiarıa sahip

olmak durumundadır. Lenin'in "elektrifikasyon eşittir komünizm" şiarı geleceğin sosyalizmi için geçerli olmayacaktır. Çünkü üretim tarzı itibariyle, geleceğin sosyalizminin amacı sanayileşmek olmayacaktır. Artık sanayileşme süreci aşılmıştır. Buna denk bir şekilde sanayi toplum yapısı da değişmeye başlıyor. Ayrıca sanayi zenginlik yarattı ama, topluma mutluluk getirmedi. Üretimi toplumsallaştırdı ama, o oranda da toplumu atomize etti. İnsani değerleri metalaştırdı, her şeyi paranın emrine verdi. Maddi bakımdan dünyamızı atıklar çöplüğüne, manevi bakımdan etik değerler mezarlığına dönüştürdü. Yaşanarak da görüldüğü gibi sanayi, insanlığa verdiğinin çok çok fazlasını götürdü. Bütün bunlardan dolayı geleceğin sosyalizmi bir sanayileşme sistemi ve bir sanayi toplumu ve üretim tarzı yaratma peşinde ve sevda-sında olamayacaktır. Ya da olmaması gerekir. Varolan sanayi ve teknolojiyi toplumun huzuru, mutluluğu, eşitliği, egemenliği için yararlı hale getirmek, toplumun kullanım ve denetimine sunmak durumunda olacaktır.

Globalizm ve onun geri kalmış ülkeleri egemenlik altına alma yöntemi olan taşıma hareketi ve bunun yaratmış olduğu pazar ilişkisi, ona denk düşen eklemleme olgusu, iç ve dış dinamikler fonksiyon değişimi, buna uygun olarak oluşan toplumsal ilerleme süreci ve güç bileşenleri, toplumsal devrimlerin ilk ateşlenmesini yaparak, enerji birikimi sermayenin anamal alanına çekmiş; dolayısıyla da, bundan doğacak olan sosyalizmin, bolluğu ve zenginliği paylaşan; eşitliği yoksulluk değil, varıllık temelinde sağlayan bir sosyalizm olmasının nesnel yapısını olgunlaştırmıştır. O nedenle de geleceğin toplumsal devrimi, 20. yıl'daki devrimler gibi savaş, yoksulluk ve yıkımdan dolayı bitap düşmüş, çaresiz kalmış, çaresizlikten, yoksulluktan, yıkımdan kurtulmak için sosyalizmi benimsemiş, ekonomik, toplumsal, siyasal, kültürel, toplumsal bilinç ve kapitalist sistem kültüründen, teknoloji ve teknik bilgiden yoksun feodal ve yarı-feodal ülkelerde, yoksullukta eşitliği sağlayarak ve bilimsel sosyalizm itibariyle de eşyanın tabiatına aykırı bir şekilde oluşmayacaktır. 21. yıl'da sosyalizm artık, Etiyopya sosyalizmi, Demokratik Yemen sosyalizmi gibi

açlıktan ölmeleri önlemek için sosyalizmi seçen, sosyalizmi seçmeleri nedeniyle de, bilimsel sosyalizmin tabiatına aykırı bir şekilde insanlı - ğın geleceğinin imgesini topluma vermek konumuna gelen ülkelerde değil; sosyalist toplum itibarıyla bilimsel sosyalizmin tabiatına uygun olarak gerçekleşen, paylaşım ve eşitliğin yoksulluk zemininde değil, varıllığın zemininde, gelişmiş kapitalist ülkelerde yapılacaktır . Yoksulluk yok edilecek zenginlik paylaşılacaktır .

Bizim tarihimiz olan ve saygıyla sahiplendiğimiz reel sosyalizmin doğuşu ve alt yapısı bilimsel sosyalimin doğasına uygun bir şekilde olmamıştır . Doğduğu bir önceki toplum rahmi, kapitalizmin rahmi değil, feodal ve yarı-feodal toplum rahmiydi. O nedenle de, o rahim sosyalizme vermesi gereken hayat damarlarını veremedi. Ana rahminde alması gereken yaşam gıdasını alarak doğmamış olan reel sosyalizmin ölümü de yaşama yetmezliğinden oldu. Doğumu çok zor ve kanlı oldu. Tabir yerindeyse ebenin zoruyla oldu. Ölümü ise tersine (bir kaç istisna dışında) sessiz sedasız oldu diyebiliriz. Doğumunda yaşanmış olan savaşın binde biri bile ölümünde yaşanmadı. Eşyanın doğası gereği, kapitalizmin doğması gereken rahimden sosyalizm doğdu ya da ebe tarafından doğurtuldu. O nedenle ölümü de beklenmedik bir zamanda, beklenmeyen bir şekilde gerçekleşti. Reel sosyalizmin doğuşu ve ölümü eşyanın doğasına uygun düşmedi ama, sosyalistlere hem önemli bir miras hem de doğru bir şekilde değerlendirebildikleri takdirde gelecekte kullanabilecekleri çok önemli bir değerler birikimi denebilecek zenginlik bıraktı. Önemli olan bundan ders çıkartıp doğru bir şekilde değerlendirmektir.

Gelinmiş olan bu noktadan sonra sosyalistler, kuru kuruya devrim ve AB'ne girip girmeme tartışması yapmak yerine, mevcut tarihi, toplumsal, ekonomik ve politik koşullarla, dünya devrim sürecinin nereye doğru evrilmeye başladığını, toplumsal devrimin odağının hangi iktisadi ve toplumsal yapılanmalara doğru çekilmeye başladığını, marksit materyalizmin olguları parçalara ayırma, sonra da yeniden-bütünleştirerek sentezleme yöntemiyle koordinatlarını ona göre çözümlemelidir.

Bölgeye Karşı Sorumluluğumuz

Kuşkusuz Türkiye’li sosyalistler için dünya devrim sürecinin nereye doğru evrildiğini, devrim odağının hangi yöne yöneldiğini belirlemek ve kendisini ona göre ayarlamak yeterli değildir. Ortadoğu ve Avrasya ülkelerinin emekçileri, ilericiileri, kapitalist-emperyalizm ve bilim gericilik karşıtı tüm güçlerle de sıkı ilişkiler , ortak örgütlenmeler, ortak mücadele yöntem ve biçimleri üretecek devrim sürecine birlikte katılmayı sağlamak gerekiyor. Dünya devrim sürecinin ve toplumsal devrimin odaklaşma alanının üç modern emperyalist merkeze doğru kayması, globalizmin yaratmış olduğu alt yapı nedeniyle Türkiye’li sosyalistlere bölgemiz Ortadoğu ve Avrasya ülkeleri bakımından önemli görevler düşmektedir.

İki temel nedenden dolayı Türkiye sosyalistleri, yeni dönemde ve yeni süreçte Ortadoğu ve Avrasya halklarına karşı geçmiş tekinden daha fazla sorumluluk duymak ve bu sorumluluğa denk bir politik perspektif belirlemek durumundadır. Bu ana nedenlerden birisi, Türkiye’nin bölgedeki jeo-stratejik ve jeo-politik durumudur. İkincisi ise, dünya devrim süreci ve devrim odağı üç modern emperyalist merkeze doğru yönlendiren globalizm ve onun pazar ve egemenlik ilişkisini düzenleyen taşıma hareketinin, Türkiye’yi, tekleşen devrim dinamiği ve sürecine bağlamış olmasıdır . Kuşkusuz kapitalist-emperyalizm, taşıma hareketine Türkiye ile sınırlı tutmayacaktır , tutmaz da. Şimdi-den Arap dünyasını da AB’ne almak için harekete geçmiş durumda. Avrasya için de Türkiye’yi kullanmaya çalışıyor . Ama bütün bunların zaman alacağı kesindir. Zaman uzun da kısa da sürse farketmez. Türkiye’li sosyalistler bugün bölge halklarıyla gerçek ilişkiye girmek durumundadır.

Birçok olgunun oluşumu ve gelişimi bize bağlı değildir . İstemediğimiz bir olgunun oluşmasını durdurmak, gelişimini önlemek gibi bir gücümüz de yoktur. Sosyalistler bunu iyi kavramak ve buna karşı nızdaların birliği yasası gereği, her olgunun kendi karşıtı taşıdığını bilerek karşıt politikalar ya da oluşumlar üretmek zorundadır .

Türkiye'nin stratejik ve jeo-politik bölge konumunun oluşmasında ve bugünkü biçimini kazanmasında Türkiye'li sosyalistlerin herhangi bir rolü yoktur. Bu oluşmuş durumu başka türlü yapma ve başka biçime çevirme gücü de yoktur. Gelinmiş olunan bu noktada yapılması gereken tek şey, mevcudun karşıtı olan bölge halklarının çıkarına olanı yaratmak ve güçlendirerek geleceği yönlendirmektir. Bunun dışında söylenecek her şey boşunadır .

Sosyalist sistemin çökmesinden sonra oluşan tek kutuplu dünya konjotürü, bir önceki iki kutuplu konjoktürdeki gibi, ülkelerin kutuplardan birinde yer alarak dünyadaki konumunu belirleme durumunu da sona erdirdi. Konjoktürle birlikte, tek tek ülkelerin konjoktürde konumlanma yöntemi de değişti. Buna paralel olarak yerel konjoktürler bazında grup ülkeler ve grup ülkelerin üst ülkeleri ya da "lider" ülkelerin oluşması durumu da doğdu. Tek kutuplu mevcut konjoktürde konumlanması sorunlu olan İran ve Yugoslavya örneklerinde görüldüğü gibi ülkeler, emperyalizmin acımasız saldırısına uğrarken, yerel konjoktürdeki grup ülkelerin üst bir ülkesi ya da lider ülkesi oluşumunda çıkan sorunların savaşıyla çözümlenmesine olumlu bakılmıyor . Globalizm, ekonomi-politikada olduğu gibi savaş konusunda da tek bir merkez yaratmaya çalışmaktadır . Ama Türkiye'nin stratejik ve jeo-politik konumu istisna olabilecek bir durum arz ediyor. Türkiye, hem Ortadoğu'da hem de Avrasya'da üst bölge devleti olma politikası izliyor. Bu politika emperyalist ülkeler tarafından da destekleniyor. Bu durum bölge etkinliği bakımından iddialı olan Türkiye, İran, Rusya arasında giderek artan bir gerginliğe neden oluyor. Bu her üç ülkede, geçmişte, imparatorluk kurmuş, bölgede egemenlik oluşturmak için birbirleriyle de savaşmış, fakat, savaşlar sonucu birinin diğerini kesin yenilgiye uğratarak egemenlik altına almak gibi bir durum da oluşmamış. Dolayısıyla da bu üç ülke arasında, tarihten gelen önemli bir güvensizlik ve bölgede birbirinin aleyhine dengeler oluşturma prensipleri var ve devam ediyor. Tarihten beri gelen, her dönemde başka biçimlere bürünerek devam eden bu durum, Sovyetler Birliği döneminde, Türkiye ile İran'ın Sovyetlere karşı CENT O, diğer adıyla Bağdat Paktı içinde yer almasını doğurmuştu. Ama Sovyetlere karşı zorunlu olarak aynı pakt

içinde yer almış olmalarına rağmen yine de Türkiye ile İran arasında gereken güven unsuru oluşmamıştı. Bağdat Paketi'nin (CENT O) bozulmasından sonra, bu üç ülke yönetimleri bölgede hep başka dengelere oynayarak birbirlerine karşı politikalar izlediler.

Günümüz koşullarında, bu her üç ülkenin de yoğunluklu olarak faaliyet gösterdikleri alan Avrasya olmuştur. Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından sonra Avrasya, bir çok bağımsız devlete ayrıldı. Dünyanın önemli bir bölgesinde etkin olan reel sosyalizmin yıkılmasından sonra, dünyaya egemen olabilmek için Avrasya'ya egemen olunması gerektiğine inanan emperyalizm bütün gücüyle Avrasya'da egemenlik kurma çabası içerisine girdi. Emperyalizm, Sovyetler'in yıkılmasından sonra, Yeltsin gibi kişisiz, uşak ruhlu birinin Rusya'nın başına geçtiğini ve Rusya'yı istediği gibi yönettiğini görünce, önce, Avrasya'yı Rusya aracılığıyla egemenlik altına alma hevesine kapılıp, Türkiye'ye soğuk bakmaya başladı. Ama giderek Rusya'nın toparlanıp onur kırıcı durumdan uzaklaşmasından; Çin, Hindistan gibi ülkelerle ilişkilerini geliştirip tek kutuplu dünya konjoktürüne karşı, kendisinin de önemli rol oynadığı çift kutuplu bir dünya konjoktürü oluşturmaya başlamasından sonra, ABD ve Batı emperyalizmi yeniden Türkiye'ye destek vererek, Avrasya'ya Türkiye kanalıyla egemen olma politikasına yöneldi. Bu politika, Rusya ile Türkiye'nin karşı karşıya gelmelerine, gerekirse bir savaştan bile kaçınılmayacağına güçlü zemin yaratmaktadır. Bölgede, dünyada ve Rusya ile Türkiye arasında oluşmuş çok güçlü bir denge var. Bu denge, Rusya ile Türkiye arasında bir savaşın çıkmasına yol vermeyecek kadar güçlü bir denge. Türkiye'nin arkasında NATO var. Rusya ise atom silahlarına sahip. İran, Türkiye ile Rusya arasında taraf değil, denge politikasını izliyor. İsrail ve bütün Arap devletleri de bölgede bir savaşa ve bu savaşta taraf olmanın tersine, bölgede dinginglikten yana denge politikaları geliştiriyorlar. Bu nedenle şimdilik savaş uzak bir ihtimal. Ama ihtimal dışı değil.

Özetlemeye çalıştığım bu durum nedeniyle, emperyalizmin ve bölgede etkinlik sağlamaya çalışan devletlerin ilgi alanı olan Avrasya, hiçbir güç için kafeste keklük değil. Kuşkusuz egemenliğe açık bir

alan ama, Avrasya ülkelerinin oynayabilecekleri çok fazla denge ve Türkiye'den görüldüğü gibi öyle avanak olmadıklarını göstermiş durumda. Dengelere çok iyi oynadıkları, lehlerine olan her fırsatı kaçırmadıkları, petrol, doğalgaz vb. gibi bir çok konuda açıkca görülmüştür.

Bu özet veriler, Avrasya'nın, sadece kapitalist-emperyalist egemenliğe değil; Avrasya halkları ve bölge halklarının kapitalist-emperyalizme karşı ortak bir politika belirlemelerine, ortak bir mücadele biçim ve yöntemi belirlemelerine, sıkı bir enternasyonalist dayanışma içinde dünya devrim süreciyle kenetlenerek, bölgemizde emperyalizmi ve kapitalizmi etkisiz hale getirmeye de elverişli bir alan olduğunu göstermektedir. Bu verili durumu değerlendirmek, Avrasya ve Ortadoğu halklarını enternasyonalizm temelinde buluşturup kenetlenmelerini sağlamak görevi en başta da Türkiye'li sosyalistlere düşüyor. Bu tarihi ve zorunlu bir görevdir. Türkiye'li sosyalistlerin bu görevlerini yerine getirmelerinin bütün nesnel zeminleri mevcuttur. Eksik olan tek şey, oluşmuş olan bu nesnel oluguyu kendine denk bir şekilde hayata geçirmeyi başaracak olan öznel ögedir. Türkiye sosyalist hareketi üstüne düşmüş olan bu tarihi görevi yerine getirebilmek için gerekli öznel ögeyi oluşturup harekete geçirmek durumundadır. Aksi halde tarih ve insanlık karşısında suçlu konumuna düşecektir .

Sınıflı toplumlar tarihinden bu yana iki tarih, iki kültür, iki etik değerler bütünü, iki toplumsal çıkar, iki politika vb. olagelmiştir. Bunlardan birisi egemenlerin, diğeri de ezilenlerin olmuştur. Günümüz koşullarında bu iki ayrı çıkarlar, birikim ve değerler bütünü arasındaki uçurum geçmiş çağlara nazaran daha da büyümüştür. Egemenlerin karşıtı olan taraf, çok renkli bir konum olarak genişmiş ve gelişmiştir. Önümüzdeki tarihi süreçte, günümüz egemen gücü olan globalizme karşı güçlerin hem nicel hem de nitel olarak daha fazla boyutlanacağını gösteren çok fazla veri var. Reel sosyalizmin çöküşünden sonra üretilen "Kuzey-Güney" çelişkisi ya da savaş veyahutta Doğu-Batı kültür üstünlüğü gibi uyduruk çelişki ve sınıflar üstü kültür ve savaş teorilerinin yanılucılığı kendiliğinden ortaya çıkmıştır. Materyalist marksistler bu aldatmaca teorilere zaten değer

vermiyordu. Ancak diğer kesimlere belli bir etki yaratıyordu. Kısa denebilecek bir zaman içindeki nesnel gelişmeler, bu uyduruk teorilerin maskesini düşürdü. Bu gerçeklik, dünyanın diğer alanlarında olduğu gibi ülkemiz ve bölgemiz Ortadoğu ve Avrasya'da etkin olmaya başladı. Artık Doğu-Batı kültür üstünlüğü tartışması ve Kuzey-Güney çatışması gibi teorik tartışmaların yaratmış olduğu kafa karışıklığı, genel olarak emek ile kapitalizmin sömürüsü arasındaki çelişkinin derinleşmesi ve bu çelişkinin yol açtığı çatışma karşısında yeniden netleşmeye yöneldi.

Bütün bunların, Türkiye'li sosyalistler tarafından doğru görülüp, doğru değerlendirilmesi gerekiyor. Daha önce de belirtildiği gibi antiter politikası yapma tarzından vazgeçip Avrasya ve Ortadoğu'da alternatif politikalar üreterek, Avrasya ve Ortadoğu devrim dinamiğini ve sürecini dünya devrim dinamizmi ve sürecine bağlamanın yöntemleri aranmalıdır. "Ben buna karşıyım, devrimden yanayım, devrim yapacağım" demekle devrimin yapılamayacağını bilmek lâzım. Devrim süreci, dinamizmi ve odaklanmasının alanı doğru belirtilmeden ve buna denk bir yön tayini yapıp koordinatları buna uygun bir konumlamaya tabi kılmadan devrime ve devrim sürecine hiçbir katkıda bulunulmaz. Mevcut verilerin gösterdiği kadarıyla, geleceğin toplumsal devrimin fitili tek bir yerde ateşlenmeyecektir. Bir çok alanda eş zamanlı veya ardışık bir şekilde ateşlenecektir. Elbetteki verilerin işaret ettiği bu durum, öznel ögenin olmadığı bir alanda da toplumsal devrim fitilinin kendiliğinden ateşlenip devrimin kendiliğinden olacağı anlamına gelmiyor. Tam tersine, nesnel zeminde oluşmakta olan bu durum doğru bir şekilde tespit edilerek buna denk bir hazırlığın yapılması gerekir. Dünya devrim sürecinin fitillerinden birisinin bölgemizde olduğu ve olacağı kaçınılmazdır. Bunun birinci ateşlenmesinin Türkiye'de gerçekleşebileceği de muhtemeldir. Birinci olmasa bile ardışıklardan birisinin olması kaçınılmaz gibidir .

Konuya nereden nasıl bakılırsa bakılsın, Türkiye sosyalistlerinin tarihi bir sorumlulukla yüz yüze oldukları kolayca görülebilir. Bölgemiz Ortadoğu ve Avrasya'da olgulara ilkel kan bağları (bugünkü Türkiye yöneticilerinin yaptığı gibi) ya da dar bölgecilik mantığıyla

yaklaşılmalıdır . Evrensel kültür, emek bilinci ve çıkarına, bu çıkarın dünya emek gücü ve insani değerleriyle bütünleştirilmesi perspektifi esas alınarak yaklaşılmalıdır. Örneğin Ortadoğu'da sağlanmak istenen barış, siyonizm ve Arap gericiği zemininde sağlanıyor. İsrail emekçileriyle Arap emekçileri bunun uzağında duruyorlar. Bunların dışında bunlardan uzak olarak sağlanacak olan bir barışın bölge ve dünya insanlığına yarar sağlayacağını düşünmek sağlıklı olur. "Egemenler barışıyor, o zaman buna karşı biz de savaştan yana olup, savaşı körükleyelim" demek de başka bir yanlışı içerir. Bölge barışını Arap ve İsrail genel emek gücü temelinde sağlamak gerekiyor. Bu durumda Türkiye sosyalistlerine çok önemli görevler düşüyor. Bu görevlerin başında Arap ve İsrail emek güçlerini barıştırmak, yan yana getirmek, birleştirmek görevi geliyor. Nasıl ki Türkiye burjuvazisi İsrail ve Arap egemenlerinin barışması ve bir araya gelmesinde rol oynuyorsa, Türkiye'li (Kürt, Türk) sosyalistleri de Arap genel emek gücüyle İsrail genel emek gücünün bir araya gelmesi, emperyalizm ve siyonizme karşı birleşmesinde harç görevi üstlenmelidir.

Ne olursa olsun Arap emekçileriyle İsrail emekçileri arasında kırılmı ş, yıpranmış duygular kaçınılmaz olarak vardır. Bunlar kısa sürede ve de kendiliğinden yok olmazlar. O nedenle de, buna mutlaka bilinçlice müdahale gerekir. Bu görevin de Türkiye'li sosyalistlere düştüğüne hiç kuşku yoktur .

Türkiye'li (Türk, Kürt) sosyalistler, dar ülke ve bölge kabuğunu kırarak dünya çapında politika yapmayı öğrenmek zorunda. Ülkede en başta fraksiyoncu anlayışı aşarak en geniş birliği oluşturmanın, bölgemiz Ortadoğu ve Avrasya emekçileriyle ortak mücadeleye, ortak örgütlenmeye ve kalıcı birliklere gitmenin yol ve yöntemini bulup geliştirerek dünya devrim süreciyle bağlaşırtırma yolunu örmek gerekiyor. Aksi halde "az olsun benim olsun" diyerek, fraksiyonculuk, dar ülkencilik ve dar bölgencilik anlayışının devam ettirilmesi likidasyon kaçınılmaz kılacaktır. Herşey dünya çapına yayılırken çapsız kalmak bitmiştir.

Türkiye AB'ne girsin mi girmesin mi? Tartışmasının esas alınıp,

kısaca belirtmeye çalıştığım ve hepsi de Türkiye’li sosyalistleri ilgilendiren bu devasa sorunların görmezlikten gelinmesi, sosyalistlerin nasıl bir gaflet içinde olduklarını açıkça göstermektedir. Bu gafleti aşmak Türkiye’li sosyalistlerin temel ve acil bir görevi haline gelmiştir.

Küreselleşme ve Yerelleşme

Sedat Yurtdaş

Genel Olarak:

Yazının başlığını, "Avrupa Birliği, Türkiye, Kürtler ve Bağlı Tartışmalar" şeklinde yazmak da mümkün. Ancak sanırım, konuya ilişkin her tartışma, her yazı bizi eninde sonunda "Küreselleşme" ve aynı zamanda bir karşıt-ilişkili kavram olarak "Yerelleşme" tartışmalarına götürür. Bu nedenle yukarıdaki başlığın yazıya uygun düşeceği kanısındayım.

Bilindiği üzere, bir süre öncesine kadar AB'nin adı AET (Avrupa Ekonomik Topluluğu) idi Adından da anlaşılacağı gibi, amacı da öncelikle 19.yüzyılın katı devletçiliğinin öngörüldüğü sınır korumacılığı; gümrük duvarlarının yükseltilmesinin yerine, gümrük duvarlarının indirilmesi ve giderek ortadan kaldırılmasıydı.

Avrupa düzleminde bu amaca önemli oranda ulaşıldı. Bugün için yapılmak istenen esas şey; ABD ve Japonya ile birlikte dünyada sınırların kalmadığı pazar ekonomisini gerçekleştirmektir. Mal ve sermayenin serbestçe ve hızlı dolaşımının sağlanmasıdır. İşte

“Küreselleşme” ya da “Globalizm” denilen kavram, tam da bunu karşılıyor. Yani bir anlamda dünya sermayesinin, en büyük sermaye grupları bünyesinde birleştirilmesi. Bu anlamda, “dünyanın bütün işçileri birleşirse de”, dünyadaki sermaye birleşmek için sanılanın çok üzerinde adımlar attı/atıyor diyebiliriz.

Her ne kadar tanımlarda “hizmet ve fikirlerin serbestçe ve hızlı dolaşımı, ülkelerin küresel çevre sorunlarına karşı ortak hareket etmeleri” ibareleri yer alıyorsa da gerçekte, ancak ekonomik olarak toplumun üst kesimlerine yönelik hizmetlerin serbest dolaşımından ve yine adı geçen ülkelerin kirlettikleri çevrenin temizlenmesi konusunda pek de samimi olmayan bir takım adımların atıldığına tanıklık ediyoruz.

Türkiye 1983’lerden bu yana küreselleşen dünyanın bir parçası olamaya çaba harcayan bir ülke. Daha kısa bir süre önce IMF Türkiye Masası Şefi Carlo Cotarelli Türkiye’den ayrıldı. Arada bir gelip Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti’ni denetliyor. İşçilere, memurlara ne kadar maaş verileceğini, maaşlarına yapılacak zam oranlarını, çalışanların emeklilik yaşlarını, enflasyon hedeflerini, özelleştirilecek kamu kurumlarını, neredeyse hangi meblağla satılacaklarını, bütün bu konularda çıkarılması gereken yasaları vs vs... Kısacası ekonomiyle ilgili hemen her konuda karar verilmesini sağladığı gibi, uygulamaları denetliyor; beğenmezse engelliyor, beğenirse övücü sözler edip, bunları raporlar halinde IMF merkezine oradan da diğer sermaye örgütlerinin önüne göndermiş oluyor.

Tablo, gerçekten de Osmanlı dönemindeki kapitülasyonlarla oldukça benzer yanlara sahip.

Bütün amaç globalizm kavramı çerçevesinde kapitalist-yeni-emperyalist politikaların bir

biçimde devamını, derinleşmesini sağlamak. Tıpkı geçmişte sömürge ülkeler için uygulanan bir tür “genel/sömürge valiliği” sisteminin uygulaması gibi.

Bu anlamıyla küreselleşme, kapitalizmin özellikle geri kalmış ülkeleri sömürmek, onları kendi kaderleri ile ilgili en hayati konularda bile karar veremez bir hale getirmek için “ideolojilerin sonunun”

geldiği savıyla üretilmiş/uydurulmuş bir söylem, bir sömürü yöntemi, bir baskı ideolojisi. Ve bu durum sadece Türkiye için değil, dünyanın pek çok ülkesi için geçerli. Farklı adlara sahip olsalar da, pek çok kurulu, aynı amaca hizmet ediyor. Aynı merkezin birer kolu gibi çalışıyor. IMF (Uluslararası Para Fonu), Dünya Bankası, WTO (Dünya Ticaret Örgütü), G-7 ya da 8 (Gelişmiş 7 ya da 8 ülke) gibi.

Kaçınılmaz mı?

Türkiye, 1980 darbesinin de ekonomik gerekçesi olduğu kabul edilen ve "5 Nisan Kararları" diye anılan, serbest piyasa ekonomisinin hayata geçirilmesi için dönemin Başbakanı Turgut Özal'la birlikte, küreselleşmenin gönüllü bir parçası olmak için çaba harcayan bir ülke. Bu açıdan Türkiye'de son onbeş-yirmi yılda yaşananlar bir laboratuvarın verileri gibi değerlendirilebilir.

Bir yanda, gerçekten değişen bir ülke-insan yapısı. Bunu yaşamın her alanında görmek olası. Otoyollardan, trafiğe çıkan araçlara, tek kanallı yarı resmi radyo ve televizyon yayınından artık kirlenme düzeyine varan çok kanallı görsel ve işitsel yayınlara, uydu antenlere, evlerde kullanılan beyaz eşyadan, yazdırmanın ardından kimileyin bir görüşme için saatlerce beklemelerden cep telefonlarına ve elbette günümüzün en önemli iletişim aracı ve bilgi kaynağı haline gelen; bir anlamda dünyayı odamıza taşıyan internete.

Denilebilir ki, bütün bunlar teknolojik gelişmelerin bir ürünü. Doğrudur. Ancak çevremizdeki ülkelerin, yani küreselleşmeye bir anlamda meydan okuyan ve bunun yerine bölgesel güç olarak, bölgesinde istediğini yapma hakkının olduğuna inanan ülkelerin yaşadıklarına bakılırsa, teknolojinin dünyada varolmasının ülkeye kendiliğinden yayılmayacağı, bunun halkın yaşamına karışmasının da bir politika sonucu olduğunun görülmesi gerekir. "Cehennem'in yolları iyi niyet taşları ile döşenmiştir" sözünü burada kullanabiliriz diye düşünüyorum. Yani, iyi niyetli karşı çıkışların dahi zaman içinde, karşı çıkanları diktatöryal olmaya itebilir. Gerek Suriye'de internet ve hatta faksın bile yasak oluşu, gerekse de İran da bugün

bile çanak antenlerin yasak oluşunu her halde en naif dille böyle açıklayabiliriz.

Yine kabul etmek gerekir ki, bütün bu teknolojik gelişmelerin kaynağında artık bilginin bilgi üretir hale geldiği/ getirildiği, küreselleşmenin mimarı ülkelerin ve bu ülkelerin “çok uluslu şirketlerinin” var olduğu da tartışılmaz bir gerçek.

Daha şimdiden, bilgisayarlarda depolanmış hayati bilgilerin dahi sağlam bir şekilde korunmasının neredeyse biricik yolu bu uluslararası şirketler yanında, CIA ve/veya FBI ile anlaşmalar yapmaktan geçiyor.

Öyle ki, bulunduğunuz herhangi bir ülkedeki bilgilerinizi bir yere kaydederek gerektiği gibi kullanma şansınız dahi yok. Bir sabah uyandıığınızda bütün bilgilerinizin yerinde anlamsız şekilde rakamların bulunduğunu görmek artık bir tek “hacker” in işi. Örneğin Garanti Bankası bilgisayarlarındaki bilgileri korumak için, çokuluslu bir Amerikan şirketi yanında CIA ve FBI ile anlaşma yapmak zorunda kaldı. Zira sözü edilen yüksek güvenlik ABD’nin devlet olarak yararlandığı bir sistemle benzerlik gösteriyordu.

Gelişmeler adeta sınırsız bir şekilde sürüyor. Bir on yıl sonra, elektronik mürekkeple yazılmış tek kitapla birlikte belki de bütün bir kütüphanenin taşınabileceği fikri, içinde internete ulaşım, cep telefonu, kredi kartı ile televizyon ve belki daha başka şeyler bulunan kol saati, mutluluk veren giysi, beyinde nesilden nesile aktarılması da mümkün ve yaşanan her şeyi kaydeden bir mikroçipin yerleştirilebileceği fikirleri gibi. Bilinen bir diğer önemli gerçek de, mevcut bütün bilgilerin beş yılda bir iki katına katlandığı.

Dolayısıyla küreselleşme, yani dünya pazarının bir parçası olunması gerçeği, nesnel olarak kaçınılmaz bir sonuç olduğu düşüncesindeyim. İstense de istenmese de bu pazarın bir yerinde bulunarak bütün bu gelişmeleri paylaşmak, yararlanmak ve belki bu nedenle, bir şekilde bu ilişkinin sürdürülebilmesi için düzenleme yapmak kaçınılmaz. Tarımda yeni teknikler mi uygulanacak? Hayvancılık modern bir şekilde mi yapılacak? Sanayi üretiminde hamlé mi yapılacak? İletişim daha yaygın hale mi getirilecek? Gerçek

anlamda kentleşme mi sağlanacak? Daha iyi eğitimin olanakları mı yaratılacak? Kültürlerarası ilişkiler mi geliştirilecek? Genlerin giderek çözülen şifreleri sayesinde hastalıklar mı iyileştirilecek? Ya da sağlıklı ömür süresi mi uzatılacak? Bir buluntunun yaşı mı tespit edilecek? Bütün bu soruların yanıtlarını doğru verebilmenin yolu, küreselleşen dünyanın bir parçası olmak.

Bir Örnek: Vietnam

Bu kaçınılmazlığı düşündüğüm her sefer aklıma ilk örnek ve en etkili olduğunu düşündüğüm örnek, Vietnam oluyor. Bu nedenle Vietnam ile ilgili olarak konuya ilişkin bir takım veri ve değerlendirmeleri buraya almak istiyorum. Fırat'ta Yaşam'ın 5-12 Aralık sayısında yer alan "Umay Umay'a ve Gerçeğe" isimli şiirimde şöyle diyordum;

"...

Hani bir genç vardı ya!..

Mezarlıkta, 'Kızıl bir şala benziyordu giydiği...'

Mesajına baktım.

Belki de duyurulmalı artık!

Vietnam'da bir Vietkong'un kafasına kurşun sıkanın

Miami'de bir tostçuda tost yapmakta olduğunu biliyormuş!

Yine Vietnam'da

yüz yıllık savaştan sadece yirmi yıl sonra

savaşlıklarına kapıların sonuna kadar açılacağını...

Ve tostçunun hissedarı olduğu şirketin imtiyazla döneceğini...

Yıllarca yer altına inşa edilen yüzlerce kilometrelerce

tünellerin,

karargahlarınsa ancak turistik değer taşıyacağını...

Betondan duvarların küçük çekik darbelerine,

Şeker kamışı çitlerine

bilgisayar çiplerine yenileceğini...

Domino taşları gibi bir bir yıkıldığında anladık
ütopyanın karın doyurmadığını;
dahası karın doyurmanın yetmediğini...

Yine de çocuklar kadar masum
şairler gibi mağrur ölüyor
gün yirmi dört saat... 6 Temmuz 1997"

Dizelerden, Michel Cossudovsky'nin Ocak 1999 yayım tarihli, "Yoksulluğun Küreselleşmesi" isimli çalışmasına bir göz atalım. "Vietnam'da Savaş Sorası Ekonomik Yıkım" başlıklı 8. Bölüm'de (sf.177-208) şöyle deniliyor:

"Vietnam'da 1980'lerin ortalarından bu yana uygulanan yapısal uyumun toplumsal sonuçları korkunçtur. Sağlık klinikleri ve hastaneler kapanmış, yerel düzeyde ortaya çıkan kıtlık ülke nüfusunun dörtte birini etkilemiş ve bir milyon çocuğun dörtte üçü okul sisteminden dışlanmış. Bulaşıcı hastalıklar hortlamış, reformların ilk dört yılında kayıtlı sıtma vakaları üçe katlamıştır. Beş bin devlet işletmesi (toplam oniki bin işletme içinden) iflasa sürüklenmiş, ikiyüz bin kamu çalışanı işte atılmıştır .

1993'te Paris'te bir çok açıdan Vietnam savaş kayıplarının "Washington'a geri ödeme" anlamına gelen gizli bir anlaşma imzalandı. Anlaşma taze kredi verilmesi ve ABD ambargosunun kaldırılması için Hanoi'nin General Thieu'nun devrik Saygon rejiminin borçlarını tanınmasını şart koşuyordu.

"Bir kalem darbesi ile" tüm bir ulusun geçmişteki mücadelesi ve yönelimleri yok edilip, siliniyordu. Turuncu ya da çelik aletli bombalar yoktu, napalm yoktu, zehirli kimyasal silahlar yoktu; (fiziki olmaktan çok) ekonomik ve sosyal yıkımın yeni bir aşaması geliyordu..."

Güney ve Kuzey'in durumlarının yakından incelenmesi de bu zorunluluğu ortaya koyacaktır. Almanya'nın birleşmesini de keza, bu bağlamda değerlendirmek gerekecektir.

Bu güne kadar yüzü aşkın ülkede bu yapısal reformların uygulandığına tanıklık ediyoruz. Bir yanda kaçınılmazlığını görmek, diğer yanda tahripkar sonuçlarını da ortaya koymak durumundayız.

Küreselleşmenin Sonuçları:

Caracas 1989: Ekmek fiyatlarındaki % 200'lük artıştan çıkan isyandan sonra kadın-erkek ve çocuk ayrımı yapılmadan öldürülenlerin sayısının gayri resmi olarak binin üzerinde olduğu iddia edilirken resmi olarak 200 şeklinde açıklandı. O tarihlerde Başkan Carlos Andrez Perez IMF için, "kurşunlarla değil, kıtlıkla öldüren bir diktatörlük" tanımını yapıyordu.

Tunus Ocak 1984: Ekmek isyanının başını genç işsizler çekiyordu. Nijerya 1989: Olaylar, Silahlı Kuvvetlerin üniversitelerden altısının kapatması sonucuna yol açtı. Tunus 1990: Genel grev ve halk ayaklanması. Meksika 1993: Zapatistaların ortaya çıkışı. Rusya 1993: Parlamento saldırısı. 8 Ağustos 1990 Peru: Tarihe "Fuji-Şoku" olarak geçen uluslar arası sermayenin çok tedavisi kısa bir süre içinde benzin fiyatlarının otuzbir kat, ekmek fiyatlarının oniki kat artmasına yol açarken, gerÄçek gelirler % 60 düştü. 1991 yılının ortalarında düşüşü % 85'i buldu. Bu 1974 değerinin % 15 altında demektir. 1990 Ağustosunda bir tarım işçisi aylık yedi buçuk dolar, yani bir hamburger ve bir meşrubat fiyata idi.

Bunun bir sonucu geçen yüzyılın son yılında dünya nüfusunun yaklaşık % 15'ini teşkil eden zengin ülkeler, dünya gelirini % 80'ini alırken, nüfusun %85'ini oluşturan ülkeler gelirin ancak % 20'ni alır duruma geldi.

Sürdürelim: Birleşmiş Milletler Kalkınma Raporuna Göre;

Gelişmekte olan ülkelerde bir milyar üçyüz milyon kişi temiz sudan yoksun. İlkokul çağındaki yedi çocuktan biri okulsuz. Sekizyüzkırk milyon kişi açlık sınırında, bir buçuk milyar insanın günlük geliri bir dolardan az gelişmiş ülkelerde de, her sekiz kişiden

biri, uzun süreli işsiz ve eğitimsiz, altmış yaşından daha az yaşıyor . On yıl öncesinde daha az kişi başına gelire sahip Eski Doğu Bloku'ndan, onsekiz ülkenin yedisinde ortalama insan ömrü 1990 öncesine göre beş yıl azaldı. 1960'ta dünya nüfusunun en zengin %20'sini kapsayan ülkelerle en yoksul %20'yi barındıranlar arasındaki kişi başına gelir farkı otuz kat iken, 1990'da altmış kata, 1995'te ise yetmişdört kata çıktı .

Özelleştirilen ve mafyalaşan Rusya en zenginlerle en yoksullar arasındaki gelir farkının onbir kata ulaşmasıyla eşitsizliğin en hızlı büyüdüğü ülke Çin, Endonezya, Tayland gibi "Asya Kaplanları" ile İsveç, İngiltere ve ABD'de de gelir dağılımı hızla bozuluyor .

ABD'de de en zengin % 1'lik nüfusun vergi sonrası geliri, dipteki yüz milyon Amerikalı'nınkine denk. Bu rakam 1977'de kırkdokuz milyon kişiydi. ABD'nin en az gelire % 20'lik nüfusu bugün 1977'dekinden daha düşük gelire sahip. Dünyanın en varlıklı iki kişinin toplam serveti tüm az gelişmiş ülkelerin toplam gelirinden fazla (Bill Gates, Warren Buffett). Dünyanın en varlıklı ikiyüz kişinin serveti dünya nüfusunun % 41'nin toplam gelirinden fazla. (Kaynak: Yoksulluğun Küreselleşmesi).

Bu bölümde Kore'ler de (Güney ve Kuzey Kore), çeşitli yönlerden ele alınarak küreselleşmenin kaçınılmazlığı ortaya konabilir . Nitekim bu günlerde birleşme görüşmeleri yapılmaya başlandı bile. Doğu ve Batı Almanya'nın birleşmesi de bu anlamda ele alınabilir . Birleşme bir yönüyle sosyalist deneyin yıkılması anlamına gelirken, diğer yönüyle küresel politikaların etkinliğine işaret ediyor .

Demokrasi, İnsan Hakları ve Hukuk Boyutu:

Ara başlıkta dile gelen hususların bir bütün olarak, halkların, sınıfların, katmanların, grupların, bireylerin bugüne dek verdikleri mücadelelerin bir sonucu, bir karşılığı gibi değerlendirilse de, bir yönüyle küreselleşmenin şekillendirdiği bir sonuç olarak görmek gerekir.

Bugün bileşimi, işlevi ve etkinliği daha çok tartışılır hale gelen

BM (Birleşmiş Milletler) başta olmak üzere, AB (Avrupa Birliği), AP (Avrupa Parlamentosu), AİHM (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi), AGİT (Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı) küreselleşmenin bir sonucudur. Bütün bu süreçte ortaya çıkan, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi, Azınlık Hakları Sözleşmesi, Paris Şartı, Kopenhag Kriterleri, Helsinki Sözleşmesi'nin yanında çeşitli anlaşma ve bildirgeler; küreselleşme ile birlikte demokrasi, insan hakları ve hukuk boyutunun sınırlarını çizen belgelerdir .

Bu çerçevede doğal akla gelen, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ekonomik anlamda küreselleşme çabaları için harcadığı eforu, aynı zamanda demokrasi ve insan hakları alanında harcamasıdır .

Ancak aradan geçen zaman dilimi içinde, gizlenen gelişmeler ne yazık ki bu yönde olmamıştır . Uzun bir süre, “ev ödevlerini yaptıktan sonra” ya da, “ellerine bulaşan insan hakları ihlalleri kirini” sildikten sonra AB'ne aday olması yönünde ısrarla savunulmanın dışında son bir yıl içinde, diğer pek çok gelişme yanında, biraz da “kendi içine iyice kapanması” tehlikesini ortadan kaldırmak düşüncesi ile değiştirildi.

Bu görüş değişikliği, açıktır ki, TC. Devleti'nin öteden beri, “şiddet bitmeden demokrasiden söz edilemez” şeklinde formüle edilebilecek olan politikasının içeride ve dışarıda kabul görmesi sonucunu doğurdu. Bunun bir sonucu olarak, “adaylık” döneminde önemli değişikliklerin yapılacağı beklentisine girildi.

Bunun için öngörülen 2004 tarihi ne de olsa pek uzak değildi. Ayrıca kimi düzenlemeler yapmak da artık kaçınılmaz hale gelmiştir . Bunun için gerek DPT (Devlet Planlama Teşkilatı), gerekse de Dışişleri Bakanlığı yetkililerinin hazırladıkları ve zaman zaman basına yansıyan raporlarda oldukça umut vardı.

Bu açıdan hemen herkes, “yeni dönem”, “yeni politikalar” çerçevesinde beklentilere giriyordu. Ne de olsa aradan geçen zaman diliminde, özellikle PKK silahlı mücadeleyi bırakarak sınırların dışına çekilmiş, barış ortamının yaratılması için üzerine düşeni yapmak babında defalarca açıklama ve çağrılarda bulunmuş, bunun için hedeflerini, örgütlenme tarzını ve yöntemlerini kalıcı bir değişikliğe uğratmıştı.

Ancak Başbakan Ecevit'in Diyarbakır gezisi sırasında söylediği "terör silahlı mücadele kadar tehlikeli olan siyasi mücadeleye dönüştü, bunu önlemek için siyasi önlemler alacağız. Diğer partiler Güneydoğu'da meydanı HADEP'e bıraktılar. HADEP bölücü politikalar izliyor." sözleri sürecin beklentilerin aksine bir seyir izleyeceğinin ilk işareti gibi görünüyor.

Yine konuyla ilgili olarak, 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in 2000 Ocak ayında dile getirdiği " Bugün atılacak her adım, bölünmeyi nasıl engelleriz diye düşünerek atılmalıdır . Ciddi önlemler alınmalı, meydan HADEP'e bırakılmamalıdır . Bunu parti liderlerine anlatıyoruz. Apo'nun cezası bunun için ertelendi..." şeklinde sözleri ile "kültürel haklar, Kürtçe televizyon gibi konularda adım atılmasının söz konusu olamayacağını" söylemiş olması, devlet politikasının bir başka kanıtıdır .

Bu. her biri kırk yıllık yönetici-politikacıların görüşlerine, MGK (Milli Güvenlik Kurulu) Genel Sekreterliği'nin 15 Haziran'da, "Başbakanlık İnsan Hakları Koordinatör Üst Kurulu Sekreteryası"nın eş güdümlünde, "Kopenhag Siyasi Kriterleri Işığında Alınması Gerekli Önlemler" başlıklı raporda dikkate alınmak üzere, 11 Mayıs'ta hazırlanmış görüş ve önerileri eklenince, durumun iyice bir vahamet kazandığını düşünüyorum.

Basına yansıdığı kadarıyla, MGK Genel Sekreterliğinin raporunda, " Türkiye'nin milli bütünlüğüne, üniter devlet yapısına ve kendine özgü gerçeklerine uymayan aşırı ve haksız AB taleplerinin yerine getirilmemesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir. " devamla " Yerine getirilmesi uygun olmayan taleplerin AB raporlarında yer almamasına çalışılmasında yarar vardır ."

"AB Türkiye İlerleme Raporu'nda yer alan subjektif ve abartılı AB taleplerine itibar edilmemesi uygun olur. Bu meyanda Kürt kimliğinin tanınması veya Kürtçe televizyona izin verilmesi gibi ayrılıkçılığı körükleyecek ve milli birliğimizi bozacak önerilerin uygun olmadığı değerlendirilmektedir. Bu konudaki tek ve en iyi hareket tarzının Anayasa'da yer alan "Atatürk Milliyetçiliği'nin hakim kılınması olduğu..."

İdamın ve DGM'lerin kaldırılmasının uygun görülmesi olumlu ise de, demokrasinin önündeki en büyük engel olarak Kürt Sorunu konusunda 1924'ten beri ve Lozan Anlaşması çerçevesinde getirilen kriterlerle çözümsüzlük önerilmesinin hiç de bir umutvar görünümü sergilemediği açıktır. Bir kez daha anlaşılıyor ki, AB sürecinin tüm yönleri ile işlerlik

kazanması demokratikleşme ve Kürt Sorunu'nun çözümü için önemli adımların atılmasını sağlayacaktır. Bu çerçevede Kopenhag Kriterleri'nin "birey" hakları olarak sıraladığı hak ve özgürlüklere ilişkin kıstasları buraya almakta yarar var .

"Taraflar devletler; Azınlıkların ulusal kimliklerini, dillerini, dinlerini ve kültürel kimliklerini özgürce açıklama ve bunları koruyarak geliştirmeleri için, Anadillerini özel ve kamu yaşamında özgürce kullanabilmeleri için, Kendi eğitim, kültür ve din kurumlarını düzenlemeleri için, Kendi dernek ve teşkilatlarını kurabilmeleri için, Kendi anadillerinde bilgilendirilmek ve bilgilenecek için, etnik, kültürel, dilsel ve dinsel kimliklerinin korunması için, Devletin resmi dilini öğrenmenin yanı sıra, azınlıkların anadillerinin öğretilmesi ve resmi merciler nezdinde kullanılması için, Okullarda ülkenin tarihi ve kültürü yanında ulusal azınlıkların tarih ve kültürünün de okutulması için, Azınlık haklarının kullanılmasını kolaylaştırmak amacıyla uygun bölgesel ya da özerk idareler kurulmasının koşullarını hazırlamak için gerekli önlemleri almayı taahhüt etmişlerdir".

Görüldüğü gibi, AB süreci mevcut haliyle demokrasi, hak ve özgürlüklerin gerçekleşmesi yönünde katkılar sağlayan bir kaynak niteliğinde. Bu anlamda bu kavramların uygulanışı açısından "ulus-devlet" yapılanmasını aşan bir durum olduğu da tartışmasız.

Son bir not: Bütün bu hak ve özgürlüklerin tek başına kullanılamayacağı, ancak toplumsal kullanım ile bir anlam ifade edeceğini de görmek gerekir.

Ne Yapmalı?

Bütün tespit, gözlem ve değerlendirmelerin ardından, ne yapılması

gerektiği hususunda, hiç şüphesiz en önemli olanı: Ekonomist, stratejist ya da gelecek bilimci olmadığımı söylememe gerek var mı bilmiyorum. Ancak bir siyasetçi, bir hukukçu ve yaşamın içinde, onu gözleyen sonuç çıkarmak çabasında olan bir yurttaş olarak kimi değerlendirmeler yapmak istiyorum.

Bir; işçilerin iş ve yaşam koşullarında oldukça önemli değişiklikler, önemli iyileşmeler olmuştur. İşçilerin artık geçmiş yüzyılın başlarından-ortalarından hatta son çeyreğinden

öncesine göre hem yapıkları iş daha rahat hale gelmiş, hem de iş dışı zamanları artmıştır. Aileleri ve/veya özel eğilimleri için harcayacak hem daha çok zamana hem de paraya sahip olmuşlardır. Bu anlamda işçilerin artık "zincirlerinden başka kaybedecek şeyleri" var. Günümüzde kaybedecek şeyi olmayanlar, kazanacak şeyi olmayanlardır. Dolayısıyla "sınıf" "proletarya" kavramı değişmiştir.

İki; genel olarak yaşam; özel olarak da konut, beslenme, sağlık, eğitim, emeklilik gibi, hemen tüm konularında geçmişe kıyasla oldukça önemli güvenceler sağlanmıştır. Bu açıdan toplumun sosyal sigortaları güçlenmiştir.

Üç; yaşanan sosyalist deneyler, belki de esas olarak "bireylerin özel mülkiyet egoları" nedeniyle, küçümşenen, mahkum edilen kapitalist üretim ilişkileri karşısında sadece yenilmekle kalmamış; aynı zamanda demokrasi, ifade özgürlüğü, iletişim, bilgi edinme, seyahat, yerleşme gibi yaşamsal özgürlükler konusunda da oldukça kötü anılar geride bırakmıştır. Bu anlamda, sadece askeri değil, işçi-köylü diktatörlükleri de oldukça itici yönetim modelleri durumundadır.

Dört; esas sorun, gerek toplumların kendi içinde, gerekse Kuzey-Güney arasında yaşanan ve makasın gittikçe açılmasına neden olana gelir dağılımındaki adaletsizlik-eşitsizliktir.

Bu anlamda gerek devletlerin kendi içinde, gerekse Kuzey-Güney toplumları arasında, bir tür zorunlu yaşam standardı belirlenerek bunun sağlanması için gerekli her türlü katkının sağlanmasını doğrudan gerçekleştirecek bir düzenlemeye gereksinim var. Zira bu yapılırken insan onuru en yüksek değer kabul edilmeli. Tüketimde

tam bir eşitlik sağlamasa da, zorunlu yaşam standardının gerçekleştirilmesi için zengin, birey ve ülkelerden yoksul birey ve ülkelere, aynı ülke ve gezegeni paylaşmak adına katkı sağlamaya dönük bir sistem gerçekleştirilmelidir. Bu husus, tek tek ülkelerde ve dünyada oluşturulacak kamuoyu sonucunda, ulusal ve uluslararası anlaşmalarla standartlara kavuşturulabileceği gibi güvenceye de bağlanabilir.

Bir bakıma yapılan da budur. 18-21 Haziran 1999 tarihleri arasında Köln'de gerçekleştirilen Rusya'nında dahil olmasıyla G-8 Zirvesi sonrasında yazdığım Fırat'ta Yaşam'da yayımlanan "www.j18.org" başlıklı yazıda, yapılan gösteriler sonucunda "Az Gelişmiş Ülkelerin" borçlarının % 20'si oranındaki dörtüzonbeş milyar doların silindiği bilgisi bunu gösteriyor.

Beş; bu itibarla, durum belki de Sayın Baskın Oran'ın dediği gibi; durum 1847 öncesinde, Marx ve Engels'in henüz Komünis Manifesto'yu yazmadığı bir ideolojik alternatifsizlik dönemine denk düşmektedir. Sayın Oran bu alternatifsizlik nedeniyle tıpkı 1847 öncesinde işçilerin makinelere saldırmasında olduğu gibi, Chiapas-Paris-Seattle kentlerinde de benzer şekilde davranıldığını belirtiyor .

Altı; tekel oluşturduğu gerekçesiyle Microsoft'un bölünmesi kararı bu eşitsizliği gidermek için bir yöntem mi? Sanmıyorum, yapılacak şey bölerek tüketiciye daha fazla yük getirmektense, liberalizasyonun ve küreselleşmenin ruhuna aykırı da olsa topluma katkısını artıracak düzenlemeler yapmak gibi geliyor bana.

17 Haziran 2000 syurtdas@e-kolay.net

**GÜN
YAYINCILIK
KİTAPLIĞI**

www.arsivakurdi.org

S. ÇİFTYÜREK

**KAPİTALİZMİN
TARİHSEL/FİZİKSEL
SINIRLARI**
(KÜRDİSTAN İŞÇİ SINIFI)

(Newroz Kitap Dizisi)

Gün Yayıncılık
Kasım 1997

**açık parti
tartışması**

(Newroz Kitap Dizisi)

Gün Yayıncılık
Temmuz 1997

KÜRT SOLU tartışıyor

2000'li Yıllarda
Marksizmin Kürdî Programı
Ne Olmalı?

(Newroz Kitap Dizisi)

Gün Yayıncılık
Mayıs 1998

KÜRT SOLU

Çözüm mü Çözumsuzlük mü?

Öcalan Kimi Savundu?

Doğu Solu'nun Tarihi Kökleri

Kürt Solu -Doğuşu,

Gelişimi ve Bugünü-

(Newroz Kitap Dizisi:2)

Gün Yayıncılık
Ekim 1999

KÜRT SOLU

Avrasya Stratejisinde Kürtler...

Türk ve Kürt Marksistleri...

Kürtle 'Kürtsüz' Barış...

Sınıfın Krizinden Sol'un Krizine...

Daha çok Seattle...

Güncel Olanaklar...

(Newroz Kitap Dizisi: 3)

Gün Yayıncılık

Şubat 2000

açılım ve atılım dizisi

Yurtsever Sosyalist İşçiler Deklarasyonu

(Yeniden Newroz Broşürleri: 1)

Ağustos 1996

S.Çiftyürek

ULUSAL SORUNA SOMUT ve TARİHSEL YAKLAŞIM

/Halkların Kurtuluşu Sosyalizmedir/

Pelê Sor Yayınları
Aralık 1993

S.Çiftyürek

KADRO ve GELECEK

Bilgi
Yönetim
Sorumluluk
Yaratıcılık
Uzmanlık
Dinamizm

Pelê Sor Yayınları
Nisan 1994

Kürdistan Komünist Partisi
Dosyası

SAVUNMA

Pelê Sor Yayınları
Nisan 1992

Teslim Töre

Marksizm **ve** **Sorunlarımız**

Pelê Sor Yayınları
Nisan 1992

Kürt Halkına Karşı Nasıl Savaşık!

(Bir Askerin Anıları)

Pelê Sor Yayınları
Aralık 1991

FİLİSTİN ARAŞTIRMA MERKEZİ *Esat Sakar*

FİLİSTİN İŞÇİ HAREKETİ

Çeviren: Dr. Omar Muhebiş

Pelê Sor Yayınları
Aralık 1991

A. Balî

Gotinên Pêşyan ên Kurdî Kürt Atasözleri

Kurdî-Tirkî Kürtçe-Türkçe

Pelê Sor Yayınları
Nisan 1993

Antolojiya Helbestvenên Kurd

Berhevkar: A. Balî

Pelê Sor Yayınları
Haziran 1992

Teslim Töre

**KAPİTALİZM
SOSYALİZM
Ö R G Ü T**

Perspektif Yayınları
Temmuz 1994

www.arsivakurdi.org

KÜRT SOLU

Bu stabilizasyon hamlesi solu, Kürt hareketini ve toplumsal muhalefeti alışık olmadığı koşullarla karşı karşıya bırakmış durumda. Solun ve toplumsal muhalefetin yaşadığı tıkanıklık ve sıkışma derin ve köklüdür. Yeniden bir konumlanmayı gerektirmektedir. Bu sıkışma yarılmadığı takdirde sosyalist hareket bir tarihsel dönem marjinalliğine mahkum edilebilir. Temel sorun şudur; şimdiye kadar siyasal demokrasi mücadelesinin taşıyıcısı olmak sosyalist harekete kendiliğinden radikal ve ayırt edici bir konum kazandırmıyordu. Artık durum bu değildir. Demokrasi mücadelesi burjuva demokratik çerçevenin ötesinde ve bu çerçevenin çelişkileri vasıtasıyla yeniden sınıf mücadelelerinin odağına yerleşmedikçe; sınıf mücadeleleri, mülkiyet ilişkileri, aktüel bölüşüm ilişkilerinin arka planından beslenmedikçe ve bir iktidar perspektifine bağlanmadıkça sosyalist hareket ancak limiti Kopenhag Kriterleri olan bir sürecin itekileyicisi ve hızlandırıcısı olabilir.